

PS 58/24 Notulen van de vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant op 1 november 2024

Inhoudsopgave	
Index gesproken personen	3
Lijst van de leden van Provinciale Staten van Noord-Brabant	5
Opening van de vergadering / vaststellen agenda	8
Toelating en beëdiging tot tijdelijk Statenlid van Provinciale Staten mevrouw P.G. van Wijk	8
Benoeming en beëdiging tot burgerlid van Provinciale Staten mevrouw E.G.C. van Beek	9
Insprekers	9
Bespreekstukken	11
20/24 Begroting 2025	11
Stemming	211
Sluiting	232

Index gesproken personen

Barends, R., 10, 11
Beek, E.G.C. van, 9
Berkvens, M.P.M.J., 145, 151, 152, 153, 205, 206
Bijl, F.S.D., 221, 229
Boelema, S.M., 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140
Brouwers, J.F.X.M., 93, 94, 134, 185
Buiks, R.P.A.F., 32, 33, 70, 80, 118, 142, 143, 150, 160, 179, 180, 205, 210
Deckers, E.H., 40, 41, 42, 172, 174
Dirken, A.M.W., 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 206, 207, 208
Dommelen, J.C.F.M. van, 42, 62, 113, 194
Frenken, J.P., 108, 124, 125, 150, 151, 154, 166, 169, 170, 196
Gremmen, R.J., 12, 13, 31, 32, 33, 171, 216, 222
Griffier, 8, 9
Grujthuijsen, M.P.J.M. van, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 193
Hamerslag, N.I., 169, 213, 216, 228
Hattem, A.W.J.A. van, 35, 51, 53, 54, 108, 110, 116, 120, 121, 127, 140, 143, 144, 148, 149, 155, 158, 159, 161, 173, 174, 184, 185, 197, 198, 207, 208, 209, 213, 214, 216, 218, 221, 222, 224, 225, 227, 229, 231
Havermans, M.C.J., 11, 12, 13, 40, 41, 61, 134, 135, 137, 139, 147, 165, 182, 202, 210, 222, 224, 226
Heer, C. de, 128, 200
Heijmans, N.G.L., 94, 108, 114, 115, 125
Hulten, S.M., 158
Koopman, F.W.M., 47, 48, 112, 173
Kuiper, A.M.H., 109, 222
Langenberg, K.M.M. van de, 199
Langman, T., 199, 203, 204
Lauwen, W.P.J.C., 115, 123, 216
Leeger, E.M., 162
Linden, J.J. van der, 35, 36, 53, 54, 132, 133, 171, 183, 184
Ludwig, T.W., 112, 178
Maes, B., 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 197, 198, 199, 200, 201
Meylink, T.N.A., 157
Miltenburg, M. van, 51, 60, 61, 62, 63, 148, 178
Minkels, J.D., 89, 90, 121, 130, 182, 184, 185, 195
Nostrum, J.H.F.A.M. van, 159
Nuijten, K., 123, 221
Nuland, J.S. van, 117
Oudenhoven, M.P.M., 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 204, 205, 206
Putman, N.H.M., 84, 112, 146, 148, 181, 182, 185
Raak, O.E.A. van, 53, 133, 134, 142, 179, 180, 220
Rijvers, A.J.M., 81, 82, 131, 132, 144, 200, 201, 216, 219, 227
Roijackers, H.I., 112, 113, 114, 193, 194, 195, 196
Rutjens, W.H.A., 10, 48, 62, 63, 80, 81, 82, 93, 111, 141, 157, 170, 174, 181, 184, 210
Schipper, A., 9, 32, 98, 122, 126, 129, 135, 136, 138, 165, 187, 200, 201, 202, 203
Sheikkariem, S.S.R., 79, 80, 155, 156, 180, 206
Sluiters, B., 195
Smeulders, S.J.H.A., 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 197
Tolsma, S.A.H., 125, 164, 165
Ven, A.J.M. van de, 41, 136, 137, 146, 153
Voorzitter, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 31, 32, 33, 35, 36, 40, 41, 42, 47, 48, 50, 51, 53, 54, 60, 61, 62, 63, 70, 79, 80, 81, 82, 84, 87, 89, 90, 93, 94, 98, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 187, 193,

194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214,
215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231
Vossen, I.E.F.M., 87, 182, 203, 227
Wijk, P.G. van, 9

Lijst van de leden van Provinciale Staten van Noord-Brabant

mr. I.R. Adema, commissaris van de Koning/voorzitter PS

mr. K.A.E. ten Cate, griffier

Berkvens, M.P.M.J. (Marcel)	BBB	Mariahout
Bijl, F.S.D. (Fiona)	PvdA	Reusel
Broek, D.C.H. van den (Daan)	GroenLinks	Eersel
Brouwers, J.F.X.M. (Jan Frans)	50PLUS	Son en Breugel
Buiks, R.P.A.F (Ronnie)	CDA	Etten-Leur
Damen, C.A.M. (Lia)	BBB	Fijnaart
Deckers, E.H. (Ward)	PvdA	Vught
Dommelen, J.C.F.M. van (Johan)	BBB	Reusel
Frenken, J.P. (John)	BBB	Son en Breugel
Gremmen, R.J. (Roel)	VVD	Oss
Hamerslag, N.I (Nikky)	Partij voor de Dieren	Tilburg
Hattem, A.W.J.A. van (Alexander)	PVV	Vinkel
Havermans, M.C.J. (Marco)	BBB	Lage Zwaluwe
Heer, C. de (Cees)	CDA	Eindhoven
Heijmans, N.G.L. (Nico)	SP	's-Hertogenbosch
Hordijk, K.J.M. (Kevin)	PvdA	Tilburg
Hulten, S.M. van (Saskia)	PvdA	Eindhoven
Jansen, J.F. (Joachim)	VVD	Moerdijk
Kammen, P. van der (Patricia)	PVV	Riel
Koevoets, H.J.P.E. (Hubert)	Lokaal Brabant	Etten-Leur
Koopman, F.W.M. (Irma)	SP	Geldrop
Kuiper, A.M.H. (Angela)	Lokaal Brabant	Roosendaal
Langenberg, K.M.M. van de (Kasper)	D66	Boxtel
Langman, T. (Tjerk)	PVV	Nuenen
Lauwen, W.P.J.C. (Wilfred)	Lokaal Brabant	Rucphen
Leeger, E.M. (Ezra)	CDA	Nistelrode
Lepolder, P.W.A. (Petra)	VVD	Dongen
Linden, J.J. van der (Jade)	GroenLinks	Oss
Ludwig, T.W. (Tom)	GroenLinks	's-Hertogenbosch
Meuwissen, C.C.R.M (Carola)	VVD	Maarheeze
Meylink, T.N.A. (Tom)	VVD	Eindhoven
Miltenburg, M. van (Matthijs)	D66	's-Hertogenbosch
Minkels, J.D (Jozef)	Forum Voor Democratie	Schijndel
Nostrum, J.H.F.A.M. van (Jeroen)	BBB	Oirschot
Nuijten, K. (Kevin)	JA21	Oosteind
Nuland, J.S. van (Jelle)	VVD	Oisterwijk
Philippart, M.J.A. (Michiel)	GroenLinks	Eindhoven
Pluijm, R.A.P.A. van der (Rik)	VVD	Rijswijk
Putman, N.H.M. (Ellen)	Partij voor de Dieren	Rijsbergen
Raak, O.E.A. van (Oscar)	SP	Breda
Rijvers, A.J.M. (Aloïjs)	BBB	Baarle-Nassau
Roelofs, M.A. (Maartje)	VVD	Cuijk

Rutjens, W.H.A. (Willem)	JA21	's-Hertogenbosch
Schellekens, E.F.M. (Dianne)	D66	Vught
Schipper, A. (Anne)	ChristenUnie-SGP	Best
Sheikkariem, S.S.R. (Shah)	Lokaal Brabant	Babyloniënbroek
Sluiters, B. (Boy)	PVV	Steenbergen
Spapens, M. (Maurice)	SP	Breda
Stoot, F. (Floris)	D66	Zevenbergschenhoek
Tolsma, S.A.H. (Sanne)	BBB	Wernhout
Ven, A.J.M. van de (Tanja)	CDA	Beek en Donk
Vossen, I.E.F.M. (Inge)	Volt	Rosmalen
Wijk, P.G.	GroenLinks	's-Hertogenbosch
Wildenberg, C.H.A. van den (Corinne)	BBB	's-Hertogenbosch
Zwart, P.S. (Suzanne)	VVD	Molenschot

**Vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant
Vrijdag 1 november 2024**

Agenda

- I. Opening van de vergadering / vaststellen agenda**
- II. Toelating en beëdiging tot tijdelijk Statenlid van Provinciale Staten mevrouw P.G. van Wijk**
- III. Benoeming en beëdiging tot burgerlid van Provinciale Staten mevrouw E.G.C. van Beek**
- IV. Insprekers**
- V. Bespreekstukken**
20/24 Begroting 2025
- VI. Stemming**
- VII. Sluiting**

Vergadering van Provinciale Staten van Noord-Brabant Vrijdag 1 november 2024

mr. I.R. Adema, commissaris van de Koning, voorzitter.
mr. K.A.E. ten Cate, griffier.

Volgens de presentielijst zijn 53 leden aanwezig, te weten:

Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Damen, Deckers, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Hamerslag, Van Hattem, Havermans, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Van der Kammen, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Langman, Lauwen, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Rutjens, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Sluiters, Spapens, Stoot, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Van Wijk, Zwart.*

**Na beëdiging*

Afwezig: Koevoets, Philippart.

Opening van de vergadering / vaststellen agenda

De voorzitter opent de vergadering om 9.30 uur.

De **voorzitter**: Dames en heren, wilt u plaatsnemen? Dames en heren, de vergadering is geopend. Ik verzoek u te gaan staan voor een moment van stilte.

Er wordt een moment stilte in acht genomen.

De **voorzitter**: Ik verzoek de griffier mededeling te doen van binnengekomen berichten van verhindering.

De **griffier**: Ik heb bericht van verhindering ontvangen van de heer Philippart en de heer Koevoets.

De **voorzitter**: Ik wil graag iedereen van harte welkom heten, in het bijzonder de bezoekers op de publieke tribune en degenen die de vergadering via Brabant.nl volgen. Vandaag ontvangen we diverse gasten, waaronder het BAJK, Altena Politiek Actief en de Hoge Vonder. Ze worden als gast ontvangen door burgerlid Henry Liebregts. We hebben vandaag een lange vergadering voor de boeg, althans dat is de verwachting, maar ook een overzichtelijke agenda. Kan ik ervan uitgaan dat de agenda is vastgesteld? Ja, dat is het geval. Dan is dat bij deze geschied. Voor de goede orde herhaal ik de afspraken uit het presidium, dat er terughoudend wordt geïnterrupteerd. Vandaag geldt dat alle Statenleden kunnen interrumpen met een restrictie van maximaal zes interrupties, met een korte vervolgvraag per fractie in de eerste termijn van uw Staten. Alle moties en amendementen die tijdens deze vergadering worden ingediend, worden door de griffie op iBabs geplaatst onder de Statendag 1 november 2024, onder agendapunt 9, ingediende moties en amendementen.

Toelating en beëdiging tot tijdelijk Statenlid van Provinciale Staten mevrouw P.G. van Wijk

De **voorzitter**: Voordat we aan de begroting beginnen, zijn we aangekomen bij de beëdiging van een Statenlid en een burgerlid. Aan mevrouw Van Hazendonk is per 1 oktober tijdelijk ontslag verleend in verband met haar zwangerschap, daar hebben we vorige keer bij stilgestaan. Voor de installatie van mevrouw Nelleke van Wijk, als tijdelijk lid van Provinciale Staten zijn de geloofsbrieven onderzocht door een commissie uit uw Staten, bestaande uit de heer Schipper, de heer Langman en mevrouw Lepolder. Ik verzoek de voorzitter van de commissie, de heer Schipper, verslag uit te brengen.

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Dank u wel, voorzitter. De door u benoemde commissie heeft de geloofsbrieven van mevrouw Van Wijk onderzocht en in orde bevonden. Mevrouw Van Wijk voldoet aan de voorwaarde van het lidmaatschap van Provinciale Staten en vervult volgens haar eigen opgave geen openbare betrekkingen, die onverenigbaar zijn met het lidmaatschap van Provinciale Staten. De commissie adviseert de Staten dan ook te besluiten tot toelating van mevrouw Van Wijk.

De **voorzitter**: Dank u wel. Ik neem aan dat uw Staten dat advies overnemen en tot toelating besluiten, met als gevolg dat mevrouw Van Wijk geen burgerlid meer is? Ja, dat is het geval. Dan vraag ik de bodes mevrouw Van Wijk naar voren te begeleiden. En ik stel voor dat we allemaal even gaan staan.

De **griffier**: Ik verklaar dat ik, om tot lid van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik verklaar en beloof dat ik om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik beloof dat ik getrouw zal zijn aan de grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van Provinciale Staten naar eer en geweten zal vervullen.

Mevrouw **Van Wijk** (GroenLinks): Dat verklaar en beloof ik.

De **voorzitter**: Van harte gefeliciteerd.

Applaus

Benoeming en beëdiging tot burgerlid van Provinciale Staten mevrouw E.G.C. van Beek

De **voorzitter**: Vervolgens stel ik de benoeming en beëdiging van mevrouw Emma van Beek, ook van GroenLinks, als burgerlid aan de orde. Indachtig artikel 6 van het Reglement van orde Provinciale Staten Noord-Brabant 2020 is door de griffier getoetst of het kandidaat burgerlid op grond van de voorwaarden als neergelegd in het Reglement van orde benoemd kan worden als burgerlid. Alvorens de functie tot burgerlid te kunnen uitoefenen, legt het burgerlid conform het Reglement van orde een eed of de verklaring en belofte af. De griffier heeft mij verklaard dat mevrouw Van Beek aan de voorwaarden voldoet. Ik neem aan dat derhalve uw Staten mevrouw Van Beek benoemen. Dat is het geval. Ik vraag ook nu weer aan de bodes om mevrouw Van Beek naar voren te begeleiden en ik verzoek u allen te gaan staan.

De **griffier**: Ik verklaar dat ik, om tot burgerlid van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik verklaar en beloof dat ik om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik beloof dat ik getrouw zal zijn aan de grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als burgerlid van Provinciale Staten naar eer en geweten zal vervullen. Wat is daarop uw antwoord?

Mevrouw **Van Beek** (GroenLinks): Dat verklaar en beloof ik.

De **voorzitter**: Van harte gefeliciteerd.

Applaus

Insprekers

De **voorzitter**: Er heeft zich voor deze vergadering een inspreker gemeld, de heer Ramon Barends uit Gelderland. Hij spreekt namens PSP'92. Ik neem u mee in de orde. De inspreker krijgt drie

minuten spreektijd. Daarna mogen fracties reageren. Mocht daar aanleiding toe zijn, dan kan de inspreker daar natuurlijk op antwoorden. Ik geef graag het woord aan de heer Barends. Hij maakt er een kleine traditie van om ons toe te spreken tijdens de begroting. Ga uw gang.

De heer **Barends**: Dank u wel, voorzitter. Inderdaad, na de hoogmis voor de zomer is het dan nu de tweede dienst. Dat is een goede protestantse traditie. De tweede dienst, waarin de begroting wordt behandeld. Voorzitter, in uw begroting heb ik voorbij zien komen, dat er veel uitvoeringsagenda's zijn of nog gaan komen voor 2024 tot 2027. Ik hoop dat die ook allemaal goed terug te vinden zijn. En dan zal ik er nog wel op reageren. Een paar punten, voorzitter. Het is een forse opdracht, die u heeft. Elke provincie heeft uitdagingen. Ik was eerder in Overijssel, mijn eigen provincie natuurlijk. En ook bij u zie ik die uitdagingen terugkomen. Voorzitter, het Rijk maakt het u niet makkelijk. Het is onduidelijk wat het beleid gaat zijn in Den Haag. Wat voor weer zal het zijn in Den Haag, zou je soms kunnen zeggen. Met een NPLG dat is afgeschoten, met de discussie over taken en knaken, maar gelukkig ook wel met een nota Ruimte die verder voortgaat. Mevrouw de voorzitter, ik zie dat de provincie Noord-Brabant doelgericht verder gaat. U maakt stappen. Gewoon doen, zouden ze in Gelderland zeggen. En dat is mooi, voorzitter, want uiteindelijk is het belangrijk dat u aan de slag bent met de uitdagingen van uw provincie. En ik zie dat bij u. Als ik uw eigen website zie, als ik uw eigen stukken zie, dan zit er veel energie in deze provincie. En mevrouw de voorzitter, het leuke van al die provincies langsgaan, is dat je ook verbindingen kunt maken. Ik ben dan ook heel positief over de inzet van dit college op brede welvaart en gezondheid. Ik mocht dan ook de provincie Overijssel wijzen op de dag van de Brabantse gezondheid. In Overijssel zijn ze bezig met Positieve gezondheid in Overijssel. Voorzitter, verbindingen maken. De brug bij Ravenstein blijft een probleem qua trein en ook de Maaslijn blijft aandacht vragen. Maaslijn, dan heb ik het over Limburg. Dan is het goed, om de Einsteintelecoop nog eens een keer aan te halen. Ik hoop dat de provincie Noord-Brabant dat ook moreel wil ondersteunen. Mevrouw de voorzitter, participatie is iets wat in deze provincie goed aan snee is. U gaat komend jaar aan de slag met provinciaal participatiebeleid. Dat is een mooi streven. Ik denk daar uiteraard vanuit mijn brede en langdurige ervaring graag over mee. Voorzitter, uw provincie is zo groot, daar kun je nog heel erg veel over vertellen en nog meer spreektijd over vullen, maar die is mij niet gegeven, u wel. Ik hoop dat u daar vandaag voortvarend mee aan de slag gaat. Voorzitter, ik zei het al, de tweede dienst. Gisteren was het Hervormingsdag in de protestantse gemeenschap. En hervormingen zijn nodig om aan de slag te gaan in ons land en in de provincies, alle twaalf. Voorzitter, ik begon met een hoogmis, ik eindig met Hervormingsdag en ik eindig traditioneel heel graag met Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten, de ambtelijke ondersteuning en de griffie Gods rijke zegen toe te wensen voor het komend jaar. Mevrouw, de voorzitter, ik dank u zeer.

De **voorzitter**: Dank u wel, meneer Barends. Is er een fractie die de heer Barends een vraag wil stellen? Ik zie JA21.

De heer **Rutjens** (JA21): Dank u wel, mevrouw de voorzitter. Dames en heren, Brabanders, dank aan degene die nu inspreekt. U spreekt in namens een politieke partij, een politieke partij die actief is in Arnhem, Nijmegen en de rest van Gelderland. Dus mijn vraag is eigenlijk heel simpel, waarom doet u niet mee aan de verkiezingen in Brabant? Want dat zou misschien wat meer zin hebben. Of misschien kunt u daarover denken als u de volgende keer ter biecht gaat.

De **voorzitter**: Zijn er nog anderen die een vraag willen stellen aan de heer Barends? Dat is niet het geval. Meneer Barends, gaat uw gang.

De heer **Barends**: Dank u wel, mevrouw de voorzitter. Ik zal het juiste antwoord geven aan de JA21-fractie. Inderdaad, PSP'92 is een politieke partij. Maar wij hebben er juist voor gekozen, om niet meer deel te nemen aan de verkiezingen, voorzitter. Niet in Gelderland, niet in Brabant. We willen juist die verbindingen leggen, connecties leggen tussen de provincies. En dat is de reden dat ik hier vandaag sta. Dat is de reden, waarom ik eerder deze maand in Overijssel stond. Dat is de reden waarom ik de verhalen vertel, zoals ik ze vandaag ook hier in uw Staten, mevrouw de

voorzitter, heb verteld. En dat is belangrijk, om juist die frisse blik, de blik van buiten, te kunnen meegeven aan de politiek. Vreemde ogen dwingen misschien soms wel. Ik heb natuurlijk een Gelderse kijk op de zaken en die wil ik u heel graag meegeven. En ten laatste voorzitter, ik mag wel katholiek opgevoed zijn, maar ik ga naar een gereformeerde kerk.

De **voorzitter**: Dank u wel, meneer Barends voor uw reactie, maar ook voor uw komst naar het Brabantse en graag tot de volgende keer.

De heer **Barends**: Mevrouw de voorzitter, zeer bedankt.

Besprekstukken

20/24 Begroting 2025

De **voorzitter**: Dan ga ik naar Statenvoorstel 20/24, ofwel de Begroting 2025. De heer Frenken is er nog niet. Dus we hebben afgesproken dat ik het woord geef aan zijn collega, de heer Havermans. Ga uw gang.

De heer **Havermans** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Beste collega's, beste burgers, beste Brabanders, wat zou er omgaan in de kop van een vrouw, als ze daar zo weer terug op de Brabantse bodem en hangend aan de muur van het Brabants museum de ontwikkelingen van haar Brabant in ogenschouw neemt? Zou ze trots zijn op wat wij aan het doen zijn met het door haar ontgonnen land, om er aardappels op te laten groeien? Voedsel was ook toen al een eerste levensbehoefte. In ieder geval is op dit door Vincent van Gogh geschilderde portret van Godina de Groot, ook wel Sien genoemd, heel duidelijk vastgelegd hoe het boerenleven er toen voorstond, want haar blik verradt de noeste arbeid op het land en de zorgen die erbij horen. Veel weten we niet over Godina. Maar niet lang voordat zij op de wereld kwam, splitste het hertogdom Brabant zich door de Belgische revolutie op in drie provincies, namelijk Antwerpen, Zuid-Brabant en Noord-Brabant. En wie zal het zeggen, vormen we ooit weer een geheel, zoals in het lied Ooit zijn we allen samen, boeren, burgers, Brabanders. Voorzitter, weten waar je vandaan komt en uit welke klei je getrokken bent, is een groot goed. En daartoe hebben wij dan ook een motie, genaamd Brabantlogie. En in zeer nauwe verbondenheid daarmee de motie Kamp Vught, die we samen met 50PLUS, VVD en de SP indienen. Toch even terug naar de uitdrukking op het gezicht van Godina, ook wel Sien, want beelden zeggen meer dan duizend woorden en dat zou de gedeputeerde Oudenhoven toch ook moeten weten. Hij heeft inmiddels naar eigen zeggen vele kopjes koffie gedronken aan de keukentafel bij de boeren en daar ongetwijfeld de noeste arbeid en de zorgen van de gezichten af kunnen lezen. Ik ben een ondernemer, hoorden we hem telkens zeggen bij themasessies. Maar voorzitter, wij vragen ons nu toch echt af of dat zo is? Een echte ondernemer levert, want anders lopen zijn klanten weg. Maar de gedeputeerde levert helemaal niks. Hij zou allang met perspectief voor de boeren moeten komen en een verdienmodel. Maar hij lijkt zich te verschuilen achter inhoudsloze kreten als natuurinclusief en biodiversiteit. Om de gedeputeerde aan de gang te krijgen, hebben we dan ook de vraag aan het college, wat heeft u van ons nodig om in actie te komen? Wellicht dat onze motie MKB hem kan helpen, aangevuld met onze motie Biobased bouwen. Voorzitter, het schilderij van Van Gogh is niet alleen een vastlegging van een gelaatsuitdrukking. De wijze waarop dat is gebeurd, wordt wereldwijd gewaardeerd als een Nederlands kunstwerk. Maar voorzitter, zo zijn er nog meer Nederlandse kunstwerken te vinden, waar we om worden geroemd, namelijk binnen onze infrastructuur. Want internationaal staat Nederland bekend om de beheersers van het water. Alleen in ons eigen land wil het nog niet zo lukken. Terwijl we miljoenen pompen in het laten meanderen van slootjes en beekjes, om water vast te houden voor tijden van droogte, zijn we vergeten om maatregelen te nemen, zodat we in tijden van hevige regenval dat water ook kunnen afvoeren en alle rampspoed kunnen voorkomen. Kijk maar naar Spanje. Mijn vraag aan het college is, welke maatregelen neemt u, zodat de Brabander niet langer met schimmel op de

muren blijft zitten, omdat de meanderende slootjes het water niet kunnen afvoeren? Dit is tevens een noodkreet van de waterschappen. Vervolgens voorzitter, is het wellicht ook een idee om de tranen van de Brabander op te vangen, want die vloeien er genoeg. En niet van het lachen, want het lachen is ons wel vergaan na de rapportage van de Zuidelijke Rekenkamer, die ons bij de presentatie over de beschikbaarheid van drinkwater een stevige draai om de oren heeft gegeven. Staten, neem uw verantwoordelijkheid, luidde de oproep. Het college heeft niet gedaan, wat het had moeten doen en het ligt ook niet in het verschiep, dat er iets zinvols staat te gebeuren. Voorzitter, de BBB gaat niet op de antwoorden zitten wachten, maar heeft zelf de motie Drinkwater impuls opgesteld. Een motie ter voorkoming van drinkwatercongestie en daardoor darmconstipatie bij de Brabander. Dan voorzitter, zien we in de begroting weinig tot niks terug dat tegemoet komt aan de verplichtingen om groen gas bij te mengen. Die verplichting ligt gelukkig niet bij dit college, want dan weten we al wat er gaat gebeuren. Maar een actieve, ondersteunende rol is toch wel hard nodig om de industrie, waar deze verplichting wel ligt, een handje te helpen en daarmee de kosten voor energie voor de Brabander laag te houden. En om het college een handje te helpen, dienen wij daartoe de motie Regie op groen gas in. Voorzitter, we vervolgen onze weg uit het moeras dat dit college voor de Brabander heeft gecreëerd. Want ben eens eerlijk, Brabant zit op slot met al haar doodlopende beleidsstukken en als noodgreep hulpvragen aan Raad van State en de minister van LNVN. Voorzitter, gemeentes steunen af op een financieel rampjaar. Iedereen weet dat gebouwen en groenonderhoud het eerste sneuvelen bij bezuinigingen. Vervolgens sluiten accommodaties en wordt er meer inzet van de inwoners gevraagd om als vrijwilliger de gaten in de begroting te dichten. Terwijl de inwoners zich overdag al bezig moeten houden als mantelzorgers en 's nachts wakker liggen van de zorgen over het niet hebben van voldoende woonruimte. En dan zegt de gedeputeerde doodleuk, u gaat over uw eigen agenda, bij de behandeling van Wonen en de vele vragen hoe deze congestie op te lossen. Voorzitter, hier zou de BBB een stevige motie over kunnen indienen, maar laten we inderdaad maar zelf onze eigen agenda gaan indelen. En inmiddels ligt er een agendaverzoek met als doel om overbodige regels uit de verordening te schappen, zodat boeren, burgers en bouwers vooruit kunnen. Voorzitter, we mogen het hier niet hebben over het sociaal domein, omdat de meerderheid van de Staten vindt, dat we daar niet over moeten willen gaan. Daarom onder het kopje Brede Welvaart onze motie Geef de burger zeggenschap, zodat ze ook daadwerkelijk hun eigen ideeën kunnen verwezenlijken en gemeenschappen overeind blijven. Dan voorzitter, ons Brabant is stevig aan het uitdijen. De economie groeit en het inwoneraantal ook. Dat brengt veel verandering met zich mee en dat is op zich prima. Echter, kennen we in Brabant ook nog iets van een eigen historische cultuur. Dat willen we toch wel graag behouden, daarom de motie Zintuigelijk erfgoed. Wat echter maar niet wil meegroeien, zijn de voorzieningen die daarbij horen en waar onder andere het college verantwoordelijk voor is. Onze wegen zijn dichtgeslibd en we zien totaal geen actie om dat tijdig op te lossen, anders dan het aanleggen van buslijnen, waarover geen bussen gaan rijden. Daarom voorzitter, twee moties. Ten eerste de motie Napoleonroute. Napoleon had voor Godina namelijk de eerste weg in Brabant aangelegd, maar de Brabantse wegen voldoen allang niet meer. Daarom voorzitter, motie twee. Deze gaat over de verbreding van de N279, ter aanmoediging van de gedeputeerde. Want blijkbaar durft hij zelf hier nog geen keuzes in te maken. De BBB wil hem daarbij wel helpen, want een Brabander wil immers wel vooruit. Maar na gedane arbeid is het goed rusten, voorzitter. Dat willen we ook voor de truckers, die ons dagelijks brood en ander voedsel en benodigdheden distribueren, maar helaas in lange files langs de snelweg hun heil voor de nacht moeten zoeken. Daarom de volgende motie, Realisatie truckerparkings.

De **voorzitter**: U wordt geïnterrupteerd. Ga u gang.

De heer **Gremmen** (VVD): Dank u wel, voorzitter. De heer Haverman spreekt over de N279, dat is natuurlijk een belangrijk project. Ik wil hem ook bedanken voor het feit dat hij dat zo urgent vindt, dat hij dat hier in de begrotingsbehandeling wil benoemen. Maar mijn vraag is eigenlijk, wat is het concrete doel dat de BBB-fractie probeert te bereiken met deze motie?

De heer **Havermans** (BBB): Voorzitter, er wordt al vijftien jaar over gesproken, ook met de kleine kernen en de gemeenschappen daar, dat daar ooit die weg moet komen. Er worden geen knopen doorgehakt. Er is ook nu op dit moment heel veel onrust weer in bijvoorbeeld het dorpje Zijtaart. Wij verwachten dat de gedeputeerde en wij als provincie een besluit nemen, om die mensen en die dorpen niet langer in onzekerheid te laten. Wij hebben er het volste vertrouwen in, dat er ongelooflijk veel ideeën zijn in het gebied waar die weg moet komen en dat we met die mensen en met die plannen tot een goed alternatief kunnen komen.

De heer **Gremmen** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Dan raken we dus de kern, want dat deel ik volledig met de heer Havermans. Het punt is alleen dat dat al geregeld is, onder andere in het bestuursakkoord. En met het feit dat de gedeputeerde nu een heel zorgvuldig proces aan het doorlopen is met al die verschillende gemeenten daar, om te komen tot een plan. Dat is nodig, dat hebben we in het verleden ook gezien, omdat het lokale draagvlak essentieel is, om het project van de grond krijgen. Dus mijn vraag aan de heer Havermans is nogmaals, wat proberen we dan met deze motie te veranderen ten opzichte van hetgeen wat de gedeputeerde nu al aan het doen is, om daar te komen tot een nieuwe weg?

De heer **Havermans** (BBB): Voorzitter, wij zitten hier al bijna anderhalf jaar in de Staten. In die anderhalf jaar en ook in de tijd daarvoor is dit signaal steeds te horen. We zijn ermee bezig, de gedeputeerde komt met plannen. De plannen komen niet. Wij hopen met deze motie nog een keer duidelijk te maken, dat die plannen toch echt moeten komen.

De **voorzitter**: Nee, er is een andere orde dan tijdens een normale vergadering. Dank u wel. De heer Havermans gaat verder.

De heer **Havermans** (BBB): Voorzitter, we vervolgen onze weg en staren ons blind op de ontwikkelingen van de natuur, waar we met gebiedsgerichte aanpakken maar hopen dat er over tien jaar weer dat bloempje groeit, dat er vermoedelijk ooit gestaan heeft. Maar nu blijkt dat bijna alle natuurgebieden, die in handen zijn van Defensie, wel in goede staat verkeren. Voorzitter, dit brengt ons op de vraag aan het college, bent u bereid om onze natuurgebieden over te dragen aan Defensie? Een betere tuinman kun je je niet wensen. En dat voldoet aan de eis van Defensie om in Brabant spoedig te komen tot dual use ontwikkelingen van materialen en technologieën, waarvoor Defensie maar liefst honderd miljoen euro heeft vrijgemaakt. Voorzitter, dat brengt ons ter afsluiting op de volgende motie, waarin wij het college verzoeken om de materialenkennis van Brabant dual use in te zetten voor onze paralympische spelers, die wij onlangs hebben gehuldigd. Het ontbreekt hen aan de mogelijkheid om de nodige materialen op persoonlijk behoefte af te stemmen, waardoor zij nog beter kunnen presteren. Daarbij neemt helaas de behoefte aan orthesen enorm toe en kan Brabant met al haar kennis en kunde aan oplossingen bijdragen. En als we dan toch gaan sporten, volgt ook onze motie Geef jongeren ruim baan, dit gaat over de leges die kleine evenementen moeten afdragen. En dan helemaal als afsluiter voor deze termijn het volgende. De wegen zitten dicht, er worden steeds minder woningen gebouwd, de inwoner is vergeten hoe hij het woordje vertrouwen moet spellen, de rechter blijft vragen om betere onderbouwing van besluiten en PS om onderbouwing van gerealiseerde groene lampen, zodat onze aandeelhouder, lees de inwoner, ook weet wat er met dat geld gebeurt. Voorzitter, alles bij elkaar lijkt ons dit toch echt een dood paard. Wij steunen de VVD, die zich afvraagt hoe lang ze daar nog op blijven zitten. Tot zover onze eerste termijn.

Motie M109-2024: Brabantlogie

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constateernde dat:

- Noord-Brabant een zeer rijke cultuurhistorie heeft, waar de Brabander trots op is;
- Boschlogie een zeer succesvolle cursus is in 's-Hertogenbosch, met wachtlijsten van 5 jaar;
- Er bij de culturele partner, Het Noord-Brabants Museum, al wordt gewerkt met het verhaal van Brabant;
- Er verschillende onderzoeken bestaan naar "Het Verhaal van Brabant", zoals Tilburg University een onderzoek heeft gedaan naar het Brabants dialect.

Overwegende dat:

- In de Begroting 2025 de ambitie opgenomen is om het Verhaal van Brabant uit te dragen middels de vier verhaallijnen Bestuurlijk, Bevochten, Innovatief en Religieus Brabant;
- In de Begroting 2025 is opgenomen om voor het behoud van de verhalen van Brabant initiatieven vanuit de samenleving worden ondersteund, versterkt of met elkaar verbonden;
- Er geen cursusaanbod bestaat over de cultuurhistorie van Brabant;
- De vier verhaallijnen een mooie basis kunnen vormen voor een cultuurhistorische cursus over Brabant;
- Door het verbinden van verschillende reeds bestaande onderzoeken en initiatieven een cursus Brabantlogie opgezet kan worden.

Verzoekt het college om:

- Met een plan van aanpak en financiële dekking terug te komen bij de eerstvolgende perspectiefnota voor het verwezenlijken van een cursus Brabantlogie;
- De voortgang van dit plan terug te rapporteren aan PS.

en gaat over tot de orde van de dag.

BBB Noord-Brabant, Corine van den Wildenberg
50PLUS, Jan Frans Brouwers

Motie M110-2024: Stel de toekomst van Kamp Vught zeker

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Onlangs deed Kamp Vught een noodkreet over de financiële situatie.

Constaterende dat:

- We dit jaar 80 jaar bevrijding vieren;
- We de Tweede Wereldoorlog nooit mogen vergeten;
- Er in de periode '40-'45 veel Brabanders naasten verloren hebben;
- Kamp Vught druk bezocht wordt;
- We veel cultureel erfgoed financieel steunen;
- Kamp Vught al 10 jaar een exploitatievergoeding ontvangt van 100.000 euro;
- Dit bedrag nimmer is geïndexeerd;

Overwegende dat:

- Het coalitieakkoord brede welvaart hoog op de agenda heeft staan;
- Zonder vrijheid we niet kunnen spreken over brede welvaart;
- In de Begroting 2025 de ambitie opgenomen is om het Verhaal van Brabant uit te dragen middels de vier verhaallijnen Bestuurlijk, Bevochten, Innovatief en Religieus Brabant;
- Kennis en kunde bij Kamp Vught niet verloren mogen gaan om financiële redenen;
- Dat opleidingskosten van vrijwilligers onder de exploitatiesubsidie vallen;
- Overdracht van de juiste kennis over de geschiedenis van primair belang is;

Verzoekt het college:

- De exploitatievergoeding aan Kamp Vught te indexeren over de laatste jaren en dit verder jaarlijks met het CBS indexcijfer te verhogen.
- De eerste aanpassing in de eerstvolgende BURAP op te nemen.

en gaat over tot de orde van de dag.

BBB Noord-Brabant, Sinne Tolsma
50PLUS, Jan Frans Brouwers
VVD, Roel Gremmen
SP, Maurice Spapens

Motie M110a-2024: Stel de toekomst van Kamp Vught zeker

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Onlangs deed Kamp Vught een noodkreet over de financiële situatie.

Constaterende dat:

- We dit jaar 80 jaar bevrijding vieren;
- We de Tweede Wereldoorlog nooit mogen vergeten;
- Er in de periode '40-'45 veel Brabanders naasten verloren hebben;
- Kamp Vught druk bezocht wordt;
- We veel cultureel erfgoed financieel steunen;
- Kamp Vught al 10 jaar een exploitatievergoeding ontvangt van 100.000 euro;
- Dit bedrag nimmer is geïndexeerd;

Overwegende dat:

- Het coalitieakkoord brede welvaart hoog op de agenda heeft staan;
- Zonder vrijheid we niet kunnen spreken over brede welvaart;
- In de Begroting 2025 de ambitie opgenomen is om het Verhaal van Brabant uit te dragen middels de vier verhaallijnen Bestuurlijk, Bevochten, Innovatief en Religieus Brabant;
- Kennis en kunde bij Kamp Vught niet verloren mogen gaan om financiële redenen;
- Dat opleidingskosten van vrijwilligers onder de exploitatiesubsidie vallen;
- Overdracht van de juiste kennis over de geschiedenis van primair belang is;

Verzoekt het college:

- De jaarlijkse exploitatievergoeding aan Kamp Vught te indexeren met hetzelfde percentage als onze uitvoeringsorganisaties
- De eerste aanpassing in de eerstvolgende BURAP op te nemen.

en gaat over tot de orde van de dag.

BBB Noord-Brabant, Sinne Tolsma
50PLUS, Jan Frans Brouwers
VVD, Roel Gremmen
SP, Maurice Spapens

Motie M110b-2024: Stel de toekomst van Kamp Vught zeker

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Onlangs deed Kamp Vught een noodkreet over de financiële situatie.

Constaterende dat:

- We dit jaar 80 jaar bevrijding vieren;
- We de Tweede Wereldoorlog nooit mogen vergeten;
- Er in de periode '40-'45 veel Brabanders naasten verloren hebben;
- Kamp Vught druk bezocht wordt;
- We veel cultureel erfgoed financieel steunen;
- Kamp Vught al 10 jaar een exploitatievergoeding ontvangt van 100.000 euro;
- Dit bedrag nimmer is geïndexeerd;

Overwegende dat:

- Het coalitieakkoord brede welvaart hoog op de agenda heeft staan;
- Zonder vrijheid we niet kunnen spreken over brede welvaart;
- In de Begroting 2025 de ambitie opgenomen is om het Verhaal van Brabant uit te dragen middels de vier verhaallijnen Bestuurlijk, Bevochten, Innovatief en Religieus Brabant;
- Kennis en kunde bij Kamp Vught niet verloren mogen gaan om financiële redenen;
- Dat opleidingskosten van vrijwilligers onder de exploitatiesubsidie vallen;
- Overdracht van de juiste kennis over de geschiedenis van primair belang is;

Verzoekt het college:

- De jaarlijkse exploitatievergoeding aan Kamp Vught te indexeren met hetzelfde percentage als onze uitvoeringsorganisaties
- De eerste aanpassing in de eerstvolgende BURAP op te nemen.

en gaat over tot de orde van de dag.

BBB Noord-Brabant, Sinne Tolsma
50PLUS, Jan Frans Brouwers
VVD, Roel Gremmen
SP, Maurice Spapens
PVV, Alexander van Hattem

Motie M110c-2024: Stel de toekomst van Kamp Vught zeker

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Onlangs deed Kamp Vught een noodkreet over de financiële situatie.

Constaterende dat:

- We dit jaar 80 jaar bevrijding vieren;
- We de Tweede Wereldoorlog nooit mogen vergeten;
- Er in de periode '40-'45 veel Brabanders naasten verloren hebben;
- Kamp Vught druk bezocht wordt;
- We veel cultureel erfgoed financieel steunen;
- Kamp Vught al 10 jaar een exploitatievergoeding ontvangt van 100.000 euro;
- Dit bedrag nimmer is geïndexeerd;

Overwegende dat:

- Het coalitieakkoord brede welvaart hoog op de agenda heeft staan;
- Zonder vrijheid we niet kunnen spreken over brede welvaart;
- In de Begroting 2025 de ambitie opgenomen is om het Verhaal van Brabant uit te dragen

- middels de vier verhaallijnen Bestuurlijk, Bevochten, Innovatief en Religieus Brabant;
- Kennis en kunde bij Kamp Vught niet verloren mogen gaan om financiële redenen;
- Dat opleidingskosten van vrijwilligers onder de exploitatiesubsidie vallen;
- Overdracht van de juiste kennis over de geschiedenis van primair belang is;

Verzoekt het college:

- De jaarlijkse exploitatievergoeding aan Kamp Vught te indexeren met hetzelfde percentage als onze uitvoeringsorganisaties
- De eerste aanpassing in de eerstvolgende BURAP op te nemen.

en gaat over tot de orde van de dag.

BBB Noord-Brabant, Sinne Tolsma
 50PLUS, Jan Frans Brouwers
 VVD, Roel Gremmen
 SP, Maurice Spapens
 ChristenUnie-SGP, Anne Schipper

Motie M110d-2024: Stel de toekomst van Kamp Vught zeker

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Onlangs deed Kamp Vught een noodkreet over de financiële situatie.

Constateerend dat:

- We dit jaar 80 jaar bevrijding vieren;
- We de Tweede Wereldoorlog nooit mogen vergeten;
- Er in de periode '40-'45 veel Brabanders naasten verloren hebben;
- Kamp Vught druk bezocht wordt;
- We veel cultureel erfgoed financieel steunen;
- Kamp Vught al 10 jaar een exploitatievergoeding ontvangt van 100.000 euro;
- Dit bedrag nimmer is geïndexeerd;

Overwegende dat:

- Het coalitieakkoord brede welvaart hoog op de agenda heeft staan;
- Zonder vrijheid we niet kunnen spreken over brede welvaart;
- In de Begroting 2025 de ambitie opgenomen is om het Verhaal van Brabant uit te dragen middels de vier verhaallijnen Bestuurlijk, Bevochten, Innovatief en Religieus Brabant;
- Kennis en kunde bij Kamp Vught niet verloren mogen gaan om financiële redenen;
- Dat opleidingskosten van vrijwilligers onder de exploitatiesubsidie vallen;
- Overdracht van de juiste kennis over de geschiedenis van primair belang is;

Verzoekt het college:

- De jaarlijkse exploitatievergoeding aan Kamp Vught te indexeren met hetzelfde percentage als onze uitvoeringsorganisaties
- De eerste aanpassing in de eerstvolgende BURAP op te nemen.

en gaat over tot de orde van de dag.

BBB Noord-Brabant, Sinne Tolsma
 50PLUS, Jan Frans Brouwers
 VVD, Roel Gremmen

Motie M111-2024: Maatschappelijke kosten-batenanalyse van maatregelen in de agrarische sector

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constateernde dat:

- Een structurele en integrale aanpak noodzakelijk is;
- Het van belang is om een beter inzicht te krijgen in de maatschappelijke kosten en baten van de maatregelen die worden opgelegd aan de agrarische sector;
- In de themabijeenkomst concept uitvoeringsagenda landbouw en voedsel een impact analyse is toegezegd;
- Een maatschappelijke kosten-batenanalyse (MKBA) een waardevol instrument is om de effecten van beleid breder te beoordelen en de impact op zowel de agrarische sector als de maatschappij, geheel in kaart te brengen.

Overwegende dat:

- De agrarische sector in Noord-Brabant geconfronteerd wordt met een veelheid aan maatregelen van zowel de provincie als de rijksoverheid;
- Veel van deze maatregelen eenzijdig worden opgelegd en leiden tot onverwachte schadelijke neveneffecten;
- Voorbeelden van deze neveneffecten zijn het verlies van grasland, wat leidt tot de toename van bouwland rondom natuurgebieden;
- De krimp van bepaalde agrarische sectoren, zoals de intensieve veehouderij, een kettingreactie veroorzaakt waarbij bedrijven in de periferie rondom de landbouw, zoals toeleveranciers en verwerkers, in financiële problemen komen;
- Deze gevolgen niet in beeld zijn bij de besluitvorming, terwijl ze grote maatschappelijke en economische impact hebben op de provincie en de lokale gemeenschappen.

Verzoekt het college:

- Een onafhankelijke¹⁾ maatschappelijke kosten-batenanalyse (MKBA) uit te voeren over de effecten van de maatregelen die door zowel de provincie als de rijksoverheid worden opgelegd aan de agrarische sector;
- In deze analyse mee te nemen de directe en indirecte effecten van deze maatregelen, (zoals het verlies van grasland en de toename van bouwland in de nabijheid van natuurgebieden, evenals de gevolgen voor dorpen en bedrijven in de periferie van de landbouwsector);
- De uitkomsten van deze MKBA te gebruiken als basis voor verdere beleidsontwikkeling, waarbij gestreefd wordt naar een evenwichtiger en breder gedragen beleid dat rekening houdt met zowel de ecologische, economische en sociale effecten;
- De uitkomst van de MKBA te delen met Provinciale Staten en deze te betrekken bij toekomstige besluitvorming.

en gaat over tot de orde van de dag.

¹⁾ Bijvoorbeeld door BrabantAdvies, Agrifoodcapital of Connecting Agri en Food

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constaterende dat:

- We vier zelfstandige ketens van 'land tot pand' oprichten, met circa 4.000 hectare vezelteelt voor Brabant in 2027
- Deze teelten van bio grondstoffen kan bijdragen aan een belangrijke invulling op een aantal gebieden.
- Het biobased bouwen niet alleen helpt bij verduurzaming van de landbouw, maar ook bij het realiseren van (nieuwe) woonkernen en verdere toepassingen. (Renovaties)
- Veel van deze gewassen erg veel CO₂ opslaan en ook vastleggen.
- Boeren zo een nieuw verdienmodel kunnen creëren als producent van bouwmaterialen, tevens kunnen de bouwers beschikken over voldoende goede bouwstoffen.
- De opgeslagen CO₂ middels certificaten (carbon credits), bijdraagt aan het verdienmodel van de teelt.
- Er volgens de Nationale Aanpak Biobased Bouwen in 2030, 30 procent van de nieuwbouwwoningen voor 30 procent uit biobased materialen moet bestaan.
- De vraag naar biobased bouwstoffen toeneemt.
- Om dit mogelijk te maken er voldoende grondstoffen moeten zijn.
- Agrariërs naar 1 op 3 rustgewas moeten gaan.

Overwegende dat:

- Er onvoldoende gekeken wordt naar het perspectief voor de boer.
- Perspectief uit moet gaan van een verdienmodel.
- Een aanjaagfunctie voor de marktontwikkeling kan hebben.
- Biobased gewassen als rustgewas kunnen worden ingezet en ook meteen bijdragen aan het verdienmodel van de boer.

Verzoekt het college:

- Met de BOM (Brabantse Ontwikkelings Maatschappij) in gesprek te gaan om de coördinerende rol op zich te nemen en met een plan van aanpak en eventuele nodige financiële dekking terug te komen bij de eerstvolgende perspectiefnota.
- De voortgang terug te rapporteren aan PS.

en gaat over tot de orde van de dag.

BBB Noord-Brabant, Jeroen van Nostrum

Motie M112a-2024: Biobased bouwen

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constaterende dat:

- We vier zelfstandige ketens van 'land tot pand' oprichten, met circa 4.000 hectare vezelteelt voor Brabant in 2027
- Deze teelten van bio grondstoffen kan bijdragen aan een belangrijke invulling op een aantal gebieden.
- Het biobased bouwen niet alleen helpt bij verduurzaming van de landbouw, maar ook bij het realiseren van (nieuwe) woonkernen en verdere toepassingen. (Renovaties)
- Veel van deze gewassen erg veel CO₂ opslaan en ook vastleggen.
- Boeren zo een nieuw verdienmodel kunnen creëren als producent van bouwmaterialen,

tevens kunnen de bouwers beschikken over voldoende goede bouwstoffen.

- De opgeslagen CO₂ middels certificaten (carbon credits), bijdraagt aan het verdienmodel van de teelt.
- Er volgens de Nationale Aanpak Biobased Bouwen in 2030, 30 procent van de nieuwbouwwoningen voor 30 procent uit biobased materialen moet bestaan.
- De vraag naar biobased bouwstoffen toeneemt.
- Om dit mogelijk te maken er voldoende grondstoffen moeten zijn.
- Agrariërs naar 1 op 3 rustgewas moeten gaan.

Overwegende dat:

- Er onvoldoende gekeken wordt naar het perspectief voor de boer.
- Perspectief uit moet gaan van een verdienmodel.
- Een aanjaagfunctie voor de marktontwikkeling kan hebben.
- Biobased gewassen als rustgewas kunnen worden ingezet en ook meteen bijdragen aan het verdienmodel van de boer.

Verzoekt het college van Gedeputeerde Staten:

- In lijn met de Nationale Aanpak Biobased Bouwen, de Regionale Woondeals concrete en ambitieuze doelen op te nemen in de perspectiefnota 2026.
- De voortgang terug te rapporteren aan PS.

en gaat over tot de orde van de dag.

BBB Noord-Brabant, Jeroen van Nostrum

Motie M113-2024: Drinkwater-Impuls

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constaterende dat:

- De Zuidelijk Rekenkamer (ZRK) duidelijk concludeert dat de doelstellingen die gemaakt zijn niet behaald zijn en ook niet op koers liggen.
- GS onvoldoende actie ondernemen om deze doelstellingen te behalen.
- Er door de andere partners naar de provincie gekeken wordt om de regie te pakken.
- Het (ZRK) rapport stelt dat de grenzen van grondwateronttrekkingen in zicht zijn of zelfs al overschreden zijn.
- In de bestuursovereenkomst 2023-2030 met de provincie is afgesproken dat Brabant Water tot 2030 de alternatieven 'brak grondwater' en 'zeewater' uitwerkt, om daarmee de groei van 30 miljoen m³ drinkwater te kunnen opvangen.
- Brabant Water al haar water uit grondwater wint.
- De provincie reeds Project KRW-impuls Brabant is gestart.
- De beantwoording van vraag 134 van de technische vragen Begroting 2025, verwijst naar beantwoording in de oordeelsvormende bijeenkomst op 29 november.

Overwegende dat:

- De Zuidelijke Rekenkamer in haar rapport overduidelijk is.
- GS serieus aan de slag moeten.
- Wij als BBB de kansen zien die ook de ZRK onderschrijft.
- Het college gezien de aanbevelingen van de ZRK kan besluiten, een impuls programma te starten om alle partijen bij elkaar te brengen en de coördinatie naar een oplossing kan pakken.

- Het college dit al eerder heeft gedaan met de KRW-doelen door KRW-impuls Brabant te starten.
- De plannen om meer drinkwater uit oppervlaktewater te maken nu gemaakt moeten worden om zo snel als mogelijk tot een realisatie te komen.
- Overwegende dat de Brabander zo snel mogelijk duidelijkheid dient te krijgen over zijn drinkwatercongestie.
- De beantwoording van vraag 134 van de technische vragen begroting 2025, aangeeft dat er gewerkt wordt aan een 4-tal hoofdlijnen.

Verzoekt het college:

- Met onderstaande punten rekening te houden bij het uitwerken van de 4 hoofdlijnen voor de drinkwatervoorziening.
- Een nieuw Impuls project op te starten voor de acute problemen omtrent Drinkwater en zo ook de regie en coördinatie te pakken.
- In dit project de bereiding van drinkwater uit oppervlaktewater als hoofdmoot te zetten.
- Alles in het werk te stellen om procedures zo snel als mogelijk rond te krijgen.
- Meer ambtelijke capaciteit in te zetten op drinkwater, zie ook aanbeveling van de ZRK en advies van Brabant Water.
- Frequent aan PS terug te rapporteren hoe bovenstaande zaken ervoor staan

Het college spreekt uit:

- Te garanderen dat onze Brabantse Burgers voldoende drinkwaterzekerheid heeft en houdt.

en gaat over tot de orde van de dag.

BBB Noord-Brabant, Marco Havermans
50PLUS, Jan Frans Brouwers

Motie M114-2024: Breng de Energie transitie op stoom met regie op groengas

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constaterende dat:

- GS-voorbereidingen aan het treffen is om het toekomstige Brabantse energiesysteem verder te concretiseren.
- Er vanuit het vorige kabinet besloten is om tot een bijmengplicht van 20% groengas te komen.
- Er eerdere onderzoeken i.o.v. provincie Noord-Brabant m.b.t. toekomstscenario's ter kennis van PS gebracht zijn.
- De problematiek van de netcongestie steeds omvangrijker wordt en een oplossing hiervan steeds verder weg komt te liggen.
- De Energienota 2024 in de 2e kamer 24 oktober verschenen is en gekeken wordt naar acties op korte termijn.
- Het behalen van de verduurzamings- en vergroeningsdoelen landelijk en van onze provincie door een dreigende rem op de voortgang van de energie transitie steeds onzekerder wordt.
- Duurzaam en hernieuwbaar groengas tot heden overgelaten is aan de markt en er nauwelijks een stimulerende regie of coördinerende (netwerk) ondersteuning is vanuit gemeenten, de RESsen en de provincie

Overwegende dat:

- Het onvoldoende bijmengen van groengas kosten opdrijvend werkt waardoor de energierekening van burgers en bedrijven stijgt.

- De productie verwachting van groengas in Brabant geschat wordt op 12% van de Nederlandse productie. En met voldoende ondersteunend beleid een omvang heeft van dus 0,25 miljard m³ (8,75 PJ of 2,43 TWh) ¹⁾
- Groengas inzetbaar is in de bebouwde omgeving, industrie en elektriciteitsproductie. Dit
- t.o.v. weersgevoelige duurzame bronnen beter kan leveren naar behoefte.
- Groengas (efficiënter dan enig andere energiedrager) getransporteerd kan worden via het bestaande gasnet werk en opgeslagen kan worden in bestaande gasvelden.
- Waterstofgas ontwikkeling vertraagt en groengas snel opgeschaald kan worden.
- Mogelijkheden van productie en inzet van groengas bij bestuurders wellicht weinig bekend is.
-

Verzoekt het college om:

- De coördinerende (netwerkende) rol in de provincie te nemen m.b.t. de uitrol van groengas in de energietransitie. Met als doel om de verplichte bijmenging versneld te realiseren en de ontwikkeling van de energiekosten voor de gas verbruikende burger te beperken.
- In het traject van het toekomstig energiesysteem in de provinciaal energieperspectief (opmaat voor Provinciale Energiestrategie) naast partijen zoals netbeheerders, de CES- en RES-regio's, ook vertegenwoordigers van Cluster 6 bedrijven en (grondstof) producenten van groengas te betrekken.
- In 2025 toe te werken naar een plan (dat onderdeel is van de aangekondigde provinciale Energiestrategie) waarin we in de toekomst het benodigde aardgasnetwerk in Brabant (t.b.v. een invoering en gebruik van groengas en te sturen dat er een aansluiting blijft van Brabant met het landelijke aardgas(kwaliteit) netwerk t.b.v. ondergrondse opslag) gaan behouden.

en gaat over tot de orde van de dag.

¹⁾ <https://ce.nl/publicaties/brabants-energiesysteem-ontwikkelingen-richting-2050-en-ruimtelijke-consequenties/>

BBB Noord-Brabant, Alois Rijvers

Motie M115-2024: Zintuigelijk erfgoed

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constateernde dat:

- Brabant een plattelandsprovincie is met een duidelijke eigen cultuur en identiteit.
- Het provinciale beleid op gebieden als ruimte, cultuur en erfgoed erop gericht is de Brabantse eigenheid te beschermen en te versterken;
- Omgevingsvisies- en programma's betrekking hebben op de fysieke leefomgeving en ruimtelijke kwaliteit waar belevingswaarde onderdeel van is;
- Naast beeld, ook geur en geluid onlosmakelijk zijn verbonden met de belevingswaarde van het cultuurlandschap en monumenten en daarmee onderdeel zijn van de Brabantse identiteit;

Overwegende dat:

- Het luiden van de kerkklok in het dorp, het carillon in de stad, het kraaien van de haan op het platteland, de geur van schapen, het geloei van de koeien, het gehinnik van paarden bij maneges, de geuren en geluiden van een oogst die binnen wordt gehaald, lallende jongeren na een avond stappen, de geur en het geluid van een kermis en de feesten van de KPJ's daarvan herkenbare voorbeelden zijn;
- Deze geuren en geluiden ook onderwerp zijn voor klacht.

Verzoekt het college van Gedeputeerde Staten:

- Om in de omgevingsverordening op te nemen dat de achtergronden van het Brabants erfgoed zoals gebiedseigen geuren en geluiden die cultuurhistorisch zijn verbonden met het Brabantse cultuurlandschap en monumenten, onderdeel zijn van de belevingswaarde van ons erfgoed in de fysieke leefomgeving.

en gaat over tot de orde van de dag.

BBB Noord-Brabant, John Frenken

Motie M116-2024: Historische wegen in Brabant

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constaterende dat:

- De rijksweg van Parijs naar Amsterdam, die in Nederland het tracé Wernhout-Zundert-Breda-Utrecht-Amsterdam omvat, werd "Route Imperiale N2" genoemd. Ook wel de Napoleonroute genaamd; (bron: <https://www.brabantserfgoed.nl/>)
- De altaarsteen van 2 meter hoog dat in 1812 is geplaatst langs de weg in Tiggelt (gehucht tussen Zundert en Rijsbergen) nu in Leiden in het museum van oudheden staat;
- In Wuustwezel (België) een Napoleonmonument staat;
- Onlangs nog restanten uit de oudheden bij Hulten zijn blootgelegd bij de reconstructie van de N260A/N282 (deel van het netwerk van Napoleonwegen)
- Napoleon langs deze wegen bomen plantte zodat zijn soldaten in de schaduw konden lopen;

Overwegende dat:

- In de Begroting 2025 de ambitie opgenomen is om het Verhaal van Brabant uit te dragen middels de vier verhaallijnen Bestuurlijk, Bevochten, Innovatief en Religieus Brabant;
- De Brabantse geschiedenis en de daarbij behorende wegennet beter in beeld mogen worden gebracht;
- Door de aanleg van die wegen de eerste stappen naar onze welvaart zijn gezet;
- Deze wegen beter zichtbaar mogen worden gemaakt als de eerste hoofdwegen van Brabant;

Verzoekt het college:

Om voor de begroting 2026, met een voorstel te komen om de Napoleonroutes in Brabant op strategische locaties meer zichtbaar te maken.

En gaat over tot de orde van de dag.

BBB Noord-Brabant, Sinne Tolsma
PVV Noord-Brabant, Tjerk Langman
50PLUS, Jan Frans Brouwers

Motie M117-2024: Ruim baan voor uitvoering van een 2 x 2 N279

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constaterende dat:

- Overbelaste N279, een van de belangrijkste verkeersaders van de regio, speelt al 10-15 jaar en nog steeds geen knopen zijn doorgehakt
- Voor de bedrijven in de regio een goede infrastructuur van levensbelang is
- Er veel ongelukken gebeuren op de onveilige N279

- N279 betiteld is door ANWB als op een na onveiligste provinciale weg van het land
- Met de bouwplannen in de diverse gemeenten een goede ontsluiting essentieel is.

Overwegende dat:

- De hele regio de komende jaren in aantal inwoners, banen en huizen gaat groeien
- 2 x 2 baans N279 nu meer dan ooit cruciaal is voor een goed functionerend wegennet om de regio bereikbaar te houden
- Vergevoerde plannen die al op de plank liggen voor 2 x 2 baans tenminste (deels) opgepakt kunnen worden om realisatie te bespoedigen
- Verkeersveiligheid speerpunt is
- Wachten op mobiliteitstransitie tijdverlies is
- Jarenlange stilstand op cruciaal dossier frustrerend is voor eenieder
- Het college niet welwillig tegenover het onderzoek betreft de tunnel staat.
- VVD en CDA in Meijerijstad een onderzoek willen voor een tunnel.

Verzoekt het college:

- Met voorrang de plannen voor een verkeersveilige 2 x 2 Baans N279 (weer) op te pakken, waarbij de knelpunten rondom de kleine kernen in acht worden genomen.
- Het onderzoek voor een tunnel wel op te pakken.

En gaat over tot de orde van de dag.

BBB Noord-Brabant, Lia Damen
50PLUS, Jan Frans Brouwers
JA21, Kevin Nuijten
PVV, Alexander van Hattem

Motie M117a-2024: Ruim baan voor uitvoering van een 2 x 2 N279

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constaterende dat:

- Overbelaste N279, een van de belangrijkste verkeersaders van de regio, speelt al 10-15 jaar en nog steeds geen knopen zijn doorgehakt
- Voor de bedrijven in de regio een goede infrastructuur van levensbelang is
- Er veel ongelukken gebeuren op de onveilige N279
- N279 betiteld is door ANWB als op een na onveiligste provinciale weg van het land
- Met de bouwplannen in de diverse gemeenten een goede ontsluiting essentieel is.

Overwegende dat:

- De hele regio de komende jaren in aantal inwoners, banen en huizen gaat groeien
- 2 x 2 baans N279 nu meer dan ooit cruciaal is voor een goed functionerend wegennet om de regio bereikbaar te houden
- Vergevoerde plannen die al op de plank liggen voor 2 x 2 baans tenminste (deels) opgepakt kunnen worden om realisatie te bespoedigen
- Verkeersveiligheid speerpunt is
- Wachten op mobiliteitstransitie tijdverlies is
- Jarenlange stilstand op cruciaal dossier frustrerend is voor eenieder
- Het college niet welwillig tegenover het onderzoek betreft de tunnel staat.
- VVD en CDA in Meijerijstad een onderzoek willen voor een tunnel.

Verzoekt het college:

- Met voorrang de plannen voor een verkeersveilige 2 x 2 Baans N279 (weer) op te pakken, waarbij de knelpunten rondom de kleine kernen in acht worden genomen.
- Het onderzoek voor een tunnel wel op te pakken.

En gaat over tot de orde van de dag.

BBB Noord-Brabant, Lia Damen
50PLUS, Jan Frans Brouwers
JA21, Kevin Nuijten
PVV, Alexander van Hattem
Forum voor Democratie, Jozef Minkels

Motie M117b-2024: Ruim baan voor uitvoering van een robuuste N279

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constateerend dat:

- We al jaren te maken hebben met een overbelaste N279, een van de belangrijkste verkeersaders in de regio;
- Deze regio de komende jaren blijft groeien en diverse gemeenten aan en rondom de N279 forse bouwplannen hebben;
- Er nu al veel ongelukken gebeuren op de N279 en de ANWB de N279 zelfs aanduidt als de op-één-na gevaarlijkste provinciale weg van het land;
- Er ondanks dit alles nog steeds geen knopen zijn doorgehakt over de N279;

Overwegende dat:

- De groei van de regio maken dat een goed functionerend wegennet meer dan ooit cruciaal is om de regio bereikbaar te houden, nu en in de toekomst;
- Een robuuste, verkeersveilige N279 in dit kader essentieel is;
- Een 2x2 oplossing hiervoor op z'n minst overwogen moet worden;
- Voorkomen moet worden dat frustraties oplopen omdat duidelijkheid uitblijft;
- Het daarom essentieel is om zo snel mogelijk draagvlak te creëren en knopen door te hakken;

Roept het college op om:

- Zo snel mogelijk knopen door te hakken voor een robuuste en verkeersveilige N279 zodat op uitvoering overgegaan kan worden;
- Daarbij een 2x2 variant in ieder geval serieus te overwegen, en indien dit niet mogelijk is hierover aan PS te rapporteren;
- Daarbij zoveel mogelijk in te zetten op draagvlak in de kernen en gemeenten langs de N279;
- Concreet aan PS te rapporteren of en hoe een tunnel bij Veghel onderzocht is en wat hiervan de uitkomsten zijn.

En gaan over tot de orde van de dag.

BBB Noord-Brabant, Lia Damen
50PLUS, Jan Frans Brouwers
JA21, Kevin Nuijten
PVV, Alexander van Hattem
Forum voor Democratie, Jozef Minkels
VVD, Jelle van Nuland

Motie M117c-2024: Ruim baan voor uitvoering van een robuuste N279

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constaterende dat:

- We al jaren te maken hebben met een overbelaste N279, een van de belangrijkste verkeersaders in de regio;
- Deze regio de komende jaren blijft groeien en diverse gemeenten aan en rondom de N279 forse bouwplannen hebben;
- Er nu al veel ongelukken gebeuren op de N279 en de ANWB de N279 zelfs aanduidt als de op-één-na gevaarlijkste provinciale weg van het land;
- Er ondanks dit alles nog steeds geen knopen zijn doorgehakt over de N279;

Overwegende dat:

- De groei van de regio maken dat een goed functionerend wegennet meer dan ooit cruciaal is om de regio bereikbaar te houden, nu en in de toekomst;
- Een robuuste, verkeersveilige N279 in dit kader essentieel is;
- Een 2x2 oplossing hiervoor op z'n minst overwogen moet worden;
- Voorkomen moet worden dat frustraties oplopen omdat duidelijkheid uitblijft;
- Het daarom essentieel is om zo snel mogelijk draagvlak te creëren en knopen door te hakken;

Roept het college op om:

- Zo snel mogelijk knopen door te hakken voor een robuuste en verkeersveilige N279 zodat op uitvoering overgegaan kan worden;
- Daarbij een 2x2 variant in ieder geval serieus te overwegen, en indien dit niet mogelijk is hierover aan PS te rapporteren;
- Daarbij zoveel mogelijk in te zetten op draagvlak in de kernen en gemeenten langs de N279;
- Concreet aan PS te rapporteren of en hoe een tunnel bij Veghel onderzocht is en wat hiervan de uitkomsten zijn.

En gaan over tot de orde van de dag.

BBB Noord-Brabant, Lia Damen
50PLUS, Jan Frans Brouwers
JA21, Kevin Nuijten
PVV, Alexander van Hattem
Forum voor Democratie, Jozef Minkels
VVD, Jelle van Nuland
CDA, Ronnie Buiks

Motie M118-2024: Actieve rol van college in realisatie truckparkings door externe partijen

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constaterende dat:

- Vrachtwagenchauffeurs in Brabant moeten kunnen rusten om de wettelijke rusttijden na te leven;
- Dit vaak niet op een goede manier mogelijk is omdat er nog altijd een stevig tekort aan truckparkings is in Brabant, zo blijkt ook uit een rapport van het ministerie van I&W;
- Vrachtwagens hierdoor vaak parkeren langs de Brabantse snelwegen en provinciale wegen,

onverlicht en zonder voorzieningen;

- België handhaaft op overnachtingsverbod en daardoor nog meer uitwijk naar Brabant plaatsvindt;
- Bevoegdheden en verantwoordelijkheden zijn verdeeld over verschillende overheidslagen (Rijk, provincie, gemeenten) en het tekort moeizaam opgelost blijkt te worden, zo geeft het college zelf ook aan in de beantwoording van eerdere Statenvragen van de VVD;
- De verwachting is dat het tekort de komende jaren alleen maar groter wordt;

Overwegende dat:

- De transportsector van groot belang is voor de Brabantse economie;
- Goed gastheerschap voor deze sector zeker in een gastvrije provincie als Brabant verwacht mag worden;
- Het gebrek aan fatsoenlijke en veilige overnachtingsmogelijkheden voor vrachtwagenchauffeurs niet past bij de Brabantse ambities op brede welvaart;
- De onveilige situaties door het onverlicht parkeren op langs snelwegen en provinciale wegen niet passen bij de Brabantse ambities op (verkeers)veiligheid;
- Voldoende veilige truckparkings met aanwezige voorzieningen deze problemen voor een groot deel oplossen;

Verzoekt het college:

- Een actieve rol te pakken in de realisatie van voldoende veilige Brabantse truckparkings door private partijen;
- Daarbij ook de andere betrokken partijen te wijzen op hun verantwoordelijkheden om het tekort in Brabant mee op te lossen;
- Eind 2026 aan Provinciale Staten te rapporteren over de voortgang.

En gaan over tot de orde van de dag.

BBB Noord-Brabant, Lia Damen
VVD Brabant, Jelle van Nuland

Motie M118a-2024: Actieve rol van college in realisatie truckparkings door externe partijen

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constaterende dat:

- Vrachtwagenchauffeurs in Brabant moeten kunnen rusten om de wettelijke rusttijden na te leven;
- Dit vaak niet op een goede manier mogelijk is omdat er nog altijd een stevig tekort aan truckparkings is in Brabant, zo blijkt ook uit een rapport van het ministerie van I&W;
- Vrachtwagens hierdoor vaak parkeren langs de Brabantse snelwegen en provinciale wegen, onverlicht en zonder voorzieningen;
- België handhaaft op overnachtingsverbod en daardoor nog meer uitwijk naar Brabant plaatsvindt;
- Bevoegdheden en verantwoordelijkheden zijn verdeeld over verschillende overheidslagen (Rijk, provincie, gemeenten) en het tekort moeizaam opgelost blijkt te worden, zo geeft het college zelf ook aan in de beantwoording van eerdere Statenvragen van de VVD;
- De verwachting is dat het tekort de komende jaren alleen maar groter wordt;

Overwegende dat:

- De transportsector van groot belang is voor de Brabantse economie;

- Goed gastheerschap voor deze sector zeker in een gastvrije provincie als Brabant verwacht mag worden;
- Het gebrek aan fatsoenlijke en veilige overnachtingsmogelijkheden voor vrachtwagenchauffeurs niet past bij de Brabantse ambities op brede welvaart;
- De onveilige situaties door het onverlicht parkeren op langs snelwegen en provinciale wegen niet passen bij de Brabantse ambities op (verkeers)veiligheid;
- Voldoende veilige truckparkings met aanwezige voorzieningen deze problemen voor een groot deel oplossen;

Verzoekt het college:

- Een actieve rol te pakken in de realisatie van voldoende veilige Brabantse truckparkings door private partijen;
- Daarbij ook de andere betrokken partijen te wijzen op hun verantwoordelijkheden om het tekort in Brabant mee op te lossen;
- Eind 2026 aan Provinciale Staten te rapporteren over de voortgang.

En gaan over tot de orde van de dag.

BBB Noord-Brabant, Lia Damen
VVD Brabant, Jelle van Nuland
Lokaal Brabant, Wilfred Lauwen

Motie M119-2024: Steun onze paralympiërs

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constateerend dat:

- Paralympische atleten voor hun orthesen/blades op standaardmaten zijn aangewezen.
- Dat aanpassingen op hun persoonlijke behoefte voor hen niet betaalbaar is
- Dat we in Brabant "de slimste regio" zijn met veel materialenkennis en kunde en goed kunnen samenwerken.
- Dat defensie een startup fund heeft van 100 miljoen voor start ups, scale up en innovatief MKB
- Dat ook gericht is op dual use van materialen

Overwegende dat:

- Fractievoorzitters Staten onlangs onze Brabantse Olympiërs en paralympiërs hebben "gehuldigd".
- Uit gesprekken duidelijk werd dat zij nog beter kunnen presteren met op maat gemaakte/ ontwikkelde orthesen/blades.
- Sporten juist ook voor gehandicapten erg belangrijk is.
- Ook door oorlogen de behoefte aan orthesen enorm toeneemt
- Dat de Brabantse ontwikkelmaatschappij (BOM) een coördinerende rol kan oppakken om de ontwikkeling van orthesen verder te stimuleren en beschikbaar te stellen.

Verzoekt het college:

- Met de BOM in gesprek te gaan om de coördinerende rol op zich te nemen en met een plan van aanpak en eventuele nodige financiële dekking terug te komen bij de eerstvolgende perspectiefnota.
- De voortgang van dit plan terug te rapporteren aan PS.

En gaat over tot de orde van de dag.

Motie M120-2024: Geef junioren vrij baan

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constaterende dat:

- In het bestuursakkoord Samen maken we Brabant het volgende is opgenomen:
 - Sporten en bewegen essentieel is om gezond te leven. We verbinden sport meer met onze aanpak op gezondheid en brede welvaart;
 - We willen dat culturele en sportvoorzieningen en evenementen voor zoveel mogelijk mensen toegankelijk zijn;
- Leges voor sportwedstrijden op wegen een belemmering kunnen zijn voor kleinere sportverenigingen;
- Grote sportevenementen (zoals bv de ZLM-tour) vanuit de provincie wel financiële ondersteuning krijgen;
- Als men een wedstrijd op of aan de weg organiseert men leges aan de Provincie moet betalen;
- Er geen vrijstelling is opgenomen voor kleine organisaties;

Overwegende dat:

- Wij als Provinciale Staten sport voor iedereen toegankelijk willen hebben;
- Grotere sportorganisaties grote sponsors achter zich hebben;
- Kleinere sportverenigingen die sponsors vaak niet hebben;
- Wedstrijden sport stimuleren;
- Juist het Brabants talent zich ontwikkelt op die kleinere wedstrijden.

Verzoekt het college:

- Met een voorstel te komen bij de eerstvolgende perspectiefnota om kleinere sportevenementen vrij te stellen van leges voor wedstrijden op de weg.

En gaat over tot de orde van de dag.

BBB Noord-Brabant, Sinne Tolsma

Motie M120a-2024: Geef junioren vrij baan

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constaterende dat:

- In het bestuursakkoord Samen maken we Brabant het volgende is opgenomen:
 - Sporten en bewegen essentieel is om gezond te leven. We verbinden sport meer met onze aanpak op gezondheid en brede welvaart;
 - We willen dat culturele en sportvoorzieningen en evenementen voor zoveel mogelijk mensen toegankelijk zijn;
- Leges voor sportwedstrijden op wegen een belemmering kunnen zijn voor kleinere sportverenigingen;
- Grote sportevenementen (zoals bv de ZLM-tour) vanuit de provincie wel financiële ondersteuning krijgen;
- Als men een wedstrijd op of aan de weg organiseert men leges aan de Provincie moet betalen;

- Er geen vrijstelling is opgenomen voor kleine organisaties;

Overwegende dat:

- Wij als Provinciale Staten sport voor iedereen toegankelijk willen hebben;
- Grotere sportorganisaties grote sponsors achter zich hebben;
- Kleinere sportverenigingen die sponsors vaak niet hebben;
- Wedstrijden sport stimuleren;
- Juist het Brabants talent zich ontwikkelt op die kleinere wedstrijden.

Verzoekt het college:

- Met een voorstel te komen bij de eerstvolgende perspectiefnota om kleinere sportevenementen vrij te stellen van leges voor wedstrijden op de weg.

En gaat over tot de orde van de dag.

BBB Noord-Brabant, Sinne Tolsma
ChristenUnie-SGP, Anne Schipper

Motie M121-2024: Geef de burger zeggenschap

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constateerende dat:

- De leefbaarheid in de kleinen kernen steeds meer onder druk komt;
- Gemeenten meer en meer op bezuinigen zijn aangewezen;
- De Brabander vaak goed weet wat er in zijn/haar buurt moet gebeuren;
- Het Integraal Dorpsontwikkelplan (IDOP) destijds een groot succes was;
- Er met IDOP mooie resultaten zijn bereikt.

Overwegende dat:

- De Brabander meer eigenaarschap mag hebben bij plannen in hun buurt;
- Dit niet alleen een gemeentelijke aangelegenheid is;
- Wij als Staten de burgers hierin meer mogen betrekken

Verzoekt het college:

- Om in de begroting van 2026 een voorstel op te nemen, dat u IDOP weer provincie breed gaat invoeren voor kleinschalige buurtgerichte projecten.

En gaat over tot de orde van de dag.

BBB Noord-Brabant, Corine van den Wildenberg
ChristenUnie-SGP, Anne Schipper
PVV, Boy Sluimers

Motie M121a-2024: Geef de burger zeggenschap

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constateerende dat:

- De leefbaarheid in de kleinen kernen steeds meer onder druk komt;
- Gemeenten meer en meer op bezuinigen zijn aangewezen;
- De Brabander vaak goed weet wat er in zijn/haar buurt moet gebeuren;

- Het Integraal Dorpsontwikkelplan (IDOP) destijds een groot succes was;
- Er met IDOP mooie resultaten zijn bereikt.

Overwegende dat:

- De Brabander meer eigenaarschap mag hebben bij plannen in hun buurt;
- Dit niet alleen een gemeentelijke aangelegenheid is;
- Wij als Staten de burgers hierin meer mogen betrekken

Verzoekt het college:

- Om in de begroting van 2026 een voorstel op te nemen, dat u IDOP weer provincie breed gaat invoeren voor kleinschalige buurtgerichte projecten.

En gaat over tot de orde van de dag.

BBB Noord-Brabant, Corine van den Wildenberg
 ChristenUnie-SGP, Anne Schipper
 PVV, Boy Sluimers
 Forum voor Democratie, Jozef Minkels

De **voorzitter**: Dank u wel. Het woord is aan de heer Gremmen van de VVD.

De heer **Gremmen** (VVD): Dank, voorzitter. Het leven is goed in het Brabantse land. En nu hoor ik mensen denken, daar heb je die eindeloze optimisten van de VVD weer. Jazeker, daar zijn we weer. Want vaak ligt de focus op de procentjes die nog beter kunnen. Maar ik wil ook zeker benoemen dat een hoop zaken ook gewoon echt goed gaan. We hebben namelijk een concurrerende economie, Brabants innovaties veranderen de wereld, veranderen onze leefomgeving en we maken mooie evenementen in Brabant mogelijk, zoals het organiseren van het EK BMX freestyle, wat afgelopen week is aangekondigd. De afgelopen maanden hebben we als Provinciale Staten verschillende uitvoeringsagenda's op onderwerpen besproken. Alle seinen staan dus op groen om aan de slag te gaan met het realiseren van de ambities, die in het bestuursakkoord zijn afgesproken. En de VVD zal de komende tijd ook scherp zijn op de voortgang en de uitvoering van de controlerende taak op alle terreinen. En die zullen we dus ook voortvarend oppakken. Want de grote ambitie van de VVD is, zo weet u, dat Brabant zo snel mogelijk weer opengaat. We moeten weer vergunningen kunnen afgeven, zodat we Brabant toekomstbestendig kunnen houden. Er is ruimte nodig voor woningen, het versterken en verduurzamen van onze economie, groene groei en voor onze mobiliteitsopgave. Deze ruimte kunnen we alleen verdienen als we aan twee hele belangrijke basis-ingrediënten gaan voldoen, namelijk het reduceren van stikstofuitstoot en de depositie en het versterken van onze Natura 2000-gebieden. Lossen we alles in een keer op? Nee, dat zeker niet. Maar we hebben wel een inspanningsverplichting. Basisingrediënten kunnen wat de VVD betreft niet zonder kruiden. Dus wij zien graag dat het college, om aan deze inspanningsverplichting te voldoen, een dosis creativiteit en een dosis lef toevoegt. Lef om te experimenteren, om de randjes op te zoeken, om buiten de gebaande paden op zoek te gaan en innovaties te omarmen. En wat de VVD betreft is het namelijk heel simpel, liever proberen, aan de slag gaan en erachter komen dat iets niet lukt, dan eindeloos onderzoek doen om ook die laatste onzekerheid proberen weg te nemen. Die tijd is namelijk echt voorbij, we moeten aan de slag. En voorzitter, we zien ook al veel goede ontwikkelingen. Waar het gaat om het reduceren van stikstof zien we dat we stappen zetten in de Brabants Ontwikkelaanpak Stikstof en binnenkort krijgen we ook een 2.0-versie van deze ontwikkelaanpak. We hebben ook genoeg middelen vrijgespeeld, om te werken aan ons natuurherstel, maar op dat laatste punt mag er wat de VVD betreft nog wel een beetje lef bij. Gaat het allemaal wel snel genoeg? Zetten we onze middelen wel echt op de meest efficiënte manier in? Wij willen meer inzicht in wat we doen, hoe we het doen en waarom. Dit hebben we verwoord in onze motie Stand van het Brabantse land. Zo kunnen we als PS beter onze controlerende taak uitvoeren, kunnen we bijsturen waar nodig en krijgen we meer inzicht in hoe het staat met onze natuur. Want voorzitter, als we namelijk aantonen dat het de goede kant

opgaat met onze natuur, creëren we naast een betere leefomgeving ook een extra juridisch argument, om te gaan kijken naar wat wel kan. En kunnen we bijsturen als we zien dat dingen zich onverhoopt toch niet ontwikkelen op de juiste manier. Voor water geldt eigenlijk hetzelfde. Gelukkig komen we in de komende maanden nog genoeg te spreken over de verschillende onderdelen, zoals bijvoorbeeld het rapport van de Zuidelijke Rekenkamer. Maar ook hier vindt de VVD dat er heldere kaders en tussendoelstellingen nodig zijn, om te kunnen verantwoorden dat we echt die inspanning leveren om aan de Kaderrichtlijn Water te voldoen. Wij zullen de gedeputeerden hier dan ook heel scherp op houden.

De **voorzitter**: U wordt geïnterrupteerd door de heer Schipper.

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Dank u wel, voorzitter. Op zich een heel goed streven om zaken meer meetbaar te maken, daar staan we ook helemaal achter als partij. Maar uiteindelijk moet die meetbaarheid wel een bepaald doel dienen, namelijk dat we uiteindelijk ook problemen gaan oplossen. Bent u ook bereid om extra te investeren, op het moment dat we constateren dat het niet zo goed gaat met onze natuur, wat we ook de afgelopen jaren hebben geconstateerd en ook nog in de Burap van onze vorige vergadering. Bent u daartoe bereid?

De heer **Gremmen** (VVD): Voorzitter, het is goed om te kijken naar waar we staan. Dank voor de motie die u mede indient. Dat inzicht geeft perspectief, om te kijken waar we het dan beter kunnen doen en op welke manier we het dan beter kunnen doen. Wij delen de zorgen van de ChristenUnie-SGP helemaal als het gaat om de oranje stoplichten in de Buraps. We voldoen nog niet aan de ambities die we hebben. De vraag is alleen wat daarvoor nodig is. Door meer inzicht te krijgen, kunnen we daarna bepalen wat er nodig is. Dat kan zijn inderdaad meer middelen, maar dat kan ook zijn, het beter prioriteren van onze middelen.

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Ik begrijp het. Maar beter prioriteren, dat zou ook kunnen duiden op, laten we maar andere dingen gaan doen. Daar ben ik naar op zoek. Hoe zit u in de wedstrijd? Zegt u in alle gevallen, wij willen dat de natuur erop vooruitgaat, we willen dat de stikstofdoelen aangepakt worden en daar willen we op investeren? En als u dan zegt, het kan met een andere prioritering binnen dat programma, dan is dat mooi. Maar wilt u wel die vooruitgang op dit doel?

De heer **Gremmen** (VVD): Voorzitter, zeker willen wij vooruitgang op dit dossier. Wat ik al zei, de grote ambitie van de VVD is dat Brabant weer opengaat, dat we weer vergunningen kunnen afgeven. En dat kan alleen maar door aan stikstofreductie te doen en aan natuurherstel. Dus die pijler natuurherstel is heel belangrijk, ook voor de VVD.

De **voorzitter**: Gaat u verder, meneer Gremmen.

De heer **Gremmen** (VVD): Een aantal cruciale wegenprojecten, voor de VVD zijn de belangrijke projecten de N629, de N65 en de A58, hangen op stikstof en op de mogelijkheid om extern te kunnen salderen. We hebben lang gewacht op een uitspraak op het project van de ViA15, dat duidelijkheid zou moeten geven over de mogelijkheid om extern te kunnen salderen. De gedeputeerde heeft hier ook al vaak naar verwezen. Nu ligt die uitspraak er. Er blijkt dat de uitspraak heel positief is. Maar uit antwoorden op onze technische vragen blijkt, dat het voor Brabant nog niet direct soelaas biedt. Voor de VVD is dat wat onbevredigend. En daarom vragen we GS ook om hier lef te tonen, de randjes op te zoeken en ook te kijken naar wat wel mogelijk is. En hoe kijkt de gedeputeerde hiernaar?

De **voorzitter**: De heer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): Dank u wel, voorzitter. U gaf een stukje eerder in uw betoog aan dat u efficiënt de middelen wilt inzetten, naar aanleiding van de rapportage. Waar twijfelt u over? Kunt u concreet aangeven waar bij u de twijfel zit over de inzet van de middelen tot nu toe?

De heer **Gremmen** (VVD): Voorzitter, zoals ik ook al in mijn betoog heb geprobeerd duidelijk te maken, zien wij dat we de goede kant op aan het bewegen zijn. Wij zien dat we het goede aan het doen zijn, maar we willen meer inzicht, om te kijken of we op alle fronten aan het stuur zitten, of we de goede doelstellingen hebben en of we die kant op aan het werken zijn. Kunnen we de inspanningsverplichting om de natuur te herstellen wat harder maken, dus ook juridisch wat harder maken? En daarvoor is inzicht nodig en voortgang nodig. Als we een aantal jaren moeten wachten op die voortgang, dan vinden wij dat zonde, want in de tussentijd zijn we misschien wel de goede dingen aan het doen, maar kunnen we er niet precies de vinger op leggen, of dat ook echt op alle fronten het geval is.

De heer **Buiks** (CDA): Dat snap ik allemaal. Daar kan ik ook niet tegen zijn. Maar doordat u het aangeeft, zit er bij u twijfel. Die twijfel zou ik graag boven tafel krijgen. Op welke specifieke punten zit voor u de twijfel? Want u zegt, ik heb onderzoek nodig, dat snap ik. Maar zijn er dan, vooruitlopend op het onderzoek, bij uw partij twijfels over bepaalde elementen?

De heer **Gremmen** (VVD): Nee, het gaat ons echt puur om het verkrijgen van meer inzicht. Bijvoorbeeld bij de Brabantse Ontwikkelaanpak Stikstof zien we dat we gewoon een duidelijk doel hebben, waar we naartoe werken. Er kan tussentijds bijgestuurd worden met de 2.0 versie, om misschien dingen extra te doen. Bij de natuur zien we dat de natuurdoelanalyses een heel helder beeld geven, namelijk dat het niet goed gaat met onze natuur en dat we daarmee aan de slag moeten. Maar wat ons betreft gaan we vaker de peilstok in de natuur steken, zodat we elk jaar een overzicht krijgen van hoe het ervoor staat. Dan kunnen we dus ook kijken of we de goede weg op aan het gaan zijn. Er zit dus eigenlijk helemaal geen twijfel bij ons over het beleid, want volgens mij doen we de goede dingen en hebben we genoeg middelen en mankracht beschikbaar, om aan natuurherstel van Natura 2000-gebieden te werken.

De **voorzitter**: U heeft al een tweede vervolgvraag gehad. Dus meneer Gremmen vervolgt zijn betoog.

De heer **Gremmen** (VVD): Voorzitter, het is goed dat we op het gebied van mobiliteit verkennen, of het overdragen van wegen aan gemeenten een win-win kan opleveren. Maar als we met elkaar concluderen dat dit niet tot een resultaat leidt, laat staan resultaten die bijdragen aan onze beleidsdoelen, moeten we wat ons betreft meer verantwoordelijkheid pakken voor waar we als provincie verantwoordelijk voor zijn, namelijk een goed en veilig wegennet in Brabant. Daarom dienen wij een motie in, om in ieder geval een laatste poging te doen, om te kijken of we wegen aan gemeenten over kunnen dragen. En mocht dit niet lukken, dan zien we graag een voorstel tegemoet van de gedeputeerde om deze middelen te herbesteden. Zo zorgen we ervoor dat onze middelen ook hier effectief worden ingezet. En voorzitter, ik kom tot een afronding. Als vooruitgangsoptimisten zien wij dat Brabant niet stilstaat. Sterker nog, we bewegen de goede kant op. Ga daarom ook zo door met een beetje extra creativiteit en lef voor een toekomstbehendig Brabant.

Motie M122-2024: Stand van het Brabantse land

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constaterende dat:

- De doelstelling is om Brabant zo snel mogelijk van het stikstofslot te krijgen;
- Hiervoor stikstofreductie en natuurherstel de belangrijkste pijlers zijn;
- We in de Brabantse Ontwikkelaanpak Stikstof en de 2.0 versie die in het najaar komt de doelstellingen voor stikstofreductie vastleggen;
- Er instandhoudingsdoelstellingen voor Natura 2000-gebieden opgenomen zijn in wetgeving;

Overwegende dat:

- Voor betrokken partners in de gebiedsgerichte aanpak (GGA), maar ook voor partners

- daarbuiten, het van belang is om helderheid te hebben over de te behalen doelen;
- Tussendoelstellingen ook bij onze Natura 2000-gebieden kunnen helpen om inzichtelijk te maken dat we de goede kant op gaan;
 - Voor de controlerende taak van Provinciale Staten het van belang is om helder te hebben wat de voortgang is op ons natuur- en stikstofbeleid;
 - Deze doelen niet in een keer behaald kunnen worden en er dus tussentijdse metingen en doelstellingen nodig zijn;

Verzoekt het college van Gedeputeerde Staten:

- Uiterlijk voor de zomer van 2025 per GGA en per Natura 2000-gebied eind- en tussenresultaten met betrekking tot natuurwaarden en stikstofreductie vast te leggen;
- Jaarlijks de stand van onze Natura 2000-gebieden te laten onderzoeken, om zo inzicht te krijgen in de voortgang van ons natuurherstel en de natuurdoelanalyses;
- Provinciale Staten hiervan op de hoogte te stellen;

en gaat over tot de orde van de dag.

VVD Brabant, Roel Gremmen
ChristenUnie-SGP, Anne Schipper
Partij voor de Dieren, Ellen Putman

Motie M123-2024: Van wegen afstoten naar wegen aanpakken

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constaterende dat:

De provincie Noord-Brabant reeds een aantal jaar twintig miljoen euro aan incidentele middelen gereserveerd heeft voor het overdragen van provinciale wegen aan gemeenten;
Er op dit moment nog niets van deze middelen is besteed en er nog geen provinciale wegen zijn overgedragen aan gemeenten;

Overwegende dat:

Het animo bij gemeenten voor het overnemen van provinciale wegen nihil is;
Het overdragen van provinciale wegen geen beleidsdoel an sich is, in tegenstelling tot het op orde houden van ons provinciale wegennet en het verbeteren van de verkeersveiligheid;
Het zeer de vraag is of het overdragen van provinciale wegen aan gemeenten leidt tot betere en veiligere wegen;
De incidentele middelen voor het overdragen van provinciale wegen aan gemeenten daarom beter besteed kunnen worden om onze beleidsdoelen te behalen;

Roept het college op om:

De lopende gesprekken met gemeenten over het overdragen van provinciale wegen vóór de begrotingsbehandeling 2026 af te ronden en aan Provinciale Staten te rapporteren welke afspraken er zijn gemaakt en hoeveel middelen hieraan zijn besteed;
Daarbij tevens een voorstel te doen voor de herbesteding van de resterende incidentele middelen die nu gereserveerd staan voor het overdragen van provinciale wegen aan gemeenten, binnen de financiële spelregels;

Dit voorstel voor herbesteding zo in te richten dat het maximaal ten goede komt aan het provinciale wegennet, zoals voor het beheer en onderhoud van het bestaande wegennet en/of het van de grond krijgen van wegenprojecten.

en gaat over tot de orde van de dag.

VVD Brabant, Jelle van Nuland

De **voorzitter**: Dank u wel, meneer Gremmen. Het woord is aan mevrouw Van der Linden.

Mevrouw **Van der Linden** (GroenLinks): Voorzitter, elke dag wanneer we het nieuws kijken op tv, of de nieuwsapp openen op onze telefoon zien we leed, armoede, verwoestende gevolgen van klimaatverandering, oorlog, vernieling en hongersnood, ramp na ramp, vernieling na vernieling. En achter elk nieuwsartikel weer ontelbare individuele verhalen van persoonlijk leed. Maar ik kan kiezen om het nieuws uit te zetten, het artikel weg te klikken en verder te gaan met mijn rustige en redelijk stabiele leven. Lekker gaan wandelen met de hond, een slechte serie aanzetten op Netflix, of gewoon even helemaal niks. Ik heb die keuze. Maar velen in ons land, op ons continent en op deze wereld hebben die keuze niet. De tijd van nu vraagt om medemenselijkheid en samenwerken. Twee dingen die in mijn ogen onderdeel zijn van onze Brabantse mentaliteit. Medemenselijkheid en brede welvaart zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Brede welvaart betekent dat we streven naar een balans tussen economische vooruitgang en het welzijn van mensen en de planeet. Niet gek dus, dat wij als GroenLinks en heel veel andere partijen in deze Staten het zo'n belangrijk onderwerp vinden. We willen dan ook niet enkel streven naar meer brede welvaart, maar ook meer inzicht krijgen in wat we als provincie doen, vanuit alle programma's en hoe we impact maken. De PvdA dient hier zo een motie over in, die wij dan ook graag mee indienen. Voorzitter, medemenselijkheid vraagt ook van Brabant om mensen in nood, die zijn gevlucht voor oorlog en geweld op te vangen, zoals wij zelf ook graag opgevangen zouden willen worden. Als provincie zien we toe op gemeenten, om de taak om voldoende statushouders te huisvesten, uit te voeren. Dat is een ontzettend belangrijke taak, waar we onze gemeenten wellicht nog beter bij kunnen helpen. We dienen de motie die de PvdA zometeen indient dan ook graag mee in. Want waar in Den Haag de medemenselijkheid ontbreekt, zijn en blijven we wat ons betreft in Brabant gastvrij en bieden we hulp. Een gezonde leefomgeving voor nu en in de toekomst blijft voor GroenLinks centraal staan.

De **voorzitter**: Meneer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, het gaat over het ontbreken van medemenselijkheid. Mevrouw Van der Linden van GroenLinks begint nu over het ontbreken van medemenselijkheid in Den Haag, omdat er paal en perk wordt gesteld aan de opvang van vergunninghouders, statushouders. En hoeveel medemenselijkheid heeft GroenLinks richting onze eigen Brabantse inwoners? Zij moeten jarenlang op wachtlijsten staan om aan een woning te komen. Zij kunnen geen huis krijgen, terwijl statushouders met voorrang worden gehuisvest. Is daar geen medemenselijkheid voor, dat die mensen geen gezin kunnen stichten, dat er voor hen geen toekomstperspectief is?

Mevrouw **Van der Linden** (GroenLinks): Voorzitter, ik vind dat we naar iedereen medemenselijkheid moet tonen, zeker ook naar de Brabanders. Maar het ene sluit het andere niet uit. We moeten andere keuzes maken, zodat we iedereen die hulp nodig heeft kunnen helpen.

De **voorzitter**: Meneer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, dat zijn mooie loze woorden, iedereen die hulp nodig heeft, kunnen helpen. Er wordt ondertussen wel nog steeds voorrang gegeven aan statushouders. Er wordt de taakstelling aan gemeentes opgelegd, om huizen weg te geven aan statushouders. Daar moeten we vanaf, daar willen we vanaf en daar gaan we ook vanaf nu. Dan zegt

GroenLinks hier, ja, het is niet medemenselijk. Nee, het is juist niet medemenselijk om onze eigen mensen jarenlang op een wachtlijst te laten staan. Dus hoe denkt GroenLinks te kunnen volhouden, dat dit medemenselijk is, onze eigen mensen zolang op wachtlijsten te laten staan?

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Linden.

Mevrouw **Van der Linden** (GroenLinks): Voorzitter, het is niet medemenselijk om mensen in het gras te laten slapen, het is niet medemenselijk om, wanneer mensen zijn gevlucht voor oorlog en geweld, te vertellen, we werken hier aan uw terugkeer. We moeten mensen hulp bieden. Het is een valse tegenstelling dat we de Brabander niet kunnen helpen, die het nodig heeft en tegelijkertijd ook de mensen die zijn gevlucht voor oorlog en geweld.

De **voorzitter**: Gaat u verder, mevrouw Van der Linden.

Mevrouw **Van der Linden** (GroenLinks): Dank u wel. Ik was bij Gezonde leefomgeving. Hier staan we als Brabant niet alleen voor aan de lat. Samenwerken is cruciaal. We zijn dan ook blij met de onverminderde inzet op water, natuur en milieu. Wel hebben we zorgen over het wegvallen van het Nationaal Programma Landelijk Gebied en een Haags kabinet dat veel geld weggehaald heeft bij de transitie van het landelijk gebied, waarmee we boeren zouden helpen en de natuur versterken. Met het wegvallen van het NPLG zijn onze doelen op het gebied van natuurherstel, het verbeteren van waterkwaliteit en klimaat en tegelijkertijd het bieden van perspectief aan de agrariërs niet verdwenen. We verwachten dan ook dat het college zich keihard zal blijven inspannen voor deze doelen. Voorzitter, het gaat niet goed met onze natuur. GroenLinks denkt dat het nog beter inzetten van groenblauwe diensten kan helpen met onze opgave in het buitengebied en tegelijk bijdragen aan een goed verdienmodel voor de agrariër. We dienen dan ook samen met PvdA, SP, D66, Volt en Partij voor de Dieren een motie in, om Gedeputeerde Staten op te roepen om maximaal gebruik te maken van de nieuwe catalogus groenblauwe diensten in de aanpak landelijk gebied en de gebiedsgerichte aanpak. Zo kunnen we nog meer snelheid maken met het versterken van de biodiversiteit en het verbeteren van de waterkwaliteit. We werken in Brabant aan een toekomstbestendige en gezonde landbouwsector. Onze biologische boeren maken hier een heel belangrijk onderdeel van uit. Zij zijn koploper op het gezond produceren van voedsel in balans met onze leefomgeving. Daarom zijn we als GroenLinks ook blij dat we inzetten op meer biologisch landbouwareaal. Het enkel inzetten op het geven van advies en kennisdeling is echter onvoldoende, om onze doelstelling van vijftien procent biologisch areaal te halen in 2030. Welke instrumenten gaat het college nog meer gebruiken? Grond kan een oplossing bieden, maar pachtgronden gaan nog te vaak naar de intensieve boer, vaak de hoogste bidder. Hoe gaan we daar in 2025 verandering in brengen? We horen graag een plan van het college. We zijn het aan de volgende generaties verplicht om werk te maken van de energietransitie. GroenLinks is blij met de verbeterde monitoring van energiedoelstellingen, maar we missen een indicator voor energiebesparing. We snappen dat we als provincie niet aan de lat staan voor energiebesparing van alle inwoners en bedrijven, maar we zien wel de kans om mee te sturen op energiebesparing bij de bedrijven, die vallen binnen ons bevoegd gezag. Is de gedeputeerde bereid om te kijken hoe we als provincie meer kunnen bijdragen aan energiebesparing van de bedrijven, die vallen binnen ons bevoegd gezag? Graag een reactie. Een andere manier om bij te dragen aan verduurzaming is door meer in te zetten op biobased bouwmaterialen. De teelt, verwerking en toepassing van biograndstoffen, denk daarbij aan vezelgewassen, kan bijdragen aan de verduurzaming van de landbouw, industrie en de gebouwde omgeving en aan onze circulaire doelen en ruimtelijke kwaliteit. Tegelijk biedt het een mooie kans om boeren te helpen met een verdienmodel. We dienen dan ook een motie in met een aantal andere partijen, om in lijn met de nationale aanpak Biobased bouwen ons in te spannen, om in de regionale woondeals concrete en ambitieuze afspraken te maken over het toepassen van biobased bouwen. Cultuur is een verrijking en verbindt veel verschillende mensen. Het zou voor iedereen toegankelijk moeten zijn. GroenLinks vindt het belangrijk dat er nieuwe doelgroepen bereikt gaan worden met cultuur. We zien hier duidelijk een focus op jongeren, een hele belangrijke doelgroep. Wel willen we ook extra inspanning, om minder draagkrachtige en mensen met een niet-Nederlandse achtergrond te bereiken. We

zouden graag horen hoe de gedeputeerden hier vorm aan gaat geven. Voorzitter, de volgende generaties verwachten dat we ook aan hen denken bij het maken van keuzes. Dat doen we nog te vaak onvoldoende. We moeten zorgen voor een schone en gezonde leefomgeving om door te geven. En voorzitter, in verder vooruitkijken zijn de jongeren zelf kampioen. We zijn dan ook blij dat de gedeputeerde Oudenhoven werk maakt van jongerenparticipatie. We missen dit alleen wel in de voorliggende begroting. Kan de gedeputeerde ons verzekeren dat hij in 2025 keihard doorgaat met het betrekken van jongeren bij provinciale vraagstukken? Voorzitter, ik rond af. Door medemenselijkheid te tonen en samen te werken, bouwen we bruggen van begrip en respect. Laten we elke dag streven naar medemenselijkheid en samenwerking, zodat we een betere wereld kunnen creëren voor onszelf, voor degenen die onze hulp nodig hebben en de generaties die volgen. Dank u wel.

Motie M124-2024: Beloon GroenBlauwe Diensten

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constaterende dat:

- Er veel opgaven samenkomen in de Aanpak Landelijk Gebied.
- Veel Brabantse ondernemers willen bijdragen aan biodiversiteit, klimaatadaptatie, waterbeheer en landschapsbeheer, maar zij hier wel een eerlijke beloning voor willen ontvangen.
- Er een gereedschapskoffer is waarmee overheden 'staatssteunvrij' regelingen kunnen ontwikkelen op gebied van aanleg en beheer van natuur, landschap, water, recreatie en cultuurhistorie: De Catalogus GroenBlauwe Diensten (CGBD).
- Door gebruik te maken van De Catalogus GroenBlauwe Diensten er regelingen opgezet kunnen worden om groenblauwe diensten beter te belonen. De catalogus bevat een grote hoeveelheid mogelijke maatregelen en is goedgekeurd door de Europese Unie (EU). Een subsidieregeling hoeft dan door de provincie niet afzonderlijk bij de Europese Commissie voor goedkeuring te worden aangemeld.
- Provincie, waterschappen en gemeenten middelen (kunnen) vrijmaken om vanuit de wettelijke taken en bestuursakkoorden te investeren in de kwaliteit van de leefomgeving in het buitengebied.
- Deze middelen tevens kunnen bijdragen aan een duurzaam verdienmodel van agrariërs in onze provincie.

Overwegende dat:

- 'Brabant open' en belangrijke doelstelling is en de groenblauwe diensten hieraan kunnen bijdragen.

Roepen Gedeputeerde Staten op om:

In 2025 maximaal gebruik te maken van de nieuwe catalogus Groenblauwe diensten in de Aanpak Landelijk Gebied / GGA's. En Provinciale Staten jaarlijks over de inzet en impact te informeren

en gaat over tot de orde van de dag.

GroenLinks, Jade van der Linden
PvdA, Fiona Bijl

Motie M124a-2024: Beloon GroenBlauwe Diensten

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constatende dat:

- Er veel opgaven samenkomen in de Aanpak Landelijk Gebied.
- Veel Brabantse ondernemers willen bijdragen aan biodiversiteit, klimaatadaptatie, waterbeheer en landschapsbeheer, maar zij hier wel een eerlijke beloning voor willen ontvangen.
- Er een gereedschapskoffer is waarmee overheden 'staatssteunvrij' regelingen kunnen ontwikkelen op gebied van aanleg en beheer van natuur, landschap, water, recreatie en cultuurhistorie: De Catalogus GroenBlauwe Diensten (CGBD).
- Door gebruik te maken van De Catalogus GroenBlauwe Diensten er regelingen opgezet kunnen worden om groenblauwe diensten beter te belonen. De catalogus bevat een grote hoeveelheid mogelijke maatregelen en is goedgekeurd door de Europese Unie (EU). Een subsidieregeling hoeft dan door de provincie niet afzonderlijk bij de Europese Commissie voor goedkeuring te worden aangemeld.
- Provincie, waterschappen en gemeenten middelen (kunnen) vrijmaken om vanuit de wettelijke taken en bestuursakkoorden te investeren in de kwaliteit van de leefomgeving in het buitengebied.
- Deze middelen tevens kunnen bijdragen aan een duurzaam verdienmodel van agrariërs in onze provincie.

Overwegende dat:

- 'Brabant open' en belangrijke doelstelling is en de groenblauwe diensten hieraan kunnen bijdragen.

Roepen Gedeputeerde Staten op om:

In 2025 maximaal gebruik te maken van de nieuwe catalogus GroenBlauwe Diensten (CGBD) in de Aanpak Landelijk Gebied / GGA's. En Provinciale Staten jaarlijks over de inzet en impact te informeren.

En gaat over tot de orde van de dag.

GroenLinks, Jade van der Linden
PvdA, Fiona Bijl
D66, Matthijs van Miltenburg
Volt, Inge Vossen
SP, Irma Koopman

Motie M125-2024: Vlas erop!

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constatende dat:

- De teelt, verwerking en toepassing van biograndstoffen (denk daarbij vooral aan vezelgewassen zoals vlas, vezelhennep en olifantsgras) kan bijdragen aan de verduurzaming van de landbouw, industrie en de gebouwde omgeving en kan bijdragen aan onze circulaire doelen, natuurontwikkeling en ruimtelijke kwaliteit;
- Daarnaast boeren hierdoor een nieuw, duurzaam verdienmodel kunnen krijgen als producent van bouwmaterialen, en tegelijk bouwers over voldoende grondstoffen kunnen beschikken;¹
- Hiertoe in zeer korte tijd een markt voor biograndstoffen moet ontstaan;
- Met de Nationale Aanpak Biobased Bouwen de Rijksoverheid het voortouw neemt door ambitieuze doelen uit te spreken en bijpassend beleid te voeren waar veel partijen - willen we die markt creëren - aan bij zullen moeten dragen;

- Onder 'Actielijn 11: Vraagstimulering bij bouwers en opdrachtgevers' expliciet als interventie
- opgenomen is dat biobased indicatoren opgenomen zouden moeten worden in de uitvoering van de [Regionale] Woondeals, aangezien hierin naast de kwantitatieve doelen over de woningbouwopgave, er ook aandacht is voor kwalitatieve afspraken over de manier van bouwen;
- In de huidige Woondeals deze doelen óf helemaal niet opgenomen zijn óf als inspanningsverplichting staan genoemd waar gemakkelijk van afgeweken kan worden;
- De intentie om duurzaam te bouwen dus moet worden omgezet in duidelijke doelen en afspraken (geen inspanningsverplichtingen), zodat een stabiele en uniforme vraag naar biobased materialen ontstaat.²

Roept Gedeputeerde Staten op om:

- In lijn met de Nationale Aanpak Biobased Bouwen het als provinciale inzet te maken dat in de Woondeals concrete en ambitieuze afspraken gemaakt worden over het toepassen van biobased bouwen.
- Te kijken hoe we als Provincie samenwerking tussen Brabantse boeren en bouwers kunnen stimuleren op het gebied van biobased bouwen en we de teelt en toepassing van vezelgewassen een impuls kunnen geven.

en gaat over tot de orde van de dag.

¹ Nationale Aanpak Biobased Bouwen Van boerenland tot bouw materiaal, 8 november 2023, p 3 en 5.

² Nationale Aanpak Biobased Bouwen Van boerenland tot bouw materiaal, 8 november 2023, p 23.

GroenLinks, Daan van den Broek
PvdA, Ward Deckers

Motie M125a-2024: Vlas erop!

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constateernde dat:

- De teelt, verwerking en toepassing van biograndstoffen (denk daarbij vooral aan vezelgewassen zoals vlas, vezelhennep en olifantgras) kan bijdragen aan de verduurzaming van de landbouw, industrie en de gebouwde omgeving en kan bijdragen aan onze circulaire doelen, natuurontwikkeling en ruimtelijke kwaliteit;
- Daarnaast boeren hierdoor een nieuw, duurzaam verdienmodel kunnen krijgen als producent van bouwmaterialen, en tegelijk bouwers over voldoende grondstoffen kunnen beschikken;¹
- Hiertoe in zeer korte tijd een markt voor biograndstoffen moet ontstaan;
- Met de Nationale Aanpak Biobased Bouwen de Rijksoverheid het voortouw neemt door ambitieuze doelen uit te spreken en bijpassend beleid te voeren waar veel partijen - willen we die markt creëren - aan bij zullen moeten dragen;
- Onder 'Actielijn 11: Vraagstimulering bij bouwers en opdrachtgevers' expliciet als interventie
- opgenomen is dat biobased indicatoren opgenomen zouden moeten worden in de uitvoering van de [Regionale] Woondeals, aangezien hierin naast de kwantitatieve doelen over de woningbouwopgave, er ook aandacht is voor kwalitatieve afspraken over de manier van bouwen;
- In de huidige Woondeals deze doelen óf helemaal niet opgenomen zijn óf als inspanningsverplichting staan genoemd waar gemakkelijk van afgeweken kan worden;
- De intentie om duurzaam te bouwen dus moet worden omgezet in duidelijke doelen en afspraken (geen inspanningsverplichtingen), zodat een stabiele en uniforme vraag naar

biobased materialen ontstaat.²

Roept Gedeputeerde Staten op om:

- In lijn met de Nationale Aanpak Biobased Bouwen het als provinciale inzet te maken dat in de Woondeals concrete en ambitieuze afspraken gemaakt worden over het toepassen van biobased bouwen.
- Te kijken hoe we als Provincie samenwerking tussen Brabantse boeren en bouwers kunnen stimuleren op het gebied van biobased bouwen en we de teelt en toepassing van vezelgewassen een impuls kunnen geven.

en gaat over tot de orde van de dag.

¹ Nationale Aanpak Biobased Bouwen Van boerenland tot bouw materiaal, 8 november 2023, p 3 en 5.

² Nationale Aanpak Biobased Bouwen Van boerenland tot bouw materiaal, 8 november 2023, p 23.

GroenLinks, Daan van den Broek
PvdA, Ward Deckers
50PLUS, Jan Frans Brouwers
Partij voor de Dieren, Ellen Putman
Volt, Inge Vossen

De **voorzitter**: Dank u wel, mevrouw Van der Linden. De heer Deckers heeft het woord.

De heer **Deckers** (PvdA): Voorzitter, dank u wel. Het afwegen van verschillende deelbelangen ten faveure van het algemeen belang. De mensen die mij een beetje kennen, weten dat dat eigenlijk, ondanks mijn wat linksige voorkeuren, vooral is, wat mij drijft. Iets minder deelbelang, iets meer algemeen belang. Als ik dan kijk naar deze begroting, dan vind ik dat deze balans heel mooi gevonden is. Zijn daarmee dan al die keuzes die in deze begroting gemaakt worden, mijn keuzes? Vast niet. Maar de optelsom helpt voor mij Brabant realistisch vooruit. En daar ben ik heel blij om. En eerlijk gezegd voorzitter, het is nodig ook. Want in de afgelopen maanden hebben we kunnen zien, hoe het ook kan. De proefballonnenploeg van Dick Schoof stort iedere week wel een nieuw plannetje over ons uit, rijp, groen, enigszins doordacht, compleet verzonnen. We hebben het allemaal langs zien komen. Het draagt wat mij betreft heel weinig bij aan datgene, wat de Brabanders van een overheid verwachten, duidelijkheid, stabiliteit, oog voor het algemeen belang, de lange termijn. Dat baart mij zorgen. Wij vinden dat algemeen belang is, dat je vanuit verschillende perspectieven naar hele complexe vraagstukken gaat kijken en daarna met reële oplossingen komt. Dat mis ik. Daarom ben ik blij met deze begroting, omdat ik vind dat het algemeen belang daarin een prima en uitstekende plek krijgt. Maar in alle eerlijkheid zeg ik ook, dat het niet snel genoeg kan gaan en niet ambitieus genoeg kan zijn, wat mijn fractie betreft. En daarom wil ik er toch een aantal thema's uitnemen, die voor mijn fractie van belang zijn. En dan begin ik bij de huisvesting van statushouders. Afgelopen zomer voldeden slechts negen Brabantse gemeenten aan de taakstelling die hen was opgelegd. Negen, dat is zestien procent, beste mensen. En ondanks de welwillendheid van onze burgemeesters en de inspanningen die zij leveren, lukte het niet. Het laat wat mij betreft pijnlijk zien, hoe complex het vraagstuk is. En ik zeg dan een beetje cynisch, voorzitter, gelukkig had Den Haag daar wel een oplossing voor, namelijk we schaffen die taakstelling af. En daarmee ook de toezichthoudende rol van de provincie. We bouwen doorstroomlocaties, waarvan niemand enig idee heeft wat dat dan eigenlijk precies is. En ondertussen kunnen we daar maanden over vergaderen en bakkeleien. Maar alle mensen die hier met recht en status zijn, wachten ondertussen op een woning. Het dienen van het algemeen belang is wat mij betreft ook dit soort complexe problemen aankijken, in plaats van wegstijgen. Daartoe roep ik ook dit college op. In de afgelopen jaren heeft een team met specialisten zich beziggehouden met dit vraagstuk en ik vraag dit college, of zij hun werk ook kunnen voortzetten. En zoals dat dan zo mooi gaat, hebben wij die vraag in een motie vervaardigd, een oproep die wij samen met onze vrienden van GroenLinks, D66, Volt, Partij voor de Dieren en ChristenUnie-SGP mee indienen. Voorzitter, ik ga verder. Want in de boereengebieden van onze provincie ging de vlag uit. De toon richting de agrarische sector

vanuit Den Haag werd gematigd. Maar over de daden maak ik me echt zorgen. Het algemeen belang in deze is voor mij ook, een eerlijk en realistisch perspectief bieden aan alle boeren, ook hier in Brabant. En die toon mis ik in Den Haag volledig. Het is wat mij betreft ook heel veel naar de mond praten zonder met realistische oplossingen te komen. Het stikstofherstel is nog niet ingezet, maar het NPLG is van tafel geпоetst. En passant is ook die grote zak van twintig miljard voor onze boeren in rook opgegaan. Daarom roep ik ook dit college op, voorzitter, er is misschien geen NPLG meer, maar wij kunnen samen met de agrarische sector en alle belanghebbenden in die gebieden doen wat nodig is. Wat nodig is, om de natuur te herstellen, Brabant weer open te krijgen en realistisch perspectief te bieden aan onze boeren. En omdat het mijn fractie niet snel genoeg kan gaan, is ook mijn vraag aan het college op dit punt, welke concrete tastbare resultaten denkt dit college het komende jaar te bereiken?

De **voorzitter**: De heer Havermans.

De heer **Havermans** (BBB): Dank, voorzitter. Ik hoor de heer Deckers nu tot twee keer toe zeggen dat er realistisch boerenbeleid moet komen. De heer Deckers vindt dat dat niet komt op dit moment uit Den Haag. Dan wil ik hem toch iets vragen. We sturen boeren de kant op om te extensiveren, biologisch te worden, natuurinclusief te worden. Natuurinclusief is niet eens gedefinieerd is, voor biologisch is er nog geen afzet voor boeren. Biologische boeren gaan massaal grond huren, maar kunnen hun producten niet kwijt. Ze komen dik in de rode cijfers. En toch blijft deze provincie die boeren daar naartoe sturen. Voor stikstof geldt precies hetzelfde. We gaan hulp vragen aan de Raad van State, we gaan hulp vragen bij LVVN, omdat we onszelf in het slot gezet hebben. En nu gaan we tegen Den Haag zeggen, u bent niet realistisch. Zijn wij als provincie op dit moment wel realistisch naar onze boeren? Geven wij ze wel perspectief en vertrouwen?

De **voorzitter**: De heer Deckers.

De heer **Deckers** (PvdA): Voorzitter, wij zijn in ieder geval duidelijk. Ik denk dat duidelijkheid helpt, om samen tot een realistisch perspectief te komen. De agrarische sector zal zich in de komende jaren moeten ontwikkelen naar een sector waarin zij goed kunnen boeren, in de overdrachtelijke zin van het woord, waar fatsoenlijke verdienmodellen onder liggen, maar in balans met hun omgeving. We kunnen op deze manier niet langer doorgaan. En dan is het heel makkelijk om nu te zeggen, weet je wat, dat schuiven we aan de kant en we gaan zeggen dat jullie allemaal door mogen gaan op de manier zoals jullie dat in het verleden hebben gedaan. Daarmee biedt je al die boeren, die u volgens mij ook vertegenwoordigt, ik in ieder geval wel, perspectief. Op een andere manier naar de toekomst kijken, natuurinclusief, biologisch, u noemde het al, gaat ook lonen.

De **voorzitter**: De heer Havermans.

De heer **Havermans** (BBB): Dank, voorzitter. Duidelijkheid is volgens mij ook realiteit. Dat is niet boeren een kant op jagen, waardoor zij op dit moment gewoon keihard in de rode cijfers komen te staan en waar de boeren het niet jaren in kunnen volhouden. Dat is in mijn ogen ook realistisch beleid voeren en niet deadlines stellen of een bepaalde norm. En dan zeggen, u gaat er maar aan voldoen en wij gaan hier eens achterover leunen. We schieten in onze eigen voet. Boeren zijn de dupe. Ik vind het niet realistisch en ik vind ook dat we moeten onthouden, dat boeren in een wereldmarkt opereren. We kunnen niet denken dat we hier met een toverstaf een verdienmodel kunnen toveren, want dan moeten we onszelf de vraag stellen, wie gaat dat betalen?

De heer **Deckers** (PvdA): Twee dingen in reactie hierop, voorzitter. Het afgelopen jaar was het eerste jaar dat er voor een heel groot deel van de biologische boeren een beter verdienmodel was, dan voor de traditionele boeren. Dat is een. En twee, wat u doet en dat is precies waar ik

mijn betoog mee begon, is het deelbelang hier continu op tafel leggen en de korte termijn van de mensen die dat deelbelang vertegenwoordigen. En ik begrijp dat, want uw partij is daarmee groot geworden. Wat ik probeer te doen, is breder kijken dan dat deelbelang en de afwegingen te maken, waarvan ik denk dat ze nodig zijn, om Brabant en de Brabanders, inclusief de agrarische sector in de toekomst verder te helpen.

De **voorzitter**: Mevrouw Van de Ven.

Mevrouw **Van de Ven** (CDA): Dank u wel voorzitter. Ik wil de PvdA prijzen, omdat ze eindelijk positief over de boeren spreken. Dat wil ik eerst gezegd hebben. U spreekt heel veel over algemeen belang. In hoeverre is betaalbaar voedsel voor de PvdA in het belang van algemeen belang?

De heer **Deckers** (PvdA): Dank u wel, voorzitter. Ik denk dat mevrouw Van de Ven de afgelopen debatten niet helemaal heeft opgelet. Want ik probeer altijd realistisch, positief en eerlijk, zoals ik dat ervaar, over boeren te spreken. Betaalbaarheid van voedsel is zeker een belang.

De **voorzitter**: Mevrouw Van de Ven.

Mevrouw **Van de Ven** (CDA): Realiseert u zich ook dat we de boerenstand behoorlijk aan het saneren zijn? We zijn ze behoorlijk aan het uitroken, ook in Brabant. Ik noem dat zo, want zo vind ik het ook. U legt daarmee op aan uw kiezers, uw burgers van Brabant, dat het voedsel gewoon duurder wordt. Doordat je meer duurzaamheidseisen oplegt, doordat je het moeilijker maakt, doordat je minder boeren krijgt, doordat er minder voedsel komt op de markt. En dat is niet alleen in Nederland gaande. Dat is in Duitsland en België ook gaande. Heel veel voedselproducenten stoppen. In hoeverre bent u dan met het algemeen belang bezig, in het kader van voedselzekerheid, in het kader van betaalbaar voedsel voor alle burgers?

De **voorzitter**: De heer Deckers.

De heer **Deckers** (PvdA): Voorzitter, ik snap deze vraag wel. Alleen, hij is wat mij betreft wel weer heel erg gericht op de korte termijn. Ik ben het helemaal met u eens dat het goed zou zijn, als op de lange termijn ook biologisch voedsel betaalbaarder wordt. Dan sta ik aan uw zijde. Wat ik dan zo teleurstellend vind, is dat de boerenpartijen weglopen bij een landbouwakkoord, waar volgens mij richting gegeven werd om ook biologische boeren wat meer kansen te geven. En ik denk dat als wij nu mensen de ruimte blijven geven en er meer biologische boeren komen, dan kan dat ook de prijs drukken. Dus op de lange termijn denk ik dat we aan dezelfde kant van dit gesprek staan.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

De heer **Deckers** (PvdA): Ik kijk even waar ik was gebleven. Voorzitter, ik was gebleven bij brede welvaart. Voor mij is dit ook een thema dat typerend is voor het algemeen belang.

De **voorzitter**: De heer Van Dommelen.

De heer **Van Dommelen** (BBB): Ik wil toch even terugkomen op het drukken van de kosten voor biologische producten. Beseft PvdA wel dat de productiekosten van biologische producten vijftig procent hoger liggen dan de conventionele landbouw? En hoe kunt u dan beweren dat u de producten goedkoper wil maken?

De heer **Deckers** (PvdA): Ik beweer hier niet dat ik de producten goedkoper wil maken. Ik wil dat wij betaalbare producten hebben, die gemaakt worden in balans met de omgeving. Ik wil daar

nog graag een ding over zeggen, voordat de heer Van Dommelen vast en zeker gaat zeggen dat hij het niet met mij eens is. De kosten van de productie van een stuk vlees kunt u uitrekenen, maar er zijn ook heel veel kosten, die we niet meerekenen. Dat zijn allemaal secundaire kosten, die nu bijvoorbeeld gaan naar natuurherstel. Die zitten weer in een ander potje, hier in deze begroting, maar laten we dan ook eerlijk kijken, breed kijken, naar de maatschappelijke kosten van productie van voedsel.

De heer **Van Dommelen** (BBB): Dan wil ik graag weten wat u bedoelt met maatschappelijke kosten en wat is betaalbaar?

De heer **Deckers** (PvdA): Betaalbaar betekent voor mij dat een stuk biologisch vlees, om het maar even plat te maken, niet zo verschrikkelijk veel duurder is dan een stuk vlees dat geproduceerd is op een gangbare, intensieve manier.

De **voorzitter**: Gaat u verder, meneer Deckers.

De heer **Deckers** (PvdA): Voorzitter, ik was bij brede welvaart. Mijn fractie is trots op de inzet van dit college. Wat mij betreft zijn niet alleen de verdiende euro's de maatstaf, maar ook hoe dit verdeeld is, wat het bijdraagt aan het welzijn van Brabanders, maar ook hoe dit ervoor zorgt, dat toekomstige generaties ook de hulpbronnen hebben, om ook in brede welvaart te kunnen leven. Wat mijn fractie betreft mogen we nog wat meer scherpte brengen in de doelstellingen, die wij op dat punt bereiken. Wat zijn streef- en drempelwaarden die wij met brede welvaart willen bereiken? En daarom heb ik een motie ingediend met de Partij van de Arbeid, GroenLinks, Volt, Partij voor de Dieren, ChristenUnie-SGP, D66 en SP om dit verzoek wat kracht bij te zetten. Tot slot voorzitter, het algemeen belang is wat mij betreft ook kijken naar toekomstbestendig vervoer. Vanuit Den Haag mogen we inmiddels op een paar stukjes in dit land 130 rijden. Dat zijn mooie symbolen, maar mij gaat het om het kijken naar realistische, toekomstbestendige varianten van vervoer. En daarom vind ik het interessant om bijvoorbeeld naar Eindhoven te kijken, waar zij de toekomst van openbaar vervoer aan het onderzoeken zijn. Er wordt een mooi, nieuw busstation aangelegd, dat lijkt me hartstikke goed. En er is brede roep om een tram aldaar. Mijn fractie is ook waakzaam. De ambities voor een tram kan de komst van een busstation in de wielen rijden. We zouden de mogelijkheid voor toekomstige vormen van openbaar vervoer graag open willen houden. Dus mijn vraag aan dit college is, kunt u toezeggen dat er in de plannenmakerij voor het busstation in Eindhoven ook ruimte blijft voor mogelijke toekomstige uitbreidingen, bijvoorbeeld in de vorm van een tram? Dan sluit ik af, voorzitter. U hoort, ik werk heel graag samen met al deze partijen in de Staten en met ons college aan mijn en onze ambitie voor het algemeen belang. Dank u wel.

Motie M126-2024: Niemand slaapt in het gras

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constateernde dat:

- Het huidige kabinet de ambitie heeft het strengste migratiebeleid ooit te willen voeren
- Het nieuwste plan van de regering is om de taakstelling voor de huisvesting van statushouders bij gemeenten weg te halen
- Daarmee de toezichthoudende rol van de Provincie op dit terrein komt te vervallen

Overwegende dat:

- Brabantse gemeenten fors achterlopen ten opzichte van de nu nog geldende taakstelling voor huisvesting van statushouders
- Brabantse burgemeesters over het algemeen zeer welwillend zijn zich maximaal in te spannen voor de huisvesting van statushouders

- Zij ook nog geen idee hebben of en wat de zogenoemde 'doorstroomlocaties' van hen gaat vragen
- In een rijk land en rijke provincie als het onze niemand in het gras mag slapen
- De provincie Brabant een team klaar heeft staan dat zich met deze problematiek heeft beziggehouden in de afgelopen jaren

Roept het college op:

- Om gemeenten zo veel als het kan met kennis, raad en daad bij te staan in de gezamenlijke opgave om statushouders te huisvesten.

en gaat over tot de orde van de dag.

PvdA, Ward Deckers
GroenLinks, Jade van der Linden
D66, Matthijs van Miltenburg
Volt, Inge Vossen
Partij voor de Dieren, Ellen Putman

Motie M126a-2024: Niemand slaapt in het gras

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constateernde dat:

- Het huidige kabinet de ambitie heeft het strengste migratiebeleid ooit te willen voeren
- Het nieuwste plan van de regering is om de taakstelling voor de huisvesting van statushouders bij gemeenten weg te halen
- Daarmee de toezichthoudende rol van de Provincie op dit terrein komt te vervallen

Overwegende dat:

- Brabantse gemeenten fors achterlopen ten opzichte van de nu nog geldende taakstelling voor huisvesting van statushouders
- Brabantse burgemeesters over het algemeen zeer welwillend zijn zich maximaal in te spannen voor de huisvesting van statushouders
- Zij ook nog geen idee hebben of en wat de zogenoemde 'doorstroomlocaties' van hen gaat vragen
- In een rijk land en rijke provincie als het onze niemand in het gras mag slapen
- De provincie Brabant een team klaar heeft staan dat zich met deze problematiek heeft beziggehouden in de afgelopen jaren

Roept het college op:

- Om gemeenten zo veel als het kan met kennis, raad en daad bij te staan in de gezamenlijke opgave om statushouders te huisvesten.

en gaat over tot de orde van de dag.

PvdA, Ward Deckers
GroenLinks, Jade van der Linden
D66, Matthijs van Miltenburg
Volt, Inge Vossen
Partij voor de Dieren, Ellen Putman

Motie M126b-2024: Niemand slaapt in het gras

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constaterende dat:

- Het huidige kabinet de ambitie heeft het strengste migratiebeleid ooit te willen voeren
- Het nieuwste plan van de regering is om de taakstelling voor de huisvesting van statushouders bij gemeenten weg te halen
- Daarmee de toezichthoudende rol van de Provincie op dit terrein komt te vervallen

Overwegende dat:

- Brabantse gemeenten fors achterlopen ten opzichte van de nu nog geldende taakstelling voor huisvesting van statushouders
- Brabantse burgemeesters over het algemeen zeer welwillend zijn zich maximaal in te spannen voor de huisvesting van statushouders
- Zij ook nog geen idee hebben of en wat de zogenoemde 'doorstroomlocaties' van hen gaat vragen
- In een rijk land en rijke provincie als het onze niemand in het gras mag slapen
- De provincie Brabant een team klaar heeft staan dat zich met deze problematiek heeft beziggehouden in de afgelopen jaren

Roept het college op:

- Om gemeenten zo veel als het kan met kennis, raad en daad bij te staan in de gezamenlijke opgave om statushouders te huisvesten.

en gaat over tot de orde van de dag.

PvdA, Ward Deckers
GroenLinks, Jade van der Linden
D66, Matthijs van Miltenburg
Volt, Inge Vossen
Partij voor de Dieren, Ellen Putman
SP, Maurice Spapens

Motie M127-2024: Koersen op het kompas van Brede Welvaart

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constaterende dat:

- Het begrip 'brede welvaart' aan het uitgroeien is tot een essentiële maatstaf voor maatschappelijke welvaart.
- Streven naar Brede Welvaart onderdeel van alle beleidsprogramma's beoogt te zijn.
- In de uitvoeringsagenda Brede Welvaart is beschreven dat er een afwegingskader en streef- en drempelwaarden worden vastgesteld.

Overwegende dat:

- Weten waar je staat (via een monitor Brede Welvaart) stap een is, maar het gaat er uiteindelijk om dat je weet waar je naar toe wilt en hiernaar handelt.
- Een monitor Brede Welvaart op zichzelf niet geschikt is om te kunnen bepalen welke overheidsinterventies nodig zijn (of prioriteit moeten krijgen) om Brede Welvaart te versterken.
- Street- en drempelwaarden voor Brede Welvaart dit, samen met het nog te ontwikkelen afwegingskader Brede Welvaart, wel mogelijk maken

Roept het college op:

- In Q1 2026 deze street- en drempelwaarden vast te stellen.
- Provinciale Staten daarover te informeren.

en gaat over tot de orde van de dag.

PvdA, Fiona Bijl
GroenLinks, Nelleke van Wijk
Volt, Inge Vossen
Partij voor de Dieren, Ellen Putman

Motie M127a-2024: Koersen op het kompas van Brede Welvaart

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constateerende dat:

- Het begrip 'brede welvaart' aan het uitgroeien is tot een essentiële maatstaf voor maatschappelijke welvaart.
- Streven naar Brede Welvaart onderdeel van alle beleidsprogramma's beoogt te zijn.
- In de uitvoeringsagenda Brede Welvaart is beschreven dat er een afwegingskader en streef- en drempelwaarden worden vastgesteld.

Overwegende dat:

- Weten waar je staat (via een monitor Brede Welvaart) stap een is, maar het gaat er uiteindelijk om dat je weet waar je naar toe wilt en hiernaar handelt.
- Een monitor Brede Welvaart op zichzelf niet geschikt is om te kunnen bepalen welke overheidsinterventies nodig zijn (of prioriteit moeten krijgen) om Brede Welvaart te versterken.
- Street- en drempelwaarden voor Brede Welvaart dit, samen met het nog te ontwikkelen afwegingskader Brede Welvaart, wel mogelijk maken

Roept het college op:

- In Q1 2026 deze street- en drempelwaarden vast te stellen.
- Provinciale Staten daarover te informeren.

en gaat over tot de orde van de dag.

PvdA, Fiona Bijl
GroenLinks, Nelleke van Wijk
Volt, Inge Vossen
Partij voor de Dieren, Ellen Putman
ChristenUnie-SGP, Anne Schipper
D66, Kasper van de Langenberg
SP, Maurice Spapens

Motie M127b-2024: Koersen op het kompas van Brede Welvaart

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constateerende dat:

- Het begrip 'brede welvaart' aan het uitgroeien is tot een essentiële maatstaf voor maatschappelijke welvaart.
- Streven naar Brede Welvaart onderdeel van alle beleidsprogramma's beoogt te zijn.
- In de uitvoeringsagenda Brede Welvaart is beschreven dat er een afwegingskader en streef-

en drempelwaarden worden vastgesteld.

Overwegende dat:

- Weten waar je staat (via een monitor Brede Welvaart) stap een is, maar het gaat er uiteindelijk om dat je weet waar je naar toe wilt en hiernaar handelt.
- Een monitor Brede Welvaart op zichzelf niet geschikt is om te kunnen bepalen welke overheidsinterventies nodig zijn (of prioriteit moeten krijgen) om Brede Welvaart te versterken.
- Street- en drempelwaarden voor Brede Welvaart dit, samen met het nog te ontwikkelen afwegingskader Brede Welvaart, wel mogelijk maken

Roept het college op:

- In Q1 2026 deze street- en drempelwaarden vast te stellen.
- Provinciale Staten daarover te informeren.

en gaat over tot de orde van de dag.

PvdA, Fiona Bijl
GroenLinks, Nelleke van Wijk
Volt, Inge Vossen
Partij voor de Dieren, Ellen Putman
ChristenUnie-SGP, Anne Schipper
D66, Kasper van de Langenberg
SP, Maurice Spapens

De **voorzitter**: Dank u wel, precies binnen de tijd. Ik geef het woord aan mevrouw Koopman van de SP.

Mevrouw **Koopman** (SP): Dank u wel, voorzitter. De SP-fractie is eigenlijk best tevreden met deze begroting. Brabant zit in de lift en dat is prachtig. Maar in een lift kun je omhoog en omlaag. Groter zal hij niet worden. Keuzes over ruimte zijn dus nodig. Discussie daarover in Provinciale Staten is onvermijdelijk. Welke economische sector willen we in Brabant wel, welke willen we niet? Hoeveel invloed heeft PS daarop? Mijn vraag is dus, wanneer gaan we de discussie tussen GS en de Staten voeren over welke prioritering we daar treffen? Het project Beethoven is bijvoorbeeld gewoon aangekondigd, de Staten hebben daar niets over besloten. Een groot bedrijf als ASML klopt aan en ineens is er heel veel geld. Een prachtig project en heel goed voor Brainport en voor heel Brabant. Maar als er geld nodig is voor publieke zaken, waar gewone mensen om vragen, zoals bijvoorbeeld voorzieningen in de kleine kernen of kleinschalige, particuliere initiatieven op natuurgebied, is investeren een stuk moeilijker. De SP zou willen dat die balans een beetje beter zou zijn. Wij vragen het college om daar aandacht voor te hebben. Op initiatief van de SP komt er binnenkort een participatiekader. Dat is zeer belangrijk. Mensen zouden meer zeggenschap moeten hebben over hun omgeving. U kunt het zich misschien niet voorstellen, maar er zijn tegenwoordig participatie-omzeilbureaus. Ja, u hoort het goed, participatie-omzeilbureaus. Zij helpen gemeenten, om zoveel mogelijk de participatie van burgers te voorkomen. Waanzinnig. Graag horen wij van de gedeputeerde of hij de gemeenten ten strengste gaat ontraden om met dit soort immorele bureaus samen te werken. We overwegen anders een motie hierover. En om even bij deze gedeputeerde te blijven, de kunst- en cultuursector is nog herstellende van de corona- en de energiecrisis. Er zijn weer mooie, nieuwe initiatieven en daar zijn we als SP heel blij mee. Maar het volgende drama tekent zich af. De btw-verhoging gaat deze sector ongenadig hard raken. Ook sport, erfgoed en vrije tijd zullen hiervan de gevolgen ondervinden met de nadruk in kleine kernen. De SP-fractie maakt zich grote zorgen om de gevolgen van de belastingverhogingen van dit kabinet en vraagt het college om waar mogelijk met raad en daad, maar eventueel ook financieel bij te springen bij deze belangrijke sector. In onze Brabantse lift moet het ook veilig en gezond zijn. Gezonde lucht, goede natuur en voldoende water zijn leidend. Wat ons betreft blijft dat zo. Dit college maakt daar mooie stappen op. De achteruitgang van de Natura 2000-gebieden is gestopt en we werken naar verbetering. Dat is

mooi. Meerdere keren hebben we als SP vragen ingediend over het enorme gebruik van bestrijdingsmiddelen in Brabant, met name in de lelieteelt. Steeds meer agrarische grond wordt omgezet naar dat soort teelt en de zorgen over de middelen nemen toe. In verschillende provincies zijn gerechtelijke uitspraken, die laten zien dat het verbieden van bestrijdingsmiddelen gewoon kan, zonder dat individuele Brabanders er eerst voor naar de rechter moeten. Daarom zal de SP, samen met de Partij voor de Dieren, GroenLinks, PvdA, 50PLUS en D66 een motie indienen, Actieplan bestrijdingsmiddelen. Het Schone luchtakkoord is voor gemeenten een vrijwillig iets. Wij moeten uitkijken dat het niet vrijblijvend is. Wanneer gemeenten op de fijnstofkaart donkerrood kleuren en het akkoord niet tekenen, hebben we werk te doen. Maar wanneer gemeenten wel getekend hebben, maar alsnog donkerrood kleuren, dan klopt er wat de SP betreft iets niet. Wat zouden we daaraan kunnen doen? We werken aan een breed gedragen provinciaal warmtebedrijf in een modern jasje. Na vijftien jaar marktwerking gaan we weer werken aan publieke warmte. Complimenten daarvoor. Innovatie en vooruitgang is te belangrijk om alleen aan de markt over te laten. De SP vraagt of de gedeputeerde kan toelichten welk effect dit gaat hebben op de betaalbaarheid van de warmte. Woningnood in Brabant is nog steeds erg hoog en daarom zetten we in op de realisatie van voldoende woningen. Een prima plan. Het gaat natuurlijk nooit snel genoeg, maar we doen ons best. We zien echter dat er in de planning slechts dertig procent sociale huurwoningen bijkomen, in totaal ongeveer vierduizend per jaar. Dat is het landelijk bepaalde minimum en volgens ons is dat voor de huidige wachtlijsten te weinig. En er komen nog Brabanders bij, veel hardwerkende Brabanders met een minimum of laag inkomen, afhankelijk van sociale huur. Wat de SP betreft moet er dus per woonplaats gekeken worden, of het minimum van dertig procent sociale huur voldoende is, of dat de lokale behoeften en verwachtingen om een hoger percentage vragen. En wij vragen GS om bij evaluaties te blijven kijken naar de lokale behoefte en de daadwerkelijke woonwensen van mensen. Bij de perspectiefnota is onze motie over het portaal voor woningzoekenden aangenomen. En we vragen ons af wat gedeputeerde daarmee heeft gedaan. Helaas kunnen veel Brabanders zich geen regionale krant permitteren. En dat vindt SP jammer.

De **voorzitter**: De heer Rutjens wil u interromperen.

De heer **Rutjens** (JA21): Dank u wel, voorzitter. Ik heb een vraag, want ik hoorde dat als de lokale omstandigheden erom vragen, pin me niet vast op het woord, maar dat is wat u volgens mij bedoelt, dat dan het minimum van dertig procent opgehoogd kan worden. Geldt dat misschien ook andersom? Dat als de omstandigheden daarom vragen, dat we dan juist minder gaan doen aan sociale huur?

Mevrouw **Koopman** (SP): Het zou natuurlijk mooi zijn als dat helemaal precies op elkaar afgestemd kan worden, maar die dertig procent is gewoon een wettelijk vastgesteld landelijk minimum.

De heer **Rutjens** (JA21): Het ligt eraan hoe je dat interpreteert. Maar u pleit dus eigenlijk voor meer marktwerking. Meer op de behoefte afstemmen, dat heet marktwerking. Dank u wel.

Mevrouw **Koopman** (SP): Volgens mij heeft sociale huur heel weinig met marktwerking te maken. Maar goed, fijn dat u dat zo vindt. Even opnieuw. Helaas kunnen veel Brabanders zich geen regionale krant permitteren en dat vindt de SP jammer. Betrokkenheid bij je eigen woonplaats, je eigen regio en bij de politiek is belangrijk. Veel lees je daarover in je regionale krant. Graag zouden wij zien dat er in elk buurt- en wijkcentrum een regionale krant komt te liggen, die iedereen kan lezen. En wij komen met een motie om te onderzoeken of dat kan en hoe dat zou kunnen. Onderaan bladzijde tien van de begroting staat letterlijk: "Tot 2030 werken we aan twee doelstellingen als onze bijdrage aan deze ambitie. Een, van norm naar continuverbetering waarbij ingezet wordt op een verbeterfilosofie binnen al onze begrotings- programma's en twee, van zorg naar gezondheid waar ingezet wordt op een transitie van zorg naar gezondheid, waardoor er meer inzet komt op preventie". Wat heb ik in hemelsnaam net voorgelezen? Kan de gedeputeerde uitleggen wat we nou eigenlijk gaan doen? Brabant zit in de lift, al jarenlang qua

bedrijvigheid en de werkloosheid is laag. Wij volharden erin dat we alleen bedrijvigheid aantrekken, met een toegevoegde waarde voor Brabant en zeker geen negatieve waarde. Dus geen bedrijven die vervuilen, geen bedrijven die vrijwel geheel afhankelijk zijn van arbeidsmigratie en geen XXL-dozen. Maar juist wel bedrijven waar we in Brabant met zijn allen nog jarenlang wat aan hebben. Het college heeft daar een stevige stap op gezet, maar gezien de ontwikkelingen van de laatste jaren, kan het college misschien nog een vervolgstap zetten. Bij duurzaamheid hoort ook het begrip recycling. Bij recycling hoort weer voldoende geschikte ruimte voor bedrijven in een zware hindercategorie. Hoe staat het ervoor en wat zijn de ontwikkelingen? Wat betreft het OV hebben we bij de bespreking van de Burap al vragen gesteld over de besteding van de Bikkergelden. Een deel van dit geld wordt in de reserve gestort, om in de toekomst een schaa sprong te kunnen maken. Wij denken dat het geld beter nu ingezet kan worden, om het OV aantrekkelijker te maken, waarbij we geen beroep doen op de uitvoeringskracht van vervoerders, bijvoorbeeld door te kijken naar verlaging van tarieven, meer te investeren in personeelswerving, het gebruik van dubbele bussen, et cetera. Wij zullen een motie indienen om GS aan te sporen hier met al hun creativiteit naar te kijken.

De **voorzitter**: Wilt u tot een afronding komen?

Mevrouw **Koopman** (SP): Kortom, voorzitter, SP is best tevreden over de Brabantse lift. Maar zoals u van ons gewend bent, is er nog een wensenlijstje, een aantal vragen en wat moties. Wij zullen vol verwachting luisteren naar de antwoorden, want wij zouden graag iedereen in Brabant meenemen naar de bovenste verdieping. Dank u wel.

Motie M128-2024: Een regionale krant voor elk Brabants dorpshuis, buurthuis of wijkcentrum

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Overwegende dat:

- Regionale dagbladen een belangrijke informatieve rol spelen;
- Veel mensen om uiteenlopende redenen, maar vaak zijn de kosten van groot belang bij hun afweging, geen abonnement hebben op een regionaal dagblad;
- Buurthuizen, dorpshuizen en wijkcentra plaatsen zijn waar mensen elkaar ontmoeten, in gesprek gaan met elkaar, hun tijd doorbrengen waarbij de aanwezigheid van een regionaal dagblad een positieve rol kan spelen
- Het een provinciaal belang is dat de Brabantse burgers zo goed mogelijk geïnformeerd zijn:

Roept het college op:

Onderzoek te doen naar de mogelijkheid om in samenwerking met de Brabantse regionale Dagbladen alle Brabantse buurt- dorpshuizen en wijkcentra te voorzien van een gratis abonnement op een regionaal Dagblad. In principe uit te gaan van een proef met een dergelijk abonnement van twee jaar, waarna op basis van een evaluatie van de effecten en resultaten, verdere besluitvorming kan plaatsvinden.

SP, Nico Heijmans

Motie M128a-2024: Een regionale krant voor elk Brabants dorpshuis, buurthuis of wijkcentrum

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Overwegende dat:

- Regionale dagbladen een belangrijke informatieve rol spelen;
- Veel mensen om uiteenlopende redenen, maar vaak zijn de kosten van groot belang bij hun afweging, geen abonnement hebben op een regionaal dagblad;
- Buurthuizen, dorpshuizen en wijkcentra plaatsen zijn waar mensen elkaar ontmoeten, in

gesprek gaan met elkaar, hun tijd doorbrengen waarbij de aanwezigheid van een regionaal dagblad een positieve rol kan spelen

- Het een provinciaal belang is dat de Brabantse burgers zo goed mogelijk geïnformeerd zijn:

Verzoeken het college:

Onderzoek te doen naar de mogelijkheid om in samenwerking met de Brabantse regionale Dagbladen alle Brabantse buurt- dorpshuizen en wijkcentra te voorzien van een gratis abonnement op een regionaal Dagblad. In principe uit te gaan van een onderzoek naar een proef met een dergelijk abonnement van twee jaar, waarna op basis van een evaluatie van de effecten en resultaten, verdere besluitvorming kan plaatsvinden.

SP, Nico Heijmans

Motie M129-2024: Innovatie voor het Brabantse OV

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025, gehoord de beraadslaging,

Constaterende dat:

- De provincie vanuit de motie Bikker c.s.¹ gelden heeft ontvangen om de voorziene prijsstijging van OV in 2024 te voorkomen en de beschikbaarheid hiervan structureel te verbeteren;
- Brabantse vervoerders op dit moment met een afgeschaalde dienstregeling rijden gelet op het aanhoudende personeelstekort;
- Het aanhoudende personeelstekort geen garantie biedt voor het kunnen maken van een schaa sprong door enkel extra vervoer in te kopen;

Overwegende dat:

- Het OV een basisvoorziening moet zijn;
- We voor het toegankelijker maken van ons OV niet eerst moeten wachten tot problemen in de uitvoering verholpen zijn.
- Alternatieve en innovatieve interventies, zoals bijvoorbeeld het laten rijden van een dubbele bus of het verlagen van tarieven voor buskaarten een manier kunnen zijn om het busvervoer voor de Brabander toegankelijker en aantrekkelijker te maken;

Verzoeken het college:

- Alternatieve methoden te onderzoeken om het Brabantse busvervoer toegankelijker te maken die onafhankelijk zijn van de beschikbaarheid van personeel, en hierover aan PS te rapporteren.

¹ Tweede Kamer, vergaderjaar 2023-2024, 36 410, nr. 29

SP, Oscar van Raak

Motie M129a-2024: Innovatie voor het Brabantse OV

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025, gehoord de beraadslaging,

Constaterende dat:

- De provincie vanuit de motie Bikker c.s.¹ gelden heeft ontvangen om de voorziene prijsstijging van OV in 2024 te voorkomen en de beschikbaarheid hiervan structureel te verbeteren;
- Brabantse vervoerders op dit moment met een afgeschaalde dienstregeling rijden gelet op het aanhoudende personeelstekort;
- Het aanhoudende personeelstekort geen garantie biedt voor het kunnen maken van een schaa sprong door enkel extra vervoer in te kopen;

Overwegende dat:

- Het OV een basisvoorziening moet zijn;
- We voor het toegankelijker maken van ons OV niet eerst moeten wachten tot problemen in de uitvoering verholpen zijn.
- Alternatieve en innovatieve interventies, zoals bijvoorbeeld het laten rijden van een dubbele bus of het verlagen van tarieven voor buskaarten een manier kunnen zijn om het busvervoer voor de Brabander toegankelijker en aantrekkelijker te maken;

Verzoeken het college:

- Alternatieve methoden te onderzoeken om het Brabantse busvervoer toegankelijker te maken die onafhankelijk zijn van de beschikbaarheid van personeel, en hierover aan PS te rapporteren.

¹ Tweede Kamer, vergaderjaar 2023-2024, 36 410, nr. 29

SP, Oscar van Raak
Lokaal Brabant, Wilfred Lauwen

De **voorzitter**: Ik ga naar de heer Van Hattem van de PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, tot onze verbazing lazen we vanochtend in het Brabants Dagblad dat de CdK minister Faber oproept, om de spreidingswet nog niet te schrappen, met het argument dat het voor bewoners rust geeft. Maar voor omwonenden van AZC's, zoals in het door overlast geteisterde Grave, geeft dit juist onrust. Rust voor bestuurders is geen rust voor de burgers. Integendeel. Daarom de vraag met welk mandaat de CdK hier sprak. Als voorzitter van GS? Als voorzitter van PS? En het lijkt onwaarschijnlijk, omdat dit rechtstreeks tegen het kabinetsbeleid ingaat, als Rijksheer? De kiezer heeft bij de laatste Tweede Kamerverkiezingen duidelijk gesproken en men heeft massaal aangegeven voor een strenger asielbeleid te zijn, waaronder het intrekken van de spreidingswet, wat daar een essentieel onderdeel van is. Ongekozen CdK's kunnen niet zomaar de democratische besluitvorming doorkruisen. Graag een reactie op dit punt. In de inleiding van deze begroting heeft het college vol overtuiging een kop geplaatst, die met dikke rode letters in bloed geschreven lijkt te zijn. Zicht op onze opgave, wordt hier gesteld.

De **voorzitter**: U wordt geïnterrumpeerd.

De heer **Van Miltenburg** (D66): Dank u, voorzitter. Ik maak min of meer een punt van orde, want ik vind het toch weinig sjiek dat u hier de commissaris aanspreekt, die ook een functie heeft als rijksorgaan en ook in die hoedanigheid bijvoorbeeld een provinciale regietafel voorziet. De commissaris, die hier als onafhankelijke voorzitter deze vergadering voorziet en in goede banen leidt, is eigenlijk niet in de gelegenheid om op uw opmerkingen te reageren. Ik wil u heel graag in heroverweging geven, of u de woorden toch niet op een andere manier moet formuleren, of een vraag moet stellen aan de collega's, of een vraag aan het college, maar niet aan de commissaris als rijksorgaan.

De **voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, in de orde van de vergadering kan indien nodig de CdK het voorzitterschap overdragen aan een vicevoorzitter, om als portefeuillehouder op vragen te kunnen antwoorden. Dat kan bij andere punten van de begroting ook aan de orde zijn. En ten tweede, ik heb gevraagd vanuit welke hoedanigheid dit is gezegd, want de commissaris is ook voorzitter van PS. Heeft zij namens ons gesproken? Dat is mij niet bekend in ieder geval. Heeft ze namens het college gesproken? Het college zit ook bij de regietafel aan tafel en daar had ik toch wel graag opheldering over, want dit raakt ook het beleid hier in Brabant, de situatie in Brabant.

En ik vind het toch wel een essentieel punt voor onze inwoners, om daar duidelijkheid over te krijgen. En ook voor ons als PS. Want het is ook onze voorzitter, waarvan ik wil weten of die ook namens ons gesproken heeft of niet. En daar moeten wij eventueel ook een uitspraak over kunnen doen.

De heer **Van Miltenburg** (D66): Dat had u natuurlijk ook kunnen overwegen, om de vraag zo te formuleren dat u in eerste instantie een vraag stelt aan GS.

De heer **Van Hattem** (PVV): Maar dan krijg ik misschien weer een halfbakken antwoord van GS van ja, daar gaan wij niet over. Want het kan zijn dat het misschien wel vanuit een andere hoedanigheid is gedaan. Er zijn verschillende rollen van waaruit het gedaan kan zijn, dus daarom ook gewoon rechtstreeks deze vraag. Ik acht de CdK voldoende in positie om indien nodig het voorzitterschap over te dragen, om hier als bestuurder, als onderdeel van dit college, antwoord op te kunnen geven.

De **voorzitter**: Gaat u verder, meneer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Zicht op onze opgave, dat was wat er werd gesteld in rode letters. Om vervolgens in tussenkopjes door te gaan met het "zicht op"-thema bij de verschillende programmaplannen. Maar deze begroting levert juist het tegengestelde op, geen zicht op de opgave, maar een blinddoek voor PS. Want ten aanzien van de financiële consequenties van de verschillende uitvoeringsagenda's moeten we in het duister tasten. Zo stelt GS in het Statenvoorstel dat financiële gevolgen voor de uitvoeringsagenda's via begrotingswijzigingen worden verwerkt. Deze systematiek is in strijd met de afspraken over Sturen met kaders. Door onduidelijkheid te laten ontstaan over begrotingswijzigingen voor de uitvoeringsprogramma's wordt PS bij deze begrotingsbehandeling de mogelijkheid ontnomen, om een zuivere, integrale afweging te kunnen maken over de verdeling van budgetten. Kortom, het budgetrecht van PS wordt hiermee te grabbel gegooid. Om dat voor te blijven, dienen we een motie in om geen extra middelen beschikbaar te stellen voor de uitvoeringsagenda's. De financiering zal binnen de begroting gezocht moeten worden. Ook wordt het zicht vertroebeld, omdat beleidskaders nu langjarig vastgesteld worden, ver over de lopende bestuursperiode heen. Om als PS zicht te houden op kaders en budgetten, vragen we daarom in voornoemde motie ook een beleidskader voor maximaal vier jaar vast te stellen. Daarnaast spreekt GS in de begroting het voornemen uit, om in 2026 schoon op te leveren. Onduidelijk is nu wat de kaders zijn, om te kunnen spreken van schoon. Daarom de vraag aan GS, wat zijn de kaders en voorwaarden om te kunnen spreken van schoon opleveren? Graag een reactie. Voorzitter, dit college blijft onverminderd onze veehouders dwarszitten met bovenwettelijke stikstofmaatregelen. De sector krijgt ook nu weer een innovatieve worst voorgehouden, zonder dat er echte oplossingen worden aangeboden. Heel veel verder dan het plaatsen van luchtwassers komt het college niet. Terwijl de boeren die zelf met innovaties komen, met een kluitje het riet in worden gestuurd en steeds meer moeite hebben, om hun plannen gefinancierd te krijgen. Als dit op deze voet doorgaat, staat er straks geen koe meer in de wei. De enige koe, die GS wel blijft uitmelken, is haar favoriete melkkoe, de Brabantse automobilist. Ook in deze begroting verhoogt GS het opcenten tarief met tweeënhalf procent, zeggend als indexering vanwege de inflatie. Maar een automobilist ziet er geen inflatie van extra asfalt voor terug en nog steeds geen hoogstnoodzakelijke ruit om Eindhoven bijvoorbeeld. In de begroting wordt gerept over ambitieuze iconprojecten. Wat ons betreft wordt de ruit zo'n ambitieus iconproject voor de Brainportregio. Het enige wat dit college met de opcenten aanlegt, is een papieren snelweg van extra onnodig beleid en een gierende inflatie van beleidspropaganda. Daarom dienen we moties in om de opcenten te oormerken, de opcenten niet automatisch te indexeren. Samen met JA21 dienen we amendementen in om het opcenten tarief te verlagen en niet te indexeren. Over beleidspropaganda gesproken, de toren van het provinciehuis is tegenwoordig etage na etage, tussen de deprimerende flexplekken in, volgestouwd als opslagplaats van banners, kraampjes, informatieborden, infantiel beleidsspeelgoed en andere meuk om provinciaal beleid te promoten. Om deze beleidssilo met promoprul te vullen, wordt voortdurend een grote hoeveelheid waardevolle ambtelijke capaciteit ingezet. Kan het college aangeven hoe dit

inefficiënte, of zeg maar gerust nutteloze, gebruik van de toren zich verhoudt tot het gebruik van de nieuwbouwvleugel van het provinciehuis, die toch eigenlijk voor de verhuur bedoeld was? Graag een reactie. Hoog tijd om hier paal en perk aan te stellen. Daarom dienen we moties in om bovenwettelijke ambities in kaart te brengen en een motie die inzet op beleidsbescheidenheid voor de provincie. Om de onstilbare beleidshonger verder te voeden, heeft het college weer een nieuwe melkkoe gevonden om uit te melken. De begroting spreekt over het verbreden van de grondwaterheffing. Geld als water is wat GS voor ogen staat, terwijl ondertussen provinciaal beleid juist voor wateroverlast zorgt. Door hydrologisch maatregelen voor natuurherstel, met een hoger grondwaterpeil, ontstaat wateroverlast, waardoor oogsten verloren gaan, woningen schade ondervinden en de natuur zelf ook kapot gaat, omdat het te nat wordt. Daarom vragen we GS te stoppen medewerking te verlenen aan zulk vernattingsbeleid, als er schade door ontstaat. Het ED schreef op 22 oktober jongstleden nog en ik citeer: "Ondanks verzopen akkers en natte kelders maakt waterschap plannen voor een natter Dommeldal". Het gaat daarbij om het hoger zetten van het waterpeil door onder andere sloten te dempen, om aan de Europese Kaderrichtlijn Water te kunnen voldoen. Hetzelfde geldt voor het project de Run, wat in deze begroting genoemd wordt, waarover het ED op negen september jongstleden schreef: "Vrees voor overstroomde akkers door beekherstel de Run in Steensel". De ZLTO vreest deze overlast ook. Als er ergens voor de droogteagenda water langer wordt vastgehouden, dan alleen op een stuurbare manier, zodat letterlijk de hand aan de kraan kan blijven om ernstige wateroverlast te voorkomen. Graag een reactie van GS hoe zij hier tegenover staat. Een totale desinvestering ten aanzien van natuur en landschap is het plaatsen van windturbines. Niet alleen vermalen ze vogels en vleermuizen tot moes en zorgen ze voor landschapsvervuiling, maar ook voor directe milieuvervuiling, met verspreiding van zeer zorgwekkende stoffen uit de coating van de bladen. Het RIVM waarschuwde hier ook voor in een recent rapport. Hoe kijkt GS aan tegen dit risico, mede gelet op haar ambitie voor drie extra gezonde levensjaren voor iedere Brabander? Daarnaast heeft het nieuwe kabinet aangegeven een pas op de plaats te willen maken bij wind op land. Dat heeft natuurlijk ook gevolgen voor de invulling van de RES-opgave. De minister van Klimaat en Groene Groei komt in januari met een brief over de haalbaarheid van de RESsen. Gelet daarop dienen we een motie in, om windturbineprojecten nu in de pauzestand te zetten. Ondertussen komen de molens, die we wél graag zien in Brabant, steeds verder in de knel. Steeds vaker lezen we berichten over klassieke windmolens, die onbruikbaar dreigen te worden, omdat er te dicht in hun buurt gebouwd wordt, in de zogenaamde molenbiotoop, waardoor ze te weinig wind vangen. Afgelopen juli gaf de Raad van State nog toestemming om grote bedrijfshallen te bouwen rondom de monumentale molen in Asten.

De **voorzitter**: U wordt geïnterrupteerd. Gaat uw gang.

De heer **Van Raak** (SP): Dank, voorzitter. De heer Van Hattem noemt vervuiling ten gevolge van windmolens en de ontwikkeling van zeer zorgwekkende stoffen, die windmolens met zich meebrengen. Aan de ene kant prijs ik het, dat de heer Van Hattem zich zorgen maakt over toekomstige generaties en de afvalberg. Onderschrijft de heer Van Hattem dan ook het gevaar en de zorgen die wij delen voor toekomstige generaties als het gaat om de gevolgen van klimaatverandering?

De **voorzitter**: Meneer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, als er sprake is van klimaatverandering, dan moet je daar met klimaatadaptatie iets aan doen, bijvoorbeeld door dijken te verstevigen, of andere hydrologische maatregelen. Maar dat los je niet op door een paar windturbines ergens in een polder neer te zetten, waar de leefomgeving heel veel overlast van heeft. Dat is gewoon beleid dat totaal niks bijdraagt, geen effectief aantoonbaar effect heeft op de opwarming van de aarde, als daar sprake van is.

De heer **Van Raak** (SP): Voorzitter, dat vind ik dan toch wel opmerkelijk. De heer Van Hattem haalt het RIVM aan als autoriteitsargument omtrent de zeer zorgwekkende stoffen van windturbines. En RIVM rapporteert ook over de gevolgen van klimaatverandering. Het ene

rapport van het RIVM, over de gevolgen van zeer zorgwekkende stoffen neemt de PVV dan wel serieus, het andere rapport van het RIVM, dat zich zorgen maakt over de gevolgen van klimaatverandering, legt hij naast zich neer. En dat, met vijftig jaar klimaatwetenschap in ogenschouw, vind ik toch wel een bijzondere constatering.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, wij kiezen ervoor, dit college kiest ervoor moet ik eigenlijk zeggen, om Brabant weer gezond te maken. En als we Brabant weer gezond willen maken, dan moeten we er voor kiezen om onze leefomgeving niet direct te vervuilen met zeer zorgwekkende stoffen. Ik heb de SP ook altijd zeer terecht horen pleiten, om die zeer zorgwekkende stof aan te pakken, bijvoorbeeld bij Chemours in Dordrecht en bij andere bedrijven die in onze leefomgeving een ernstige vervuiling veroorzaken. En dan zou ik zeggen, pak dit bij de bron aan. Het grootste risico komt van zulk soort zeer ernstige stoffen. En dan is het verhaal van klimaatverandering zo'n verhaal dat zo hoog over gaat, dat gaat niet direct over onze leefomgeving, dat hebben we niet direct in de hand als Brabantse bestuurders. We moeten juist zorgen maken over die milieuvervuiling, waar mensen echt ziek van kunnen worden. Die coating, die van de bladen van windturbines afkomt, dat is echt rotzooi. Dat is epoxy. Dat is troep. Dan moet je niet willen in onze natuur, dat moet je niet in onze kringlopen krijgen. Kortom, plaats die windturbines niet, voorkom die vervuiling. Dus ik snap niet hoe de SP erbij komt, dat we onze directe leefomgeving moeten gaan vervuilen met zeer zorgwekkende stoffen om zogenaamd het klimaat te redden.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Linden.

Mevrouw **Van der Linden** (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Wat fijn, dat de PVV zich wil inspannen voor een gezonde leefomgeving. Vindt GroenLinks de PVV dan ook aan haar zijde, als het gaat om het terugdringen van het uitstoten van fijnstof? Wat dat heeft ook direct invloed op de gezondheid van de Brabander.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, daar kan ik vrij duidelijk over zijn. Terugdringen van de fijnstofuitstoot is belangrijk, maar we moeten juist voorkomen dat er meer fijnstofuitstoot zal plaatsvinden. En waar komt heel veel fijnstof vandaan? Dat is van autobanden, als voertuigen zwaarder worden. En waardoor worden voertuigen zwaarder? Door elektrische voertuigen. Door voertuigen elektrisch te maken, worden ze zwaarder en slijten de banden harder. Dan krijg je meer fijnstof. Er zijn metingen van bekend, dus we moeten stoppen met die onzinnige elektrificatie van het wagenpark op een opgedrongen manier. En daarmee voorkomen we meer fijnstof. Dus op dat punt ben ik het met GroenLinks wel eens.

De **voorzitter**: Mevrouw Van der Linden.

Mevrouw **Van der Linden** (GroenLinks): Voorzitter, dat is een bron van fijnstofuitstoot. Maar bijvoorbeeld ook houtrook, daar zouden wij gemeentes beter bij kunnen helpen. Want als je kijkt naar de fijnstof in de leefomgeving van de Brabander, dan is houtrook daar een hele belangrijke oorzaak van. Kunnen we u daar dan ook aan onze zijde vinden?

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, nu moeten we het al in het gemeentelijke domein gaan zoeken, om daar iets aan te gaan doen. Daar zitten wij helemaal niet op te kijken, om daar beleid van te gaan maken. We zitten hier nu met een situatie, waarbij we het hebben over windturbines, waar zeer zorgwekkende stoffen vanaf komen, die ernstige gevolgen kunnen hebben voor de volksgezondheid, maar ook voor de natuur en voor onze dieren en het hele leefmilieu. En daar moeten we iets aan doen. Dus we moeten gewoon knippen met die smerige windturbines en dat is, wat ik wil meegeven. En dat is een veel groter probleem dan fijnstof uit houtrook. Laat mensen lekker hun kacheltje branden, zou ik zeggen.

De **voorzitter**: Meneer Van Hattem, gaat u verder. U bent bijna door uw tijd heen.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, dat had ik inmiddels wel in de gaten. Er zitten nog 48 andere molens in Brabant op deze manier in de problemen, zoals in Geldrop en Geffen. Als deze molens niet meer goed op de wind kunnen malen, dan wordt hun erfgoedwaarde aangetast. We zien graag dat de provincie mogelijkheden treft, om windmolens in hun windmolenbiotoop te beschermen. Enkele jaren geleden hebben deze Staten de motie aangenomen, om watermolens te laten draaien. Laten we nu hetzelfde doen met de windmolens, waarvoor wij ook een motie zullen indienen. En de rest zal ik voor de tweede termijn bewaren.

Amendement A29-2024: Niet indexeren tarief opcenten

Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op vrijdag 1 november 2024, ter bespreking van Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Besluiten in Ontwerpbesluit II 20/24 B:

"Artikel 1 Tarief opcenten

Het provinciaal opcenten tarief op de hoofdsom van de motorrijtuigenbelasting voor 2025 bedraagt 84,9 opcenten."

Te wijzigen in:

"Artikel 1 Tarief opcenten

Het provinciaal opcenten tarief op de hoofdsom van de motorrijtuigenbelasting voor 2025 bedraagt 82,8 opcenten."

Toelichting:

Dit amendement houdt het opcenten tarief voor 2025 gelijk aan dat van 2024. In een tijd waarin alles al duurder wordt is het ongepast om de Brabantse automobilist met een extra belastingverhoging op te zadelen.

PVV, Patricia van der Kammen
JA21, Kevin Nuijten

Amendement A30-2024: Niet indexeren tarief opcenten

Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op vrijdag 1 november 2024, ter bespreking van Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Besluiten in Ontwerpbesluit II 20/24 B:

"Artikel 1 Tarief opcenten

Het provinciaal opcenten tarief op de hoofdsom van de motorrijtuigenbelasting voor 2025 bedraagt 84,9 opcenten."

Te wijzigen in:

"Artikel 1 Tarief opcenten

Het provinciaal opcenten tarief op de hoofdsom van de motorrijtuigenbelasting voor 2025 bedraagt 76,1 opcenten."

Toelichting:

Met dit amendement wordt het opcenten tarief teruggebracht naar het niveau van 2019 (het moment waarop in het toenmalige bestuursakkoord werd gekozen voor een structurele jaarlijkse stijging van het tarief, dus ook na de bestuursperiode).

In een tijd van gierende inflatie, stijgende kosten en torenhoge brandstofprijzen, kan de Brabantse automobilist deze belastingverlaging goed gebruiken.

PVV, Patricia van der Kammen
JA21, Kevin Nuijten

Motie M130-2024: Opcenten niet automatisch indexeren

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constaterende dat:

- De inkomsten uit provinciale opcenten motorrijtuigenbelasting (MRB) voor Noord-Brabant jaarlijks fors meer bedragen dan de uitgaven voor provinciale wegen en fietspaden inclusief uitgaven voor verkeersveiligheid;
- De automobilist door de overheid met haar regels, wetten en belastingen van alle kanten kaalgeplukt wordt. Denk de laatste jaren alleen al aan verhoging van brandstofaccijnzen, verhoging van de assurantiebelasting, verhogingen van de bijtellingen en de minder zuinige bio-ethanol bijgemengde brandstof;
- Het huidige bestuursakkoord het volgende voornemen vermeldt in relatie tot het vergroten van de begrotingsruimte: 'Een verhoging van de jaarlijkse aanpassing van de opcenten Motorrijtuigenbelasting naar 2,5% per jaar';

Overwegende dat:

- De provincie Noord-Brabant veel meer inkomsten aan opcenten MRB ontvangt dan zij vervolgens aan de provinciale wegen en fietspaden inclusief verkeersveiligheidsbeleid besteedt;
- De automobilist geen melkkoe mag zijn;

Dragen GS op:

- Het automatisch verhogen van de opcenten Motorrijtuigenbelasting met 2,5% per jaar te schrappen en de budgettaire gevolgen hiervan bij het eerstvolgende moment in de S&V-cyclus te verwerken;

en gaat over tot de orde van de dag.

PVV, Patricia van der Kammen

Motie M130a-2024: Opcenten niet automatisch indexeren

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constaterende dat:

- De inkomsten uit provinciale opcenten motorrijtuigenbelasting (MRB) voor Noord-Brabant jaarlijks fors meer bedragen dan de uitgaven voor provinciale wegen en fietspaden inclusief uitgaven voor verkeersveiligheid;
- De automobilist door de overheid met haar regels, wetten en belastingen van alle kanten kaalgeplukt wordt. Denk de laatste jaren alleen al aan verhoging van brandstofaccijnzen, verhoging van de assurantiebelasting, verhogingen van de bijtellingen en de minder zuinige bio-ethanol bijgemengde brandstof;
- Het huidige bestuursakkoord het volgende voornemen vermeldt in relatie tot het vergroten van de begrotingsruimte: 'Een verhoging van de jaarlijkse aanpassing van de opcenten Motorrijtuigenbelasting naar 2,5% per jaar';

Overwegende dat:

- De provincie Noord-Brabant veel meer inkomsten aan opcenten MRB ontvangt dan zij

vervolgens aan de provinciale wegen en fietspaden inclusief verkeersveiligheidsbeleid besteedt;

- De automobilist geen melkkoe mag zijn;

Dragen GS op:

- Het automatisch verhogen van de opcenten Motorrijtuigenbelasting met 2,5 procent per jaar te schrappen en de budgettaire gevolgen hiervan bij het eerstvolgende moment in de S&V-cyclus te verwerken;

en gaat over tot de orde van de dag.

PVV, Patricia van der Kammen
JA21, Kevin Nuijten
Forum voor Democratie, Jozef Minkels

Motie M131-2024: Oormerken opcenten

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constateernde dat:

- De inkomsten uit provinciale opcenten motorrijtuigenbelasting (MRS) voor Noord-Brabant jaarlijks fors meer bedragen dan de uitgaven voor provinciale wegen en fietspaden inclusief uitgaven voor verkeersveiligheid;
- De automobilist door de overheid met haar regels, wetten en belastingen van alle kanten kaalgeplukt wordt. Denk de laatste jaren alleen al aan verhoging van brandstofaccijnzen, verhoging van de assurantiebelasting, verhogingen van de bijtellingen en de minder zuinige bio-ethanol bijgemengde brandstof;

Overwegende dat:

- De provincie Noord-Brabant veel meer inkomsten aan opcenten MRS ontvangt dan zij• vervolgens aan de provinciale wegen en fietspaden inclusief verkeersveiligheidsbeleid besteedt;
- De automobilist geen melkkoe mag zijn;
- Het een beleidsmatige provinciale keuze kan zijn het principe te hanteren opbrengsten uit provinciale opcenten motorrijtuigenbelasting enkel te besteden aan automobilititeit (inclusief fietspaden en verkeersveiligheid);
- Het eveneens een beleidsmatige provinciale keuze kan zijn het principe te hanteren dat overschotten uit de opbrengsten uit provinciale opcenten motorrijtuigenbelasting teruggaan naar de automobilist in de vorm van een tariefverlaging;

Dragen GS op:

- De opbrengsten van de opcenten MRS enkel te besteden aan automobilititeit inclusief fietspaden en verkeersveiligheid (inclusief apparaatskosten voor deze doelen);
- Het niet voor dit doel gebruikte deel van deze middelen te verrekenen door het opcenten tarief van het daaropvolgende jaar te verlagen;

en gaat over tot de orde van de dag.

PVV, Patricia van der Kammen

Motie M132-2024: Geen additionele middelen bij uitvoeringsagenda's

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constaterende dat:

- Dit college uitvoeringsagenda's opstelt waarin additionele middelen zijn opgenomen, terwijl deze middelen pas op een later moment via de s&v-cyclus worden verwerkt;
- Dit onder meer voortkomt uit het afwijken van SMK (door GS) door beleidskaders langer dan 4 jaar op te stellen;
- De budgettaire consequenties van beleidskaders moeten worden vastgesteld bij de behandeling van een 4-jarig beleidskader, en niet bij een uitvoeringsagenda, die immers niet kaderstellend is;

Overwegende dat:

- "Sturen met Kaders" moet worden toegepast zoals het is ontwikkeld;
- Met het hanteren van uitvoeringsagenda's voor het plannen en bepalen van budgettaire kaders, het budgetrecht van de Staten wordt aangetast;

Dragen GS op:

- Geen uitvoeringsagenda's meer op te stellen waarin additionele middelen zijn opgenomen die pas op een later moment via de s&v-cyclus worden verwerkt;
- De cyclus van SMK te respecteren, en dus niet meer uit te gaan van beleidskaders langer dan 4 jaar

en gaat over tot de orde van de dag.

PVV, Patricia van der Kammen

Motie M133-2024: Bovenwettelijke ambities in kaart

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constaterende dat:

- Het college meerdere bovenwettelijke beleidsambities in het provinciaal beleid heeft verankerd, bijvoorbeeld op de terreinen stikstof en energie;
- De provincie brede bovenwettelijke ambities ook gemeentes en regio's raken;
- Personeel om deze ambities uit te voeren nauwelijks voorhanden is;
- Bedrijven ook tekorten aan personeel hebben
- De vacatures in Brabant voor een belangrijk deel bij overheden zijn;

Overwegende dat:

- De bovenwettelijke ambities Brabantse burgers en ondernemers opzadelen met extra kosten en regulering, wat nadelig is voor de slagkracht van de provincie Noord-Brabant;
- Personeel zo veel mogelijk inzetbaar zou moeten zijn voor het bedrijfsleven, onderwijs en zorg;

Vragen GS:

- In kaart te brengen wat de bovenwettelijke beleidsambities in Brabant kosten in termen van personeel, materiaal en financieel, en hierover uiterlijk in Q1 2025 te rapporteren;

en gaat over tot de orde van de dag.

PVV, Patricia van der Kammen

Motie M134-2024: Beleidsbescheiden provincie

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constaterende dat:

- Het college meerdere bovenwettelijke beleidsambities in het provinciaal beleid heeft verankerd, bijvoorbeeld op de terreinen stikstof en energie;
- De provincie brede bovenwettelijke ambities ook gemeentes en regio's raken;
- Personeel om deze ambities uit te voeren nauwelijks voorhanden is;
- Bedrijven ook tekorten aan personeel hebben
- De vacatures in Brabant voor een belangrijk deel bij overheden zijn;

Overwegende dat:

- De bovenwettelijke ambities Brabantse burgers en ondernemers opzadelen met extra kosten en regulering, wat nadelig is voor de slagkracht van de provincie Noord-Brabant;
- Personeel zo veel mogelijk inzetbaar zou moeten zijn voor het bedrijfsleven, onderwijs en zorg;

Vragen GS:

- de bovenwettelijke ambities in het bestuursakkoord te laten varen

en gaat over tot de orde van de dag.

PVV, Patricia van der Kammen

Motie M135-2024: Windturbineprojecten in pauzestand

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constaterende dat:

- In Brabant via het beleidskader Energie, de uitvoeringsagenda Energie en de RESsen nog altijd vol wordt ingezet op wind op land;

Overwegende dat:

- De haalbaarheid van wind op land onder druk is komen te staan, nu het Rijk heeft aangegeven vooral in te willen zetten op wind op zee;
- Er inmiddels steeds meer duidelijk is en wordt over de schadelijke effecten op mens en milieu van de zeer zorgwekkende stoffen die in windturbines verwerkt worden;
- De minister-president op 8 oktober jl. heeft aangekondigd dat de minister van Klimaat en Groene Groei de Kamer in januari 2025 nader zal informeren over de haalbaarheid van de Regionale Energiestrategieën, de RESsen;

Dragen GS op:

- De inzet op windenergie op land in de provincie Noord-Brabant in de pauzestand te zetten en geen vergunningen verband houdend met windenergieprojecten te verstrekken, dit in afwachting van duidelijkheid vanuit het Rijk over de RESsen;

en gaat over tot de orde van de dag.

PVV, Patricia van der Kammen

Motie M135a-2024: Windturbineprojecten in pauzestand

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constaterende dat:

- In Brabant via het beleidskader Energie, de uitvoeringsagenda Energie en de RESsen nog altijd vol wordt ingezet op wind op land;

Overwegende dat:

- De haalbaarheid van wind op land onder druk is komen te staan, nu het Rijk heeft aangegeven vooral in te willen zetten op wind op zee;
- Er inmiddels steeds meer duidelijk is en wordt over de schadelijke effecten op mens en milieu van de zeer zorgwekkende stoffen die in windturbines verwerkt worden;
- De minister-president op 8 oktober jl. heeft aangekondigd dat de minister van Klimaat en Groene Groei de Kamer in januari 2025 nader zal informeren over de haalbaarheid van de Regionale Energiestrategieën, de RESsen;

Dragen GS op:

- De inzet op windenergie op land in de provincie Noord-Brabant in de pauzestand te zetten en geen vergunningen verband houdend met windenergieprojecten te verstrekken, dit in afwachting van duidelijkheid vanuit het Rijk over de RESsen;

en gaat over tot de orde van de dag.

PVV, Patricia van der Kammen
JA21, Willem Rutjens
Forum voor Democratie, Jozef Minkels

Motie M136-2024: Ruit Eindhoven

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constaterende dat:

- De wegen rondom Eindhoven in de spits vaak weer vollopen;

Overwegende dat:

- Een Ruit om Eindhoven nu meer dan ooit onmisbaar is voor een goed functionerend hoofdwegennet en om de regio Eindhoven - Helmond bereikbaar te houden;
- Vergevoerde plannen met betrekking tot de Ruit die al tijden op de plank liggen tenminste deels opgepakt kunnen worden om realisatie te bespoedigen;

Dragen GS op:

- Met voorrang onderzoek te doen naar het lokale draagvlak voor de "Ruit" (met name de Noord-Oostcorridor), de kosten en de benodigde tijd tot realisatie en op basis van de resultaten hiervan bij voldoende steun het proces tot voltooiing van de Ruit te hervatten;
- Bij dit onderzoek een mogelijke cofinanciering vanuit de middelen van project Beethoven van het Rijk mee te nemen en hiervoor actief in Den Haag te lobbyen;

en gaat over tot de orde van de dag.

PVV, Tjerk Langman
BBB, Lia Damen
50PLUS, Jan Frans Brouwers

De **voorzitter**: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan de heer Van Miltenburg.

De heer **Van Miltenburg** (D66): Dank, voorzitter. D66 is tevreden over de begroting, maar die tevredenheid gaat wel gepaard met de nodige zorgen over de wispelturigheid van het rijksbeleid en de onzekere Haagse politieke context, waarbinnen we de begroting komend jaar gaan uitvoeren. We zijn tevreden dat we vasthouden aan de koersen uitgestippeld in het bestuursakkoord en de perspectiefnota. Een koers om de grote uitdagingen voor Brabant te lijf te gaan, of het nu gaat om herstel van natuur en het verbeteren van de waterkwaliteit, of om schonere en gezondere leefomgeving, of om de inzet op woningbouw en schone mobiliteit. Alle uitvoeringsagenda's zijn naar verwachting eind dit jaar definitief vastgesteld. Met deze begroting kan het vizier komend jaar vooral gericht worden op de uitvoering. Dat is hard nodig. D66 wil dat we flink aan de slag gaan om Brabant toekomstbestendig te maken, door werk te maken van een gezonde, groene leefomgeving, die ten goede komt aan de gezondheid van onze inwoners, door te werken aan welvaart en welzijn voor de Brabanders, die nu en in de toekomst in onze dynamische provincie leven. Daarom zijn we tevreden dat er in de begroting door alle programma's heen aandacht is voor brede welvaart en voor gezondheid. En dat daarnaast specifieke uitvoeringsagenda's op deze terreinen zijn vastgesteld, die ook voorzien worden van financiële middelen. D66 is blij dat het college komend jaar met het plan van aanpak komt om het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen te verminderen. Minder landbouwgif bij onder meer intensieve teelten leidt tot gezondheidswinst voor mensen en is beter voor de kwaliteit van bodem en water. Dank aan de SP voor de motie, om te bekijken of een verbod van het gebruik van bestrijdingsmiddelen bij intensieve teelt op bepaalde locaties ook kansrijk is. En wij dienen deze motie graag mede in. Voorzitter, de mobiliteit in Brabant krijgt in 2025 een stevige impuls met de doorontwikkeling van het openbaar vervoer. We verwelkomen de inzet op een schoner en efficiënter mobiliteitssysteem met de realisatie van snelfietsroutes en investeringen in strategisch gelegen remises voor zero emissiebusen. D66 is nieuwsgierig of de invoering van flex-vervoer in West-Brabant de passende oplossing biedt als regulier OV niet beschikbaar is, zodat onder meer de dorpen en het landelijk gebied beter bereikbaar zijn. Voorzitter, als we het hebben over landelijk gebied, dan kijken we ook uit naar de uitvoering van de zogeheten no regret maatregelen, om de Brabantse natuur te herstellen, de waterkwaliteit te verbeteren en de landbouw perspectief te geven. We zijn blij dat we daarbij aan de slag kunnen met 231 miljoen euro aan rijksmiddelen, die nog net op de valreep door het oude kabinet zijn toegekend. Hopelijk gaat ook de Brabantse Ontwikkelaanpak Stikstof 2.0 zorgen voor verdere versnelling van natuurherstel en verlaging van stikstofdepositie. Dat is hard nodig om Brabant van het slot te krijgen en de woningbouw, bijvoorbeeld met een project als Willemspoort-Zuid in Den Bosch, vlot te trekken. Maar voorzitter, ik zei het al, naast tevredenheid over de begroting maken we ons ook grote zorgen. De keuzes van het kabinet Schoof werken zowel beleidsmatig als financieel door naar Brabant. En in de begroting lezen we dat deze uitgestelde, onduidelijke, of te beperkt uitgewerkte beslissingen, leiden tot onzekerheid over wat er precies van ons gevraagd wordt. Ik vat het maar even samen in mijn eigen woorden. Brabant heeft last van Haagse onzekerheden, van Haags uitstelgedrag en van Haagse onduidelijkheden. Haagse onzekerheden, want er is bijvoorbeeld een streep gezet door het Nationaal Programma Landelijk Gebied, het NLPG. En ook door het transitiefonds. In plaats van het NLPG moet een uitvoeringsgerichte en gebied specifieke aanpak komen. Maar niemand weet nog wat het inhoudt, wat de kaders zijn. Laat staan of er überhaupt nog rijksmiddelen voor worden uitgetrokken. En gelukkig gaat ons GS nu wel verder met een aanpak landelijk gebied. Een voorbeeld van Haags uitstelgedrag. Bijvoorbeeld als het gaat om stikstofbeleid, dan is toch echt de vraag, waar blijven de landelijke stikstof reducerende maatregelen, om de problematiek van de PAS-melders op korte termijn op te lossen? Maar denk ook aan de landelijke handreiking voor een passende beoordeling van emissiearme stallen. Dat is keer op keer doorgeschoven in de tijd. Stilzitten is geen optie voor Brabant en dus heeft GS zelf inmiddels maar een handreiking opgesteld. En dan voorzitter, geef ik een voorbeeld van een van de Haagse onduidelijkheden. Het kabinet dreigt het principe van water- en bodemsturend bij de inrichting van Nederland af te zwakken. We hoeven voortaan

enkel rekening te houden met water en bodem. En achter een misschien op het eerste gezicht semantische Haagse discussie, dreigt een inhoudelijke koerswijziging schuil te gaan, een beleidswijziging waarbij het water- en bodemsysteem nevens geschikt worden gemaakt aan de woningbouwopgave. De minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening spreekt dan van, liever een tuin onder water dan geen huis.

De **voorzitter**: De heer Havermans.

De heer **Havermans** (BBB): Voorzitter, dank u wel. Ik hoor de heer Van Miltenburg zeggen dat hij ook de urgentie bij de PAS-melders ziet en daar actief aan wil bijdragen. Dus ik wil bij deze ook de motie PAS-melders indienen. Dan hoop ik dat die de steun kan krijgen van de heer Van Miltenburg.

De heer **Van Miltenburg** (D66): We zullen die motie heel goed lezen, maar ik kan u wel vast het volgende verklappen. De problematiek van de PAS-melders lag in eerste instantie op het bordje van de rijksoverheid. De rijksoverheid heeft het probleem laten ontstaan, zoals u weet. En zij heeft uiteindelijk ook de opgave om een passende oplossing te bieden. En dat kan alleen maar door die stikstofdeken, die ons hier in Nederland echt bekneeld, die ons verstikt, terug te brengen. Daar zijn landelijke maatregelen voor nodig. En dan schokt het mij om te zien, dat we gaan kijken hoe we op sommige locaties in Nederland weer 130 kilometer per uur kunnen gaan rijden. Terwijl dat nou juist een van die maatregelen was, om stikstofwinst in te kunnen gaan boeken.

De **voorzitter**: De heer Havermans.

De heer **Havermans** (BBB): Voorzitter, de heer Van Miltenburg weet ook heel goed dat die 130-maatregelen sowieso op de lange baan gaan, zolang de rest niet geëffectueerd is. En hij weet ook dat de stikstof, die daarbij vrijkomt eigenlijk helemaal niet ingezet kan worden. Want wie zegt dat iedereen ook netjes honderd rijdt? En daarbij wil ik ook zeggen, dat het Rijk wel degelijk bezig is om naar een andere manier van sturing te gaan voor de stikstofdeken. En ik denk dat hier geldt, de pot verwijt de ketel dat hij zwart ziet. Er wordt gezegd dat het Rijk een probleem maakt, maar volgens mij doen wij dat hier in Brabant op stikstofgebied ook.

De heer **Van Miltenburg** (D66): Zoals u weet, de PAS was een aanpak op landelijk niveau. En dat 130 kilometer per uur teruggeschroefd is naar honderd kilometer per uur, is volgens mij ook een landelijke regeling geweest, om de stikstofdepositie in heel Nederland terug te brengen en uiteindelijk toch ook tot stikstofwinst over te gaan. Voorzitter, ik kom terug bij water- en bodemsturend. Het afzwakken van dat beleid is zeer onverstandig. Klimaatverandering is helaas een feit en weersextremen zullen toenemen. Kijk maar naar het nieuws van de afgelopen dagen, onder andere wat er gebeurt in Zuid-Europa, in Spanje. Water en bodem zijn de fundering waarop Brabant toekomstbestendig wordt ingericht. Dus niet bouwen op plekken waar het niet kan. Water en bodem zijn en blijven sturend voor Brabant.

De **voorzitter**: De heer Van Dommelen.

De heer **Van Dommelen** (BBB): Dank u wel, voorzitter. De ramp in Spanje is mede veroorzaakt doordat er ontzettend veel stuwdammen weggehaald zijn. Daardoor kon het water niet versneld afgevoerd worden. Dat wil ik even doortrekken naar Brabant, het meanderen, het water vasthouden, het waterpeil verhogen, water- en bodemsturend. Ik hoop dat u in het achterhoofd heeft, wat er in de Kempen gebeurd is. En als u dat in uw achterhoofd meeneemt, dan denk ik dat we nog een keer na moeten denken.

De **voorzitter**: De heer Van Miltenburg.

De heer **Van Miltenburg** (D66): D66 is een partij die een richtingaanwijzer heeft. Die richtingwijzer geeft aan, denk en handel internationaal. En waarom zeg ik dit? Omdat klimaatverandering natuurlijk de oorzaak is van zowel de problemen, die we hebben gehad met de overstromingen

in Limburg een aantal jaren geleden, als nu de gigantische rampspoed, die over Spanje is uitgestort, die zijn effecten heeft op het water- en bodemsysteem in Brabant. En dan kom ik naar uw punt toe. Dat betekent dat we moeten gaan leven op een water- en bodemsysteem. We moeten er niet alleen maar rekening mee houden als ware het puzzelstukjes, waarop we dan vervolgens de woningbouwopgave en de aanleg van infrastructuur inpassen. Dat we alles meenemen, maar allemaal nevengechikt aan elkaar. Nee, het is de basis, het is de fundering voor de inrichting van Brabant.

De heer **Van Dommelen** (BBB): Dus u gaat tegen mij vertellen, dat de verhoging van de waterstand meehelpt aan de verbetering van Brabant? Dat zegt u.

De heer **Van Miltenburg** (D66): Zeker. We hebben namelijk een opgave op het gebied van natuurherstel. En van tijd tot tijd, denk aan de natte natuurplek, helpt het om met die waterstand heel goed om te gaan en te kijken hoe we verdroging tegen kunnen gaan van bijvoorbeeld die natte natuurplek.

De **voorzitter**: Ik ga naar de heer Rutjens.

De heer **Rutjens** (JA21): Dank u wel, voorzitter. Dat we een andere mening hebben, is een ding. Maar ik hoor meneer Van Miltenburg daar echt zeggen, dat de overstromingen bij Valencia liggen aan klimaatverandering. En dat is toch wel heel raar, want elke vijftig jaar hebben we een dergelijke overstroming. De laatste enorme overstroming bij Valencia was in 1957 met meer dan 400 doden. Dat komt door een weerfenomeen dat om de zoveel tijd optreedt en dat is eigenlijk niet veranderd. En zoals u weet, zoals meneer Van Miltenburg denk ik wel weet, is klimaat niets anders dan gemiddeld weer over een periode van minstens dertig jaar. Dus dit vermeende feit moeten we toch echt wel even corrigeren.

De heer **Van Miltenburg** (D66): Voorzitter, ik ken meneer Rutjens en JA21 als een partij, die creatief met feiten en rapporten omgaat. Als u kijkt naar alle rapporten, dan wijzen die er toch echt op dat de opwarming van de Middellandse zee, ingegeven door klimaatverandering, de grondslag vormde voor de rampspoed die Spanje nu heeft getroffen. En dan kunt u zeggen, klimaat ach, wat is nou het effect van de mens daarop? Dan kunt u van alles en nog wat daarvan vinden, dan kunt u selectief gaan shoppen in feiten en rapporten, maar ik denk dat de meeste klimaatwetenschappers het erover eens zijn, dat de ramp die Spanje heeft getroffen rechtstreeks verband houdt met klimaatverandering.

De **voorzitter**: De heer Rutjens.

De heer **Rutjens** (JA21): Dank u wel, voorzitter. Meneer Van Miltenburg probeert mij woorden in de mond te leggen, die ik helemaal niet heb geuit. Wat ik zei, is dat er een weerfenomeen is, dat om de zoveel tijd optreedt. Zoals we weten is klimaat niets anders dan gemiddeld weer over een periode van minstens dertig jaar. En dat betekent dus, dat wat dat betreft het klimaat rond Valencia niet is veranderd. En ja, dat heeft te maken met opwarming van de Middellandse zee. Dat is een van die gebieden. Het heeft ook te maken met een koude front op minstens drie kilometer hoogte boven het gebied van Valencia. En als je dus warm water hebt met heel veel vocht en je hebt op drie kilometer hoogte een hele koude atmosfeer, dan botst dat tegen elkaar en dan krijg je enorm veel water. Zo werken meteorologische zaken. Ik wil best wel een keer een cursusje geven. Maar dit zijn echt feiten, die anders zitten dan meneer Van Miltenburg op dit moment aan probeert te geven.

De **voorzitter**: De heer Van Miltenburg.

De heer **Van Miltenburg** (D66): Voorzitter, ik laat me heel graag informeren, maar vooral ook door klimaatwetenschappers, onder andere ook klimaatwetenschappers van het KNMI. U refereert aan een periode van dertig jaar. Maar klimaatverandering is helaas al langer geleden ingezet met onder andere ook het verstoken van grote hoeveelheden fossiele brandstoffen sinds de

industriële revolutie. En ja, meneer Rutjens, ik denk dat die klimaatverandering niet eens in de dertig jaar door een weerfenomeen tot uiting komt in overstromingen, maar dat het helaas een proces is dat we hebben ingezet en dat we hopelijk kunnen gaan afremmen. Voorzitter, water en bodem zijn en blijven sturend voor Brabant, ik zei het al. D66 dient een motie in met de oproep aan GS om dat, in het proces richting de nota Ruimte, onder de aandacht te brengen bij de verantwoordelijke minister. Om bij het thema Water te blijven, voorzitter, de provincie legt in 2025 focus op voldoende en schoon drinkwater door onder meer inzet op waterbesparing en circulair watergebruik. We komen nog in december te spreken over het Zuidelijke Rekenkamerrapport Drinkwater in gedrang. Maar onze zorg over de beschikbaarheid van drinkwater is groot. Daarom willen we nu al in het licht van de begroting twee moties indienen, namelijk over circulair watergebruik en over drinkwaterwinning uit alternatieve bronnen. Voorzitter, afrondend, D66 steunt de voorliggende begroting om koersvast aan de grote opgaven voor Brabant te blijven werken. En dat ondanks de wispelturigheid van Den Haag. Tot zover.

Motie M137-2024: Ondersteuning en legalisering van PAS-melders in Noord-Brabant

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Overwegende dat:

- Bij de invoering van het Programma Aanpak Stikstof (PAS) altijd is beloofd¹ dat PAS-melders als eerste gelegaliseerd worden zodra daartoe ruimte zou bestaan;
- Er door de saneringsregeling intensieve veehouderij van 2020-2021, en met name de Landelijke Beëindigingsregeling Veehouderij (LBV) en LBV+, veel piekbelasters zijn verdwenen of gaan verdwijnen en daarmee een aanzienlijke reductie van ammoniakemissies in de nabijheid van Brabantse Natura 2000-gebieden is gerealiseerd;
- BBB concludeert dat de uitspraak van Raad van State (RvS) over de A15 in Gelderland laat zien dat vergunningen met een beperkte extra stikstof uitstoot op sterk overbelaste natuurgebieden vergund kunnen worden met een duidelijke onderbouwing;
- PAS-melders met hun AERIUS-berekeningen kunnen aantonen dat hun activiteiten slechts een zeer lage depositie veroorzaken op Natura 2000-gebieden;
- De geringe extra depositie door PAS-melders slechts een fractie is van de verminderde depositie door gestopte bedrijven, wat per saldo resulteert in een forse verlaging van de stikstofdepositie op Brabantse Natura 2000-gebieden;
- Het oplossen van de situatie voor PAS-melders een eerder gedane belofte nakomt en de betrouwbaarheid van de overheid ten goede komt;
- Dit tevens ruimte creëert voor toekomstige economische en maatschappelijke ontwikkelingen in Noord-Brabant;

Constaterende dat:

- Samenwerking tussen de provincie Noord-Brabant en het Rijk noodzakelijk is om de benodigde middelen en juridische kaders te verkrijgen voor de legalisering van PAS-melders;
- PAS-melders jarenlang in onzekerheid hebben verkeerd door het ontbreken van een rechtsgeldige natuurbeschermingsvergunning;
- Het voor PAS-melders financieel niet mogelijk is zelf een onderbouwing te laten maken;
- Deze onzekerheid het voor PAS-melders vrijwel onmogelijk maakt om noodzakelijke investeringen in hun bedrijven te financieren;
- De juridische impasse random innovaties in de landbouwsector de vergunningsverlening verder belemmert;

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten op:

- Samen met het Rijk op korte termijn, bij voorkeur voor einde Q1 2025 een goede collectieve onderbouwing op te stellen (naar voorbeeld van de onderbouwing van de RvS A15 uitspraak)

- om PAS-melders in Noord-Brabant van geldige natuurbeschermingsvergunningen te voorzien;
- Dit te financieren uit de door het Rijk en door de provincie aangevraagde middelen voor de PAS melders;
- Geen extra aanpassingen op te leggen aan de PAS-melders, omdat dit geen recht doet aan de jarenlange onzekerheid waarin zij verkeren en hen zou verhinderen om door te kunnen met hun bedrijfsvoering;
- Deze legalisering van PAS-melders met voorrang op te nemen in de plannen voor natuurherstel en stikstofreductie, gezien de reeds gerealiseerde vermindering van depositie door beëindigde veehouderijbedrijven;

en gaat over tot de orde van de dag.

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2024/04/12/kamerbrief-aanpak-pas-meldingen>

BBB, Marcel Berkvens

Motie M138-2024: Water en Bodem blijven sturend voor Brabant

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constaterende dat:

- het vorige kabinet Rutte IV 'water en bodem sturend' wilde laten zijn bij de ruimtelijke ordening in Nederland om ook in de toekomst met een ander en grillig klimaat te kunnen blijven leven, wonen en werken. In een veilige omgeving, met een gezonde bodem, voldoende en schoon water¹;
- het principe van 'water en bodem sturend' doorwerking heeft gekregen in ons recente provinciale beleid zoals het Beleidskader Wonen en Werken en het Beleidskader Leefomgeving, maar ook in onder meer het Ruimtelijk Voorstel, het concept-addendum op het Regionaal Water- en Bodemprogramma en bij de ontwikkeling van het Brabants Programma Landelijk Gebied;
- het regeerprogramma van het huidige kabinet nog slechts vermeldt dat 'rekening wordt gehouden met bodem en water';
- de minister van Infrastructuur en Waterstaat, mede namens de minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO), op 22 oktober een brief aan de Tweede Kamer heeft gezonden met in 4 pagina's een erg summiere visie van het kabinet op Water en Bodem²;
- het Rijk nu de term "rekening houden met" hanteert, want dat "doet recht aan wat ermee bedoeld is: we houden aan de voorkant rekening met water en bodem bij de te maken afwegingen voor een robuuste ruimtelijke ordening en inrichting. ";
- De minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening eerder aangaf 'Liever een tuin onder water, dan helemaal geen huis';
- de Unie van Waterschappen met klem oproept om het principe 'water en bodem sturend' te blijven toepassen in plannen voor woningbouw, de natuur, de landbouw en de industrie³

Overwegende dat:

- achter een - op het eerste gezicht - semantische Haagse discussie een inhoudelijke koerswijziging dreigt schuil te gaan, waarbij het water en bodemsysteem nevensgeschikt wordt gemaakt aan de woningbouwopgave;
- het water- en bodemsysteem niet een van de puzzelstukken is, maar de fundering is waarop de puzzel van de ruimtelijke ordening gelegd moet worden;
- het van groot belang is voor de veiligheid van onze inwoners dat we in Brabant op locaties bouwen zonder grote water- en bodem gerelateerde veiligheidsrisico's;

- het van groot belang is voor toekomstige woningeigenaren en huurders geen funderingsproblemen te creëren met bijbehorende financiële schade;
- ons Brabantse verstedelijkingsbeleid waaronder het Beleidskader Leefomgeving en Beleidskader Wonen en Werken nadrukkelijk wel uit gaat van het principe 'water en bodem sturend' bij woningbouw en verstedelijking;
- het van belang blijft vast te houden aan dit noodzakelijke, ordende principe bij de woningbouwproductie- en plannen in Brabant;

Roepen Gedeputeerde Staten op:

- in het proces richting de Nota Ruimte bij de minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening onder de aandacht te brengen dat het beleidsinhoudelijk afzwakken van het principe 'water en bodem sturend' voor de ruimtelijke inrichting van Brabant onwenselijk is;

en gaat over tot de orde van de dag.

¹ Kamerbrief over rol Water en Bodem bij ruimtelijke ordening | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2022/11/25/water-en-bodem-sturend>

² Kamerbrief over de visie op water en bodem | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2024/10/22/brief-water-en-bodem-naar-aanleiding-van-het-tweeminutendebat-water-8-oktober-2024>

³ <https://unievanwaterschappen.nl/waterschappen-waarschuwen-tweede-kamer-voor-potentiele-waterschade/>

D66, Kasper van de Langenberg
 Volt, Inge Vossen
 Partij voor de Dieren, Ellen Putman
 PvdA, Fiona Bijl
 GroenLinks, Tom Ludwig
 VVD, Carola Meuwissen
 ChristenUnie-SGP, Anne Schipper

Motie M139-2024: Anders produceren van drinkwater

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constateerende dat:

- Drinkwater enkel geproduceerd met diep grondwater op langere termijn niet toereikend is;
- Het rapport 'Zonder water, geen later' een samenleving schetst waarin de onbeperkte toegang tot zoet water niet langer is gegarandeerd;
- Er een watertransitie nodig is waarin alle mogelijke paden verkend worden om voldoende drinkwater te produceren voor een groeiende bevolking;
- Het rapport 'Drinkwater in gedrang' duidelijk maakt dat de drinkwatervoorziening in Brabant in gevaar kan komen;
- Er op dit moment door Brabant Water een optie nader onderzocht wordt en dat is drinkwater produceren uit brak of zout water;
- Er nog geen zicht is op andere mogelijkheden van drinkwaterproductie op grote schaal zoals met het bijna schone effluent van de rioolwaterzuivering;
- Het ter discussie staat om drinkwater te winnen uit de Maas, omdat daar al flink uit gewonnen wordt voor de drinkwatervoorziening in Zuid-Holland en Limburg en de afnemende waterbeschikbaarheid door droge periodes ten gevolgen van klimaatverandering een potentieel risico vormt.

Overwegende dat:

- Het voor alle Brabanders van belang is dat er voldoende drinkwater beschikbaar blijft zonder

dat dit gevolgen heeft voor natuur en landbouw want 'zonder water is er geen later';

- De tijd dringt om met alternatieven te komen voor het produceren van drinkwater, omdat het jaren duurt om nieuwe techniek in te kunnen zetten;
- Naast drinkwaterproductie ook ingezet moet worden op waterbesparing, waterbewustzijn en ook gedragsverandering, maar het aanpassen van gedrag een lange adem vraagt;
- Het beperken van gebruik van diep grondwater bijdraagt aan het watersysteem in balans te brengen, verdroging te voorkomen en kwel te herstellen.

Verzoekt het college van Gedeputeerde Staten:

- Om samen met de waterpartners inzichtelijk te maken op welke wijze Brabant in de toekomst over voldoende drinkwater kan blijven beschikken en wie daar samen met Brabant Water en Evides voor aan de lat staan.
- Het initiatief te nemen om andere nieuwe drinkwaterbronnen te verkennen dan alleen de productie vanuit brak en zout water, zoals bijvoorbeeld het bijna schone effluent uit de rioolwaterzuivering.

en gaat over tot de orde van de dag.

D66, Diane Schellekens

Motie M139a-2024: Anders produceren van drinkwater

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constateerende dat:

- Drinkwater enkel geproduceerd met diep grondwater op langere termijn niet toereikend is;
- Het rapport 'Zonder water, geen later' een samenleving schetst waarin de onbeperkte toegang tot zoet water niet langer is gegarandeerd;
- Er een watertransitie nodig is waarin alle mogelijke paden verkend worden om voldoende drinkwater te produceren voor een groeiende bevolking;
- Het rapport 'Drinkwater in gedrang' duidelijk maakt dat de drinkwatervoorziening in Brabant in gevaar kan komen;
- Er op dit moment door Brabant Water een optie nader onderzocht wordt en dat is drinkwater produceren uit brak of zout water;
- Er nog geen zicht is op andere mogelijkheden van drinkwaterproductie op grote schaal zoals met het bijna schone effluent van de rioolwaterzuivering;
- Het ter discussie staat om drinkwater te winnen uit de Maas, omdat daar al flink uit gewonnen wordt voor de drinkwatervoorziening in Zuid-Holland en Limburg en de afnemende waterbeschikbaarheid door droge periodes ten gevolgen van klimaatverandering een potentieel risico vormt.

Overwegende dat:

- Het voor alle Brabanders van belang is dat er voldoende drinkwater beschikbaar blijft zonder dat dit gevolgen heeft voor natuur en landbouw want 'zonder water is er geen later';
- De tijd dringt om met alternatieven te komen voor het produceren van drinkwater, omdat het jaren duurt om nieuwe techniek in te kunnen zetten;
- Naast drinkwaterproductie ook ingezet moet worden op waterbesparing, waterbewustzijn en ook gedragsverandering, maar het aanpassen van gedrag een lange adem vraagt;
- Het beperken van gebruik van diep grondwater bijdraagt aan het watersysteem in balans te brengen, verdroging te voorkomen en kwel te herstellen.

Verzoekt het college van Gedeputeerde Staten:

- Om samen met de waterpartners inzichtelijk te maken op welke wijze Brabant in de toekomst over voldoende drinkwater kan blijven beschikken en wie daar samen met Brabant Water en Evides voor aan de lat staan.
- Het initiatief te nemen om andere nieuwe drinkwaterbronnen te verkennen dan alleen de productie vanuit brak en zout water, zoals bijvoorbeeld het bijna schone effluent uit de rioolwaterzuivering.

en gaat over tot de orde van de dag.

D66, Diane Schellekens

SP, Irma Koopman

Lokaal Brabant, Shah Sheikkariem

50PLUS, Jan Frans Brouwers

Partij voor de Dieren, Ellen Putman

Volt, Inge Vossen

ChristenUnie-SGP, Anne Schipper

Motie M140-2024: Circulair watergebruik versnellen

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constateernde dat:

- Brabant zuinig om moet gaan met de voorraad aan schoon grondwater en dit alleen daar in moet zetten waar de toepassing hiervan noodzakelijk is, waarbij de drinkwatervoorziening absolute prioriteit heeft;
- Op pagina 23 van de begroting het belang van waterbesparing en circulair waterverbruik wordt aangegeven voor de uitvoering van de Brabantse Droogteagenda;
- De Zuidelijke Rekenkamer in het rapport 'Drinkwater in gedrang' duidelijk maakt dat de drinkwatervoorziening in Brabant in gevaar kan komen;
- In Brabant nog vaak schoon drinkwater gebruikt wordt voor allerlei doeleinden waarbij andere oplossingen zijn zoals toepassen van regenwater, oppervlaktewater of gesloten systemen met proceswater;
- Circulair watergebruik helpt om grondwaterverbruik te verminderen, het juiste water voor de juiste toepassing te kiezen en water te hergebruiken;
- De Brabantse Ontwikkelingsmaatschappij reeds een eerste verkenning heeft uitgevoerd naar het bevorderen van circulair watergebruik door Brabantse ondernemers en industrie

Overwegende dat:

- Het voor alle Brabanders, inwoners en ondernemers, van belang is om het verbruik van water terug te dringen zodat er voldoende water beschikbaar blijft om te drinken;
- Er zwaar ingezet moet worden in het beperken van gebruik van grondwater om het watersysteem in balans te brengen, verdroging te voorkomen en kwel te herstellen;
- Brabant de ambitie heeft om in 2030 50% minder primaire grondstoffen te verbruiken en dat circulair watergebruik daar een bijdrage aan levert.

Verzoekt het college van Gedeputeerde Staten:

- Te onderzoeken hoe circulair watergebruik aangejaagd kan worden in Brabant en hoe dit aan te pakken met de Brabantse waterpartners en de vergunninghouders.

en gaat over tot de orde van de dag.

D66, Diane Schellekens

Motie M140a-2024: Circulair watergebruik versnellen

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constateernde dat:

- Brabant zuinig om moet gaan met de voorraad aan schoon grondwater en dit alleen daar in moet zetten waar de toepassing hiervan noodzakelijk is, waarbij de drinkwatervoorziening absolute prioriteit heeft;
- Op pagina 23 van de begroting het belang van waterbesparing en circulair waterverbruik wordt aangegeven voor de uitvoering van de Brabantse Droogteagenda;
- De Zuidelijke Rekenkamer in het rapport 'Drinkwater in gedrang' duidelijk maakt dat de drinkwatervoorziening in Brabant in gevaar kan komen;
- In Brabant nog vaak schoon drinkwater gebruikt wordt voor allerlei doeleinden waarbij andere oplossingen zijn zoals toepassen van regenwater, oppervlaktewater of gesloten systemen met proceswater;
- Circulair watergebruik helpt om grondwaterverbruik te verminderen, het juiste water voor de juiste toepassing te kiezen en water te hergebruiken;
- De Brabantse Ontwikkelingsmaatschappij reeds een eerste verkenning heeft uitgevoerd naar het bevorderen van circulair watergebruik door Brabantse ondernemers en industrie

Overwegende dat:

- Het voor alle Brabanders, inwoners en ondernemers, van belang is om het verbruik van water terug te dringen zodat er voldoende water beschikbaar blijft om te drinken;
- Er zwaar ingezet moet worden in het beperken van gebruik van grondwater om het watersysteem in balans te brengen, verdroging te voorkomen en kwel te herstellen;
- Brabant de ambitie heeft om in 2030 50% minder primaire grondstoffen te verbruiken en dat circulair watergebruik daar een bijdrage aan levert.

Verzoekt het college van Gedeputeerde Staten:

- Te onderzoeken hoe circulair watergebruik aangejaagd kan worden in Brabant en hoe dit aan te pakken met de Brabantse waterpartners en de vergunninghouders.

en gaat over tot de orde van de dag.

D66, Diane Schellekens
GroenLinks, Tom Ludwig
PvdA, Fiona Bijl

Motie M141-2024: Actieplan bestrijdingsmiddelen

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constateernde dat:

- We grote problemen hebben met de kwaliteit van lucht en water;
- Bestrijdingsmiddelen zorgen voor een enorme afname van insecten en andere dieren;
- Bovendien leiden ze tot ernstige gezondheidsschade bij mensen en vooral heel jonge kinderen wanneer je ze binnenkrijgt via de lucht of via huisstof;
- Bestrijdingsmiddelen worden verspreid via water en de bodem;

- We streven naar 3 gezonde jaren erbij voor iedere Brabander.

Overwegende dat:

- Er te veel bestrijdingsmiddelen in ons milieu terecht komen, met name vanwege sierteelt;
- Onderzoeken een verband aantonen tussen bestrijdingsmiddelen en ziekten als Parkinson, Alzheimer en ALS;
- Er inmiddels in de provincies Drenthe en Friesland gerechtelijke uitspraken liggen die bestrijdingsmiddelen verbieden;
- Steeds meer bewoners, ook in Brabant, naar de rechter stappen om zichzelf en hun omgeving te beschermen;
- We als overheid een verplichting hebben te waken over de gezondheid van onze inwoners en het beschermen van onze natuurgebieden;
- Er een actieplan bestrijdingsmiddelen komt in het eerste kwartaal van 2025.

Dragen het college van Gedeputeerde Staten op:

om in het actieplan bestrijdingsmiddelen intensieve teelten, zoals onder andere lelieteelt, mee te nemen of die middelen verboden kunnen worden nabij woonwijken, natuurgebieden, zwemwater en grondwaterwingebieden

en gaat over tot de orde van de dag.

SP, Irma Koopman
Partij voor de Dieren, Ellen Putman
50PLUS, Jan Frans Brouwers
GroenLinks, Jade van der Linden
PvdA, Ward Deckers,
Volt, Inge Vossen
D66, Matthijs van Miltenburg

Motie M141a-2024: Actieplan bestrijdingsmiddelen

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constaterende dat:

- We grote problemen hebben met de kwaliteit van lucht en water;
- Bestrijdingsmiddelen zorgen voor een enorme afname van insecten en andere dieren;
- Bovendien leiden ze tot ernstige gezondheidsschade bij mensen en vooral heel jonge kinderen wanneer je ze binnenkrijgt via de lucht of via huisstof;
- Bestrijdingsmiddelen worden verspreid via water en de bodem;
- We streven naar 3 gezonde jaren erbij voor iedere Brabander.

Overwegende dat:

- Er te veel bestrijdingsmiddelen in ons milieu terecht komen, met name vanwege sierteelt;
- Onderzoeken een verband aantonen tussen bestrijdingsmiddelen en ziekten als Parkinson, Alzheimer en ALS;
- Er inmiddels in de provincies Drenthe en Friesland gerechtelijke uitspraken liggen die bestrijdingsmiddelen verbieden;
- Steeds meer bewoners, ook in Brabant, naar de rechter stappen om zichzelf en hun omgeving te beschermen;
- We als overheid een verplichting hebben te waken over de gezondheid van onze inwoners en het beschermen van onze natuurgebieden;

- Er een actieplan bestrijdingsmiddelen komt in het eerste kwartaal van 2025.

Dragen het college van Gedeputeerde Staten op:

om in het actieplan bestrijdingsmiddelen intensieve teelten, zoals onder andere lelieteelt, mee te nemen of die middelen verboden kunnen worden nabij woonwijken, natuurgebieden, zwemwater en grondwaterwingebieden

en gaat over tot de orde van de dag.

SP, Irma Koopman
Partij voor de Dieren, Ellen Putman
50PLUS, Jan Frans Brouwers
GroenLinks, Jade van der Linden
PvdA, Saskia van Hulten
D66, Matthijs van Miltenburg
Volt, Inge Vossen

De **voorzitter**: Ik stel voor dat we eerst even gaan schorsen. Daarna geef ik meneer Buiks het woord. De vergadering is geschorst.

Schorsing

De **voorzitter**: Beste mensen, dames en heren, ik vraag stilte in de zaal. De vergadering is heropend. Ik vraag stilte in de zaal. De heer Buiks staat namelijk al klaar en ik geef hem het woord.

De heer **Buiks** (CDA): Voorzitter, dank u wel. Ik vind het wel prettig, nadat we net voor de pauze in Valencia zaten, dat we weer terug naar Brabant gaan. Voorzitter, als CDA willen wij samen bouwen aan een sterk en leefbaar Brabant. Voor nu, maar ook voor de volgende generaties. In onze provincie zien wij grote uitdagingen. Vanuit onze uitgangspunten rentmeesterschap, solidariteit, gespreide verantwoordelijkheid en publieke gerechtigheid willen wij als CDA invulling geven aan de kansen en uitdagingen. Vrijwilligers. In Brabant doet 22 procent van onze inwoners aan vrijwilligerswerk. We scoren daarmee een negende plaats volgens het CBS in het percentage vrijwilligers in de bevolking per provincie. Het aantal vrijwilligers blijft jaarlijks afnemen in Brabant. Vrijwilligers dragen onmisbaar bij aan de leefbaarheid van onze provincie. Een vereniging kan alleen maar draaien met vrijwilligers. Brabant telt duizenden verenigingen. Zonder die vrijwilligers geen scouting, geen voetbalclubs, geen fanfare, geen carnavalsoptochten en dus ook geen samenleving. Het CDA vindt dat in deze begroting en dus het beleid van de provincie, vrijwilligers onvoldoende tot hun recht komen. Sterker nog, er is geen aandacht voor. Het moet een speerpunt zijn in deze begroting, om het aantal vrijwilligers in Brabant te laten groeien. Vrijwilligers en verenigingen vormen namelijk het cement van onze samenleving. Daarom wil het CDA een aantal voorstellen doen, om verenigingen en vrijwilligers te helpen bij het uitvoeren van hun waardevolle taken. Zet ze wat vaker in het zonnetje en zorg dat regelgeving vrijwilligers niet belemmert. Mantelzorgers. In Brabant doet veertien procent van de bevolking aan mantelzorg. Ook dit is een enorm belangrijke doelgroep. Deze mensen zorgen ervoor, dat we niet nog meer zorgpersoneel nodig hebben. Ook deze mantelzorgers krijgen nagenoeg geen aandacht in deze begroting. Het CDA wil ook deze mensen waarderen voor hun inzet. Het maakt uit waar je als Brabander woont, als mantelzorger. De mate van ondersteuning en blijk van waardering kan sterk verschillen per gemeente. En dat zou eigenlijk niet zo moeten zijn. Als provincie hebben we een coördinerende rol, daar waar het gaat om het zorgdragen voor gelijkwaardigheid van beleid. We hebben daarnaast ook een morele verantwoordelijkheid jegens de mantelzorgers. Daarom dienen we een motie in, om het college te verzoeken een richtlijn op te stellen, waarin een ondergrens wordt aangegeven, waaraan de waardering en ondersteuning van mantelzorgers moet voldoen. Daarnaast verzoeken we het college te onderzoeken of het mogelijk is, om blijven

van waardering op provinciaal niveau te realiseren. Woningbouw. Het CDA wil de woningbouw versnellen in Brabant. We hebben een achterstand, welke zo snel mogelijk ingehaald moet worden. De provincie Noord-Brabant heeft via de flexpool regeling in 66 kleine kernen woningbouwprojecten ondersteund met middelen of ambtelijke bijstand. De flexpool regeling is dus succesvol gebleken, met 67 procent van de gemeenten, die in de eerste tranche en 76 procent in de tweede tranche een financiële bijdrage hebben aangevraagd. De middelen van de flexpool regeling zijn inmiddels volledig uitgeput. Een derde tranche komt naar verwachting in het eerste kwartaal van 2025 beschikbaar. Dit willen wij versnellen. Deze derde tranche dient zo snel mogelijk opengesteld te worden en aangekondigd te worden. In deze derde tranche van de flexpool regeling zal aandacht gegeven dienen te worden aan de betaalbaarheid van woningen. Ook dienen de tips vanuit de versnellingstafels toegepast te worden om de woningbouw te versnellen. Ook zal er extra aandacht moeten zijn voor de kleine kernen en het buitengebied. Startersleningen. Er is gebleken dat negen gemeenten in Brabant geen starterslening hebben. Daarnaast is er een groot verschil in de beschikbare bedragen, welke een gemeente wil inzetten als starterslening. Er zijn gemeenten die ruim 86.000 euro per aankoopwoning willen inzetten en er zijn er bij van 20.000 per woning. Het CDA zou graag zien dat de provincie een bijdrage gaat leveren, om deze startersleningen voor alle gemeentes op 60.000 euro te krijgen. Dan kunnen onze starters op de woningmarkt bij een minimumloon en tweeverdieners toch een huis kopen van 350.000 euro. Deze bedragen dienen te komen vanuit de vrijval van leningen aan gemeenten buiten Brabant. Er zal het komende jaar 288,5 miljoen vrijkomen door aflossingen van deze leningen. Deze gelden blijven dan een lening, maar niet aan de gemeentes buiten Brabant, maar onze eigen starters uit Brabant. Mobiliteit. Het CDA is voorstander van effectieve handhaving in het verkeer. Ondanks de inzet van diverse maatregelen ontbreekt er provinciaal budget voor effectieve handhaving. Het CDA vraagt om een onderzoek naar de oorzaken van verkeersongelukken, vooral gericht op te hard rijden en het gebruik van mobiele telefoons. Daarnaast vraagt het CDA om prioriteit te geven aan de inzet van flitspalen op risicovolle wegen en om het gesprek met het Openbaar Ministerie te intensiveren, om het aantal flitspalen te verhogen. Landbouw. U geeft aan dat u de komende tijd verder, samen met jonge boeren, gaat bekijken wat er nodig is om toekomstperspectief in te vullen door verdere uitwerking van het plan van aanpak Jonge Boeren. De gedeputeerde heeft al anderhalf jaar bezoeken afgelegd bij onze agrariërs. Heeft hij nu nog geen beeld van de sector? En heeft hij hiervoor nog steeds geen oplossingen? Het CDA zou dit graag nu wel eens een keer horen. Het CDA ziet de oplossing niet in onhaalbare deadlines. Doordat er zoveel agrariërs gaan stoppen, komt er veel stikstof vrij. Het innemen van latente ruimte mag niet plaatsvinden bij ondernemers welke door willen met hun bedrijf, als ook het intrekken van vergunningen. Voor het CDA zit de oplossing in de stikstofruimte die vrijkomt bij LBV en LBV-plus en de overige groep gestopte agrariërs en industriële bedrijven. We verzoeken om hier een onderzoek naar in te stellen. Hiermee zouden voor het CDA, als wisselgeld, de onmogelijk haalbare deadlines van tafel kunnen van alle sectoren. Kan de gedeputeerde aangeven of er op 1 januari bekend is, of er juridisch geborgde systeem voorhanden zijn voor de melkveehouderij? Voorzitter, met deze bijdrage heb ik tien moties aangekondigd, die wij ook inmiddels hebben ingediend bij de griffie en ook bij de andere Statenleden. Tot zover in eerste termijn.

Motie M142-2024: Aandacht voor verenigingen en haar vrijwilligers

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Overwegende dat:

- vrijwilligers onmisbaar bijdragen aan de leefbaarheid van onze provincie. Zonder vrijwilligers geen scouting, geen voetbalclubs geen fanfare en geen carnavalsoptochten en dus geen samenleving.

- Brabant een provincie is met relatief weinig vrijwilligers ten opzichte van andere provincies in Nederland
- verenigingen soms worden belemmerd door overbodige regelgeving
- Noord-Brabant voor enorme transities staat, zoals de uitvoering van het project Beethoven (Brainport), de energietransitie, verdere digitalisering, vergrijzing en daarmee verbonden mantelzorg.
- Het beleid waarin deze transities worden vormgegeven onze manier van samenleven diepgaand (gaan) beïnvloeden en dus grote gevolgen gaat hebben voor alle inwoners.

Constateerend dat:

- Gedeputeerde Staten in haar uitvoeringsagenda's en beleidsvoornemens weinig of geen aandacht besteed aan de rol van vrijwilligers en verenigingen in de Brabantse samenleving. Maar dat vrijwilligers en verenigingen van grote maatschappelijke betekenis zijn voor onze Brabantse samenleving.

Dragen Gedeputeerde Staten op:

- een financiële bijdrage te leveren aan alle verenigingen waar vrijwilligers actief zijn zodat deze verenigingen jaarlijks een bijeenkomst kunnen organiseren voor haar vrijwilligers om die te binden en nieuwe vrijwilligers kennis te laten maken.
- een studie te laten verrichten, bijvoorbeeld door Brabantkennis (Over ons, BrabantKennis),
- om de mogelijke gevolgen van bovengenoemde transities voor onze verenigingen in kaart te brengen en PS een spiegel voor te houden over mogelijke consequenties. PS hierover te informeren voor de behandeling van de perspectiefnota in 2025.
- Regelgeving onder de loep te nemen die belemmerend zijn voor het functioneren van verenigingen. Te denken valt aan de consequenties van het beëindigen van de Bosa-regeling, ingewikkelde stikstofberekeningen die vereist worden bij evenementen, het aanvragen van meerdere vergunningen als evenementen in verschillende gemeenten plaatsvinden.
- Oog te hebben voor de "infrastructuur" van verenigingen bij woningbouwprojecten

en gaat over tot de orde van de dag.

CDA, Ronnie Buiks, Cees de Heer
ChristenUnie-SGP, Anne Schipper

Motie M143-2024: Gelijke Mantels, gelijke...

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Overwegende dat:

- mantelzorgers van grote waarde zijn voor hun naasten en een belangrijke ondersteuning vormen naast zorgprofessionals, zodat hun naaste thuis kan blijven en de zorg daardoor ontlasten.
- Mantelzorgers daarmee van zeer groot maatschappelijk belang zijn
- Het zijn van mantelzorger van grote invloed is op het dagelijks leven van de mantelzorger.
- Dat het zijn van mantelzorger een zware belasting kan zijn.
- Mantelzorgers gebaat zijn bij waardering en ondersteuning vanuit de overheid
- Dat de overheid hierin een morele verantwoordelijkheid heeft

Constateerend dat:

- De ondersteuning en vormgeving van waardering van mantelzorgers per gemeente verschilt,

- Dat het niet zou moeten uitmaken waar je woont als mantelzorger voor de mate van waardering en ondersteuning die je ontvangt.
- Dat de provincie een coördinerende taak heeft ten aanzien van de gemeentelijke overheden.
- Dat de provincie een morele verantwoordelijkheid heeft jegens de mantelzorgers

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- Een waarderingsrichtlijn op te stellen waarin een ondergrens wordt aangegeven van waaraan de waardering en ondersteuning van mantelzorgers moet voldoen, om zo een evenwichtige en evenredige behandeling van mantelzorgers binnen de provincie Noord-Brabant te stimuleren.
- De onderzoeken in hoeverre het mogelijk is blijken van waardering, zoals een website waarop een mantelzorger een geschenk kan uitzoeken, op provinciaal niveau te realiseren.
- De dekking hiervoor te vinden binnen het beleidsterrein Brede Welvaart.
- PS hier eerste kwartaal 2025 terugkoppeling over te geven

en gaat over tot de orde van de dag.

CDA, Ronnie Buiks, Ezra Leeger
 ChristenUnie-SGP, Anne Schipper
 BBB Noord-Brabant, John Frenken

Motie M144-2024: Versnelling Woningbouwopgave Kleine Kernen en het Buitengebied

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constateerende dat:

- De provincie Noord Brabant via de Flexpoolregeling in 66 kleine kernen woningbouwprojecten heeft ondersteund met middelen of ambtelijke bijstand.
- De Flexpoolregeling succesvol is gebleken, met 67% van de gemeenten die in de 1e tranche en 76% in de 2e tranche een financiële bijdrage hebben aangevraagd.
- De middelen van de Flexpoolregeling inmiddels volledig zijn uitgeput, maar dat een 3e tranche naar verwachting in het 1e kwartaal van 2025 beschikbaar komt.
- De Flexpool zich richt op het versnellen van woningbouwprojecten, waarbij betaalbaarheid in de 3e tranche een verbeterpunt zal zijn.
- Op de regionale versnellingstafels expertise en capaciteit is ingezet om bij ca. 30 woningbouwprojecten versnelling te bewerkstelligen.

Overwegende dat:

- Het woningtekort in Brabant aanzienlijk is en er extra inspanningen nodig zijn om de woningbouwproductie te versnellen, vooral in kleine kernen.

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

1. De 3e tranche van de Flexpoolregeling naar voren te halen en zo snel mogelijk open te stellen;
2. Bij de inzet van de Versnellingstafels naast betaalbaarheid ook extra aandacht te besteden aan kleine kernen;
3. Provinciale Staten jaarlijks te informeren over de voortgang van de woningbouwprojecten in de kleine kernen en de resultaten van de regionale versnellingstafels.

en gaat over tot de orde van de dag.

CDA Brabant, Ronnie Buiks
BBB Noord-Brabant, John Frenken

Motie M145-2024: Help de jeugd aan een eigen woning

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Overwegende dat:

- Er heel veel Brabantse jongeren op zoek zijn naar een woning in Brabant
- Dat door de gestegen huizenprijzen het lastig is een woning te kopen
- Dat andere provincies een starterslening ondersteunen
- Dat Brabant een kleine 2 miljard euro uitleent aan allerlei gemeentes buiten Brabant
- Dat er nog 9 gemeenten in Brabant zijn welke geen starterslening kennen.

Constaterende dat:

- Er voor 1 januari 2025 288,5 miljoen afgelost gaat worden door gemeentes buiten Brabant welke een lening hebben bij de provincie
- Dat het gemiddeld rendement wat behaald wordt op deze leningen 2% is
- Dat de doelstelling is minimaal 1,5% rendement te behalen tot 2030
- Dat er nog 9 gemeenten zijn in Brabant welke geen starterslening kennen
- Dat er hele diverse bedragen door gemeentes beschikbaar gesteld worden van €20.000 per lening tot ruim €86.000
- Een evaluatie van Stec Groep (2022) concludeert dat de Starterslening in Limburg succesvol is in het ondersteunen van starters op de koopmarkt en het bevorderen van doorstroming op de huurmarkt. Tot nu toe zijn circa 4.700 starters geholpen.

Verzoekt Gedeputeerde Staten:

- Intensieve gesprekken op te starten met alle Brabantse gemeenten om overeenstemming te bereiken over gezamenlijke randvoorwaarden en beheersmaatregelen voor een Brabantse Starterslening met het doel om alle gemeenten in Brabant met behulp van de provincie een starterslening beschikbaar te laten stellen;
- Vervolgens met een Statenvoorstel naar de Provinciale Staten te komen om te zorgen dat er in alle gemeenten in Brabant een bedrag van €60.000 maximaal te lenen is per aankoop;
- De afgeloste gelden van de leningen buiten Brabant in te zetten als lening aan starters waarbij het rendement van deze leningen hetzelfde verwerkt gaat worden als de rendementen van de leningen aan gemeenten buiten Brabant.

en gaat over tot de orde van de dag.

CDA, Ronnie Buiks, Ezra Leeger
ChristenUnie-SGP, Anne Schipper
BBB Noord-Brabant, John Frenken

Motie M146-2024: Effectieve handhaving in het verkeer

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constaterende dat:

- Het aantal (dodelijke) verkeersslachtoffers in Brabant zorgwekkend hoog blijft, ondanks de inzet van diverse maatregelen;
- Verkeersveiligheid voor de provincie in 2025 de hoogste prioriteit heeft, met de uitvoering van

het Brabants Verkeersveiligheidsplan (BVVP) 2024-2027 dat zich richt op fietsers, onervaren verkeersdeelnemers en afleiding;

- De provincie, samen met haar verkeersveiligheidspartners, werkt aan verkeersveiligheid via een integrale aanpak langs de pijlers gedrag, infrastructuur en handhaving;
- De wettelijke verantwoordelijkheid voor handhaving ligt bij politie en Openbaar Ministerie, maar dat de provincie wel afspraken maakt met deze partijen over handhaving op provinciale wegen.

Overwegende dat:

- In het BVVP handhaving een essentiële pijler is, maar dat er geen provinciaal budget is vrijgemaakt voor handhaving, omdat dit formeel niet tot de kerntaken van de provincie behoort;
- Het Juridisch Bureau voor Letselschade op 14 oktober 2024 berichtte dat te hard rijden, asociaal rijgedrag en het gebruik van mobiele telefoons achter het stuur de belangrijkste oorzaken zijn van verkeersongevallen;
- Verkeersveiligheid niet alleen door infrastructuur, maar ook door strengere handhaving kan worden verbeterd, met name door het inzetten van meer (mobiele) flitspalen op risicovolle locaties;
- De mogelijkheden voor het plaatsen van flitspalen beperkt zijn door een wachtlijst, waardoor de inzet van beschikbare flitspalen zorgvuldig en doelgericht moet plaatsvinden, wat het des te noodzakelijker maakt om middels een onderzoek te bepalen op welke wegen verkeersovertredingen zoals te hard rijden en afleiding de grootste risico's vormen, zodat flitspalen effectief en op de juiste plekken ingezet kunnen worden.

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

1. Een onderzoek te starten naar de oorzaken van verkeersongelukken op Brabantse provinciale wegen, met speciale aandacht voor te hard rijden, asociaal rijgedrag en het gebruik van mobiele telefoons.
2. De resultaten van dit onderzoek terug te koppelen aan Provinciale Staten, met een specifieke lijst van wegen waar verkeersovertredingen zoals snelheidsovertredingen en afleiding een belangrijke oorzaak zijn van ongelukken.
3. Op basis van dit onderzoek de wegen met de grootste risico's voor verkeersveiligheid als eerste prioriteit te geven bij de inzet van (mobiele) flitspalen en actief het gesprek met het Openbaar Ministerie te intensiveren, met als doel het aantal (mobiele) flitspalen in Brabant te verhogen om zo gerichte handhaving te versterken.
4. Provinciale Staten te informeren over de voortgang van deze gesprekken en de daadwerkelijke toename van flitspalen op de prioritaire locaties.

en gaat over tot de orde van de dag.

CDA Brabant, Ronnie Buiks

Motie M147-2024: Zit er ruimte?

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Overwegende dat:

- De regelingen LBV, LBV+ en SVB in provincie Noord-Brabant lopen of hebben gelopen
- Vele veehouderijen zich gemeld hebben voor betreffende opkoopregelingen

- Het doel is om stikstofreductie te bewerkstelligen

Constateernde dat:

- Het voor PS onduidelijk is hoeveel stikstofreductie dit heeft opgeleverd en gaat opleveren
- De vrijgekomen stikstof ingezet kan worden voor andere doeleinden zoals woningbouw, natuuraanleg, wegenbouw. Legalisatie PAS-melders, extern salderen voor bedrijven

Verzoeken Gedeputeerde Staten om:

- Binnen 2 maanden, januari 2025, aan Provinciale Staten te rapporteren wat de stikstofreductie door stoppende veehouderijbedrijven heeft opgeleverd
- Aan te geven in hoeverre dit ingezet zou kunnen worden om beleid te wijzigen voor de agrarische sector

en gaan over tot de orde van de dag.

CDA Brabant, Ronnie Buiks, Tanja van de Ven
50PLUS, Jan Frans Brouwers

Motie M148-2024: Trek het niet zomaar in!

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Overwegende dat:

- Er een uitwerking plaatsvindt om vergunningen/ toestemmingen en latente ruimte in te gaan trekken
- Tijdens de informerende themabijeenkomst aangegeven werd dat het onontgonnen terrein is.
- Tijdens de informerende themabijeenkomst aangegeven werd dat de complexiteit groot is met betrekking tot intrekking vergunningen/toestemmingen en latente ruimte
- Algemene beginselen van behoorlijk bestuur van zwaarwegend belang zijn

Constateernde dat:

- Er met niet-ingetrokken stikstofruimte combinaties gemaakt kunnen worden met woningbouw, natuuraanleg en wegeaanleg
- Indien de stikstofruimte ingetrokken wordt kan deze niet voor bovengenoemde doeleinden gebruikt worden

Draagt/Dragen Gedeputeerde Staten op:

- Geen vergunningen/toestemmingen en latente ruimte in te trekken van actieve bedrijven. Dit betreft een bedrijf die regelmatig betrokken is bij de productie, levering of handel van goederen en diensten en op een constante manier operationeel is in de markt.
- Dit ter bespreking te brengen in de aangekondigde oordeelsvormende themabijeenkomst over intrekkingbeleid vergunningen/toestemmingen en latente ruimte.

en gaan over tot de orde van de dag.

CDA, Ronnie Buiks, Tanja van de Ven

Motie M149-2024: Stop doorzetten onhaalbaar beleid!

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Overwegende dat:

- De stallende deadline voor de melkveehouders staat op 1 januari 2026
- De betreffende veehouders voor 1 april 2025 hun vergunning ingediend dienen te hebben

Constateernde dat:

- Op dit moment geen juridisch geborgde systemen voor melkveehouderij en jongveestallen voorhanden zijn
- Dit door de uitspraak van Raad van State op 4 september 2024 nogmaals bevestigd is
- Er nog geen zicht is op juridische borging van voldoende stalsystemen voor betreffende sector
- Veehouders de kans moeten krijgen tijdig (9 maanden is huidig beleid) een vergunning in te dienen
- Het onmogelijk is om onhaalbaar beleid door te zetten

Dragen Gedeputeerde Staten op:

- Indien er op 1 januari geen vijftal juridisch geborgde stalsystemen voor melkvee en jongvee voorhanden zijn, dan dient er wijziging van het stallenbeleid plaats te vinden
- Indien deze vijftal juridisch geborgde systemen niet voorhanden zijn dan dient de aanvraagdatum aangepast te worden met als uitgangspunt 9 maanden voor de stallende deadline
- Verzoekt GS om dit tijdig, uiterlijk maart 2025, in een aangepaste versie van de omgevingsverordening aan PS voor te leggen ter besluitvorming

en gaan over tot de orde van de dag.

CDA Brabant, Ronnie Buiks, Tanja van de Ven

Motie M150-2024: Netto opbrengst belasting grondwater

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Overwegende dat:

- Het provinciebestuur de heffingsvrij voet voor wateronttrekking wil verlagen van 150.000 m3/jaar naar 50.000 m3/jaar

Constateernde dat:

- Er kosten gemaakt dienen te worden om dit belastingstelsel voor grondwaterontheffing in te regelen
- Voor plantaardige voedselproductie voor mens en dier grondwater op de gronden gebracht wordt en deze weer in de bodem wegzakt als grondwater

Verzoeken Gedeputeerde Staten om:

- Te onderzoeken wat de extra kosten zijn van het optuigen van dergelijk belastingsysteem op grondwateronttrekking vanaf 50.000 m3
- Aan PS te rapporteren wat de netto-opbrengst gaat zijn voor deze belasting, zowel financieel als voor de grondwaterstand
- Hierover met PS in overleg te treden alvorens deze maatregel wordt ingevoerd

en gaan over tot de orde van de dag.

CDA Brabant, Ronnie Buiks, Tanja van de Ven

Motie M151-2024: Een 'straatje erbij of er tussen' in de Brabantse kernen

Constateernde dat:

- De woningbehoefte in de provincie Noord-Brabant onverminderd groot is.
- Er in de Provincie Noord-Brabant tot 2030 ruim 130.000 woningen moeten worden gebouwd rekening houdende met een sterke mix tussen stad en platteland;
- Er volgens een recent onderzoek van het Economisch Instituut voor de Bouw circa 58.500 woningen gebouwd zouden kunnen worden wanneer de provincie Brabantse gemeenten ruimte geeft om aan de randen van dorpskernen te bouwen;1
- De Brabantse Omgevingsverordening en (ontwerp-)structuurvisie te weinig ruimte geven aan gemeenten om aan de randen van kleinere kernen woningen te realiseren.
- De provincie Noord-Brabant bij kleine kernen uitgaat van een aantal van 3.000 tot 5.000 inwoners
- dit een te beperkte afbakening is
- de leefbaarheidsproblematiek zich ook laat gelden bij kleinere kernen tot 10.000 inwoners.

Overwegende dat:

- Het van groot belang is voor de leefbaarheid en vitaliteit van kleinere kernen dat zij de mogelijkheid moeten krijgen om woningen te realiseren;
- Kleinere kernen in onze provincie vaak te maken hebben met een beperkt aanbod van beschikbare woningen, wat leidt tot bevolkingskrimp en het verlies van vitaliteit;
- Een gevarieerd woningaanbod in kleinere kernen de mogelijkheid biedt voor verschillende doelgroepen, zoals jongeren, gezinnen en senioren, om in hun vertrouwde omgeving te blijven wonen.

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten om:

- kleinere kernen tot 10.000 inwoners de realisatie van 'straatjes erbij en ertussen' toe te staan
- hen planologisch de mogelijkheid te geven om laagdrempelig, kleinschalige woningbouw te realiseren op locaties waar de omgevingsvisie dat nu niet toe laat, en waarbij het niet gaat om locaties gelegen in natura 2000 en NNB gebieden.
- bij het beoordelen van plannen voor 'straatje erbij, of er tussen' het belang voor vitaliteit en leefbaarheid zwaarder te laten meewegen dan dit tot op heden het geval is
- Op betreffende locaties dan de mogelijkheid tot woningbouw te geven.
- Hierbij uit te gaan van kleinschalige ontwikkelingen van maximaal 1,5 ha, op locaties buiten bestaand stads- en dorpsgebied passend bij de schaal van betreffende kern.

en gaan over tot de orde van de dag.

CDA Brabant, Ronnie Buiks, Ezra Leeger
ChristenUnie-SGP, Anne Schipper
Volt Brabant, Inge Vossen

De **voorzitter**: Dank u wel, meneer Buiks. Het woord is aan de heer Sheikkariem, namens Lokaal Brabant.

De heer **Sheikkariem** (Lokaal Brabant): Dank u wel, voorzitter. Snelheid en realisme. Lokaal Brabant is tevreden met de wijze waarop GS de begroting heeft opgebouwd, samengesteld en de richtinggevende uitspraken en signalen vanuit de perspectiefnota heeft weten te verwerken. U bent goed bezig. Naast onze positieve grondhouding willen wij u er ook op attenderen, dat er ook een risico loert. Deze begroting is weliswaar ambitieus, maar gelukkig ook realistisch. En het risico schuilt in het woordje realistisch. Lokaal Brabant bedoelt daarmee dat het realisme ook een

verwachting met zich meebrengt. Wij rekenen er nu dan ook op, dat 2025 het jaar gaat worden van de uitvoering en de zaken realiseren. Er ligt een mooi fundament in het bestuursakkoord, dit heeft zijn vertaling gekregen in de begroting en inmiddels zijn er sterke uitvoeringsagenda's gemaakt. Maar nu zullen we ook snelheid moeten maken en laten zien wat we bereiken. Voorzitter, de uitvindingen van de laatste eeuw zijn vooral uitvindingen geweest van snelheid en niet van wijsheid en rapporten. Voorzitter, naast onze steun staan we ook graag stil bij een drietal onderwerpen, namelijk onderwijs, mobiliteit en vitaal platteland. Onderwijs. Als we kijken naar het primair en hoger onderwijs, zien we een groot tekort in het aantal leraren, alsook een vermindering in het kennisniveau van leerlingen. Thuisonderwijs wordt steeds vaker toegepast, hetgeen vorige week nog als een negatieve ontwikkeling is benoemd. Aan de andere kant lezen we dat ons kabinet voornemens is, om fors op het onderwijs te gaan bezuinigen, een ontwikkeling waar Lokaal Brabant haar zorgen bij heeft. Op welke wijze denkt het college te voorkomen dat dit een negatieve uitwerking op Brabant gaat hebben? Mobiliteit. We hebben als provincie onderschreven, dat de bereikbaarheid binnen Brabant fors beter moet. Daar lopen onderzoeken voor rondom het begrip bereikbaarheidsarmoede. We hebben daar in het verleden al moties voor ingediend, maar naar aanleiding van het rapport van het Planbureau voor de Leefomgeving is er een onderzoek gaande van het RNOB. Een belangrijk pijler van deze strategie is de bereikbaarheid van dorpen en voorzieningen. Kan GS ons de status van het onderzoek vertellen en vooral ook inzage geven, hoe de vervolgacties eruitzien? Voorzitter, in het verlengde hierop willen wij graag benadrukken dat de motie Vitaal Platteland eerder dit jaar is aangenomen en dat het college hiermee aan de slag zal gaan. Wij zijn benieuwd hoe de gedeputeerde hierin handelt en wanneer we dit als PS kunnen behandelen. Aansluitend daarop, voorzitter, willen wij ook aangeven dat wij ons zorgen maken over de toenemende risico's op het platteland. Wij willen voor vandaag de focus en de aandacht vragen voor ondermijning op het platteland, met name het voorkomen ervan. Na een aantal bezoeken, die wij met onze fractie hebben gebracht bij gedupeerden, zijn wij tot de conclusie gekomen dat hier een integrale aanpak voor nodig is. Daar dienen wij dan ook onze enige motie voor in. Voorzitter, wij roepen op tot snelheid en behendigheid, in plaats van veel praten en veel onderzoeken. Daarom ga ik ook afronden. Als lokale partij hechten wij veel waarde aan de praktijkervaringen. Wij wensen GS veel succes met de acties, die aan ons voorgelegd worden. U mag op onze steun rekenen en wij helpen u graag eraan herinneren dat wij een toekomstbehendig bestuur willen zijn. Dus we moeten nu ook lenigheid tonen en overgaan tot actie. Want een onsje praktijkervaring is meer waard dan een ton prediking. Dank u wel.

Motie M152-2024: Plattelandseconomie en leefbaarheid

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constateerend dat:

- De leefbaarheid op het platteland en in de plattelandskernen onder druk staat;
- Er in de komende jaren steeds meer agrarische bedrijven stoppen en stallen leeg komen te staan;
- Een op de vijf boeren op het Brabantse platteland wel eens is benaderd door drugscriminelen die productielocaties zoeken;
- Door de toenemende leegstand het gevaar van ondermijning op platteland alleen maar groter wordt;

Overwegende dat:

- De thema's leefbaarheid, wonen en ruimte een integrale aanpak vragen en deze problematiek op het platteland en in de plattelandskernen urgent is;
- Plattelandseconomie een basisvoorwaarde is voor de leefbaarheid op platteland en in haar kernen;
- Perspectief geboden moet worden aan ondernemers op het platteland;
- Het faciliteren en stimuleren van plattelandseconomie ook indirect kan bijdragen aan de

- woningbouwopgave binnen bestaande contouren;
- Deze visie geen financiële middelen vraagt, maar slechts beleidsruimte; Gemeenten als eerste overheid zijn aangewezen voor deze complexe ruimtelijke vraagstukken

Vragen het college van Gedeputeerde Staten om:

- Gemeenten te helpen en ondersteunen bij het omgaan met deze complexe vraagstukken. Bijvoorbeeld via thematische regio-overleggen waarin gemeenten van elkaar leren en door inhoudelijke inbreng te leveren bij het project SPRONG.

en gaan over tot de orde van de dag.

Lokaal Brabant, Shah Sheikkariem

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Ik dacht misschien dat u bij vitaal platteland ook iets over het toekomstperspectief van de agrarische sector wilde zeggen, maar dat bleef even uit. Dus dan ga ik u ernaar vragen. Wat vindt u ervan, dat er nog steeds geen systemen voor de melkveehouderij beschikbaar zijn? En dat daardoor de datum dat er een vergunningaanvraag ingediend moet worden wel heel dichtbij komt? Vindt u nog steeds dat dat een haalbare situatie is voor de melkveehouderij sector?

De heer **Sheikkariem** (Lokaal Brabant): Uw vraag gaat niet zozeer over het vitaal platteland, wat wij hebben ingediend, maar over melkveehouderijen. We hebben aangegeven in onze motie dat er een plan moet komen, een actieplan en op welke wijze GS dat gaat vormgeven. Dat is toegezegd. En eigenlijk is dit een herhaling van onze vraag. Mogen wij weten wat de stand van zaken is? Kunnen wij ook verwachten, dat wij erbij betrokken gaan worden? En we wachten graag even het antwoord van de gedeputeerde af.

De heer **Buiks** (CDA): U geeft geen antwoord op mijn vraag, want dat is totaal niet wat ik bedoel. Dan zal ik nog een keer de vraag herhalen. De melkveehouderij sector moet op hele korte termijn, voor 1 april, een aanvraag indienen voor een nieuwe vergunning. Ik probeer het maar even verder uit te leggen. En op dit moment is er geen enkel systeem dat voldoet. Vindt u dan toch dat die deadline erop moet blijven zitten? Wilt u dat motiveren richting de Brabantse melkveehouderij?

De heer **Sheikkariem** (Lokaal Brabant): Volgens mij probeert u een vraag te verschuiven en een uitspraak te ontlokken, waar ik u helaas moet teleurstellen. Ik ben daar niet toe bereid, om daaraan mee te werken, want volgens mij hebben we daar een portefeuillehouder voor, een gedeputeerde, die heel nadrukkelijk heeft aangegeven hoe zij daarmee omgaat. En dat wachten we gewoon rustig af. Ik zal u helaas weer moeten teleurstellen.

De **voorzitter**: Dank u wel. U was aan het einde van uw betoog. Dus ik geef het woord aan de heer Rutjens.

De heer **Rutjens** (JA21): Dank u wel, mevrouw de voorzitter. Dames en heren, Brabanders, de begroting gaat over cijfers en geld, heel veel geld. En dan komen we meteen op het eerste probleem van socialisme, dat op een gegeven moment andermans geld opkraakt. De kosten stijgen dit jaar, of het komend jaar, van 900 miljoen euro naar meer dan 1 miljard met name bij mobiliteitsontwikkeling. Die focus vinden wij heel goed. Maar betekent dat, dat er op andere terreinen wordt bespaard? Nee, er wordt niet minder uitgegeven. Sterker nog, wat we nu al weten, is dat 1 miljard euro niet genoeg is. Bij Bestuur komt er waarschijnlijk 5,25 miljoen euro bij. Bij Ruimte lijkt het alsof er 7,2 miljoen minder wordt uitgegeven, om boerderijen op te kopen. Maar

we weten nu al dat het mogelijk hoger wordt. Ook bij Water en Natuur zijn de gehoopte BPLG-middelen niet voorhanden, maar de gebiedsgerichte aanpak gaat natuurlijk geld kosten. Nog geen middelen, schrijft de coalitie. En de uitvoeringsagenda Milieu moet ook nog verrekend worden. Bij Economie lijkt er zestig miljoen euro te worden bespaard, maar dat is natuurlijk niet zo, want de uitvoeringsagenda en diverse EU-subsidiemandaten moeten nog worden verrekend. Hetzelfde geldt bij Energie. Het verschil lijkt 7,5 miljoen euro, maar de uitvoeringsagenda en diverse EU-mandaten moeten nog worden verrekend. Ook bij Landbouw komt de uitvoeringsagenda er nog bij. Bij Vrije tijd komen de uitvoeringsagenda en de bestuursakkoordmiddelen er ook nog bij. Dus ondanks dat we in de afgelopen maanden de beleidskaders en de uitvoeringsagenda er doorheen hebben gejaagd, is er geen complete begroting voor volgend jaar. We weten dat het allemaal nog veel duurder wordt. En dat terwijl de overheid ons nu al te veel kost door belastingen en inflatie. Hoe besteedt die linkse coalitie ons Brabants geld? Nou, niet heel kostenbewust. Laat ik een voorbeeld noemen met de percentages beheerkosten van diverse fondsen. Het Brabant Startup Fonds, tien procent beheerkosten, het Energiefonds dertig procent, het Innovatiefonds vijftien procent, Brabant-C, die doen iets met cultuur, dertig procent. Lang geleden hebben mijn voorgangers in het Brabantse parlement drie miljard euro verdeeld, vastgezet en zo een nogal duur speeltje voor Brabantse bestuurders gemaakt. Dat bevalt zo goed, daarna kregen we ook nog het Leisure Ontwikkel Fonds en binnenkort een fonds voor topsportevenementen. En dat terwijl we weten, dat juist vrije mensen in een vrije markt zorgen voor innovatie, welvaart en welzijn. We moeten minder afhankelijk worden van de overheid, want alleen een kleine overheid, die heel efficiënt kerntaken uitvoert, kan de lasten en inflatie ook verminderen. Jezelf belasten tot welvaart is zoiets als in een emmer gaan staan en proberen jezelf aan de handvatten op te tillen. Dat heb ik niet verzonnen, dat zei meneer Churchill in het Engels. Brabantse bestuurders en andere politici willen meer dan een miljard euro per jaar uitgeven. Waaraan? Niet alleen gaat er veel geld naar VVD-socialisme onder de misleidende noemer economie, maar ook allerlei transities die onze welvaart verminderen in zowel geld als ruimte. Brede wartaal, pardon brede welvaart. Terwijl we zien uit de eigen cijfers van deze coalitie, dat in alle gemeentes waar links aan de macht is, minder gemiddelde brede welvaart is dan in andere gemeentes. Leren ze daar niet van, vraag je je af? Ze gaan grond kopen zonder eigen geld en zonder beschikbare grond. Ze gaan 0,000036 graden van de wereldtemperatuur proberen te beïnvloeden en schrijven dat we kunnen profiteren van de energietransitie en dat er grote kansen zijn. Ja, vooral voor de subsidievrienden. Gewone Brabanders krijgen het allemaal nog duurder, want niet alleen wordt er ingezet op wiebelstroom van windturbines en zonnepanelen. We krijgen nu ook geothermie en waterstof- en warmtenetwerken als transportmiddel. Terwijl we weten dat dat twee derde energieverlies oplevert. Die energietransitie is inderdaad, zoals ze schrijven een sociaaleconomische transitie. We worden namelijk allemaal armer door de energierekening en inflatie.

De **voorzitter**: Ik zie een interruptie en die gaat pas lukken als er ook daadwerkelijk een pasje aan te pas komt. De heer Rijvers.

De heer **Rijvers** (BBB): Ik hoor de heer Rutjens vertellen dat er bij warmtenetten twee derde van de energie verloren gaat. Ik zou daar graag eens de wetenschappelijke onderbouwing van willen zien. Kan hij mij die geven?

De heer **Rutjens** (JA21): Ik heb die nu niet hier bij me. Ik heb de begroting van Brabant wel bij me. Maar ik kan het na afloop geven.

De heer **Rijvers** (BBB): Weet u wat de warmteverliezen zijn van Amernet?

De heer **Rutjens** (JA21): Specifiek van Amernet heb ik die niet, maar die ligt in diezelfde orde van grootte.

De heer **Rijvers** (BBB): Dat denk ik niet. Ik kan u ook vertellen wat het wel is. Het verlies van het Amernet is een derde. Dat is wat verloren gaat aan warmte en dus geen twee derde. Amernet is een heel groot net wat veel verlies heeft.

De **voorzitter**: De heer Rutjens.

De heer **Rutjens** (JA21): Nou, dank u wel. Het Amernet een derde, andere netten twee derde. In ieder geval weten we zeker dat waterstof maar dertig procent rendement oplevert. Maar goed, we gaan naar het volgende item, vrije tijd.

De **voorzitter**: Nee, meneer Rijvers, u krijgt niet het woord. U mag maar een keer een vervolgvraag stellen. Ik heb u al de ruimte gegeven tegen alle afspraken in, om er twee te doen. Maar de derde krijgt u zeker niet. De heer Rutjens heeft het woord.

De heer **Rutjens** (JA21): Ik denk dat we in de tweede termijn misschien hier verder op in kunnen gaan. Het laatste onderwerp, voorzitter, is vrije tijd. Blijkbaar gaat het daar over doelgroepen. En als je dan even wat specifieker naar beneden kijkt, naar alle details, dan zie je dat er bijvoorbeeld zes ton euro naar het Circulo gaat. Dat is een circus dat milieuvraagstukken bespreekt, een queer-night organiseert en een podium biedt aan een zekere Sadik Ali, een homoseksuele moslim. Ik wou dat ik het verzonnen had. Vingerverven tegen netcongestie. Ons geld en onze ruimte kunnen we zeker beter investeren. We moeten investeren in onze infrastructuur en dus in mobiliteit. We zijn het dan ook eens met het bedrag aan de investeringen voor mobiliteit. Voorzitter, niet om stekkerbussen te kopen en mensen te dwingen daarin te gaan zitten. Maar om die infrastructuur aan te leggen, bijvoorbeeld eindelijk een intercity station Eindhoven Airport. We dienen dan ook samen met een aantal andere fracties de motie in voor een station Eindhoven Airport. Dank u wel.

Motie M153-2024: Een station voor Eindhoven Airport

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constateerende dat:

1. In het Mirt onderzoek uit 2020 een station Eindhoven Acht na 2040 is opgenomen in de adaptieve ontwikkelagenda. Deze is gebaseerd op het regionale toekomstbeeld OV voor Zuid-Nederland;
2. ASML een nieuwe campus gaat bouwen op het BIC-terrein met 20.000 nieuwe, directe arbeidsplaatsen;
3. Naast deze nieuwe campus, ook Eindhoven Airport en de groeiende kazerne bij Oirschot op loopafstand liggen van het ooit geplande station Acht;
4. De wegen naar en rondom de nieuwe ASML-campus, de kazerne en Eindhoven Airport hier niet op gebouwd zijn.

Overwegende dat:

1. Zonder goede ontsluiting de bereikbaarheid, leefbaarheid en economie van de Brainportregio hierdoor schade ondervindt;
2. Een station bij Eindhoven Airport de reistijd aanzienlijk zou verkorten en de bereikbaarheid voor zowel werknemers als reizigers zou verbeteren, terwijl het ook de filedruk op belangrijke wegen zoals de A2, A50, en A58 verlicht;
3. Mede door de Beethovendeal de actualisatie van het MIRT Onderzoek 'Verstedelijking en mobiliteit Brainportregio Eindhoven' wordt bevestigd tijdens het BO MIRT van 6 november;

Verzoekt Gedeputeerde Staten:

1. De verkenning van een station bij Eindhoven Airport op te nemen in de actualisatie van het BO MIRT Onderzoek 'Verstedelijking en mobiliteit Brainportregio Eindhoven';
2. PS te informeren over de uitkomsten van de verkenning en de manier waarop dit in de actualisatie is opgenomen.

en gaan over tot de orde van de dag.

JA21, Kevin Nuijten

Motie M153a-2024: Een station voor Eindhoven Airport

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constaterende dat:

1. In het Mirt onderzoek uit 2020 een station Eindhoven Acht na 2040 is opgenomen in de adaptieve ontwikkelagenda. Deze is gebaseerd op het regionale toekomstbeeld OV voor Zuid-Nederland;
2. ASML een nieuwe campus gaat bouwen op het BIC-terrein met 20.000 nieuwe, directe arbeidsplaatsen;
3. Naast deze nieuwe campus, ook Eindhoven Airport en de groeiende kazerne bij Oirschot op loopafstand liggen van het ooit geplande station Acht;
4. De wegen naar en rondom de nieuwe ASML-campus, de kazerne en Eindhoven Airport hier niet op gebouwd zijn.

Overwegende dat:

1. Zonder goede ontsluiting de bereikbaarheid, leefbaarheid en economie van de Brainportregio hierdoor schade ondervindt;
2. Een station bij Eindhoven Airport de reistijd aanzienlijk zou verkorten en de bereikbaarheid voor zowel werknemers als reizigers zou verbeteren, terwijl het ook de filedruk op belangrijke wegen zoals de A2, A50, en A58 verlicht;
3. Mede door de Beethovendeal de actualisatie van het MIRT Onderzoek 'Verstedelijking en mobiliteit Brainportregio Eindhoven' wordt bevestigd tijdens het BO MIRT van 6 november;

Verzoekt Gedeputeerde Staten:

1. De verkenning van een station bij Eindhoven Airport op te nemen in de actualisatie van het BO MIRT Onderzoek 'Verstedelijking en mobiliteit Brainportregio Eindhoven';
2. PS te informeren over de uitkomsten van de verkenning en de manier waarop dit in de actualisatie is opgenomen.

en gaan over tot de orde van de dag.

JA21, Kevin Nuijten

BBB, Lia Damen

50PLUS, Jan Frans Brouwers

Motie M153b-2024: Een station voor Eindhoven Airport

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constaterende dat:

1. In het Mirt onderzoek uit 2020 een station Eindhoven Acht na 2040 is opgenomen in de adaptieve ontwikkelagenda. Deze is gebaseerd op het regionale toekomstbeeld OV voor Zuid-

Nederland;

2. ASML een nieuwe campus gaat bouwen op het BIC-terrein met 20.000 nieuwe, directe arbeidsplaatsen;
3. Naast deze nieuwe campus, ook Eindhoven Airport en de groeiende kazerne bij Oirschot op loopafstand liggen van het ooit geplande station Acht;
4. De wegen naar en rondom de nieuwe ASML-campus, de kazerne en Eindhoven Airport hier niet op gebouwd zijn.

Overwegende dat:

1. Zonder goede ontsluiting de bereikbaarheid, leefbaarheid en economie van de Brainportregio hierdoor schade ondervindt;
2. Een station bij Eindhoven Airport de reistijd aanzienlijk zou verkorten en de bereikbaarheid voor zowel werknemers als reizigers zou verbeteren, terwijl het ook de filedruk op belangrijke wegen zoals de A2, A50, en A58 verlicht;
3. Mede door de Beethovendeal de actualisatie van het MIRT Onderzoek 'Verstedelijking en mobiliteit Brainportregio Eindhoven' wordt bevestigd tijdens het BO MIRT van 6 november;
4. mobiliteit Brainportregio Eindhoven' wordt bevestigd tijdens het BO MIRT van 6 november;

Verzoekt Gedeputeerde Staten:

1. De verkenning van een station bij Eindhoven Airport op te nemen in de actualisatie van het BO MIRT Onderzoek 'Verstedelijking en mobiliteit Brainportregio Eindhoven';
2. PS te informeren over de uitkomsten van de verkenning en de manier waarop dit in de actualisatie is opgenomen.

en gaan over tot de orde van de dag.

JA21, Kevin Nuijten
BBB, Lia Damen
50PLUS, Jan Frans Brouwers
CDA, Ronnie Buiks

De **voorzitter**: Dank u wel. Het woord is aan mevrouw Putman. En ik geef BBB nog maar eventjes aan dat ze nog een interruptie over hebben. Dan weet u dat. Mevrouw Putman.

Mevrouw **Putman** (Partij voor de Dieren): Dank u wel, voorzitter. Ik wil beginnen met een andere begroting. Een begroting die wat minder voor de hand ligt, maar wel erg van belang is. Ik wil het met u hebben over de begroting van de oceanen. Ik vertel u geen nieuws, als ik zeg dat de oceanen in rap tempo worden leeggevist. Maar volgens recent en baanbrekend onderzoek blijkt dat de schaal zo enorm is, dat je er bijna niets meer bij voor kunt stellen. Wist u dat jaarlijks wereldwijd 1,1 tot 2,2 biljoen vissen worden gevangen? En wist u dat de helft van alle gevangen vissen worden gebruikt voor reductie tot vismeel en olie? En wist u dat 70 procent van het vismeel en 73 procent van de visolie in de aquacultuur wordt gebruikt als voer voor gekweekte vis en schaaldieren? Deze vorm van intensieve dierhouderij is bij veel mensen onbekend, maar is wel een groot probleem. En wat hebben wij in Brabant daar mee te maken? In Brabant is de eerste zalmboerderij van Nederland gestart. Over zalm gesproken, er is zeer veel in het wild gevangen vis nodig om een gekweekte zalm te kweken. Dan is het toch stuitend dat wij hier in Brabant subsidie verlenen, 141.528 euro precies, voor een viskwekerij en sowieso voor viskwekerijen die onderdeel uitmaken van een systeem, waarbij de begroting van de oceaan zo negatief beïnvloed wordt en de zee alsnog leeggevist wordt. Brabant ligt gelukkig nog niet aan zee en we hoeven de kweekvis hier niet te faciliteren. Wij dienen dan ook een motie in, Geen boter bij de vis, overwegende dat het onwenselijk is om viskwekerijen in Brabant te stimuleren en daar financieel aan bij te dragen. En we verzoeken Gedeputeerde Staten om deze provinciale subsidies niet langer beschikbaar te stellen voor viskwekerijen. Voorzitter, van de viskwekerij over naar de in het wild levende vissen. Die hebben het ook niet makkelijk. Ons oppervlaktewater is

nog steeds niets om over naar huis te schrijven. Zo worden vissen onvruchtbaar door het gebruik van medicijnen door mensen. Die medicijnresten kan het waterschap er nog steeds niet uithalen. En wat te denken van PFAS in het water? Het is niet voor niets dat de waterschappen hun krachten bundelen met een brandbrief als laatste noodkreet om hier een tandje bij te zetten. Maar ook wij als provincie staan aan de lat als het gaat om het behalen van de Kaderrichtlijn Waterdoelen, waar we ons maximaal voor dienen in te spannen. Dat vereist samen optrekken met elkaar en solidair zijn. Laten wij als provincie Brabant pal achter de waterschappen en hun strijd staan. We dienen daarom ook de motie in Steun de waterschappen in de strijd tegen PFAS, samen met Volt, D66, PvdA, GroenLinks, ChristenUnie-SGP en SP. Daar waar de PFAS-kraan dicht moet, moet de groene kraan helemaal open. Bij de behandeling van de bestuursrapportage stipte mijn collega Hamerslag al aan, dat het nog niet erg opschiet met het realiseren van een Natuurnetwerk Brabant, dat er nog niet voldoende bossen aangelegd en gerevitaliseerd zijn en dat de Natura 2000-gebieden nog lang niet genoeg versterkt zijn. De fractie van de Partij voor de Dieren oppert om de volledige juridische gereedschapskist beter te benutten bij het verwerven van de benodigde gronden. En dit gebeurt nog onvoldoende, naar onze mening. Momenteel lopen er nog maar vier onteigeningsprocedures voor Natura 2000-projecten. Daar kan een tandje bij. En ook daar kunnen we met de waterschappen de handen ineenslaan. Waar Waterschap Brabantse Delta in de vorige bestuursperiode het woord onteigenen nog niet eens in de mond nam, hebben ze nu besloten om het instrument onteigenen niet meer te schuwen. Maar zij geven daarbij aan dat het waterschap niet de enige partij is, die beslist over het inzetten van onteigeningsprocedures en verwijst daarbij naar de provincie. We dienen er geen motie over in, maar hopen dat Gedeputeerde Staten deze handschoen oppakt en er voortvarend mee aan de slag gaat. Want het is geweldig als je er met elkaar in goed overleg uit kan komen en dat juichen we van harte toe. Maar je kunt niet eindeloos kopjes koffie blijven drinken met elkaar en het worden dan ook wel hele dure kopjes koffie. En doorpakken op deze grondverwerving vinden wij meer dan gewenst. Tenslotte voorzitter, wij zien dat het college, gedeputeerde Oudenhoven, stappen aan het maken is in het kader van de gebiedsplannen en gronden voor graasdierhouderij ten aanzien van grasland. Graag willen wij deze plannen extra versterken door niet alleen in te zetten op conventioneel grasland, maar juist in te zetten op extensief kruidenrijk grasland, biologische landbouw en last but not least natuur. We dienen dan ook een motie in, Laten we er geen gras over groeien, samen met GroenLinks, PvdA, Volt en SP. En voorts ben ik van mening dat er een einde moet komen aan de bio-industrie.

Motie M154-2024: Geen boter bij de vis

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constaterende dat:

- de Raad voor Dierenaangelegenheden constateerde dat er nog te weinig aandacht is voor het welzijn van vissen;¹
- viskwekerij met veel dierenleed en -stress gepaard gaat, o.a. doordat eitjes en sperma uit de levende vissen gewreven wordt, doordat ze onder veel te hoge dichtheden worden gehouden, en doordat natuurlijk gedrag amper geuit kan worden;²
- een agrarisch ondernemer in Brabant recent 1 miljoen euro overheidssubsidie (waarvan 141.528 euro van provincie Brabant) ontving voor het opzetten van een zalmkwekerij;³
- die 1 miljoen euro subsidie is uitgekeerd in het kader van de Regionale Innovatie Strategie, waarin weliswaar het woord 'dierenwelzijn' voorkomt, maar het geen enkele betekenis heeft;⁴
- voor het vetmesten van kweekvis een meervoud aan wilde vis gevangen wordt, en kweekvis dus niet zo duurzaam is als wel eens wordt beweerd maar overbevissing juist verder in de hand werkt;⁵
- bij het kweken van vis nogal eens gepaard gaat met net lozen van afvalwater op oppervlaktewater, wat het halen van de waterkwaliteitsdoelen bemoeilijkt;⁶

Overwegende dat:

- het onwenselijk is dat het opzetten van viskwekerijen in Brabant gestimuleerd wordt;

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- provinciale subsidies en andere stimulerende provinciale regelingen niet langer beschikbaar te stellen voor viskwekerijen;
- provinciale programma's en regelingen hierop aan te passen, zo snel als redelijkerwijs mogelijk is;

en gaan over tot de orde van de dag.

¹<https://www.rda.nl/publicaties/zienswijzen/2018/03/07/welzijn-van-vissen-verdient-meer-aandacht-van-overheid-en-andere-betrokken-partijen>

²<https://www.dierenbescherming.nl/werkzaamheden/dierenbeleid-beïnvloeden/dossiers/vissen>

³https://www.stimulus.nl/opzuid-2021-2027/avada_portfolio/zalmboerderij-maashorst/

⁴Zie: <https://www.stimulus.nl/wp-content/uploads/2020/04/RIS3-Zuid-Nederland-2021-2027-21-april-2020.pdf> Een voorwaarde is dat het project "meer rekening houdt met dierenwelzijn", hetgeen verder niet is gedefinieerd. Ook in de beschikking van de provincie staat dat het project zorgt voor "beter dierenwelzijn", hetgeen niet verder wordt toegelicht dan de twee woorden "zoet water".

Zie ook de foto van een kaal, klein bassin bij dit artikel waarin wordt gesproken over "de beste dieromstandigheden" en een "diervriendelijke (...) zalmboerderij": https://www.stimulus.nl/opzuid-2021-2027/avada_portfolio/zalmboerderij-maashorst/

⁵Zie <https://www.duurzaamnieuws.nl/helpt-visvangst-blijkt-bestemd-voor-veevoer/> en <https://www.foodlog.nl/artikel/flash/viskweek-geen-oplossing-voor-overbevissing-integendeel/>

⁶<https://iplo.nl/regelgeving/regels-voor-activiteiten/milieubelastende-activiteiten-hoofdstuk-3-bal/agrarische-sector/bedrijf-waterplanten/>

Partij voor de Dieren, Nikky Hamerslag, Ellen Putman

Motie M155-2024: Steun de waterschappen in de strijd tegen PFAS

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Overwegende dat:

- onlangs de motie 'Laatste noodkreet waterschappen voor landelijk PFAS verbod' waarin is besloten dat er een brandbrief wordt gestuurd aan het Rijk, is aangenomen in waterschap de Dommel;¹
- acht waterschappen, waaronder Brabantse Delta en de Dommel, zich achter de brandbrief voor een versneld PFAS-verbod hebben geschaard;²
- waterschappen de wettelijke taak hebben om te zorgen voor een goede waterkwaliteit en de zuivering van stedelijk afvalwater in het waterschapsgebied;³
- op 15 oktober 2024 een meerderheid van de Tweede Kamer heeft ingestemd met een motie om voor de zomer een verbod op het lozen van PFAS uit te werken;⁴
- PFAS schadelijk zijn voor de volksgezondheid en milieu;
- het ook voor het behalen van de Kaderrichtlijn Water-doelen in 2027 van groot belang is, dat de problematiek rond PFAS zo snel mogelijk wordt opgelost;

Constaterende dat:

- ook binnen de provincie Noord-Brabant, de sense of urgency aanwezig is, dit blijkt onder andere uit de themabijeenkomst PFAS-onderzoek bodemverontreiniging en het artikel 'Provincies dringen aan op Europese aanpak PFAS';^{5, 6}

Spreken uit:

- de waterschappen te steunen in hun terechte strijd tegen PFAS, waarbij we als provincie de brandbrief van de waterschappen onderschrijven, en daar waar kan samen met de waterschappen op te trekken;

en gaan over tot de orde van de dag.

¹ <https://dedommel.bestuurlijkeinformatie.nl/Reports/Document/0b3478e7-978a-4972-9639-1b731116498b?documentId=c4166215-c81d-4da2-83c4-db0261e4594b>

² <https://www.ed.nl/regio/waterschappen-pal-achter-brandbrief-eindhoven-judith-lammers-pfas-gifkraan-moet-eindelijk-dicht~a39ec43b/>

³ Mede op grond van artikel 2:1 lid 1 van het Burgerlijk Wetboek (BW)

⁴ <https://www.binnenlandsbestuur.nl/ruimte-en-milieu/nederland-moet-nationaal-verbod-op-pfas-lozingen-uitwerken>

⁵ <https://noordbrabant.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Index/caf154ba-f25b-4a7f-9509-5bdf9a2cfcea#ae83b218-f40f-4e27-896c-f8753877ed15>

⁶ <https://www.brabant.nl/actueel/nieuws/provincies-dringen-europese-aanpak-pfas/>

Partij voor de Dieren, Nikky Hamerslag, Ellen Putman

Volt, Inge Vossen

D66, Diane Schellekens

PvdA, Fiona Bijl

GroenLinks, Tom Ludwig

ChristenUnie-SGP, Anne Schipper

SP, Irma Koopman

Motie M156-2024: Laten we er geen gras over groeien

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constateerende dat:

- er conventioneel grasland verdwijnt vanwege uitkoopregelingen zoals LBV en LBV+;
- het Rijk en GS al bezig zijn met beleid om de omzet van grasland naar intensieve (en daarmee giftige, schadelijke) akkerbouw te voorkomen, en om conventioneel grasland te behouden;
- we als provincie gronden nodig hebben om onze biodiversiteits- en waterdoelen te halen;

Overwegende dat:

- conventioneel grasland niet bijdraagt aan het halen van de provinciale biodiversiteits- en waterdoelen;
- er andere opties qua ruimtegebruik zijn dan conventioneel grasland, waarmee we onze biodiversiteits- en waterdoelen wel kunnen halen;

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- bij de provinciale plannen rand grasland, in het kader van de gebiedsplannen en 'Gronden voor Graasdierhouderijen', maatwerk toe te passen en niet alleen in te zetten op behoud van conventioneel grasland, maar zoveel mogelijk in te zetten op omschakeling naar extensief kruidenrijk grasland, biologische landbouw of natuur;

en gaan over tot de orde van de dag.

Partij voor de Dieren, Nikky Hamerslag, Ellen Putman

GroenLinks, Tom Ludwig

PvdA, Fiona Bijl

Volt, Inge Vossen

SP, Irma Koopman

De **voorzitter**: Dank u wel, mevrouw Putman. Mevrouw Vossen heeft het woord.

Mevrouw **Vossen** (Volt): Dank u, voorzitter. Vandaag staan wij hier samen vooruit te kijken naar de uitdagingen en kansen van onze provincie. Volt Brabant ziet de kracht van Noord-Brabant niet alleen in wat we binnen onze eigen grenzen doen, maar juist ook in de samenwerking met

andere regio's in Europa. De vraagstukken waar wij mee te maken hebben, van leefbaarheid in kleine kernen tot brede welvaart en waterkwaliteit zijn uitdagingen die ook elders in Europa leven. Samen kunnen we sterker staan en oplossingen zoeken en ook vinden. Europa is voor Volt Brabant niet alleen een instituut ver weg, maar een netwerk waar we van elkaar kunnen leren en waar we kunnen samenwerken aan een sterkere leefomgeving voor onze inwoners. Binnen Brabant zien we dat de leefomgeving soms erg onder druk staat, zoals in een aantal kleine kernen, waar vaak voorzieningen zoals supermarkten en gezondheidszorg verdwijnen en niet meer terugkeren. Waar jongeren graag willen blijven wonen, maar er niet voldoende huizen zijn, of deze voor bizar hoge prijzen worden verkocht of verhuurd. Dit zijn vraagstukken die de Brabantse dorpen raken, maar ook elders in Europa spelen. Ook in Europa zien we kleine kernen, die te maken hebben met uitdagingen op het gebied van leefbaarheid. Daarom zien wij een kans om Brabantse kleine kernen te versterken door hen te verbinden met soortgelijke dorpen in andere delen van Europa. Hoe gaan andere dorpen om met het verlies van voorzieningen? Hoe versterken zij de sociale samenhang? Met de motie Leefbaar en Europees samen sterk in de kern, willen we een verbindingslijn uitgooien, een eenvoudige link op de provinciale website laten plaatsen, zodat onze kleine kernen makkelijk contact kunnen leggen met soortgelijke kernen in Europa. Zo geven wij onze kernen de kans om snel en effectief ervaringen te delen en oplossingen te vinden, die anders onbereikbaar blijven. Niet alleen kunnen ze zo nieuwe kennis ophalen, maar ook kennis delen. Voor Volt Brabant is dat een win-winsituatie. Wij leren van hen en zij leren van ons. Volt Brabant is ervan overtuigd dat dit niet alleen bijdraagt aan de versterking van onze Brabantse kleine kernen, maar ook Europa sterker zal maken in haar lokale identiteit. Naast de leefbaarheid in onze kernen heeft onze provincie nog een andere uitdaging, die als een onstuimige rivier door onze agenda stroomt, namelijk water. Water is niet alleen een basisbehoefte, het is een levensader van onze samenleving. Schoon water betekent gezondheid, groei en welzijn voor mens, dier en natuur, maar water is ook een bron van zorg. Soms hebben we te veel, dan weer te weinig en steeds vaker vervuild. De klok tikt door en met 2027 snel naderend, weten we dat we verplicht zijn ons water te beschermen. Wateroverlast, droogte en verontreiniging vormen risico's. En hoewel we al goede stappen zetten, moeten we ons blijven inspannen voor een schoon en duurzaam watersysteem. Wij dienen dan ook een aantal moties in op het gebied van water met andere partijen in deze Staten. Ook verkeersveiligheid behoeft voortdurende zorg. De Burap toonde een lichte daling in het aantal verkeersslachtoffers, maar onze provincie heeft nog een weg te gaan. Gedragsverandering is daarbij essentieel, maar dat is makkelijker gezegd dan gedaan. Volt Brabant denkt dat er nieuw perspectief nodig is, om dit probleem aan te pakken, een andere kijk op zaken. Daarom dienen we de motie Veilig op weg, geef startups groen licht in. Startups kunnen een ander perspectief bieden op de beoogde gedragsverandering. Deze motie geeft ruimte aan frisse ideeën en innovatieve oplossingen, waar misschien niet eerder aan gedacht is. Wij hopen dat door een nieuwe creatieve benadering een verandering teweeg gebracht kan worden. Het is helaas hard nodig. Voorzitter, als we iets willen bereiken voor Noord-Brabant, dan moeten we over onze grenzen heen stappen, letterlijk en figuurlijk. Dat betekent samenwerking in Europa, dat betekent oplossingen delen met onze burens en leren van elkaar. Volt Brabant staat voor deze benadering, omdat wij geloven dat Noord-Brabant sterker wordt door niet alleen op zichzelf te vertrouwen, maar zich te verbinden met een groter geheel, Europa. Immers alleen ga je sneller, maar samen kom je verder. Dank u, voorzitter.

Motie M157-2024: Leefbaar & Europees: Samen Sterk in de Kern

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constateerende dat:

- Er in Europa volop mogelijkheden zijn voor kleine gemeenten om met elkaar in contact te komen en samen te werken aan oplossingen voor gedeelde uitdagingen
- Het leggen van contact met soortgelijke gemeenten over de grens tot een waardevolle wisselwerking kan leiden tussen Brabantse kleine kernen en hun Europese tegenhangers

Overwegende dat:

- Kleine kernen in Noord-Brabant voor uiteenlopende uitdagingen staan op het gebied van leefbaarheid, zoals bijvoorbeeld het behoud van diverse voorzieningen.
- Deze uitdagingen niet uniek zijn voor Noord-Brabant, maar in veel vergelijkbare Europese gemeenten spelen, waardoor samenwerking en kennisuitwisseling met andere Europese gemeenten waardevolle inzichten kunnen bieden
- Het delen van ervaringen en kennis met vergelijkbare Europese gemeenten kan leiden tot nieuwe, innovatieve ideeën om de leefbaarheid in kleine kernen te behouden of zelfs te versterken
- Een laagdrempelige toegang tot Europese platforms voor Noord-Brabantse kleine kernen kan helpen om snel en eenvoudig in contact te komen met vergelijkbare Europese kleine kernen

Roept het college van Gedeputeerde Staten op om:

- Op de provinciale website een overzichtelijke en gemakkelijk vindbare link te plaatsen waarmee gemeenten in Noord-Brabant toegang krijgen tot informatie en contacten voor samenwerking met andere Europese gemeenten op het gebied van leefbaarheid

en gaan over tot de orde van de dag.

Volt, Inge Vossen

Motie M158-2024: Veilig de Weg op: Geef Startups Groen Licht

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constateerende dat:

- Er nog steeds een onacceptabel hoog aantal verkeersslachtoffers is op Brabantse wegen;
- De provincie Noord-Brabant via programma's zoals Startup in Residence actief investeert in slimme, innovatieve mobiliteitsoplossingen;
- Gedragsverandering in het verkeer nog geen onderdeel daarvan is

Overwegende dat:

- Gedragsverandering een belangrijke rol speelt in het verminderen van risicovol rijgedrag en daarmee het aantal verkeersslachtoffers;
- Een vernieuwende en onconventionele aanpak van gedragsverandering in het verkeer effectief beleid kan ondersteunen.

Roept het college op om:

- Om gedragsverandering in verkeer onderdeel te laten zijn van de Startup in Residence;
- 25.000 euro hiervoor beschikbaar te stellen;

en gaan over tot de orde van de dag.

Volt, Inge Vossen

De **voorzitter**: Dank u wel, binnen de tijd. De heer Minkels.

De heer **Minkels** (Forum voor Democratie): Dank u wel, voorzitter. Geachte leden van Provinciale Staten, beste Brabanders, vandaag bespreken we de begroting voor 2025. Zoals altijd beoordelen wij deze begroting op de voorgestelde plannen en vooruitzichten, haalbaarheid en betaalbaarheid. En of er genoeg draagvlak is onder Brabanders voor deze plannen en of er genoeg transparantie is naar de burgers toe. Als eerste de haalbaarheid. De begroting lijkt op veel vlakken gebaseerd op onrealistische aannames. Denk aan de grootschalige uitbreiding van

het elektriciteitsnet, om de energietransitie te versnellen. Terwijl de provincie 9,5 miljoen euro uitrekt voor deze transitie blijft netcongestie onopgelost. Er wordt verwacht dat deze problematiek nog vijftien jaar zal voortduren. Wij hebben het in het verleden al vaker gezegd, wat heeft de gedeputeerde nodig voordat hij inziet dat deze doelen niet haalbaar zijn? Welke trendbreuk heeft de gedeputeerde nodig? Graag een reactie. Zelfs Google besluit om zijn datacenters en AI van betrouwbare energie te voorzien. Zij gaan in Amerika maar liefst vijf kerncentrales bouwen, omdat zij ook aangeven dat energie uit zon en wind niet stabiel en zeker niet betrouwbaar is. Nogmaals, wanneer gaat de gedeputeerde dit ook inzien? Dan kijken we vervolgens naar de haalbaarheid als het gaat over de woningbouw. Infrastructuur in de regio voor het bouwen van woningen ontbreekt. Verdere stikstofregels, het niet afgeven van bouwvergunningen en de grenzen die wagenwijd openstaan, zorgen voor verdere druk op de woningmarkt. Gisteren hebben we kunnen lezen in Archidat dat er in de gehele eurozone veel faillissementen zijn in de bouwsector. Het is een kwestie van tijd voordat dit ook in Nederland gaat gebeuren. Wat voor concrete stappen neemt men om dit te voorkomen? Vervolgens hebben we naar de betaalbaarheid van de voorgestelde plannen gekeken. Met het totaalbudget van 1,4 miljard euro, waarvan een groot deel voor mobiliteit en infrastructuur, respectievelijk 222 en 205 miljoen euro, zet de provincie fors in op kosten intensieve projecten. Maar hoeveel hiervan is daadwerkelijk te verantwoorden, als we kijken naar de onzekerheden in de toekomstige financiering? Kan de gedeputeerde uitleggen welke projecten kunnen rekenen op financiële zekerheid in de toekomst? Graag een reactie. Want veel van deze plannen leunen op subsidie en steun vanuit het Rijk en Europa. Steun die niet lang gegarandeerd is. Wat gebeurt er als deze subsidies niet worden toegekend? Hoe voorkomen we dat wij als provincie ons niet verder in de schulden steken? Een ander pijnlijk punt is de transparantie van deze begroting. Dan bedoelen wij niet dat de begroting lastig te vinden is voor de Brabanders, of niet te begrijpen valt. De begroting refereert naar een aantal uitvoeringsagenda's, die nog niet zijn vastgesteld. Denk aan bijvoorbeeld de uitvoeringsagenda Landbouw en Voedsel 2024-2027, waarvan de indicatoren pas worden toegevoegd na vaststellen van de agenda. Hetzelfde geldt voor Sport en Erfgoed 2024-2027. Die worden pas verwacht in het vierde kwartaal van 2024. Kan de gedeputeerde uitleggen hoe transparantie naar de Brabander toe wordt versterkt door in te stemmen met de begroting, waar uitvoeringsagenda's in staan, die nog niet zijn uitgewerkt, waar nog geen duidelijke meetbare doelen en evaluatiecriteria in zitten? Verder lezen we in de begroting doelstellingen en termen zoals brede welvaart en gezonde levensjaren. Hoeveel euro's gaan er precies naar welke maatregelen en hoe wordt succes gemeten? Wat is het plan als deze brede welvaartmaatregelen niet het beoogde resultaat opleveren? Tenslotte het draagvlak. Veel van de voorgestelde maatregelen op het gebied van natuurherstel en energietransitie zullen een grote impact hebben op onze agrarische sector. Boeren worden geconfronteerd met steeds strengere stikstofregels en onzekerheid. Terwijl ze al kampen met smalle marges en een onzekere toekomst. Onlangs hebben we kunnen lezen bij Omroep Brabant dat Boer Kees Schoenmakers in Vessem met zijn handen in het haar zat. Hij zat met 100.000 kilo sperziebonen. Supermarkten willen de bonen niet meer afnemen, want de bonen uit Marokko waren goedkoper. Daar worden zij niet belemmerd door onder andere stikstofmaatregelen. Waar blijft de steun voor deze ondernemers? Hoe zorgen we ervoor dat de provincie deze sector niet nog verder onder druk zet, waardoor het draagvlak volledig wegvalt? Graag een reactie. De plannen voor energietransitie, met de promotie van zon en wind, blijven op gespannen voet staan met de belangen van de inwoners en ondernemers. De hoge kosten voor deze transitie dreigen een zware last te worden voor de Brabanders. Is er wel voldoende draagvlak voor deze plannen? Wordt er genoeg rekening gehouden met de sociale, economische en gezondheidsklachten die de inwoners hierdoor zullen ervaren?

De **voorzitter**: Wilt u tot een afronding komen?

De heer **Minkels** (Forum voor Democratie): Voorzitter, ik rond af. Deze begroting oordelen wij als niet haalbaar en niet betaalbaar. Een begroting die onder de Brabanders geen draagvlak heeft

en in sommige zaken tekort schiet in transparantie. Wij zullen dan ook met een aantal moties komen.

Motie M159-2024: Transparantie door Werfborden met Vermelding van Projectkosten

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constateerende dat:

- De provincie in 2025 aanzienlijke investeringen doet in infrastructuur- en gebiedsontwikkelingsprojecten, waaronder 222,9 miljoen euro voor mobiliteitsontwikkeling;
- Er binnen de provincie diverse grote projecten plaatsvinden, zoals de reconstructie van provinciale wegen en stedelijke transformatieprojecten, waarbij publiek geld wordt ingezet;
- Er momenteel bij veel projecten geen duidelijke vermelding is van de totale projectkosten op de werfborden;

Overwegende dat:

- Transparantie naar burgers en belanghebbenden over de besteding van publiek geld essentieel is voor het vergroten van vertrouwen in de overheid;
- Het tonen van projectkosten op werfborden bij provinciale projecten inzicht geeft in de daadwerkelijke omvang van de investering en betrokkenheid van de provincie;
- Dit een eenvoudige, maar krachtige manier is om verantwoordingsplicht te tonen naar de inwoners van Noord-Brabant;

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- Bij alle provinciale projecten, zoals grote infrastructuurwerken en stedelijke transformatieprojecten, verplicht werfborden te plaatsen met een duidelijke vermelding van de totale projectkosten, inclusief een specificatie van de bijdrage van de provincie;
- In contracten met partners, zoals gemeenten en aannemers, de verplichting op te nemen om deze werfborden te plaatsen en de projectkosten te vermelden als voorwaarde voor provinciale cofinanciering of subsidies;
- Te onderzoeken hoe deze maatregel zo snel mogelijk ingevoerd kan worden, met rapportage aan de Provinciale Staten uiterlijk in het tweede kwartaal van 2025 over de voortgang en naleving.

en gaan over tot de orde van de dag.

Forum voor Democratie, Jozef Minkels

Motie M160-2024: Kritische evaluatie van de energietransitie-investeringen

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constateerende dat:

- De provincie in 2025 een bedrag van 9,5 miljoen euro heeft gereserveerd voor het stimuleren van de energietransitie (begroting-2025);
- Er al diverse maatregelen in uitvoering zijn, zoals de uitbreiding van energie- infrastructuur, de ondersteuning van zonne- en windenergieprojecten, en innovatieve technologieën zoals waterstofoplossingen (begroting 2025);
- Tegelijkertijd het risico bestaat dat veel van deze investeringen niet kostenefficiënt zijn of zelfs de markt verstoren door overmatige overheidsinterventie, als we kijken naar problemen zoals netcongestie (begroting-2025);

Overwegende dat:

- Haalbaarheid: De energietransitie in Brabant bemoeilijkt wordt door netcongestie, zoals blijkt uit de transportproblemen bij TenneT en Enexis (begroting-2025). Dit roept de vraag op of de infrastructuur in zijn huidige vorm klaar is voor de snelle uitbreiding van duurzame energieprojecten.
- Betaalbaarheid: In 2025 zijn de uitgaven voor het Programma Energie geraamd op 12,8 miljoen euro (begroting-2025). Door niet-rendabele projecten zoals grootschalige subsidieprogramma's voor zonne-energieprojecten te herzien, kan naar schatting minimaal 3 miljoen euro worden bespaard.
- Draagvlak: De provincie zet in op verduurzaming van de industrie en gebouwde omgeving, maar het draagvlak onder de bevolking en de agrarische sector blijft een uitdaging, zeker wanneer zij met hogere lasten geconfronteerd worden (begroting 2025).
- Transparantie: Veel energietransitieprojecten zijn nog vaag omschreven en missen duidelijke prestatie-indicatoren. Zo zijn er in de begroting geen concrete doelen of meetbare resultaten voor innovaties zoals ijzerpoederverbranding en de warmtebatterij opgenomen (begroting 2025).

Verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- Een kritische evaluatie uit te voeren naar de doeltreffendheid van de lopende energietransitieprojecten, waarbij specifiek wordt gekeken naar de kosten en het rendement van deze investeringen;
- Geen verdere investeringen te doen in energieprojecten die niet kostenefficiënt zijn, zoals zonne- en windenergie op land.
- Een besparing van minimaal 3 miljoen euro te realiseren door subsidies voor niet-rendabele zonne-energieprojecten te herzien;
- Te onderzoeken hoe of en wil de private sector beter gestimuleerd kan worden om, zonder overmatige overheidssteun, bij te dragen aan de energietransitie;
- De Provinciale Staten hierover uiterlijk in het tweede kwartaal van 2025 te rapporteren.

en gaan over tot de orde van de dag.

Forum voor Democratie, Jozef Minkels

Motie M161-2024: Versneld inzetten op kernenergie Noord-Brabant

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constaterende dat:

- De energietransitie richting elektrificatie een stabiele en betrouwbare energievoorziening vereist om economische en maatschappelijke continuïteit te waarborgen.
- Noord-Brabant momenteel te maken heeft met netcongestieproblemen veroorzaakt door afhankelijk van wind en zon en overbelasting door het weer van het elektriciteitsnet, waardoor de capaciteit van het net ontoereikend is om aan de groeiende vraag te voldoen, er zouden tienduizenden extra transformatorhuisjes nodig zouden zijn om dit op te vangen.
- Door de huidige piekbelasting en onstabiele stroomvoorziening bedrijven niet tijdig kunnen worden aangesloten op het elektriciteitsnet, en ook elektrische auto's in grote steden niet altijd op piektijden kunnen worden opgeladen.
- Kernenergie stabiele, schone en betrouwbare energie biedt
- Toonaangevende internationale bedrijven, zoals Microsoft, Google en BlackRock, die SDG-ambities nastreven, investeren in kerncentrales om te kunnen voldoen aan de noodzakelijke en continue stroomvoorziening voor hun datacentra en AI-activiteiten. De Provincie de

onverkozen SDG-doelen nastreeft.

Overwegende dat:

- Het investeren in kernenergie op provinciaal niveau een duurzame en stabiele oplossing kan zijn om de huidige netproblemen te verminderen en kan bijdragen aan het reduceren van de noodzaak voor het bouwen van duizenden nieuwe transformatorhuisjes.
- Een stabiele energievoorziening de basis vormt voor economische groei, innovatie en duurzaamheid in Noord-Brabant, wat juist in een tijd van groeiende elektrificatie cruciaal is voor zowel bedrijven als burgers.
- Kernenergie een bewezen, stabiele en schone energiebron is die door een groeiend aantal vooraanstaande bedrijven in binnen- en buitenland als een betrouwbare aanvulling op hernieuwbare bronnen wordt beschouwd.

Roept het college van Gedeputeerde Staten op om:

- De mogelijkheden te onderzoeken om op kortere termijn kernenergie in Noord-Brabant te stimuleren en te ontwikkelen als een stabiele energiebron, die een significante bijdrage kan leveren aan het verminderen van netcongestie en het versterken van de energievoorziening.
- Bij deze inzet op kernenergie een voorbeeld te nemen aan toonaangevende internationale SDG-bedrijven, waaronder Microsoft, Google en BlackRock, die kernenergie integreren in hun strategie om de continuïteit van hun AI en datacentra te waarborgen.
- Concrete stappen te zetten om de provinciale en landelijke overheden te betrekken bij het versneld mogelijk maken van kernenergie als structurele oplossing in de energietransitie en te onderzoeken hoe Noord-Brabant hierin een voortrekkersrol kan spelen.

en gaat over tot de orde van de dag.

Forum voor Democratie, Jozef Minkels

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Brouwers.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Dank u wel, voorzitter. 50PLUS heeft vandaag zes moties, waaronder een hele bijzondere, maar helaas maar vijf minuten. Mijn inbreng zal daarom gaan over deze moties, die allemaal iets te maken hebben met onze gezondheid en positieve gezondheid. Motie 1, het betrekken van de Brabanders, ik kijk even naar de publieke tribune, bij de politieke besluitvorming en debat. Hebt u wel eens gekeken naar een debat van de Tweede Kamer? Wat gebeurt er als er een pauze is? Dan blijven we de ruimte van de Tweede Kamer zien en we zien de Kamerleden bewegen, alleen zonder geluid. We weten ook precies wanneer de Kamer weer begint. En wat gebeurt, ik moet zeggen gebeurde, er bij een pauze bij onze Statenvergadering? Dan kregen we een zwartrood wapen te zien en het tijdstip waarop de pauze is afgelopen. Helaas klopt dat niet altijd en vaak begint de vergadering wat later dan het tijdstip dat op het scherm staat. Ofwel, we raken de kijkers kwijt.

De **voorzitter**: U krijgt veel reacties, meneer Brouwers. Ik geef het woord aan de heer Rutjens, die was hier als eerste. Daarna ga ik verder. Gaat uw gang.

De heer **Rutjens** (JA21): Dank u wel, mevrouw de voorzitter. Ik heb net een stap sneller gezet. Ik heb een vraag via u aan 50PLUS. We hebben gehoord dat Gedeputeerde Staten, maar ook een aantal partijen hier in het Brabantse parlement, het vervelend vinden dat we Tweede Kamertje spelen. Maar ja, nu gaan we blijkbaar de Tweede Kamer misschien toch als voorbeeld nemen. Misschien kunt u daarop reflecteren?

De heer **Brouwers** (50PLUS): Ik denk dat we goede zaken die lopen in de Tweede Kamer moeten overnemen in onze provincie. En nogmaals het is een wens van heel veel mensen. Zij hebben dat tegen mij verteld. Zij hebben gezegd, doe dat op die manier en dan zijn we tevreden.

De heer **Rutjens** (JA21): Wat een prachtige antwoorden. Ik denk dat dat op veel meer gebieden geldt, ook al spelen we dan Tweede Kamertje. En ik zie al iemand lachen. Dank u wel.

De **voorzitter**: Meneer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Dank u wel, voorzitter. Meneer Brouwers, u begon te zeggen dat al uw moties betrekking hebben op de gezondheid van de Brabander. En dan vraag ik me af hoe u er in hemelsnaam bij komt, dat het gezond is voor de Brabander om deze vergaderingen te volgen.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Dat is een hele goede vraag, meneer Heijmans. 50PLUS probeert altijd een oplossing te vinden. En of dit nou de fysieke gezondheid is, of de positieve gezondheid, maar dit draagt daaraan bij. Ik ga verder. Wat is er nu gebeurd? Deze motie lag klaar en hij is al geëffectueerd. Ik draai al heel wat jaartjes mee in deze provincie. Ik heb nog nooit meegemaakt dat ik een motie had voorbereid en dat hij al geëffectueerd is. Dus dat wil ik ook wel even kwijt. De motie trekken we dan weer in, die brengen we niet ter stemming. Maar als u naar de beeldschermen kijkt straks bij de pauze dan ziet u dat datgene gebeurt, wat wij voorstellen. En straks komt er ook nog een ondertiteling bij.

De **voorzitter**: Maar ik begrijp dat u hem niet indient. Want u had hem nog niet ingediend, dus hoeft u hem ook niet in te trekken.

De heer **Brouwers** (50PLUS): U brengt mij in een moeilijke positie, voorzitter, maar u hebt gelijk. De tweede motie heet Deelname Global Network for age-friendly cities en communities. Voorzitter, dit is een hele vriendelijke motie, waarin 50PLUS slechts vraagt aan GS om gemeentes te enthousiasmeren om deel uit te maken van dit Global Network. Eindhoven, Tilburg en Helmond zijn al zover heb ik begrepen, maar er blijven natuurlijk nog veel gemeentes over. Wat is er nu mooier dan het delen van inzichten op alle deelterreinen van de positie van ouderen? En ik kijk weer naar de publieke tribune. Motie drie heet Vergeet niet te bouwen voor ouderen in combinatie met zorg. Voorzitter, dit is een hele simpele motie. Er wordt veel gebouwd, maar in de uitvoeringsagenda leest 50PLUS te weinig over woningen voor ouderen. Als daar nu ook aandacht aan gegeven wordt, is 50PLUS tevreden. Motie vier is Blusschuim en de gevaren voor de gezondheid van onze kinderen en nageslacht. Voorzitter, we lezen overal dat blusschuim PFAS of PFOS bevat en dat is gevaarlijk voor de gezondheid. Vanaf 4 juli 2024 is blusschuim dat PFAS en PFOS bevat zelfs verboden. De voorraad blijft dan over, dat zijn alle brandblussers, die dan nog in het veld staan en op enig moment bij milieustraten worden ingeleverd. 50PLUS vraagt om een geregisseerde afvoer en gecertificeerde vernietiging van de inhoud van die blusschuimapparaten en blusmiddelen. Nog twee moties, voorzitter. Motie vijf is Voorkomen van de invasie van de Aziatische hoornaar. Voorzitter, de hoornaar is de moordenaar van onze bijen en een ramp voor onze fruitteilers. Laten wij proberen alle nesten van deze invasieve soort op te sporen en te vernietigen. Want ieder niet geruimd nest kan in 2025 weer 500 nieuwe nesten veroorzaken. Niet geruimde nesten brengen dan weer veel kosten met zich mee. Ook de PVV dient deze motie mee in. En ik ben nog vergeten te zeggen dat de motie Vergeet niet te bouwen voor ouderen in combinatie met zorg, mede wordt ingediend door de ChristenUnie-SGP. De laatste motie heet PFAS, wormen, kippen en eieren. Voorzitter, heel vaak krijg ik de vraag van inwoners met een paar hobbykippen, kan ik die eieren nu eten? Zit er PFAS in? Heb ik van die PFAS-wormen in mijn tuin? Of heb ik maar twee kippen en val ik dan ergens in een regeling? Of de vraag, ik eet een eitje per dag, is dat schadelijk? Of ik heb begrepen dat ik een ei naar het RIVM moet sturen voor onderzoek, maar dat kost 250 euro. En dat ga ik natuurlijk weer niet doen,

zeker als achteraf blijkt dat er helemaal geen PFAS in de grond zit. De vraag van 50PLUS luidt onderzoek te doen, hoe we deze boeren met hobbykippen kunnen helpen. Dank u wel.

Motie M162-2024: PFAS, wormen kippen en eieren

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Uit onderzoek blijkt dat regenwormen de belangrijkste bron zijn van de hoge concentraties PFAS/PFOS in eieren van hobbykippen in (o.a.) Noord-West-Brabant. Onderzoek toont aan dat PFAS via het eten van wormen in de eieren komt en zo de ecologische voedselketen binnendringt.

Constateernde dat:

- Gedeputeerden van 12-provincies¹ pleiten voor een totaal verbod op het gebruik van PFAS.
- Reeds in 2021 het RIVM mensen in Helmond adviseerde om geen groenten te eten uit het volkstuincomplex. Er zat te veel PFAS in, afkomstig van het bedrijf Custom Powders.
- De gemeente die onderzoek uitvoerde meldt dat er tot tien keer te veel PFAS in de eieren is aangetroffen
- De oorzaak van met PFAS vervuilde eieren van hobby boeren met name wordt gevonden in de regenwormen² die door de kippen worden gegeten.
- Het RIVM in december 2024 inwoners van Noordwest-Brabant waarschuwt om geen eieren te eten van hobbykippen;
- Professor dr. Annemarie van Wezel³ gespecialiseerd op het gebied van PFAS meldt dat nieuwe studies keer op keer uitwijzen dat PFAS gevaarlijker is dan dat eerder wetenschappelijk onderzoek heeft uitgewezen.

Overwegende dat:

- Brabant de meest met PFAS/PFOS vervuilde provincie is;
- Inwoners van Brabant daarmee het grootste gezondheidsrisico lopen;

Verzoekt het college:

- Te inventariseren hoeveel hobbyboeren Noord-Brabant kent
- Te onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om hobbyboeren financieel en praktisch te ondersteunen bij het testen op PFAS/PFOS van hobby-eieren.

¹ Gedeputeerde provincie Utrecht in Pointer dd. 14 mei 2024

² advies- en ingenieursorganisatie Arcadis

³ Professor of Environmental Ecology Faculteit der Natuurwetenschappen, Wiskunde en Informatica Institute for Biodiversity and Ecosystem Dynamics

en gaat over tot de orde van de dag.

50PLUS, Jan Frans Brouwers

Motie M163-2024: Deelname Global Network for Age-friendly Cities and Communities

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constateernde dat:

- in Noord-Brabant de vergrijzing zich steeds meer laat gelden;
- de trend in die verschuiving veel sneller gaat dan door beleidsmakers is voorzien;
- het bestuur van de Provincie probeert haar verantwoordelijkheid te nemen in het faciliteren van (het gevolg van) die verschuiving in de bevolkingssamenstelling;

Overwegende dat:

- het van belang is dat het ontwerpen en implementeren van het ouderenbeleid gevoed wordt door elders opgedane ervaringen;
- het ingerichte netwerk van het Wereld Gezondheidsorganisatie (WHO) daarin een inhoudelijke steunpilaar kan vervullen daar betrokkenheid van ouderen een belangrijk uitgangspunt is van de WHO.
- bij dit netwerk ruim 1500 steden in 51 landen zijn aangesloten en daardoor zijn meer dan 320 miljoen burgers betrokken.
- Eindhoven, Helmond en Tilburg al deel uitmaken van dit netwerk
- dit netwerk zich richt op het delen van inzichten op alle deelterreinen van de positie van ouderen;
- Provincie Noord-Brabant baat heeft met die gedeelde inzichten van deze organisatie, waaraan geen kosten, dan alleen de eigen inzet, zijn verbonden.

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- gemeentes te enthousiasmeren en te stimuleren om in beleidsmatige en praktische zin deel uitmaken van het global network for age-friendly cities and communities
- als provincie een leidende rol te spelen bij de ontwikkeling en promotie van het Age friendly model in Noord-Brabant

en gaat over tot de orde van de dag.

50PLUS, Jan Frans Brouwers

Motie M164-2024: Vergeet niet te bouwen voor ouderen in combinatie met zorg!

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constaterende dat:

- Zonder rekening te houden met de expansie van ASML de woningvoorraad in Brabant tot 2035¹ met tenminste 165.000 woningen² zal moeten toenemen (13.500 per jaar);
- Het in het belang van geheel Brabant is dat woningbouw wordt vlot getrokken waar dat maar enigszins mogelijk is en er ook aan woningen voor ouderen gedacht wordt.

Overwegende dat:

- conform de plannen van ASML (project Beethoven) er voor 2030 tenminste 20.000 arbeidsplaatsen bij gaan komen. Er in de periferie van ASML een groei van nog eens 20.000 banen met zich meebrengt. De verwachte bevolkingsgroei daarmee met tenminste 100.000 inwoners zal gaan toenemen (Berekeningen ASML);
- Mede in verband met het project Beethoven de uitdaging tot het bouwen van betaalbare woningen een uitdaging van ongekend formaat gaat zorgen;
- We als provincie streven om in 2035 een toekomstbestendige woningvoorraad te hebben gerealiseerd die in kwaliteit en kwantiteit maximaal zal aansluiten bij de vraag

Verzoekt het college van Gedeputeerde Staten:

- In aanvulling op de uitvoeringsagenda ook aandacht te geven aan de combinatie van huisvesting van ouderen en zorg
- Provinciale Staten te informeren voor 1 maart 2025 over de voortgang en uitkomsten hiervan.

en gaat over tot de orde van de dag.

¹ Actualisering 2023 Bevolkings- en woning behoefte prognose Noord-Brabant.

² Hierbij is geen rekening gehouden met de uitbreiding van ASML (Project Beethoven).

50PLUS, Jan Frans Brouwers

Motie M164-2024: Vergeet niet te bouwen voor ouderen in combinatie met zorg!

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constateerende dat:

- Zonder rekening te houden met de expansie van ASML de woningvoorraad in Brabant tot 2035¹ met tenminste 165.000 woningen² zal moeten toenemen (13.500 per jaar);
- Het in het belang van geheel Brabant is dat woningbouw wordt vlot getrokken waar dat maar enigszins mogelijk is en er ook aan woningen voor ouderen gedacht wordt.

Overwegende dat:

- conform de plannen van ASML (project Beethoven) er voor 2030 tenminste 20.000 arbeidsplaatsen bij gaan komen. Er in de periferie van ASML een groei van nog eens 20.000 banen met zich meebrengt. De verwachte bevolkingsgroei daarmee met tenminste 100.000 inwoners zal gaan toenemen (Berekeningen ASML);
- Mede in verband met het project Beethoven de uitdaging tot het bouwen van betaalbare woningen een uitdaging van ongekend formaat gaat zorgen;
- We als provincie streven om in 2035 een toekomstbestendige woningvoorraad te hebben gerealiseerd die in kwaliteit en kwantiteit maximaal zal aansluiten bij de vraag

Verzoekt het college van Gedeputeerde Staten:

- In aanvulling op de uitvoeringsagenda ook aandacht te geven aan de combinatie van huisvesting van ouderen en zorg
- Provinciale Staten te informeren voor 1 maart 2025 over de voortgang en uitkomsten hiervan.

en gaat over tot de orde van de dag.

¹ Actualisering 2023 Bevolkings- en woning behoefte prognose Noord-Brabant.

² Hierbij is geen rekening gehouden met de uitbreiding van ASML (Project Beethoven).

50PLUS, Jan Frans Brouwers
ChristenUnie-SGP, Anne Schipper

Motie M165-2024: Blusschuim en de gevaren voor de gezondheid van onze kinderen en nageslacht

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Volgens onderzoek platform Pointer en onderzoeksjournalisten van Follow the Money (FTM) hielden toezichthouders eigenaren van illegaal opgeslagen blusschuim jarenlang de hand boven het hoofd. Economisch belang ging boven milieu- en gezondheidsrisico's zo werd geconcludeerd. Omroep Brabant voegde daar recentelijk aan toe: "Het (Brabantse) land zit vol met PFAS en de meeste vervuilde plekken zijn in Brabant".

Constateerende dat:

- Noord-Brabant veruit de meest met PFAS/PFOS vervuilde provincie is;
- De provincie Noord-Brabant volgens de laatst bekende informatie 851 locaties onderzoekt op

PFAS- achtige vervuiling;

- De inhoud van blusschuimblussers elke 5 jaar moet worden vervangen
- in Nederland jaarlijks naar schatting 200.000 tot 300.000 brandblussers het eind van hun levensduur bereiken.
- In een 'Algemeen Bezoekverslag Handhaving' van de provincie Gelderland uit 2011 staat: 'Het voorhanden hebben van PFOS-houdend blusschuim is sinds medio 2011 verboden (Europese richtlijn).
- Pointer en FTM: "uit rechtbankverslagen, rapporten en e-mailverkeer is gebleken dat omgevingsdiensten niet voldoende onafhankelijk zijn van het bevoegde gezag (wie betaalt bepaalt), de werkdruk hoog is, en de budgetten voor controles per gemeente/provincie beperkt zijn. Kortom: er kan geen adequaat toezicht worden gehouden."

Overwegende dat en vorenstaande in aanmerking nemende:

- het gebruik van blusschuim met PFAS achtige stoffen leidt tot milieu en gezondheidsrisico's;
- opslag, gebruik en vernietiging van blusschuim een risico factor is die onverdeelde aandacht - en daarmee toezicht en handhaving - behoeft;
- er bij het blussen van brand PFAS in het riool belanden en dat er nog meer giftige schuimresten in het milieu terechtkomen;
- voor zover te achterhalen is, er geen meldingsplicht bestaat voor het gebruik van blusschuim door bevoegde instanties en gebruikers van blusschuimmiddelen;
- Vanaf 4 juli 2025: Geen enkel gebruik van blusmiddelen die PFAS bevatten is toegestaan;
- Dat (rest-)voorraden blusschuim met PFAS als gevaarlijk afval moeten worden verwerkt.

Verzoekt het college van Gedeputeerde Staten:

- In het belang van de volksgezondheid en milieu het toezicht en handhaving te verscherpen bij bedrijven die blusschuim opslaan en/of verwerken en/of verkopen dan wel het bevoegd gezag daartoe opdracht te geven;
- Gezien het gevaar voor de volksgezondheid en als bevoegd gezag, de veiligheidsregio's te verplichten toe te zien op een geregisseerde afvoer en gecertificeerde vernietiging van de inhoud van blusschuimapparaten en blusmiddelen die vanaf juli 2025 verboden zijn.

en gaat over tot de orde van de dag.

50PLUS, Jan Frans Brouwers

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Schipper.

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Dank u wel, voorzitter. Is er nog hoop voor de Brabanders? Nederland is volgens onderzoek van het Sociaal en Cultureel Planbureau nu een van de meest individualistische landen van Europa. Het aantal mensen dat vrijwilligerswerk doet is afgenomen en bijna twee derde van de Nederlanders is somber over de kant die het opgaat met ons land. En met ons nieuwe kabinet zal het vast niet beter worden. Het zijn maar een paar voorbeelden van een verandering in onze maatschappij, die we helaas allemaal in onze omgeving wel ergens herkennen. ChristenUnie-SGP wil geen politiek die alleen maar losse individuen ziet als je de samenleving in kijkt, want dan verdwijnt de sociale samenhang vanzelf. Niet de kracht van individuele mensen maakt onze samenleving mooi, maar de plekken waar we samen zijn. Gezinnen waar kinderen veilig opgroeien en leren te geven om anderen, geloofsgemeenschappen, waarin mensen omzien naar elkaar, sportverenigingen, waar we bewegen en ontspannen en met elkaar het werk van de vereniging doen, gildes, waar mensen elkaar ontmoeten en mooie dingen doen en bedrijven, waarin we werken, ontmoeten en ondernemen. Onze samenleving, waarin we samen zorgdragen voor publieke voorzieningen,

veiligheid en gemeenschapszin. We willen ons inzetten voor een hoopvolle samenleving met draagkracht en perspectief. De draagkracht van de samenleving zit in mensen en hun vermogen om naar anderen om te zien. We willen een beleid dat alles wat daaraan bijdraagt groot maakt en bestrijdt wat daaraan in de weg zit. We willen dat er aandacht is voor lokale gemeenschappen en het belang van een buslijn, een huisarts, een winkel, betaalbare woningen, opvangplekken en ontmoetingsplekken voor mensen in elke regio. We willen dat de provincie een partner is van vrijwilligersorganisaties, van goede doelen, verenigingen en kerkgenootschappen, als ze belangrijk werk onze samenleving verrichten. En we zijn kritisch op de rol van de techniek, systemen en innovaties, die onze samenleving steeds meer automatiseert en voorsorteert. We dienen niet de techniek, maar de techniek dient onze samenleving. Om die reden dienen we een aantal moties. Alle middelen voor mobiliteit en alle middelen voor mobiliteit twee. Het zijn twee moties die er vooral op gericht zijn, om echt alle middelen die we binnenkrijgen ook daadwerkelijk in te zetten voor ons openbaar vervoer. We willen een motie indienen met de titel Meer behoeftegericht bouwen met aandacht voor minder vermogenden. En een motie Woningen voor onze inwoners. En daarnaast hebben we met een aantal andere fracties ook nog op een aantal thema's een aantal moties ingediend. We willen een dienstbare economie voor mensen en de samenleving. We vinden dat we steeds moeten opkomen voor een manier van leven, consumeren en produceren, die in balans is met de samenleving en Gods schepping. We maken de transitie naar een economie, waarin we op een verantwoorde wijze genieten en gebruik maken van al het moois, dat de wereld te bieden heeft. Onze ondernemende en creatieve gaven en talenten geven we de ruimte, terwijl we tegelijkertijd voluit invulling geven aan de opdracht om goed voor de aarde en de samenleving te zorgen. We geloven dat er een economie nodig is, die rekening houdt met de draagkracht van onze aarde en samenleving. En we rekenen af met decennia van ongetemde marktwerking en globalisering. We zijn voor een lokale Brabantse economie, binnen ecologische grenzen en met aandacht voor ieder mens. We dienen een drietal moties in. Agrarische gronden behouden voor extensivering, samen met 50PLUS. Iedere druppel telt, samen met Volt en Meer energie op energiebesparing. We gaan voor een rechtvaardige overheid als bondgenoot voor vrijheid en recht. We willen dat de overheid vaker een bondgenoot is van burgers en de samenleving, een baken van vrijheid en gerechtigheid, dienstbaar aan het goede leven, hoeder van de vrede in de samenleving en strijder tegen onrecht. We willen dat de overheid opkomt voor onze democratische rechtsstaat. Voor een democratie, waarin een goed besluit meer is dan de helft plus een, tijdens een stemming. En we willen dat burgers, betrokken en gehoord worden. Dat er aandacht is voor de belangen van minderheden en de overheid steeds opstaat tegen de dreiging van de dictatuur van de meerderheid. En we dienen een tweetal moties. De BBB, oftewel de Brabantse Bos Boa's, willen we in stand houden. En Opschorten toezicht en handhaving voor boerenbedrijven. Met het indienen van de moties en met deze begroting hebben wij als fractie van de ChristenUnie-SGP niet de illusie dat wij de perfecte wereld zullen maken. Maar gelukkig voorzitter, dit kunnen we uit handen geven. En ik wil afronden met een citaat uit psalm 21 uit de Bijbel in gewone taal: "De Heer helpt je, hij heeft de hemel en aarde gemaakt. De Heer gaat met je mee. Bij hem ben je veilig. Hij beschermt je overal, waar je ook gaat, je leven lang". Dank u wel.

Motie M166-2024: Alle middelen voor Mobiliteit

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constaterende dat:

- De provincie 2/3 van de prijscompensatie uit de algemene uitkering uit het provinciefonds standaard in de begrotingsprogramma's compenseert en 1/3 van de prijscompensatie inzet als algemeen dekkingsmiddel.
- Middelen bedoeld voor mobiliteit daarmee niet volledig terecht komen bij mobiliteit gerelateerde doelen, maar naar de algemene middelen gaan.

Overwegende dat:

- Het openbaar vervoer voor iedereen in Brabant toegankelijk moet zijn.
- De budgetten voor het openbaar vervoer structureel niet voldoende zijn.
- Marktwerking op dit moment onvoldoende functioneert waardoor er personeelstekorten bij de busmaatschappijen ontstaan;
- De arbeidsvoorwaarden voor buschauffeurs verbeterd moeten worden;
- De bereikbaarheid van Brabant niet optimaal is en met name in het buitengebied aandacht vraagt;
- Hiervoor alle middelen nodig zijn.

Vragen het college:

Met ingang van de begroting 2026 alle baten voor het openbaar vervoer volledig te indexeren en te compenseren voor de inflatie.

en gaat over tot de orde van de dag.

ChristenUnie-SGP, Anne Schipper

Motie M167-2024: Alle middelen voor Mobiliteit 2

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constateerende dat:

- De provincie 2/3 van de prijscompensatie uit de algemene uitkering uit het provinciefonds standaard in de begrotingsprogramma's compenseert en 1/3 van de prijscompensatie inzet als algemeen dekkingsmiddel.
- Middelen bedoeld voor mobiliteit daarmee niet volledig terecht komen bij mobiliteit gerelateerde doelen, maar naar de algemene middelen gaan.

Overwegende dat:

- Het openbaar vervoer voor iedereen in Brabant toegankelijk moet zijn.
- De budgetten voor het openbaar vervoer structureel niet voldoende zijn.
- Marktwerking op dit moment onvoldoende functioneert waardoor er personeelstekorten bij de busmaatschappijen ontstaan;
- De arbeidsvoorwaarden voor buschauffeurs verbeterd moeten worden;
- De bereikbaarheid van Brabant niet optimaal is en met name in het buitengebied aandacht vraagt;
- Hiervoor alle middelen nodig zijn.

Vragen het college:

Bij de eerste bestuursrapportage met een voorstel te komen voor een correctie van de begroting 2025 waarbij alle baten voor het openbaar vervoer volledig zijn geïndexeerd en gecompenseerd voor de inflatie.

en gaat over tot de orde van de dag.

ChristenUnie-SGP, Anne Schipper

Motie M168-2024: Agrarische gronden behouden voor extensivering

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constateernde dat:

- In het beleidskader Landbouw en Voedsel als doel is opgenomen een toename van natuurinclusieve landbouw met 350 agrarische ondernemers in 2027 ten opzichte van 2022;
- Binnen deze ambitie de beschikbaarheid van grond als risico wordt genoemd voor de belangstelling van deelnemers.

Overwegende dat:

- De provincie vele hectaren grond in haar bezit heeft;
- De provincie met de nodige regelmaat nieuwe gronden verwerft;
- Bij het ontwikkelbedrijf voldoende gelden aanwezig zijn om actief grond te verwerven;
- Sommige boeren nu al de beschikking hebben over pachtgronden van de provincie en dat dit goed werkt.
- Een sale en lease back constructie voor de provincie en de boeren financieel aantrekkelijk kan zijn.

Vragen het college:

1. Het bestaande grondareaal van de provincie bij voorkeur beschikbaar te stellen voor extensieve of natuurinclusieve boeren;
2. Het bestaande grondareaal van de provincie proactief verder uit te breiden en hiervoor extra middelen beschikbaar te stellen uit het ontwikkelbedrijf.

en gaat over tot de orde van de dag.

ChristenUnie-SGP, Anne Schipper

Motie M169-2024: Iedere druppel telt

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constateernde dat:

- Schoon drinkwater schaars wordt;
- In West-Brabant er nu al een tekort is aan schoon drinkwater;
- In heel Nederland drinkwater wordt gebruikt voor allerlei doelen waar een dergelijke kwaliteit van water niet noodzakelijk is, zoals het doorspoelen van de wc, beregening van de tuin etc.;
- Regenwater, ook wel hemelwater genoemd, uitstekend geschikt is voor dergelijke zaken.

Overwegende dat:

- Er door het tekort aan woning de komende jaren veel nieuwe woningen gebouwd zullen moeten worden;
- In België sinds 2023 bij nieuwbouw of een grondige verbouwing de wettelijke verplichting bestaat een regenwateropvang te plaatsen;
- In Nederland we geen nieuwe verplichtingen bij woningbouw willen invoeren maar in plaats daarvan willen stimuleren.

Vragen het college:

1. In 2025 te onderzoeken wat de mogelijkheden en daaraan verbonden kosten zijn voor het stimuleren van het opslaan en gebruiken van hemelwater.
2. Hierbij nadrukkelijk aandacht te besteden aan de mogelijkheden van projectsubsidies aan projectontwikkelaars of particulieren die verenigd zijn in een CPO project.

en gaat over tot de orde van de dag.

Motie M169a-2024: Iedere druppel telt

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constaterende dat:

- Schoon drinkwater schaars wordt;
- In West-Brabant er nu al een tekort is aan schoon drinkwater;
- In heel Nederland drinkwater wordt gebruikt voor allerlei doelen waar een dergelijke kwaliteit van water niet noodzakelijk is, zoals het doorspoelen van de wc, beregening van de tuin etc.;
- Regenwater, ook wel hemelwater genoemd, uitstekend geschikt is voor dergelijke zaken.

Overwegende dat:

- Er door het tekort aan woning de komende jaren veel nieuwe woningen gebouwd zullen moeten worden;
- In België sinds 2023 bij nieuwbouw of een grondige verbouwing de wettelijke verplichting bestaat een regenwateropvang te plaatsen;
- In Nederland we geen nieuwe verplichtingen bij woningbouw willen invoeren maar in plaats daarvan willen stimuleren.

Vragen het college:

1. In 2025 te onderzoeken wat de mogelijkheden en daaraan verbonden kosten zijn voor het stimuleren van het opslaan en gebruiken van hemelwater.
2. Hierbij nadrukkelijk aandacht te besteden aan de mogelijkheden van projectsubsidies aan projectontwikkelaars of particulieren die verenigd zijn in een CPO project.

en gaat over tot de orde van de dag.

ChristenUnie-SGP, Anne Schipper

Motie M170-2024: Energie op energiebesparing

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constaterende dat:

- Energiebesparing en isolatie van gebouwen effectieve en duurzame manieren zijn om de CO₂-uitstoot te verminderen en het energieverbruik in Noord-Brabant te verlagen;
- Veel woningen in Noord-Brabant nog niet voldoen aan de gewenste energiebesparingsnormen, wat leidt tot hogere energielasten voor bewoners;
- De provincie een stimulerende rol kan vervullen door energiebesparende maatregelen zoals isolatie, dubbel glas, en efficiënte verwarmingssystemen toegankelijker te maken voor huishoudens en/of te stimuleren.

Overwegende dat:

- De Provincie in het kader van haar klimaatdoelstellingen, bij wil dragen aan de energietransitie door het versnellen van energiebesparende maatregelen en verduurzaming in de gebouwde omgeving;
- Vooral huishoudens met lage en middeninkomens moeite hebben om investeringen in verduurzaming te financieren, ondanks de besparingen op lange termijn;
- Energiebesparing bijdraagt aan klimaatdoelen en betaalbare energierekeningen en dit vraagt om gerichte maatregelen en ondersteuning voor huishoudens.

Vragen het college:

1. De samenwerking met gemeenten en energiecoöperaties om wijkgerichte isolatiecampagnes te organiseren te versterken, waarbij bewoners praktische informatie, begeleiding en ondersteuning voor de aanvraag van subsidies ontvangen, afgestemd op hun specifieke woonsituatie.
 2. Hiervoor in 2025 in de vorm van projectsubsidies 250.000 euro beschikbaar te stellen.
- En gaat over tot de orde van de dag.

ChristenUnie-SGP, Anne Schipper

Motie M171-2024: BOA's in de Brabantse Bossen

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constateerende dat:

- Het toezicht in het Brabantse buitengebied ernstig onder druk staat;
- Steeds meer recreanten genieten - terecht - van onze mooie natuur en steeds meer activiteiten plaatsvinden in de bossen van Brabant;
- We vaker wildcrossers en stropers, loslopende honden die wild verstoren signaleren;
- Steeds meer mensen - gedwongen door omstandigheden - kamperen in het bos;
- Onze bos-boa's hun handen meer dan vol hebben, maar helaas het met steeds minder handen moeten doen;
- Staatsbosbeheer de BOA taken altijd uitvoert vanuit het besef dat het belangrijk werk is;
- De financiële situatie nu zo is dat deze taak niet meer uitgevoerd kan worden omdat er geen geld meer voor is.

Overwegende dat:

- Dat Staatsbosbeheer landelijk een traject gestart is om financiering voor beter toezicht in het buitengebied vanuit het Rijk veilig te stellen;
- De rijksoverheid gevraagd wordt om voldoende capaciteit voor toezicht en handhaving in het buitengebied te borgen;
- Dit overeenkomst met de conclusies uit het rapport "Verbeteren van toezicht en handhaving in natuurgebieden" (Bij12, maart 2020);
- Er eenmalig een bedrag van 521.700 euro, nodig is om daarmee het toezicht voor 30.000 hectare die Staatsbosbeheer in Brabant beheert veilig te stellen.

Vragen het college:

1. Eenmalig de financiering voor toezicht en handhaving door de groene Boa's van Staatsbosbeheer vorm te geven.
2. Hiervoor in 2025 een projectsubsidie van 521.700 euro beschikbaar te stellen.

En gaat over tot de orde van de dag.

ChristenUnie-SGP, Anne Schipper

Motie M171a-2024: BBB, Brabantse Bos BOA's

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constateerende dat:

- Het toezicht in het Brabantse buitengebied ernstig onder druk staat;

- Steeds meer recreanten genieten - terecht - van onze mooie natuur en steeds meer activiteiten plaatsvinden in de bossen van Brabant;
- We vaker wildcrossers en stropers, loslopende honden die wild verstoren signaleren;
- Steeds meer mensen - gedwongen door omstandigheden - kamperen in het bos;
- De nodige drugsdumpingen plaatsvinden in het bos en deze voorkomen moeten worden;
- Onze bos-boa's hun handen meer dan vol hebben, maar helaas het met steeds minder handen moeten doen;
- Staatsbosbeheer de BOA taken altijd uitvoert vanuit het besef dat het belangrijk werk is;
- De financiële situatie nu zo is dat deze taak niet meer uitgevoerd kan worden omdat er geen geld meer voor is.

Overwegende dat:

- Dat Staatsbosbeheer landelijk een traject gestart is om financiering voor beter toezicht in het buitengebied vanuit het Rijk veilig te stellen;
- De rijksoverheid gevraagd wordt om voldoende capaciteit voor toezicht en handhaving in het buitengebied te borgen;
- Dit overeenkomst met de conclusies uit het rapport "Verbeteren van toezicht en handhaving in natuurgebieden" (Bijl2, maart 2020);
- Er eenmalig een bedrag van 521.700 euro, nodig is om daarmee het toezicht voor 30.000 hectare die Staatsbosbeheer in Brabant beheert veilig te stellen.

Vragen het college:

1. Eenmalig de financiering voor toezicht en handhaving door de groene Boa's van Staatsbosbeheer vorm te geven.
2. Hiervoor in 2025 een projectsubsidie van 521.700 euro beschikbaar te stellen.

En gaat over tot de orde van de dag.

ChristenUnie-SGP, Anne Schipper

Motie M172-2024: Opschorten toezicht en handhaving boerenbedrijven

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constaterende dat:

- De provincie onze Brabantse boeren verplicht heeft om een aanvraag in te dienen voor stalaanpassingen;
- Sinds 1 oktober 2023 nog geen vergunning onherroepelijk is;
- De hiermee gepaard gaande onzekerheid met de week wordt vergroot;
- Op dit moment boeren niet anders kunnen dan afwachten totdat er een besluit genomen wordt;
- Boeren daarmee formeel niet voldoen aan de IOV.

Overwegende dat:

- De provincie als vergunningverlener eerst aan zet is om over te gaan tot het in behandeling nemen en verstrekken van vergunningen;
- Geldverstrekkers geen middelen beschikbaar stellen zonder definitieve vergunning;
- Toezicht en handhaving alleen kan plaatsvinden op het moment dat het normenkader helder en uitvoerbaar is;
- De provincie Gelderland recent een nieuwe manier van vergunningverlening heeft toegepast

waarbij doelsturing leidend is in plaats van bronmaatregelen.

Vragen het college:

1. Toezicht en handhaving op boerenbedrijven die een aanvraag hebben gedaan voor een stalaanpassing in afwachting van een rechtsgeldige vergunningverlening generiek voor alle aanvragers op te schorten.
2. De besparing die hiermee bij de omgevingsdiensten gerealiseerd wordt in te zetten op de ontwikkeling van een nieuwe Brabantse vergunningsaanpak die gericht is op doelsturing en deze z.s.m. te presenteren.

En gaat over tot de orde van de dag.

ChristenUnie-SGP, Anne Schipper

Motie M173-2024: Voorkomen "invasie" Aziatische Hoornaar

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025.

De Aziatische hoornaar heeft zich in korte tijd gevestigd in meerdere Europese landen. De huidige populaties stammen af van één koningin die in 2004 is meegereisd met geïmporteerde keramische bonsaipotten.

In 2017 werd het eerste "Aziatische Hoornaarsnest" op Schouwen-Duiveland¹ aangetroffen. In de jaren daarna hebben ze zich steeds verder noordelijker kunnen verspreiden. Inmiddels komt de Aziatische hoornaar - blijkens een artikel in het Brabantsdagblad van 30 oktober jl. ook volop in Noord-Brabant voor.

Constaterende dat:

- Er in oktober - per hoornaarsnest - tot 2000 insecten leven, waaronder minstens 550 geseksualiseerde vrouwtjes²: die in de maanden september- november uitvliegen³.
- Deze vrouwtjes wespen het volgende jaar andere regio zullen koloniseren⁴ (tot 60 km verderop).
- Kans op introductie, vestiging en verspreiding van deze invasieve soort dan ook groot is.
- De Aziatische hoornaar een invasieve wespensoort is die een gevaar vormt voor de bijenstand in Noord-Brabant⁵, waarmee ook de bevruchting van fruitbomen, planten, bloemen etc. in gevaar komen.
- Artikel 19 van de Europese Invasieve Exotenverordening van kracht is.
- Dit betekent dat Nederland verplicht is om doeltreffende maatregelen te nemen om de soort te beheersen. De provincies in Nederland hiervoor de verantwoordelijkheid dragen.
- Het Brabants Dagblad 30 oktober 2024 meldt dat er in de provincie geen geld beschikbaar is om alle gesignaleerde hoornaarsnesten te ruimen.

Overwegende dat:

- Ieder nu niet geruimd nest tot >500 nieuwe hoornaarsnesten in 2025 e.v. kunnen voortbrengen.
- Hoornaarsnesten die nu niet worden geruimd derhalve volgend jaar een nog groter gevaar vormen voor de leefomgeving.
- De kosten voor het niet ruimen nu zullen leiden tot een exorbitante toename van kosten in de volgende jaren.

Verzoekt het college:

- Teneinde de kosten en lasten voor volgende jaren binnen de perken te houden, alles in het

werk (te laten) stellen hoornaarsnesten te ruimen -zonder beperkingen van locatie en/of middelen.

- Zeker in de maanden augustus tot en met oktober alle zeilen bij te zetten om gesignaleerde hoornaarsnesten te ruimen.

¹ Kenniscentrum insecten EIS Rapport: De Aziatische hoornaar in Nederland: Ervaringen 2017-2020

² <https://www.seezon.nl/alles-wat-je-moet-weten-over-de-aziatische-hoornaar/>

³ <https://www.nvwa.nl/onderwerpen/aziatische-hoornaar>

⁴ NVWA aziatische-hoornaar.pdf

⁵ <https://www.bijenhouders.nl/themas/aziatische-hoornaar/>

En gaat over tot de orde van de dag.

50PLUS, Jan Frans Brouwers

Motie M174-2024: Meer behoeftegericht bouwen

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025.

Constateerende dat:

- De provincie bij de indicator Woningbouw de betaalbaarheidsgrens op de landelijke norm van 390.000 euro heeft gesteld;
- Het modaal inkomen 44.000 euro is;
- Voor het afsluiten van een hypotheek maximaal 4,5 keer het bruto inkomen gefinancierd kan worden;
- Uitgaand van een modaal inkomen een eenverdiener maximaal 198.000 euro gefinancierd krijgen;
- Er nauwelijks huizen beschikbaar komen met een verkoopprijs onder 200.000 euro;
- Er een verschuiving is naar hogere prijsklassen;
- Eenpersoonshuishoudens en starters geen passende woonruimte kunnen vinden.

Overwegende dat:

- Starters en eenpersoonshuishoudens minder of geen behoefte hebben aan grote woningen met extra slaapkamers;
- De prijs van woningen verlaagd kan worden met starterssubsidies en grondpachtconstructies;
- Er voldoende mogelijkheden zijn om compacter te bouwen en dit meer vraaggericht te doen.

Vragen het college:

1. De betaalgrens niet te stellen op de landelijk grens van 390.000 euro maar op 4,5 keer het modaal inkomen, zijnde 198.000 euro voor eenpersoonshuishoudens en hierop aanvullend beleid te formuleren;

En gaat over tot de orde van de dag.

ChristenUnie-SGP, Anne Schipper

Motie M175-2024: Woningen voor onze inwoners

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025.

Constateerende dat:

- Noord-Brabant de komende jaren tot 2035 165.000 nieuwe woningen moet realiseren;

- Volgens de begroting 2025 dit 13.500 woningen per jaar zijn;
- Er op dit moment onvoldoende zicht is in welke mate de verschillende gemeenten voldoen aan de taakstelling m.b.t. realisatie van nieuwe woningen;
- Op dit moment deze informatie niet op het dashboard aanwezig is waarop overzichtelijk per gemeente de status hiervan is te zien.

Overwegende dat:

- Provinciale Staten het belangrijk vinden dat alle gemeente zich inzetten om de doelstelling te behalen.
- De provincie tijdig en adequaat gemeenten hierbij kan ondersteunen.

Vragen het college:

Hiervoor een overzicht op het Brabantse dashboard te maken, zodat er inzicht is in de mate waarin de gerealiseerde woningen per jaar en cumulatief afwijkt van de taakstelling per gemeente.

En gaat over tot de orde van de dag.

ChristenUnie-SGP, Anne Schipper

De **voorzitter**: Dank u wel, meneer Schipper. Het is kwart over twaalf. Ik schors de vergadering voor een uur, voor de lunchpauze.

Motie M176-2024: Overstap naar doelsturing bij vergunningverlening

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025.

Constateerende dat:

- Het kabinet voornemens is over te stappen van middelsturing naar doelsturing;
- Het regeerakkoord voor het ministerie van LWN-doelsturing nadrukkelijk benoemd;
- De huidige vergunningverlening gebaseerd op middelensturing stelselmatig de juridische toets der kritiek niet kan doorstaan;
- Dit leidt tot vertragingen, extra kosten, onzekerheid en frustraties voor zowel de provincie als de aanvragers;
- Aanvragers door de stagnerende vergunningverlening niet kunnen voldoen aan de door de provincie opgelegde reductie verplichtingen;

Overwegende dat:

- Doelsturing bij vergunningverlening kan bijdragen aan een efficiënter en juridisch robuuster proces;
- Dit aansluit bij de wens om de administratieve lasten te verlagen en de dienstverlening te verbeteren;
- Doelsturing nieuw en meer perspectief biedt aan veel (vooral jonge) agrariërs.

Roept het college van Gedeputeerde Staten op om:

- Zo snel mogelijk stappen te zetten om over te schakelen op vergunningverlening gebaseerd op doelsturing;
- De Provinciale Staten regelmatig te informeren over de voortgang van deze overstap;

En gaat over tot de orde van de dag.

Schorsing

De **voorzitter**: Dames en heren, ik zou willen vragen of eenieder wil plaatsnemen. Dames en heren, we zijn toe aan de eerste termijn van de beantwoording door het college. Het college heeft 49 minuten voor de beantwoording van uw inbreng. Als u bedenkt dat u zo'n zeventig moties heeft ingediend en het college 49 minuten heeft, dan begrijpt u wel dat het college fiks tempo moet maken. Het woord is aan de gedeputeerde.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD, GS): Dank u wel, voorzitter. De gebruikelijke tienduizend woorden zullen niet uitgesproken worden vandaag, denk ik.

De **voorzitter**: Dat waren toch stappen?

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD, GS): De fractie van de BBB had de vorige keer keurig mijn aantal woorden geteld, voorzitter. Ze zeiden dat ik tienduizend woorden gebruikt had. Dit is het vervolg, geachte Statenleden, op de breed ondersteunde perspectiefnota die in april van dit jaar door u is vastgesteld. Deze begroting is daar een doorvertaling van, wat ons komend jaar 2025 te doen staat. Dit college wil werken aan een welvarend, duurzaam, verbindend en toekomstbestendig Brabant. En daarbij wil dit college samen met u en partijen in de Brabantse samenleving optrekken, uitvoeren en de gestelde doelen bereiken. En er zijn inderdaad zoals de voorzitter al zei, door u vele moties en een aantal amendementen ingediend. Dat betekent dat het college daarop in zal gaan, maar naar alle waarschijnlijkheid niet toekomt aan de vragen die door u ook gesteld zijn, gezien de beperkte spreektijd die wij als college hebben. Op de vraag of opmerking van de PVV-fractie over de brief die u vanochtend heeft ontvangen over het asielbeleid wil dit college als volgt reageren. Het college is net als u, Provinciale Staten vanochtend geïnformeerd via de brief en daarin staat luid en duidelijk vermeld dat de commissaris heeft gehandeld in de rol van rijksorgaan. Daar kan in de Tweede Kamer het debat over plaatsvinden. Dat is de plek.

De **voorzitter**: U wordt geïnterrupteerd door de heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. De gedeputeerde Van Gruijthuijsen heeft het over een brief, die we hebben ontvangen. Maar ik had het over een krantenartikel in het Brabants Dagblad. Een brief heb ik nog niet gezien, niet ontvangen, in ieder geval niet via de provinciale organisatie. Het kan zijn dat die inmiddels verstuurd is, dan heb ik mijn mailbox nog niet bijgewerkt. Maar het ging om het krantenartikel. Er wordt niet alleen een brief neergelegd, maar er wordt ook een reactie gegeven in de krant. Wat ik begrepen heb vanuit de CdK ten aanzien van de spreidingswet, waarmee dus een politiek statement wordt gegeven over een wettelijk traject, wettelijke besluitvorming die gewoon voor ligt nu in het parlement. Dan vraag ik me af heeft zij daar ook namens GS gesproken? Er wordt nu gezegd als rijksorgaan, maar ik neem niet aan als rijksheer. Kan daar misschien wel duidelijkheid over zijn?

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD, GS): Meneer van Hattem, zoals ik zojuist heb verteld, is Provinciale Staten via de griffie vanochtend geïnformeerd over dit dossier, net als wij als college, middels die brief. Naar aanleiding van of in verband met deze brief heeft dat interview plaatsvonden en dus heeft de commissaris daar als rijksorgaan gesproken. Mocht u daarover verdere vragen hebben, dan verwijst ik u graag naar uw contacten in de Tweede Kamer.

De **voorzitter**: De heer Van Hattem tot slot.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, de contacten in de Tweede Kamer zullen mij hier ook niet verder in kunnen helpen, omdat de brief natuurlijk verstuurd wordt door de commissaris. Maar is dit vanuit GS wel of niet gedaan? Is GS hier wel of niet bij betrokken? Daar wil ik wel even duidelijkheid over hebben.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD, GS): In de brief staat dat de rol van de commissaris is ingevuld vanuit haar rijksverantwoordelijkheid. En we hebben vanochtend als college deze brief ontvangen.

De **voorzitter**: De heer Frenken.

De heer **Frenken** (BBB): Even terug naar het onderwerp hiervoor, betreffende de spreektijd van het college. Het begint toch een beetje te wringen bij mij, dus even een ordevoorstel. We hebben allemaal ons best gedaan om het voorwerk te verrichten. We hebben veel vragen gesteld en ik zou er toch veel voor voelen dat er alle ruimte is, om gewoon de vragen goed te beantwoorden, ook als daar meer tijd voor benodigd is. Ik denk dat het ten goede komt aan de kwaliteit van waar we vandaag mee bezig zijn. Dus mijn opmerking is, mocht er meer tijd nodig zijn, pak die dan wat mij betreft.

De **voorzitter**: Ik zie dat de heer Heijmans een reactie wil geven op het punt van orde.

De heer **Heijmans** (SP): Dank u wel, voorzitter. Ik zat daar ook al een beetje mee. We moeten wel uitkijken. Het is op deze manier geen algemene beschouwing meer, als je geen vragen meer kunt stellen en er geen reactie op kan komen. Zou het iets zijn, voorzitter, dat vraag ik via u ook aan het college, om op vragen waar u niet aan toekomt, eventueel aan te geven of u daar schriftelijk nog op terug kunt komen? Dat zou misschien een heleboel schelen. Dan is het natuurlijk aan de fracties, als u zegt dat u daar schriftelijk op terugkomt, om daarmee akkoord te gaan. Maar dan selecteren we in ieder geval een behoorlijk deel uit. Zijn er dan nog dringende vragen over, dan kunnen fracties dat aangeven. Maar anders gaan we dit toch oprekken doordat alle fracties naar de microfoon gaan lopen, voorzitter. En ja, dan gaan ze toch uitlokken dat er wel een reactie komt.

De **voorzitter**: Nou, ik schat in dat u dat toch gaat doen. Maar desalniettemin kan ik mij voorstellen dat het college, nadat de moties aan de orde zijn geweest in de behandeling, probeert om nog een aantal vragen te beantwoorden. Ik vind het ook heel reëel, om bij een aantal vragen te zeggen, daar komen we schriftelijk op terug. De gedeputeerde Gruijthuijsen heeft het woord. Is uw punt van orde ook voldoende behandeld? Ja.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD, GS): Het college voegt zich naar de afspraken die in de agendavergadering gemaakt zijn over de spreektijden. En ik zou u dan willen uitnodigen om dat geen incidentele oplossing te laten zijn, maar een structurele oplossing. Maar daar gaat u in de agendavergadering zelf over, voorzitter. Ik sluit me aan bij datgene wat gezegd is, we gaan in op de moties en amendementen en inderdaad, mochten er onbeantwoorde vragen zijn, dan zullen we kijken hoe we daar in het vervolg op terugkomen, waarschijnlijk schriftelijk. De amendementen. Amendement 29 van de PVV over het niet indexeren zal dit college ontraden. Het zal u niet verbazen. Dit is in tegenstelling met de afspraken in het bestuursakkoord. Het college neemt het bestuursakkoord als uitgangspunt en er wordt ook geen dekking voor aangegeven. Amendement 30 gaat over het verlagen van de opcenten. Ook die wordt ontraden, met dezelfde onderbouwing, zoals ik ook bij amendement 29 heb aangegeven. Motie 130 over de opcenten niet automatisch indexeren, wordt ontraden. Ook dat is niet conform bestuursakkoord en het is ook niet automatisch. Elk jaar leggen we dit besluit aan u voor. En dan kunt u elk jaar bepalen of u wel of niet voor stemt. Dan motie 131, het oormerken van de opcenten. Ook die wil dit college ontraden. Het is een algemene heffing, geen doelheffing. Ik waardeer het terugkeren van de motie, maar net zoals de inhoud van de motie, blijft het antwoord van het college ook hetzelfde. Motie 132, Geen middelen voor uitvoeringsagenda's wordt ook ontraden, want de werkwijze die we hanteren is conform de afspraak tussen GS en PS. Wij denken dat die daarmee ook ontraden moet worden. Motie 133 over de bovenwettelijke ambities wordt ook ontraden. Het is niet zo zwart-wit te stellen. Ik zou u graag willen wijzen op een memo van de gedeputeerde, die in 2022 al aan u toegestuurd is op basis van vragen. Ik dacht in

de perspectiefnota van dat jaar door fractievoorzitter Dirken over wettelijke en niet-wettelijke taken. Daar verwijs ik u dan volledigheidshalve naar. Motie 134 over beleidsbescheiden ambities zal ik u helaas ook moeten ontraden, want het is een beleidsrijk bestuursakkoord en dit college, ik herhaal het maar even voor de volledigheid, heeft de ambitie om de doelstellingen uit dit bestuursakkoord te realiseren in deze jaren en zeker dus ook in 2025. Dus daarom ontraadt dit college deze motie. Dan de vraag van Lokaal Brabant over bezuinigingen. U richtte uw vraag specifiek op het lerarentekort, dacht ik. Het is een heel gespannen arbeidsmarkt, het lerarentekort kan daar eventueel een gevolg van zijn. Dit college is helaas niet in staat om gaten van het Rijk dicht te lopen. De bezuinigingen op het onderwijs kunnen zeker negatieve consequenties hebben in algemene zin voor niet alleen sec het onderwijs, maar ook voor de bezuinigingen bij het onderwijs op het gebied van onderzoek en innovatie. Op de lange termijn zou dat een negatief gevolg kunnen hebben voor het verdienvermogen van onze Brabantse ondernemers en daarmee ook voor de werknemers, die daar werken.

De **voorzitter**: U wordt geïnterrupteerd door mevrouw Kuiper.

Mevrouw **Kuiper** (Lokaal Brabant): Dank u wel, voorzitter. Wij hebben ons ook gericht op het kennisniveau, dus niet alleen op het tekort van leraren, maar ook op het kennisniveau waarop de leerlingen zich op dit moment bevinden. En het enige wat wij gevraagd hebben, is of de heer Van Gruijthuijsen kan kijken of hij in de Tweede Kamer een poging kan doen om wat meer fondsen vrij te maken. Kunt u daarop reageren?

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD, GS): Gedeputeerde Van Gruijthuijsen is daartoe van harte bereid. Het is altijd goed om dat even te benadrukken, voorzitter. Wat ik zou willen doen om toch recht te doen aan uw behoefte, is het volgende. Ik wil niet meteen kijken naar de Tweede Kamer. Maar zoals u weet, hebben wij in Brabant een overlegtafel, bijvoorbeeld PAKT Brabant, waarin wij met diverse partijen, ook onderwijspartijen, spreken. Ik wil uw vraag daarnaar doorgeleiden en dan kijken wat de antwoorden zullen zijn vanuit die onderwijspartijen aan die overlegtafel. Ik kom daar met een memo op terug, verwacht ik. En dan zullen we aangeven wat eventuele vervolgstappen daarop kunnen zijn, wat onder andere eventueel een stap richting de Tweede Kamer kan zijn. Daarmee kom ik volgens mij al aan het einde van de moties, amendementen en vragen die betrekking hebben op financiën, economie en talentontwikkeling. En ik geef graag het woord door.

De **voorzitter**: Gelukkig wordt u ook nog wat ruimte gegeven, om nader context te geven bij de onderwerpen die deze drie personen die hier staan aan de orde gaan stellen. De heer Van Hattem heeft als eerste het woord.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Ik kom terug op het punt van de begrotingswijzigingen, want we maken hier bij de begroting vanuit de Staten, vanuit budgetrecht een integrale afweging van beleid. We moeten hier voor het komende jaar kunnen voorzien met welke posten we kunnen schuiven, waar het een onsje meer kan, eentje minder. Als er in de loop van het jaar voor die uitvoeringsagenda's allerlei begrotingswijzigingen nog moeten gaan plaatsvinden, waar we nu nog geen zicht op hebben, hoe kunnen we dan hier nu vandaag een goede integrale afweging maken en ons budgetrecht daar effectief in uitoefenen? Terwijl we nog helemaal niet weten waar GS het komende jaar mee gaat komen, gelet op al die aangekondigde begrotingswijziging.

De **voorzitter**: De heer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD, GS): Zoals u ook in het Statenvoorstel en in de begroting kunt lezen, zullen de begrotingswijzigingen bij de eerste Burap van 2025 aan u voorgelegd worden. De indicatoren zullen, dat staat ook in de begroting, bij de perspectiefnota aan u voorgelegd

worden. Ook dat is dan weer een integraal moment. Maar u kunt nu de besluiten nemen op basis van de kennis en de feiten, conform het proces dat we met elkaar hebben ingeregeld.

De **voorzitter**: Meneer van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, dan hebben wij totaal geen zicht op wat er komen gaat, want dan moeten we afwachten wat er bij de Burap gaat gebeuren. En de Burap is eigenlijk meer een bijstellingsmoment, dan dat we alles weer volledig gaan heroverwegen. De begroting is er juist voor bedoeld, daarom moet die begroting uiteindelijk ook voor 15 november worden vastgesteld, dat gewoon duidelijk is, wat er het komend jaar gaat gebeuren. Dus moeten we eigenlijk zeggen, de facto is er geen sluitende begroting, omdat er nu al begrotingswijzigingen worden aangekondigd, waar wij niet van kunnen overzien hoe groot die zullen zijn. Als wij nu als PS vanuit onze eigen kaderstellende rol en vanuit ons budgetrecht allerlei voorstellen willen gaan doen, die misschien veel geld gaan kosten, of grote verschuivingen aan gaan brengen, dan weten we niet of dat wel kan, gelet op al die begrotingswijzigingen waar GS nog allemaal op zinspeelt. Hoe kijkt het college daartegenaan?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD, GS): Het college kijkt daar juist anders tegenaan, zoals ook in het Statenvoorstel staat. En goed, dan is het aan ons om vandaag uw motie te appreciëren. Dit college ontraadt het. En dan handelen we wel mocht deze motie worden aangenomen, meneer Van Hattem. Dat is het standpunt van dit college.

De **voorzitter**: Dat was het. Ik ga naar uw collega.

De heer **Rutjens** (JA21): Dank u wel, voorzitter. Misschien kan gedeputeerde Van Gruijthuijsen ons wel een beetje helpen met dat inzicht, want we weten natuurlijk al dat er een heleboel uitvoeringsagenda's en beleidskaders al door het proces heen zijn. En ik had in mijn bijdrage in ieder geval een heleboel getallen genoemd. Is het correct dat als ik die getallen optel, dat we dan tot een totaalbedrag komen van miljoenen euro's, dat we er nog bij moeten optellen? Ja of nee? Of is er een ander bedrag, dat u nu al kunt noemen? Want er zijn natuurlijk gewoon bedragen bekend uit al die uitvoeringsagenda's.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD, GS): Zoals ik in mijn inleiding heb aangegeven, meneer Rutjens, hebben we in april van dit jaar de perspectiefnota aangenomen. Er was brede steun vanuit uw Staten. Daarin is inderdaad ook een onderverdeling gemaakt van de vrije ruimte die we deze periode gaan inzetten om onze doelstelling te bereiken. Daar zijn ook de technische zaken in geregeld, dat is in reserves gezet. En op het moment dat erover besloten wordt, dan wordt het uit de reserves gezet en naar de actieve begroting gehaald. U heeft keurig een rekensom gemaakt, dat laat ik verder aan u. Maar zo zit het proces in elkaar. Te zijner tijd heeft u alle ruimte om daar voor of tegen te zijn, meneer Rutjens.

De heer **Rutjens** (JA21): Dank u wel, voorzitter. Mijn vraag was niet zozeer over het proces, dus ik heb geen antwoord gekregen op mijn vraag. Maar toch dank voor de uitleg. Het ging om het bedrag in euro's. Misschien kan de gedeputeerde ons helpen door in dat proces nu alvast aan te geven over hoeveel euro's we het gaan hebben, die dan nog worden ingediend. Dat zou ons ontzettend helpen in onze verantwoordelijkheid om u te kunnen controleren.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD, GS): Dan gaan we even heel goed nakijken, wat u heeft bijgedragen in de eerste termijn en hoe u bent gekomen tot die optelsom, meneer Rutjens. Want sommige berekeningen zijn onnavolgbaar. Dat hebben we ook uit de interruptie gehoord van de BBB, toen u het had over een derde of twee derde et cetera. Dus ik laat graag die berekening

voor uw rekening. U zult bij de Burap vanzelf zien, meneer Rutjens, wat het bedrag zal zijn dat we bij de Burap zullen voorleggen.

De **voorzitter**: Dat was niet helemaal de vraag.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD, GS): Dat heb ik zo niet paraat, meneer Rutjes.

De heer **Rutjens** (JA21): De tweede termijn heeft u dan nog. Of uw collega misschien.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD, GS): Prima als u dat zegt, meneer Rutjens. Het is niet zo dat in alle uitvoeringsagenda's de middelen voor de komende jaren zijn gereserveerd. Die zullen naar analogie van de tijdspaden aan u in de vierde Burap worden gepresenteerd. Dus dat betekent niet dat alle bedragen die in de uitvoeringsagenda's staan dit jaar of in 2025 zullen vallen. Dus dat vraagt behoorlijk veel uitzoekwerk. Ik laat onze ambtelijke organisatie liever, ook vanmiddag maar ook de komende tijd, aan doelstellingen werken, dan dat ik nu vierhonderd, of tweehonderd, of zeshonderd miljoen ga noemen, meneer Rutjens.

De **voorzitter**: Mevrouw Putman.

Mevrouw **Putman** (Partij voor de Dieren): Dank u wel, voorzitter. Ik heb nog geen reactie gehad van de gedeputeerde over de 148.000 euro subsidie die aan de zalmkwekerij verleend is, de stimulering die de provincie daarin doet. U bent verantwoordelijk voor de financiën, dus ik had van u een reactie verwacht.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD, GS): Meneer Oudenhoven komt graag terug op die vraag en die motie.

De **voorzitter**: Mevrouw Koopman.

Mevrouw **Koopman** (SP): Dank u wel, voorzitter. Ik had een vraag gesteld over welke bedrijven we wel en welke we niet willen. En of we de discussie daarover kunnen gaan voeren. Is GS bereid om een voorzetje te doen, om die discussie op gang te brengen?

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD, GS): Dank, mevrouw Koopman. We hebben daar inderdaad afspraken over gemaakt. Wat voor type bedrijven en wat voor ruimte we daarvoor willen hebben, wordt nu voorbereid. Ruimte voor economie en wat voor type bedrijven. Dan gaat het over bedrijventerreinen en werklocaties. Dus daar zal door collega's in de eerste termijn, als er nog tijd over is, op gereflecteerd worden.

De **voorzitter**: Dat was het, meneer Van Gruijthuijsen?

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD, GS): Jazeker, voorzitter.

De **voorzitter**: Dan geef ik het woord aan gedeputeerde Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GroenLinks, GS): Dank u wel, voorzitter. Er zijn drie moties ingediend op het terrein van natuur. Zo meteen zal collega Boelema een blokje PFAS doen, waarbij natuurlijk onze beide portefeuilles elkaar raken. Motie 122, Stand van het Brabantse land, van de VVD, ChristenUnie-SGP en de Partij voor de Dieren, kan ik voorzien van geen bezwaar. We waren dit ook al van plan in de aanpak landelijk gebied en ik vind het prima om dat in een frequentie te doen zoals die hier wordt voorgesteld. Hierbij komt onder meer ook aan de orde wat Statenlid Van Miltenburg heeft genoemd, die no regret middelen. Ik kan ook zeggen dat de middelen vanuit het Landelijk Programma Natuur gelukkig vandaag zijn geland bij de provincie.

De **voorzitter**: U wordt geïnterrupteerd door de heer Ludwig.

De heer **Ludwig** (GroenLinks): Dank, voorzitter. Ik heb een vraag over de motie en vooral over de jaarlijkse rapportage. Ik kan me voorstellen dat niet alle soorten en alle habitats jaarlijks worden rapporteert, of gemonitord. Ik was even benieuwd hoe daarmee wordt omgegaan.

Mevrouw **Roijackers** (GroenLinks, GS): Voorzitter, dat is wel een terecht punt. Ik kan niet elk jaar een natuurdoelanalyse doen. Dat heeft ook nog eens een wetenschappelijke en een wettelijke basis. Dus ik snap de vraag van Statenlid Ludwig. Ik ga de Staten meenemen zover als ik kan, waarbij ik tegemoet wil komen aan de indieners van de motie, om te rapporteren over resultaten. Maar die dragen niet die diepte en ecologische bedding in zich als bijvoorbeeld een natuurdoelanalyse, dat ben ik eens met Statenlid Ludwig.

De heer **Ludwig** (GroenLinks): Het is overigens wel van belang dat er vaak gemonitord wordt. Maar kan er ook een oproep worden gedaan aan het Rijk, want natuurmonitoring is de afgelopen decennia eigenlijk uitgekleed. Dus kan er ook meteen een oproep aan het Rijk worden gedaan, om meer middelen te verstrekken voor natuurmonitoring? Volgens mij vinden veel Statenleden dat belangrijk.

Mevrouw **Roijackers** (GroenLinks, GS): Voorzitter, dat is een terecht punt dat wordt gemaakt door Statenlid Ludwig. Wij hebben hierover gesprekken met onze rijksoverheid via het interprovinciaal overleg. Ik zie dit als een aansporing om hier nog een schepje bovenop te doen. Ik geef nog wat toelichting op het geen bezwaar van deze motie, Stand van het Brabantse land. Het is namelijk ook een moment om het samenspel tussen de Brabantse Ontwikkelaanpak Stikstof 2.0, de aanpak Landelijk Gebied, de GGA, de NDA's, het Regionaal Water- en Bodemprogramma en de Kaderrichtlijn Water bijeen te brengen. Ze hebben namelijk een sterke onderlinge samenhang. De stand van de natuur hangt ook af van de toestand buiten de natuur, zeker in de buurt van natuur. En die onderlinge samenhang is inderdaad van belang om Brabant open te krijgen. Maar deze gedeputeerde Natuur is direct afhankelijk van de inspanningen buiten de natuur, om de natuur zo te laten floreren als wij willen. Ik denk dat zo'n rapportage ook tegemoetkomt aan de zorgen die er werden geuit, vanuit de kant van de Partij van de Arbeid en ook de Partij voor de Dieren. Dus dit wil ik ook meenemen in die rapportages die naar de Staten gaan, naar aanleiding van deze motie. Dan motie 124, Beloon groenblauwe diensten, van GroenLinks en Partij van de Arbeid. Deze gaan wij voorzien van geen bezwaar. Dit is ook noodzakelijk binnen de aanpak landelijk gebied en de gebiedsgerichte aanpak. We komen tot een gestapeld meervoudig verdienmodel vanuit de beloning van maatschappelijke groenblauwe diensten. Daarbij zeg ik ook nadrukkelijk, dat is niet alleen aan overheden, maar ook aan de markt. We laten wat dat betreft ook de lijn richting de marktpartners niet verslappen. En een goed voorbeeld dat we al hebben van zo'n groenblauwe dienst, is onze STILA-regeling. Die is succesvol en zeker de laatste anderhalf jaar goed in gebruik bij agrarische ondernemers en particulieren. En tot slot is het ook mijn persoonlijke ambitie om deze catalogus goed te vullen, omdat ik het van belang vind om tot versnelling te komen in het groenblauwe domein.

De **voorzitter**: De heer Van Dommelen.

De heer **Van Dommelen** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Ik kom even terug op de GGA's. Het zal geen verrassing zijn dat ik aan de microfoon sta. Zou u ons mee kunnen nemen in die twaalf gebieden die u gaat concretiseren, hoe u de verandering doorvoert ten opzichte van het eerste plan dat voorlag. In de aanpak geeft u een concretisering aan. Ik heb daar technische vragen over gesteld. Daar was ik natuurlijk niet helemaal tevreden mee. Dus ik zou willen vragen, kunt u een tip van de sluier oplichten, wat u daadwerkelijk wil veranderen ten opzichte van de eerste plannen?

Mevrouw **Roijackers** (GroenLinks, GS): Voorzitter, de eerste plannen van GGA's bestaan nog niet. We hebben met de GGA's afgesproken in 2021, dat wij voor de GGA's gaan kijken naar een verkenningsfase per GGA, wat zal eindigen in een visie, planvorming en uitvoering. Dat hebben

wij ook technisch toegelicht in de antwoorden op de fractie van de BBB. De GGA's zitten alle twaalf in die doorvertaling van visie naar planvorming. Dus het plan voor de groenblauwe aanpak van de gebiedsgerichte aanpak is nog volop een ontwikkeling. We doen dat samen met onze partners. Het is niet onze gebiedsgerichte aanpak als provincie, het is de gezamenlijke gebiedsgerichte aanpak van de partners. Doen we dat sloom en doen we dat zonder ambitie? Geenszins. Er zit vaart achter, er zit ambitie achter en we zijn natuurlijk ook gedreven tot die wettelijke doelstellingen, om daar tot concretisering te komen. Ik denk, voorzitter, dat Statenlid Van Dommelen ook hint op het feit dat we eerst een voorontwerp BPLG hadden en nu een aanpak landelijk gebied. Wat is daar het verschil tussen? Wat daar verschilt, is dat wij inderdaad gaan concretiseren in die twaalf met stikstof overbelaste Natura 2000-gebieden. Daar hadden we gelukkig al onze gebiedsgerichte aanpak voor lopen samen met onze partners, dus we beginnen niet opnieuw. Daar gaan we de komende tijd een tandje bijzetten om concreet te worden, op die doelstellingen, op het gebied van natuur, op het gebied van water en stikstof. We worden daarbij geholpen, zoals ik net zei, door groenblauwe diensten, zodat je daar in die combinatie naar een gedragen aanpak gaat komen.

De **voorzitter**: De heer Van Dommelen.

De heer **Van Dommelen** (BBB): Ik ben vorige week toevallig naar de inloop geweest van Dommeldal Zuid over het Natura 2000-gebied en de gebiedsgerichte aanpak. Daar liggen kant-en-klare plannen, dus ik vind het heel erg raar dat u tegen mij zegt, dat die plannen nog niet bekend zijn. Daar zit een verschil van mening. Ik denk dat de plannen al veel verder zijn, dan u hier doet veronderstellen. En daar zit wel mijn zorg.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Roijackers** (GroenLinks, GS): Ik ben heel erg blij met en trots op de partners in onze GGA's, die concrete plannen aanreiken. En we hebben met name ook van een aantal agrarische collectieven mooie plannen gekregen. Dat zijn bouwstenen in het geheel. Of we dat nu leuk vinden of niet, zeg ik via de voorzitter aan Statenlid Van Dommelen, die ideeën, dat zijn het nog vaak, moeten wel voldoen aan de wettelijke doelstellingen. Dat zeg ik ook om geen teleurstelling te creëren bij agrarische ondernemers, maar ze juist te stimuleren in die ideeën en planonderdelen, die ook bijvoorbeeld juridisch houdbaar gaan zijn. En ik zie inderdaad net als de heer Van Dommelen dat er agrarisch ondernemers zijn, die met ons ook op die manier aan het meedenken zijn. En ik ben zeer gemotiveerd, dat zie ik ook bij onze partners, om die onderdeel te maken van het totale GGA-plan per gebied.

De **voorzitter**: Dank u wel. Gaat u verder, gedeputeerde.

Mevrouw **Roijackers** (GroenLinks, GS): Ik kom bij de laatste motie die ik ga behandelen, dat is motie 173, Voorkomen invasie Aziatische hoornaars. De Staten zijn ook erg actief, terecht denk ik, op dit onderwerp. Er liggen momenteel twee sets aan schriftelijke vragen voor, die wij goed en uitgebreid gaan beantwoorden als college. Deze motie gaan wij ontraden. Dat heeft te maken met het feit dat wij geen onbeperkt geld hebben, de heer Van Gruijthuijsen heeft daar ook iets over gezegd. En het eerste dictum doen wij al, dat is feitelijk overbodig. Wij zetten de komende tijd een plus op de regeling. Hoe die eruit gaat zien, ga ik ook toelichten in de beantwoording van die beide sets aan technische vragen.

De **voorzitter**: Dank u wel. Het woord is aan de heer Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA, GS): Dank u wel, voorzitter. Namens ons college zal ik twaalf moties, die u heeft ingediend, van een appreciatie voorzien. Een sneak preview is, dat ik in ieder geval de helft van de moties het oordeel geen bezwaar kan geven. Dus dat ziet er goed uit, zeg ik tegen uw Staten. En we gaan snel beginnen met motie 117b inmiddels. Dat is de motie van de BBB en een aantal andere partijen over de N279. Die is zojuist aangepast ingediend, ik ben daar blij mee. Die oorspronkelijke motie zou de kwalificatie krijgen dat wij daar niet in mee zouden kunnen

gaan. Deze motie krijgt de appreciatie geen bezwaar, omdat deze motie eigenlijk precies oproept om te doen, wat wij aan het doen zijn, namelijk in een zorgvuldig proces zo snel als verantwoord en mogelijk met onze partners te komen tot een afgewogen en verantwoorde oplossing voor de N279. Een twee-keer-twee-variant is daarbij een van de opties, conform de opdracht die u ons heeft meegegeven in het bestuursakkoord. En daarbij is het zo dat een tunnel in Veghel ons college geen verstandige oplossing lijkt. We zullen u daar binnenkort over informeren, want dat hebben we namelijk wel degelijk onderzocht en onderbouwd. Dus motie 117b krijgt geen bezwaar. Dan snel door naar 118, dat is inmiddels 118a. Dat is de motie van de BBB, VVD en Lokaal Brabant over een actieve rol van het college in de realisatie van truckparkings door externe partijen. Deze motie krijgt de appreciatie geen bezwaar. Sterker nog, het is gewoon een hele goede motie, als u het mij vraagt.

De **voorzitter**: De heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter, als u het mij vraagt, is het niet zo'n goede motie, met name omdat hier sprake is van de inzet van private partijen. Ik vraag me af of het wenselijk is dat private partijen in Brabant aantrekkelijke en attractieve parkeervoorzieningen gaan aanleggen voor vrachtverkeer, dat over het algemeen doorgaand vrachtverkeer is. Ik denk dat dat vooral vlakbij de snelweg hoort. We moeten dat vrachtverkeer niet van die snelwegen proberen af te leiden, zodat ze Brabant injeden. Het gaat me om de verkeersveiligheid. U weet hoe dat zal gaan, als private partijen zich ermee gaan bemoeien. Het principe van private partijen is dat zij onderling gaan concurreren. En ik zie het al gebeuren. Vindt u dit een wenselijke ontwikkeling?

De heer **Smeulders** (PvdA, GS): Ik wilde bijna zeggen, ik ben het met u eens, meneer Heijmans. En dat ben ik ook, als het gaat om, hoe wij om moeten gaan met truckparkings en waar die dan gesitueerd zouden moeten worden. Want het is geenszins onze intentie om verspreid over Brabant heel veel truckparkings op slechte plekken te realiseren. Wij kijken vooral naar de plekken langs snelwegen, waarbij het doorgaand verkeer enkel stopt, omdat zij dat nu eenmaal moeten, omdat de chauffeur ook moet slapen en niet 24 uur per dag mag rijden. Wij zien dit als een opgave voor veiligheid, leefbaarheid, facilitering van het goederenvervoer en voor brede welvaart, inclusief goede arbeidsomstandigheden voor de chauffeurs zelf. Dat moet u toch aanspreken. We willen dat op een goede manier faciliteren op een truckparking. Dus vandaar dat wij het als een inspanning zien, om daar een bijdrage aan te leveren. Er ligt overigens ook nog steeds de motie van uw oud-collega mevrouw De Hoon, die door de Staten is aangenomen, waarin ons al de opdracht is gegeven, om tot truckparkings te komen. Dat is de afgelopen jaren niet gelukt. Ik wil daar alsnog een inspanning voor gaan leveren. Deze motie ondersteunt dat. U hoeft dus niet bang te zijn, dat er heel veel truckparkings komen op plekken waar dat echt niet wenselijk is. Uw kwalificatie over marktpartijen deel ik minder, moet ik eerlijk bekennen. Wij denken dat we wel degelijk marktpartijen nodig zullen hebben, om truckparkings te exploiteren. Wij zullen gaan onderzoeken wat onze rol dan kan zijn, om dat tot stand te brengen. Dat is de samenvatting.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter, laat ik duidelijk zijn, truckparkings stond ook in ons verkiezingsprogramma, want daar moet echt verbetering komen. Dat ben ik absoluut met u eens. En deze motie zou voor ons ook best acceptabel zijn, als de gedeputeerde zegt dat een dergelijke truckparking in principe langs de snelweg komt en dat we die trucks niet Brabant gaan inhalen. Maar u weet, als u het aan private partijen gaat overlaten, dan werken die op basis van concurrentie. Vanuit dat oogpunt kunnen er absoluut ongewenste ontwikkelingen plaatsvinden. Dus ik wil u er echt voor waarschuwen om hier uitermate voorzichtig mee te zijn.

De heer **Smeulders** (PvdA, GS): Die waarschuwing neem ik mee, meneer Heijmans, want ik deel dat uitgangspunt dus wel. Het is een uitgangspunt. Want het kan ook niet gezegd zijn, dat er nooit een truckparking kan komen op een heel groot bedrijventerrein. Dat kan ook zinvol zijn en dat kan net iets verder van de snelweg af zijn. Dus het uitgangspunt deel ik zeker. Dat neem ik graag mee.

De **voorzitter**: Meneer Lauwen.

De heer **Lauwen** (Lokaal Brabant): Voorzitter, we zijn heel blij dat de gedeputeerde deze motie steunt. Wij vinden het wel heel jammer dat deze motie noodzakelijk is, om private partijen te activeren. In 2018 was er al een belofte van de gedeputeerde Van der Maat, om zich volledig in te zetten voor nieuwe truckparkings. Tot nu toe heeft er alleen in 2022 een ontwikkeling plaatsgevonden in het logistiek park Moerdijk. En nu hebben we per se private mensen nodig om dit te realiseren. Dat vinden wij erg jammer.

De heer **Smeulders** (PvdA, GS): Dank u wel, voorzitter, waarvan akte. Oud-collega Van der Maat heeft zich daar buitengewoon voor ingespannen. Het is echter een ingewikkeld vraagstuk, waarin er inderdaad afhankelijkheid is van private partijen voor ontwikkeling en exploitatie. Daarnaast is er ook afhankelijkheid van gemeentes, om ruimtelijke medewerking te verlenen. Dat hoort nog bij het antwoord op de vraag van de heer Heijmans. Gemeentes moeten dit ook willen, anders is het ook ingewikkeld. Zij hebben daar een stevige positie in. Dat is ook een waarborg, dat dit niet zomaar overal tot gekkigheid gaat leiden. Sterker nog, gemeenten zouden af en toe een stap extra moeten zetten, zou ik zeggen. Maar dat is het antwoord op uw vraag.

De **voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, dit zien we als een best sympathieke motie en we hebben ook best wel overwogen om hem mee in te dienen. Maar ik kom nog op een punt, dat net iets anders is dan de vraag van de heer Heijmans, namelijk over de juiste publieke partijen. Want in de motie wordt ook gesproken over parkings langs snelwegen en dan hebben we het over het algemeen over wegen van Rijkswaterstaat, waar Rijkswaterstaat de beheerder is. En dan is het de vraag, of wij er als provincie wel over gaan en over kunnen gaan. En dan hoor ik toch graag van de gedeputeerde hoe hij de uitvoering van de motie ziet, in dat licht. Kan hij in samenwerking met Rijkswaterstaat en het ministerie van I&W tot een goede oplossing te komen? Ziet hij daar mogelijkheden en hoe verhoudt zich dat tot deze motie?

De heer **Smeulders** (PvdA, GS): Dank u wel, voorzitter. Deze interrupties maken heel mooi duidelijk waarom dit zo'n ingewikkeld vraagstuk is. Als we het hebben over truckparking langs rijkswegen, waar feitelijk het grootste knelpunt ligt, dan zijn we afhankelijk van het Rijk, van I&W en Rijkswaterstaat, om dat mogelijk te maken. Een extra afrit is ingewikkeld, in de buurt van een afrit is dat soms ook lastig. Terreinen moeten beschikbaar zijn. Er zit dus een grote afhankelijkheid van het Rijk. Feitelijk ben ik het met u eens als u zegt, dit is een verantwoordelijkheid van het Rijk, om dat langs rijkswegen faciliteren. Het nadeel van het Rijk is een beetje, dat zij niet altijd de verantwoordelijkheid nemen, waarvan u en ik vinden dat ze die zouden moeten nemen. En dat gebeurt hier dus ook. Er komt gewoon te weinig van de grond en daarom ben ik wel bereid om te kijken of we een stap extra kunnen zetten. En daar extra aan kunnen gaan trekken. Want het dient ook echt een Brabants belang. Dus vandaar dat wij ons daarvoor willen inspannen.

De **voorzitter**: De heer Van Hattem tot slot.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, die stap extra zetten, vind ik wel interessant. Dat gaat juist over de uitvoering van deze motie, waar deze gedeputeerde wel invloed op heeft. En ik hoor hem net zeggen, bijvoorbeeld op bedrijventerreinen en langs provinciale wegen. Is deze gedeputeerde dan ook bereid, als deze motie wordt aangenomen, om daadwerkelijk te kijken wat er gerealiseerd kan worden op die locaties, bij bedrijventerreinen en langs provinciale wegen, om daar ook effectief op in te zetten, in plaats van alleen maar af te wachten wat er vanuit het Rijk komt?

De heer **Smeulders** (PvdA, GS): Zeer zeker, voorzitter. Wij gaan ons dus actief inzetten, vandaar dat ik deze motie een goed idee vindt, ook als het om rijkswegen gaat. Of het gaat leiden tot

truckparkings langs provinciale wegen en bij bedrijventerreinen, is de vraag, want dan moet er natuurlijk wel een vervoersvraag zijn. Die zit vooral op die snelwegcorridors, dus het is even zoeken waar dat dan zinvol is. Maar wij gaan zeker een extra stap zetten, ook langs rijkswegen.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

De heer **Smeulders** (PvdA, GS): Dank u wel, voorzitter. Ik ga door naar motie 123 van de VVD-fractie, Van wegen afstoten naar wegen aanpakken. Die motie krijgt de appreciatie geen bezwaar, want die motie doet oproep aan ons college om de oriënterende gesprekken, die we met gemeentes voeren om een aantal van onze wegen over te nemen, binnen nu en een jaar af te ronden. Het is alleen maar goed dat daar ook een duidelijk perspectief op is, wanneer dat dan zou moeten gebeuren. De motie roept ook op om de incidentele middelen die bij de herijking van ons beleid voor beheer en onderhoud beschikbaar zijn gesteld, om die overdrachten mogelijk te maken, weer anders in te gaan zetten, mochten ze nu niet ingezet worden. Dat is natuurlijk zeer logisch, om dat te doen. Als je ze niet nodig hebt, omdat je geen wegen kunt overdragen, dan moet je ze anders inzetten. Ik wil wel een kanttekening maken. Op het moment dat het ons niet lukt om wegen over te dragen, betekent dat dat er een structureel financieel gat ontstaat op onze begroting voor beheer en onderhoud. Bij de vorige herijking is besloten dat dit al ingerekend is, om die begroting voor beheer en onderhoud langjarig sluitend te krijgen.

De **voorzitter**: Ik zie een interruptie. Gaat uw gang.

De heer **Van Nuland** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Het is een helder verhaal van de gedeputeerde. Dank ook voor de appreciatie van onze motie. Ik heb een vraag over dat structurele gat. Als ik het goed begrijp, ontstaat dat structurele gat ook op het moment dat het geld op de plank ligt, maar gemeenten niet bereid zijn om wegen over te nemen. Klopt dat?

De heer **Smeulders** (PvdA, GS): Ja, exact. Dit is het vraagstuk wat ik zojuist beschreef. Op het moment dat het niet lukt om provinciale wegen over te dragen aan gemeentes, ontstaat er een structureel financieel gat. Die overdracht is al ingerekend in het sluitend krijgen van onze onderhoudsbegroting.

De heer **Van Nuland** (VVD): Dank u wel. En in die zin kunt u onze motie interpreteren als nog een jaar de tijd om een optimale inspanning te doen, om te kijken wat we nog wel kunnen overdragen en dan te gaan kijken hoe we die middelen beter kunnen besteden, voorkomend dat we een structureel gat slaan.

De heer **Smeulders** (PvdA, GS): Dank u wel voorzitter. Ja, die incidentele middelen, twintig miljoen is het uit mijn hoofd, kunnen we anders inzetten. Maar we hebben structureel wel iets te repareren richting de toekomst en dat is ook niet heel aantrekkelijk. Vandaar dat ik me zal inspannen om conform uw opdracht in dat beheer- en onderhoudsbeleid toch een aantal wegen over te dragen. We voeren er oriënterende gesprekken over, daar ga ik u over een jaar over rapporteren. Dan door motie 129 van de SP, Innovatie voor het OV. De motie vraagt slimme en innovatieve methodes te onderzoeken, om ondanks personeelstekorten waar we mee geconfronteerd worden, waardoor de dienstregeling nog steeds niet gereden wordt, toch meer capaciteit in het OV te realiseren. U noemt dat toegankelijker maken. Ik vertaal het even als, toch meer Brabanders in de bus, ondanks dat er niet meer chauffeurs zijn. Die motie krijgt de appreciatie geen bezwaar. Ik vind dit een goede oproep. Wij doen al een aantal dingen, denk aan het verlengen van de concessie in Zuidoost, waardoor er zestien extra lange elektrische bussen op de weg komen. Daar is een chauffeur voor nodig, net als voor een kleinere bus, maar er kunnen veel meer mensen in. Dat soort dingen zijn slim. Ook zijn er infrastructurele aanpassingen, waardoor bussen beter doorrijden, waardoor we ook meer dienstregeling uren krijgen. Dat is ook slim. Dat soort dingen kunnen we onderzoeken. Er is een kanttekening.

Tariefaanpassingen zijn ingewikkelder, want die zijn structureel van aard en misschien ook wel contrair met het bestuursakkoord, wat u ons heeft opgedragen uit te voeren. Dus die kanttekening wil ik maken, maar ik vind het wel een goede oproep om creatief te zijn. Ik zie inmiddels dat de motie die ik net van appreciatie voorzien heb het nummer 129a heeft, niet 129. Dat is goed om te weten. Volgens mij is er een partij als extra indiener bijgekomen, dat voor de volledigheid. Dan door naar motie 136 van de fractie van de PVV en een aantal andere fracties. Dat is een oude bekende. Dat is de PVV-motie om een ruit om Eindhoven te realiseren. Ik zou kunnen zeggen, die krijgt de appreciatie ontraden met dezelfde argumentatie als de afgelopen jaren. Dat zou consistent zijn. U heeft de motie echter enigszins gewijzigd. U vraagt om draagvlak te gaan onderzoeken. Daar is ons college niet per se toe bereid, aangezien wij liever bezig zijn met de zaken, die wel tot ons beleid behoren en waarin we ons volledig moeten inzetten om de bereikbaarheid van die regio te verbeteren. Middelen uit Beethoven inzetten, dat kunnen wij niet, want die zijn er niet. Die kunnen wij niet inzetten voor dit project dus daar ga ik verder ook niet op in. Dat zou zelfs afbreuk aan die deal doen, daar moeten we mee oppassen. Verder moeten we actief in Den Haag gaan lobbyen. U weet misschien wel wat de situatie rond het Mobiliteitsfonds is, hoe zwaar de nieuwe bewindspersonen van I&W het financieel gezien hebben, om überhaupt nog enige vorm van bereikbaarheid in het land overeind te houden. Ik denk niet dat het heel kansrijk is en ik vind oprecht dat wij andere prioriteiten hebben, waar wij voor moeten gaan lobbyen. U heeft deze week een Statenmededeling van ons ontvangen omtrent de inzet bij BO's begin volgend jaar. Ik heb uw fracties een aantal suggesties meegegeven, waarvoor u dan zelf zou kunnen gaan lobbyen bij uw vrienden in de Tweede Kamer. Daar staat dit punt niet bij. We hebben een aantal andere prioriteiten, die echt wel lastig genoeg zijn om overeind te houden, ondanks dat het zaken zijn die lang geleden al afgesproken zijn met onze vrienden van de rijksoverheid. Dus tot zover motie 136. Dan naar motie 146, Effectieve handhaving in het verkeer. De motie verzoekt ons best een aantal dingen. Het loopt ook een beetje door elkaar. Hij krijgt de appreciatie ontraden. En dat is niet omdat we hem onsympathiek vinden. Op de meeste punten doen we dit ook wel. Wat wij niet zinnig vinden om op dit moment te doen, is extra onderzoek naar de oorzaken van verkeersongelukken op onze provinciale wegen. Want op metaniveau hebben we daar redelijk inzicht in. En als je dat echt diepgaand wilt gaan onderzoeken, bij ieder ongeluk, dan is het de vraag of je daar een sluitend bewijs op krijgt. En wij denken dat het niet heel zinnig is om te doen, omdat het opstellen van ons nieuwe Brabantse Verkeers- en Vervoersplan, dat dit jaar is vastgesteld, wel degelijk is gedaan op basis van een meta-analyse. Dus wij denken dat wij het goede beeld te pakken hebben. Wij denken niet dat het makkelijk is om een scherper beeld te krijgen, door per locatie of per ongeluk daarnaar te gaan kijken. Bovendien is dat heel duur en verdragend. Dat willen we liever niet. Dat ziet specifiek op het eerste en tweede punt van uw motie. Als het gaat om het inzetten op handhaving op de grootste risicolocaties, dan is dat iets wat wel past. Dat is het derde punt van uw motie. Dat doen we feitelijk al. Wij werken erg data gedreven, we werken risicogericht, wij hebben gesprekken met het OM over de inzet van met name tijdelijke flitsvoorzieningen. Dat hebben we ook geantwoord op uw technische vragen. Het OM is er ook responsief op. Op het moment dat wij ergens een plek zien op onze wegen, waar bovengemiddeld veel ongevallen plaatsvinden en wij het beeld hebben dat dit komt door een snelheidsoverschrijding, die daar nogal vaak plaatsvindt, dan kunnen wij het OM vragen daarop te handhaven. Doorgaans doen ze dat ook. Ik zie niet echt een noodzaak om daar een extra stap in te gaan zetten. PS informeren over hoe wij handhaven als wegbeheerder, of hoe wij inzetten op handhaving, is geen enkel probleem. Wij zijn daar niet verantwoordelijk voor, dat is het OM. Maar we hebben daar wel gesprekken met hen over. Wij kunnen hen daarin proberen te sturen. Maar de motie krijgt wel de appreciatie ontraden. En ik hoop u te overtuigen van het feit dat deze motie deels niet onze prioriteit zou moeten zijn en deels al gewoon onderdeel van ons beleid is.

De **voorzitter**: De gedeputeerde doet bijna een uitlokking. De heer Buiks heeft het woord.

De heer **Buiks** (CDA): Zo voelde het ook, gedeputeerde en commissaris. U zegt, wij doen het allemaal al zo goed en we zijn er allemaal zo goed in. U wilt de motie daarom ontraden. Wilt u uw top drie aan resultaten geven, die u gehaald heeft uit de gesprekken met het OM? Dus waar kan ik gewoon in Brabant zien, dat u echt resultaten heeft behaald bij het OM met de gesprekken die u gevoerd heeft?

De heer **Smeulders** (PvdA, GS): Dank u wel, voorzitter. Ik verkeer langer in dit huis en zal niet ingaan op een, twee, drietjes. Dat ga ik even lekker niet doen. Wij hebben een regulier overleg. Ik heb aangegeven hoe vaak er in de afgelopen jaren mobiele flitsinstallaties langs onze wegen zijn geplaatst op ons verzoek. Dat hebben wij u al laten weten in het antwoord op uw technische vragen. Als u de locaties wilt, dan kan ik die ook nog naleveren. Die heb ik zo niet in mijn achterhoofd, dat vind ik ook niet relevant, moet ik eerlijk zeggen. Dus die kan ik u aanleveren. Wat wij ook doen, is samen met het OM en de politie inzetten op de Handhavingsbus, met name om automobilisten te betrappen die met een smartphone in hun auto zitten, terwijl ze aan het rijden zijn. Daar leveren wij bijvoorbeeld wel degelijk een financiële bijdrage aan, als het om handhaven gaat. Het is een groot succes en krijgt ook veel zichtbaarheid. Dat vind ik een succes waar ik in ieder geval trots op ben. En dat is het antwoord op uw vraag.

De **voorzitter**: De heer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): U komt tot twee, constateer ik. Beiden komen uit de koker van de provincie, niet vanuit het Openbaar Ministerie?

De heer **Smeulders** (PvdA, GS): Ik probeer het nog een keer. Het Openbaar Ministerie is in Nederland verantwoordelijk voor de handhaving op alle wegen, zowel gemeentelijke wegen, rijkswegen als provinciale wegen. Op het moment dat wij als wegbeheerder zien dat er plekken zijn waar veel te hard gereden wordt, is het aan ons om aan te geven aan het OM dat er op die weg, op die plek veel te hard gereden wordt. Wij geven dan het signaal aan het OM dat het fijn zou zijn, als daar eens een tijd lang een mobiele handhavingsunit komt te staan, een flitspaal. Of dat er incidenteel door de politie wordt geflitst, want dat gebeurt nog veel vaker. En dan gebeurt dat doorgaans ook gewoon. Dat is wat ik zeg. Het zal ongetwijfeld ook zo zijn, dat zij zelf af en toe bedenken waar ze wel en niet gaan handhaven. Het is niet zo, dat het altijd van ons komt, maar in die gevallen die ik u door heb gegeven, is dat wel zo.

De **voorzitter**: Meneer Van Nuland.

Meneer **Van Nuland** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Dank aan de gedeputeerde. Het is volgens mij een helder verhaal. Het verhaal is ook al vaker verteld in dit huis. Wat wel nieuw is, is dat er een landelijke discussie gaande is over die bevoegdheden. Die is geïnitieerd door een aantal gemeenten. Zij hebben aangegeven dat zij meer ruimte willen hebben, om zelf te kunnen kiezen waar gehandhaafd wordt. En onze fractie heeft een half jaar geleden een oproep gedaan aan de gedeputeerde, om hierover in gesprek te gaan en hierop mee te liften vanuit de provincie. Kunnen wij misschien als provincie iets meer regie in handen krijgen, als het gaat over de plekken waar gehandhaafd gaat worden? Ik begreep dat er dit najaar gesprekken over gevoerd zouden zijn. Mijn vraag aan de gedeputeerde is dan ook, zijn die gesprekken al gevoerd en wat was het resultaat daarvan?

De heer **Smeulders** (PvdA, GS): Dank u wel, voorzitter. Die gesprekken hebben nog geen resultaat.

Ik ben zelf wel een keer bij een meeting in Den Haag erover geweest. Dat was overigens voor de zomervakantie. Ik ben ook IPO-portefeuillehouder als het om verkeersveiligheid gaat. Mijn inschatting is dat dit een vraagstuk is, dat in Den Haag tussen een aantal departementen in ligt en waar nog geen overeenstemming over is. Het ligt met name tussen I&W en Veiligheid en

Justitie. Dus ik weet op dit moment niet helemaal hoe dat er voor staat, maar die gesprekken worden wel gevoerd. Het is overigens ook zo dat provincies hier genuanceerd naar kijken. In principe zijn we van mening dat het een verantwoordelijkheid en bevoegdheid van de politie is om te handhaven. Het is te makkelijk om te zeggen dat gemeentes en provincies die verantwoordelijkheid maar over moeten nemen, want het zou ongetwijfeld niet gepaard gaan met de opbrengst, die we daar dan bij krijgen. Dat is te makkelijk. Wij kijken daar genuanceerd naar. Dat geldt overigens ook voor de gemeentes in Brabant, want het is ook aan de orde geweest tijdens ons BrabantStad overleg. Daar is niet echt een eenduidige lijn te ontdekken.

Meneer **Van Nuland** (VVD): Dank, voorzitter. Dit is van onze kant natuurlijk geen pleidooi voor een provinciale wegenpolitie, zoals we dat bijvoorbeeld in Italië zien. Dat past helemaal niet in het stelsel dat we in Nederland hebben. Dat begrijp ik. Ik hoop wel dat de gedeputeerde zich gesteund voelt, misschien ook wel door de motie van het CDA, onze eerdere oproep en inmiddels ook een aantal andere partijen in deze Staten, om deze discussie wel echt aan te gaan, om te kijken waar we dan wel meer regie kunnen krijgen als provincie, om die handhaving aan te pakken. Want in die zin ben ik het wel eens met de CDA-fractie. Het is wel heel hard nodig.

De heer **Smeulders** (PvdA, GS): Dank u wel, voorzitter. Wij hebben dus al wel degelijk regie als het om onze eigen wegen gaat, omdat wij het OM gewoon kunnen aanspreken. Doorgaans komt het dan uiteindelijk ook wel door met die handhaving. Wat we wel zien, is dat het traag is. Dus dat het lang duurt voordat het OM en de politie acteren. Dat heeft ongetwijfeld allemaal weer goede redenen, die te maken hebben met hun capaciteitsgebrek en andere prioriteiten. Maar dat is een punt van aandacht. De regie moeten we blijven voeren, vooral data gedreven en risicogericht.

De **voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ik vind de "Polizia Provinciale" best wel een interessante optie, maar daar gaat mijn vraag niet over. Ik wil toch nog even terugkomen op de ruit om Eindhoven, want ik hoor de gedeputeerde nu allerlei redenen noemen, waarom het niet zou kunnen en die zijn toch vooral financieel van aard. Als we nu los van de beschikbare financiën kijken naar de oplossingen die nodig zijn voor het verkeer rond Eindhoven en Helmond, dan moeten we toch vaststellen dat het steeds vastloopt op het bestaande wegennet. Als er een incident is op de bestaande snelwegen rond Eindhoven, komt het daar allemaal in een fuik en kan het verkeer geen kant op. Hoe kijkt de gedeputeerde er dan tegenaan? Wat als wij zouden gaan lobbyen in Den Haag? Als ik zou zeggen tegen meneer Madlener, we moeten eens ergens gaan investeren. Krijg ik dan deze provincie, deze gedeputeerde mee, om te zeggen dat dit ook de oplossingsrichting is die wij willen? Dat wij als provincie zelf ook een ruit om Eindhoven willen kunnen realiseren, als daar financiële middelen voor beschikbaar zijn.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Smeulders** (PvdA, GS): Het antwoord is nee, meneer Van Hattem. Dat zal u niet verbazen. Wij hebben namelijk samen met de regio een andere visie op hoe we de bereikbaarheid van die regio kunnen verbeteren. Daar werken we ook aan. Dan kan ik nu allerlei A-nummers en N-nummers gaan noemen, waar we dan verbeteringen aan proberen te bewerkstelligen, maar die kent u zelf ook wel. Het begint bij de A2 en A67, waar echt een verbreding nodig is en ook breder dan alleen Geldrop en Leenderheide, als het om de A67 gaat. Dat betekent dat we de N279 moeten versterken, dat betekent iets voor de N612. Er komt een zuidelijke ontsluiting bij Helmond in beeld. We zijn ook met Deurne en Helmond en de N270 bezig en de N612 Beeksebrug. Kortom, er worden aan alle kanten in die regio plannen gemaakt om die wegen te versterken. Dit is onze inzet en dat is iets anders dan tien jaar in de tijd teruggaan naar

een alternatief, waar toen in ieder geval weinig draagvlak voor was. En dat kwam ook uiteindelijk omdat de gegevens niet overtuigend waren, dat het daadwerkelijk iets op zou lossen. Dus ik maak andere keuzes.

De **voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dat laatste, dat klopt al niet. De gegevens waren wel degelijk overtuigend. Er lag een superpositieve MKBA voor de Noordoostcorridor. Dus op dat punt ben ik het geheel niet eens met de gedeputeerde. Maar stel dat de minister hier met een grote zak geld aankomt en zegt, hier zijn alle financiële middelen om die ruit om Eindhoven als provinciale weg aan te kunnen leggen. Wat zegt dit college dan? Zegt deze gedeputeerde dan, hou dat geld maar, we gaan het gewoon niet doen? Of zegt hij, dan zouden we het dus wel doen?

De heer **Smeulders** (PvdA, GS): Het antwoord is dan dat wij liever hebben dat zij hun geld anders prioriteren. Dat is het antwoord op de vraag.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

De heer **Smeulders** (PvdA, GS): We zijn in die zin koersvast samen met onze partners om de bereikbaarheid van die regio te verbeteren. De Beethovendeal levert daar weer een extra bijdrage aan. Kortom, we zijn koersvast. Dan door naar motie 158, Geef startups groen licht. Het is een motie van de Volt-fractie. Startups inzetten voor innovatieve maatregelen. Die motie krijgt de appreciatie geen bezwaar. We kennen mevrouw Vossen inmiddels ook wel als vaste hoeder van de verkeersveiligheid in uw Staten. En ik ben daar blij mee, want die aandacht kan er niet genoeg zijn. We weten dat de verkeerscijfers, daar heeft u gelijk in, vorig jaar echt beter waren als het om het aantal doden ging in het verkeer, dan het jaar ervoor. Dus dat is positief. We hopen dat het zo blijft. Het is ook noodzakelijk. We moeten naar nul. Dat zal niet morgen zijn, misschien wel nooit, maar die doelstelling is terecht. Inzetten op gedragsverandering is essentieel. Onconventionele maatregelen zijn ook nodig, daar heb je innovatie bij nodig. We hebben Smart, daar is inmiddels ook al op ingezet. En wat u voorstelt, past prima in die aanpak. Het is zinvol om te kijken of we via die Startups hier een stap extra in kunnen zetten, zoals u het voorstelt. Dus appreciatie geen bezwaar. We gaan dit doen als uw Staten deze motie aannemen. Dan door met motie 159 van Forum voor Democratie over werfborden, met een vermelding van de projectkosten bij alle provinciale projecten in zijn algemeenheid. Die motie gaat ons college ontraden. Vooral omdat de scoop nogal ver gaat en hij heel breed is. Dan zou je feitelijk bij elk project en elke subsidie die we verlenen, de kosten erbij moeten gaan vermelden. Dat lijkt ons niet helemaal zinvol. Ik wil daar ook bij aangeven dat wij juist, ook gezien de verkeersveiligheid waar we het zojuist over hadden, goed nadenken over de bebording die wij zetten langs onze infrastructuur, want het leidt automobilisten en andere verkeersdeelnemers af. En dat is ook iets waar we mee moeten oppassen.

De **voorzitter**: De heer Minkels.

De heer **Minkels** (Forum voor Democratie): Dank u wel, voorzitter. Die borden worden wel in Eindhoven gebruikt. Houden zij hier dan geen rekening mee?

De heer **Smeulders** (PvdA, GS): Dat weet ik niet. Dat is ook aan de gemeente Eindhoven, dus daar kan ik u geen antwoord op geven.

De **voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Onze fractie heeft verschillende jaren geleden al gepleit om op deze manier de kosten inzichtelijk te maken bij infrastructurele projecten. Zoals

andere landen dat ook doen. In Frankrijk, België, noem maar op, worden zulke borden geplaatst en zelfs een keer bij een gezamenlijk project tussen de provincie en Vlaanderen stond er zo'n bord bij de grens, dit ecoduct heeft zoveel euro gekost. Maar als ik de gedeputeerde nu hoor zeggen dat we anders moeten omgaan met die borden langs de wegen, geldt dat dan ook voor reclameborden? Zou dat dan niet een mooie gelegenheid zijn om onze goede, oude provinciale landschapsverordening weer terug te laten keren?

De heer **Smeulders** (PvdA, GS): Dank u wel, voorzitter. Meneer van Hattem en ik hebben in vervlogen tijden dit soort gesprekken in deze zaal ook meegemaakt over die verordening. Laat ik daar nu geen toezeggingen op gaan doen. Wat ik nogmaals wil uitspreken, is dat als we echt menen dat verkeersveiligheid voor ons belangrijk is en dat we daar onconventionele maatregelen in moeten overwegen, dan is dit iets wat in ieder geval aan de orde zal moeten komen. Daar moeten we over nadenken. Dit is gewoon onderdeel van afleiding van automobilisten. Of dat nou een smartphone is, of een bord of reclame langs de weg, het leidt allemaal af. Goed, ik heb erover gezegd, wat ik erover gezegd heb. Als we er in de toekomst nog ooit over na moeten denken, dan ben ik van de partij.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, dit roept bij mij wel een herinnering op met betrekking tot het intrekken van de provinciale Landschapsverordening. Voor de mensen die nog niet zo oud zijn als ik, de verordening was bedoeld om te voorkomen dat er allerlei borden langs de wegen zouden komen en karretjes en andere reclame-uitingen, die het landschap visueel vervuilen. Die intrekking zou ook geëvalueerd worden bij tijd en wijle. Kan de gedeputeerde aangeven in hoeverre daar nog evaluaties van plaatsvinden, of er nog van die visuele vervuiling is opgetreden na het intrekken van die verordening? Misschien is het toch eens tijd om daarnaar te kijken, want op sommige plaatsen nemen zulk soort activiteiten toe, waardoor ook het verkeer en de verkeersveiligheid in het gedrang komen.

De heer **Smeulders** (PvdA, GS): Mag ik u een voorstel doen? Mijn voorstel zou zijn dat wij daar schriftelijk op terugkomen. Gezien het feit dat dit echt meer dan tien jaar geleden speelde, moeten wij eens heel goed kijken wat er sindsdien allemaal gebeurd is. Ik heb geen idee, ik weet niet of we dat heel makkelijk kunnen vinden. Daar zullen we even naar moeten kijken, maar dan gaan we daar schriftelijk op terugkomen. Mocht u daar dan verdere acties op willen ondernemen, dan kunt u dat later doen.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

De heer **Smeulders** (PvdA, GS): Dank u wel, voorzitter. Door naar moties 166 en 167 van de fractie van de ChristenUnie-SGP. Zij vragen om het indexeringsvraagstuk op onze openbaar vervoer concessies te repareren. Ik wil de indiener van deze motie vragen om deze voorlopig aan te houden tot de behandeling van de perspectiefnota. In onze vorige perspectiefnota is al een haak gemaakt, waarin in ieder geval wordt onderkend dat de constatering in deze motie feitelijk kloppen. En dat het een opgave is. Wij zouden graag als college de gelegenheid krijgen, om hier gewoon ordentelijk in het proces van de perspectiefnota op te reageren, ook in relatie tot schoon opleveren, waar we het hebben over financiering van structurele taken. We gaan kijken welke voorstellen we willen doen. Die ruimte wil ik graag vragen. Als u die ruimte niet kunt geven, dan moet ik de motie helaas ontraden, omdat hij op dit moment te vroeg komt voor ons. En ik zie dat u daar waarschijnlijk op wilt ingaan.

De **voorzitter**: De heer Schipper.

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Dank u wel, voorzitter. Op zich is uw reactie helder voor mij. Wat ik nog wel heel belangrijk vind om ook te horen, is of u onderkent dat het eigenlijk heel belangrijk is, of eigenlijk gewoon essentieel is, dat die middelen ook gewoon uit het programma

Openbaar Vervoer gaan, gelet op de tekorten die er zijn en gelet op het feit dat het heel erg moeizaam is met het openbaar vervoer.

De heer **Smeulders** (PvdA, GS): Vraag een portefeuillehouder of hij graag heeft dat er voldoende middelen voor zijn eigen beleidsterrein zijn. Ik denk dat je snel een bevestigend antwoord krijgt. Het is echter wel een ingewikkeld vraagstuk, omdat wij middelen in onze algemene uitkering, die natuurlijk wel degelijk geïndexeerd wordt, van het Rijk krijgen. Wij gebruiken intern een andere systematiek voor indexering, die lager is dan de landelijke indexering. We hebben bij OV ook nog te maken met een indexeringssystematiek die landelijk wordt afgesproken, die contractueel met de OV-bedrijven bepaald is en die de laatste jaren veel hoger was, dan die rijks- en provinciale indexeringen. Dat weet u, want daar hebben wij u vaker over geïnformeerd. Het is ook al twee keer gerepareerd, onder andere in de perspectiefnota. Kortom, het is een ingewikkeld vraagstuk. Wij komen daar in de perspectiefnota op terug. Het klopt ook, dat als je dit niet repareert, dat je dan inderdaad een structureel probleem op je OV-concessies hebt.

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Maar mag ik dit dus interpreteren als een duidelijke toezegging hierop? Dat u hierop expliciet terugkomt in de perspectiefnota en ook een uiteenzetting doet over hoe dit zit?

De heer **Smeulders** (PvdA, GS): Jazeker. En als u niet zo enthousiast bent over het voorstel dat we doen, dan is het aan u om die moties te zijner tijd toch in stemming te brengen.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

De heer **Smeulders** (PvdA, GS): Dank u wel. Dan heb ik een laatste motie die ik mag appreciëren. Dat is motie 168 van de ChristenUnie-SGP, Agrarische gronden behouden voor extensivering. Ik vind het ingewikkeld om deze motie van een appreciatie te voorzien, omdat deze vraagt om het bestaande grondareaal van de provincie bij voorkeur beschikbaar te stellen voor extensieve of natuurinclusieve boeren. Grotendeels doen wij dat al, waarbij het ook nog zo is, dat biologische boeren met SKAL-certificering bij ons sowieso bovenaan staan. Die noemt u niet in deze motie, maar die staan vooraan. Ten tweede vraagt u het bestaande grondareaal van de provincie verder uit te breiden en middelen beschikbaar te stellen vanuit het Ontwikkelbedrijf. Op dit moment is dat niet nodig, omdat wij voldoende middelen beschikbaar hebben, om grond te kopen via allerlei grondbanken. We hebben verschillende grondbanken, van de strategische grondbank tot onze natuurinclusieve grondbank. Dus er is niet per se noodzaak voor meer geld, of meer grondbanken op dit moment. Wij moeten zorgen dat we grond kopen. Het heeft hele andere redenen, waarom dat ingewikkeld is. Daar wordt ook wel weer aan gewerkt, om dat te fiksen. Maar ik denk dus dat de motie de vinger niet helemaal op de zere plek legt, waar nu het probleem zit. Ik zou kunnen betogen dat we dit nu al doen, ik zou ook kunnen betogen dat het om ondersteuning van ons beleid gaat. Dus ik vind hem een beetje lastig. Ik wil voorstellen dat wij in de tweede termijn hier een appreciatie op geven. Ik ga dit nog even kortsluiten in ons college. Ik heb dat nog niet kunnen doen, want hij werd pas heel laat bij ons aangeboden.

De **voorzitter**: Een interruptie. De heer Nuijten, ga uw gang.

De heer **Nuijten** (JA21): Dank u wel, voorzitter. Ik mis nog de appreciatie op motie 153.

De heer **Smeulders** (PvdA, GS): Daar heeft u gelijk in, met excuses voorzitter. Daar ga ik graag op in. De motie van de heer Nuijten met de titel, Een station voor Eindhoven Airport, verzoekt ons college om bij de actualisatie van het MIRT-onderzoek Verstedelijking en Mobiliteit Brainport Eindhoven ook een station bij Eindhoven Airport mee te nemen. Dat gaat gebeuren, dat kunnen we doen. De motie krijgt de appreciatie geen bezwaar. Dank u wel, die was ik inderdaad vergeten.

De **voorzitter**: Er komt nog een interruptie aan. De heer Lauwen.

De heer **Lauwen** (Lokaal Brabant): Voorzitter, we hadden nog een vraag gesteld over onderzoeken rondom bereikbaarheidsarmoede, naar aanleiding van het rapport van het Planbureau voor de Leefomgeving en het lopende onderzoek door de RNOB. Wij willen graag weten wat de status van het onderzoek is.

De heer **Smeulders** (PvdA, GS): Jazeker, dat kan. Ik heb daar gisteren een bestuurlijk overleg over gehad. Regio Noordwest-Brabant heeft een onderzoek laten doen naar de bereikbaarheid van hun landelijk gebied. Dat is nogal groot, met name het oostelijke deel van die regio. Dat onderzoek is afgerond. Dat onderzoek is bestuurlijk ook besproken en wordt nu gedeeld met de gemeenteraden. Wij hebben het ook ontvangen. Ik kan het u gewoon doen toekomen de komende weken. En dan kunt u daar kennis van nemen. Het is belangrijk om te vermelden, dat zal ik er dan nu alvast bij zeggen, dat een aantal van die aanbevelingen al onderdeel zijn van de nieuwe OV-concessie voor Oost-Brabant. Bravoflex helpt natuurlijk enorm mee om de bereikbaarheid van het landelijk gebied te vergroten. En daarnaast zitten er ook veel aanbevelingen voor de gemeentes zelf in. En die gaan daar ook mee aan de slag. Dus u gaat dat onderzoek ontvangen en ik hoop dat uw vraag op deze manier voldoende beantwoord is.

De **voorzitter**: Dank u wel. Het woord is aan de heer Maes.

De heer **Maes** (SP, GS): Dank u wel. Voorzitter, ik heb een elftal moties, te beginnen met de motie van de BBB en 50PLUS over Brabantlogie. Ik lees hem als een lofzang op de Brabantse cultuur. Hij is ook nog eens opgehangen aan de aankoop van Godina de Groot, het schilderij van Van Gogh. Daar gaat mijn hart als gedeputeerde Cultuur natuurlijk sneller van kloppen. En dat betekent ook dat we deze motie aan het oordeel Staten kunnen laten. Het past binnen ons beleid en het is ook deels al wat Erfgoed Brabant doet. Als u op deze manier dit wenst in te vullen, dan is dat aan de Staten, dus vandaar deze appreciatie. Dan motie 110, 110c inmiddels, van de BBB, 50PLUS, VVD, SP, ChristenUnie-SGP. Het gaat over Kamp Vught. Kamp Vught is de laatste tijd veel in het nieuws gekomen en het is ook een nationaal monument. Dat is niet alleen maar een naam, dat betekent ook dat de landelijke overheid hier primair de verantwoordelijkheid voor draagt. Dus het is ook terecht dat daar is aangeklopt voor extra ondersteuning, bij OCW als ik me niet vergis. Dat is voor het komende jaar weer geborgd. Maar Kamp Vught gaat ons als provincie ook aan het hart, dus vandaar dat wij in het verleden regelmatig bij zijn gesprongen. Maar u stelt in uw motie dat het bedrag van een ton per jaar al tien jaar lang min of meer hetzelfde is. U heeft gelijk. Een ton tien jaar geleden is anders dan een ton nu. Daar kun je een stuk minder van kopen, of van aanschaffen of van organiseren. Dus uw oproep om dat te gaan indexeren, kunnen wij ondersteunen. Daar ben ik wel positief over. Maar zuinigjes heet dat dan de appreciatie geen bezwaar. Dan motie 116 over de historische wegen in Brabant, van de BBB, de PVV en 50PLUS. Hier zijn eerder vragen over gesteld door de PVV over deze Napoleonroute. Eigenlijk stond er al min of meer de toezegging dat we ermee aan de slag gaan. Deze motie roept op om nog iets breder aandacht daarvoor te vragen. Dat gaan we graag onderzoeken. Het is ook een mooie oproep, dus ook deze motie krijgt geen bezwaar. In motie 119, Steun onze paralympiërs van de BBB, wordt opgeroepen om daar de BOM voor in te zetten. Het technische antwoord is dat de BOM, onze ontwikkelingsmaatschappij daar niet het juiste instrument voor is. Die heeft ook andere prioriteiten en bovendien hebben we die niet aan een lijntje, ondanks dat we er voor de helft eigenaar van zijn. Ze hebben ook hun eigen prioriteiten. Daarnaast doen we al heel veel voor sporters, ook voor paralympische sporters. Het is niet voor niks dat de Brabantse olympiërs en paralympiërs zo fantastisch gescoord hebben. En ook landelijk hebben we natuurlijk als Nederland heel goed gescoord. Dus ik wil deze motie dan ook ontraden, omdat we op dit moment al veel doen, zowel voor de professionals als voor de breedtesport in de vorm van Uniek Sporten Brabant.

De **voorzitter**: Meneer Frenken.

De heer **Frenken** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Wij zijn daar op uitnodiging geweest, bij de huldiging. We hebben gesproken met een aantal paralympiërs. Zij zetten zich enorm in, dat is fantastisch. En in het gesprek komt dan naar voren, dat ze het eigenlijk nog veel beter zouden kunnen doen als er een mogelijkheid was, om het materiaal dat ze gebruiken op de individuele sporter aan te passen. Dat zou hier in Brabant toch moeten kunnen? Daar is coördinatie voor nodig. We hebben hier Ottobock, die zijn hier fantastisch in thuis. We hebben een universiteit, die hebben de kennis en de technologie waar het om gaat. We hoeven er zelf misschien niks aan te betalen. Defensie heeft dadelijk een hoop geld. Maak wat slimme combinaties, dat moet toch aanspreken? Want ik hoor heel vaak, we gaan dingen slim oplossen. Ik denk, laat ik dat woord ook eens een keer gebruiken. En het enige waar het mij om gaat, is dat er iemand is die zaken bij elkaar brengt. Ik dacht aan de BOM, want het gaat om startups. Bij de dual use kan dat geld ingezet worden onder andere voor die paralympiërs. Daar liggen kansen, om ze nog beter te laten presteren. Ik vind ook dat het een gebaar is van ons uit. Meer dan alleen maar staan te klappen als dank dat zij zo goed gepresteerd hebben, maar om met hen mee te denken in hoe het nog beter kan. Ik vind dat een blijk van waardering, als wij dat kunnen combineren. Voor henzelf is dat erg lastig.

De **voorzitter**: Wilt u tot een afronding komen?

De heer **Frenken** (BBB): Dit valt in het orthesegebied en daar ligt, hoe triest het ook is, een hele nieuwe markt. Er liggen volgens mij alleen maar kansen en ik roep de gedeputeerde op, pak die kans. U mag het in een andere vorm tot uiting brengen. Maar dat is mijn oproep. Dank u wel.

De heer **Maes** (SP, GS): Dank u wel, voorzitter. Dank u voor deze interruptie. De motie heet ook Steun onze paralympiërs en ik wil de indruk wegnemen dat we dat onvoldoende zouden doen op dit moment. Ik was ook bij diezelfde huldiging, waar de heer Frenken bij aanwezig was. Nogmaals wil ik herhalen dat wij als Nederland heel goed gescoord hebben, zeker bij de Paralympische Spelen. Materieel is ook zeer belangrijk, dus dat wil echt zeggen dat daar echt wel al heel wat gebeurd. We zouden onszelf tekort doen als we dat niet allereerst zouden erkennen, ook via het Team NL Zuid van de NOCNSF. Er staat ook in de uitvoeringsagenda Sport dat we enkele honderden topsporters, ook paralympiërs, ondersteunen. En dat heeft ook met materiaal te maken. We doen daar al van alles, dat wil ik zeker onderstrepen. Ik wil u wel enigszins tegemoet komen. Als de signalen die u heeft gehoord tijdens die huldiging van de paralympiërs ons ook bereiken via BrabantSport, wat daar de uitvoeringsorganisatie voor is, dan gaan we zeker met hen in gesprek, om te kijken waar we dan nog slim gebruik van kunnen maken.

De **voorzitter**: Meneer Frenken, kort.

De heer **Frenken** (BBB): Een topsporter presteert beter dan dat hij zijn best doet. Ik hoop dat ook de gedeputeerde dat doet. Ik hoor, we doen al veel. Maar net even dat tandje erbij. Dan kan het wel. Dank u.

De **voorzitter**: Ik ga naar de heer Heijmans.

De heer **Heijmans** (SP): Voorzitter, ik wil toch aan de gedeputeerde het volgende vragen. Natuurlijk moeten we die Olympische sporters steunen, maar als je kijkt naar de gehandicaptensport in zijn breedte in Brabant, dan is het vooral belangrijk dat we ons vooral ook inzetten voor de niet-Olympiërs. En dat we mensen met een beperking, die bezig zijn met sport, ondersteunen. Dus eigenlijk de breedtesport binnen de gehandicaptensport mogelijk maken. Vindt u dat niet belangrijker dan de topsporters?

De **voorzitter**: Meneer Maes.

De heer **Maes** (SP, GS): Ik vind niet het ene belangrijker dan het andere. Er wordt al vaak gezegd dat topsport en breedtesport geen tegenovergestelden zijn. Daar staat geen muur tussen. Over topsporters heb ik net in de beantwoording op de vragen van de heer Frenken al gesproken. Ook voor de breedtesport doen we van alles, ik noemde het net ook al kort even. Uniek Sporten Brabant heet dat. Als jij met een handicap wil gaan sporten en je hebt bijvoorbeeld een aangepaste rolstoel nodig, om te kunnen basketballen, dan is in eerste instantie de gemeente aan zet. Zo'n ding kost vierduizend euro heb ik me wel eens laten vertellen. Als de gemeente daar onvoldoende of niet aan bijdraagt, dan kan Uniek Sporten Brabant iets betekenen. En daar zetten we inderdaad ook vol op in. Dus het is niet het een of het ander, maar het is beiden.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

De heer **Maes** (SP, GS): Dank u, voorzitter. Motie 120a van de BBB en de ChristenUnie-SGP wil ik ontraden. Ik zal even zeggen waar het over gaat. Geef junioren vrij baan. Heel sympathiek. Breedtesport heeft onze sympathie, dat heb ik net al onderstreept. Alleen de legesverordening, waar u in eerste instantie zelf over gaat als Provinciale Staten is hier niet het geëigende instrument voor. Mocht u zelf besluiten om dat hierop aan te passen, dan zullen we dat ook ontraden. Volgens de legesverordening mag je niet discrimineren voor wat voor partij je welke leges vraagt. En bovendien is het beleid, dat de leges maximaal kostendekkend zijn. Waarmee je daar in dit geval niet aan tegemoet zou komen. Dus hoe sympathiek ook, we moeten deze toch ontraden.

De **voorzitter**: De heer Tolsma.

De heer **Tolsma** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Dan wil ik via u toch vragen, er wordt aangegeven dat wij als Staten zelf over de kostendekking gaan. Dan denk ik dat we daar eens kritisch naar moeten kijken. Ik heb vanmorgen zomaar even twee dingen van internet geplukt, van Den Bosch en van de provincie. Kappen kost in Den Bosch 108 euro en in de provincie 591 euro. Een uitweg binnen de bebouwde kom in Den Bosch 108 euro en bij de provincie 525 euro, plus 210 euro per vierkante meter. Dus over die kostendekkendheid, dat wil ik wel in twijfel trekken met deze grote verschillen. Of de ambtenaar in Den Bosch is heel goedkoop. Waar het mij om gaat, voorzitter, is dat we heel veel inzetten op topsport, maar juist de junioren moeten de kans krijgen om sport te kunnen beoefenen. En dan vragen wij als provincie 250 euro leges voor een wedstrijd op de weg, die vaak nog niet eens over provinciale wegen gaan. Kan daarnaar gekeken worden?

De heer **Maes** (SP, GS): Nogmaals, dat wij de breedtesport een warm hart toedragen, dat staat buiten kijf. We dragen daar op verschillende manier aan bij via allerlei subsidieregelingen voor onder andere breedtesport, evenementen, los van wat gemeenten vaak al doen. Via die weg ondersteunen we breedtesport. Ik geef alleen aan dat de legesverordening hier niet het geëigende instrument voor is, om daarin onderscheid te maken van wie wel en niet leges moet betalen voor een bepaalde dienst. We streven naar kostendekkendheid. U zegt dat de ene gemeente of ene provincie duurder is dan de andere. Dat zal je altijd hebben. Misschien zijn er ook voorbeelden te noemen, dat we juist als provincie goedkoper zijn, dat weet ik niet. Dat zouden we een keer tegen het licht moeten houden. Maar dat staat buiten deze discussie, denk ik.

De **voorzitter**: Meneer Schipper.

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Ik begrijp wat u zegt, meneer Maes. De legesverordening is daar niet het geëigende instrument voor, want dan krijgen we een soort U-bochtconstructie. Maar bent u wel bereid om te gaan zoeken naar een mogelijkheid om op een andere manier de sportverenigingen te subsidiëren, want er zijn ook andere manieren. Ik snap dat u zegt, het kan niet via de legesverordening. Maar is er de wil bij u, om het op een andere manier wel te gaan organiseren?

De heer **Maes** (SP, GS): Voorzitter, breedtesport is primair aan de gemeenten. Dat is misschien even wat flauw en een onbevredigend antwoord hierop. Maar we kunnen niet voor 56 gemeenten, voor alles wat daarin georganiseerd wordt, tegemoet komen in de kosten. Dan hebben we simpelweg het budget niet voor. Aan de andere kant, we investeren ook via BrabantSport veel in breedtesportevenementen of in site-events, zoals dat in het goed Brabants heet, rondom topsportevenementen, juist om bijvoorbeeld een amateurwielerronde rondom een topsportevenement te organiseren. Dus op die manier dragen we daar ook aan bij. Dus dat is dan misschien die U-bocht, die u noemt. In zoverre voldoet dat aan uw wens, denk ik. Misschien is het nog niet voldoende of niet altijd voldoende in zicht, maar we doen het al wel.

De **voorzitter**: Meneer Schipper.

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Voorzitter, het is mij nog niet concreet genoeg. U zegt, we dragen bij, maar als ik u goed begrijp, zegt u, we dragen vooral bij aan topsportevenementen, maar niet echt aan breedtesportevenementen op dit vlak. Als u nou zou zeggen, wij willen dat toch nog eens bekijken, in welke mate wij ook op die breedtesport nog wat extra kunnen doen, bijvoorbeeld voor de wielploegen, want daar ging het om, het was maar een heel select gezelschap. Dat zou heel erg mooi zijn en daar ligt een hele mooie kans.

De heer **Maes** (SP, GS): Ik ga het nog een keer toelichten, met het risico dat ik in herhaling val. Die topsportevenementen waren vroeger heel erg gericht op topsport, op economie, op omzet voor de lokale horeca, voor de hotels. Dat was een tijd geleden de insteek. Dat is steeds meer verschoven, gelukkig zou ik haast zeggen, naar een veel bredere kijk. Hoe kunnen we daar een maatschappelijk rendement uit halen? Hoe kunnen we evenementen organiseren rondom zo'n topsportevenement? Bijvoorbeeld bij de ZLM Toer die eerder dit jaar in West-Brabant heeft plaatsgevonden, daar zitten ook allerlei races omheen voor amateurs, voor kinderen, de dikke bandenrace. En daar investeren we in via BrabantSport en via het Brabant Sportfonds. Dus ja, we investeren wel in breedtesport. Weliswaar is de topsport de directe aanleiding, het vlieg wiel, maar het gaat wel degelijk om breedtesport. We proberen er ook voor te zorgen, als zo'n evenement eenmaal weg is, de stad uit is, dat dat voort blijft gaan. Dat het vlieg wiel niet ophoudt, maar blijft doorgaan. Volgens mij komen we tegemoet aan de geest van deze motie. Ik kan zeggen, hij is overbodig of we doen het al. Daar laat ik het bij, voorzitter.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

De heer **Maes** (SP, GS): Dan motie 135 over windturbines in de pauzestand. Die wil ik ontraden. Hij klinkt al sympathieker dan de motie die ik kreeg bij de perspectiefnota. Toen was het nog kappen met windmolens of iets in die strekking. Maar voorzitter, het klinkt misschien iets sympathieker, maar de strekking is ongeveer hetzelfde. Niet verder gaan met windmolens. Ik denk dat we op dit moment voor windenergie en het opwekken van duurzame energie geen pauzestand nodig hebben, maar juist de turbostand om de doelen voor 2030 te halen, die we met de RES-regio's, gemeenten, het Rijk en de waterschappen hebben afgesproken. Dus ik zou zeggen zeker geen pauze, maar juist een tandje erbij.

De **voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Maar er is even goed aangekondigd dat er in januari een brief van de minister voor Klimaat en Groene Groei komt over de haalbaarheid van die RESsen. Aangezien er een pas op de plaats wordt gemaakt ten aanzien van wind op land, is het maar de vraag in hoeverre die opgave ook op die manier ingevuld gaat worden. Kan de gedeputeerde aangeven hoe hij om zal gaan met de invulling van die RESsen, ook richting de regionale afspraken die binnen Brabant zijn gemaakt met de RES-regio's?

De heer **Maes** (SP, GS): Voorzitter, bij alles hier geldt dat we in principe uitgaan van de regels en de afspraken zoals ze liggen totdat er iets anders komt. Voorlopig hebben wij afgesproken met gemeenten, waterschappen en het Rijk dat we in Brabant 6,6 terawattuur gaan opwekken in 2030. Ik ga er vanuit dat dat overeind zal blijven. Ik heb het laatst in de uitvoeringsagenda daar uitgebreid over gehad. We moeten daar heel veel energie in gaan steken, om die doelen te gaan halen. Dat wordt al spannend. Maar als mij nu oproept om op de pauzestand te drukken, terwijl ik juist denk dat we de turbostand nodig hebben, dan moet ik deze motie ontraden.

De **voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Ik zal het anders formuleren, misschien is het een idee om dan te zeggen, tot die brief er ligt, zullen we in ieder geval geen onomkeerbare besluiten nemen.

De heer **Maes** (SP, GS): Nee, voorzitter. Iedereen moet niet op iedereen gaan zitten wachten. Dat is ook steeds mijn oproep in de RES-regio's. Er zijn altijd onzekerheden, dat is ook inherent aan de energietransitie. Alles is in beweging, ondertussen moeten we wel door. Die stip op de horizon van 2030 blijft staan, die van 2050 ook, dus we moeten ondertussen wel door. We hebben ook adaptief beleid, we kijken steeds wat er verandert en hoe gaan we daarmee om? Dus we zijn zeker niet blind, maar totdat er echt iets vaststaat en dat er concrete gegevens zijn of aanwijzingen dat het anders gaat worden, gaan we door op de ingezette koers.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

De heer **Maes** (SP, GS): Dank, voorzitter. Ik begon zo goed met alleen maar geen bezwaar, maar nu kom ik bij motie 142. Ik zou de heer Buiks alvast uit willen nodigen. De motie Aandacht voor verenigingen en haar vrijwilligers, moet ik ontraden. Niet dat wij geen oog hebben voor vrijwilligers, zeker niet. Ik kan me nog herinneren bij mijn eigen uitvoeringsagenda dat meneer De Heer daar uitvoerig aandacht voor heeft gevraagd en dat we daarna de uitvoeringsagenda nog hebben aangepast. Het is zeker een risico als er steeds minder vrijwilligers zijn. Dat beeld hebben wij echter niet. Het is wel zo, dat vrijwilligers anders ingezet worden. In het verleden gingen zij misschien langdurige verplichtingen aan, waren lid van een vereniging, of zetten zich ieder jaar opnieuw in voor een bepaald evenement. Tegenwoordig is het wat meer op ad-hoc basis, iemand wil wel een keer helpen bij de marathon, of wil wel een keer verkeersregelaar zijn. Het vraagt dan om een andere manier om die vrijwilligers aan te trekken. Dus daar hebben we oog voor, zeker ook in het Levendig Brabant domein, waar ik dan zelf over ga. Bij sport, cultuur, erfgoed en vrije tijd zijn heel veel vrijwilligers actief. En als wij van onze uitvoeringsorganisaties terugkrijgen, dat er een concreet probleem is, dan zijn we zeker bereid daar op te acteren. In uw oproep vraagt u bij het eerste bolletje een financiële bijdrage te leveren aan alle verenigingen, waar vrijwilligers actief zijn. Een voorzichtige inventarisatie leert dat dat er tienduizenden zijn. Al zouden wij die alleen maar duizend euro geven, dan heeft u het al over tientallen miljoenen. Daar is geen dekking voor. Het is wat ons betreft echt een schot hagel, waar misschien wel andere oplossingen nodig zijn. Dus we hebben er oog voor, maar deze motie gaat echt te ver.

De **voorzitter**: De heer De Heer.

De heer **De Heer** (CDA): Daar moet ik toch even wat over zeggen. U pakt het eerste dictum van de motie er natuurlijk uit en vergroot dat ook uit. Maar waar het ons om gaat, de portee van deze motie, is dat het gaat om het weefsel van de samenleving. En ik richt me eigenlijk tot alle gedeputeerden hier. Wij kunnen met zijn allen nog zo'n goede begroting maken met cijfers die kloppen en besluiten die zo verstandig zijn als het maar mogelijk is, maar als het niet wordt gedragen door de samenleving en door de burgers van Brabant, of niet wordt begrepen, dan is

het natuurlijk een onmogelijke zaak. Dan ketst het af. Het onderwerp betreft de zachte kant, het is ook moeilijk om daar grip op te krijgen. Daarom stellen we bijvoorbeeld voor, om Brabantkenners ons een spiegel te laten voorhouden, waar u dan niet op ingaat. Maar als je dit niet goed doet, dan vallen alle maatregelen eigenlijk in het niet. Brede welvaart, gezonde levensjaren, dat gaat dan niet werken. De vrijwilligers en de mensen die actief zijn in de verenigingen zijn ook een beetje de opinion leaders in de maatschappij en in Noord-Brabant. Dus ons voorstel en de portee van deze motie is, ga daar naar luisteren. En stop daar ook extra energie in. En ik vind het jammer dat u dat punt eigenlijk in uw antwoord niet oppakt.

De heer **Maes** (SP, GS): Voorzitter, ik had 8,06 minuten om elf moties te beantwoorden en nog een aantal vragen. Dus vandaar dat ik niet op alle punten ben ingegaan. Maar ik wil er nog wel op ingaan. Het eerste puntje kost al tientallen miljoenen ongedekt. Dan is het ook niet heel gek, dat ik daar als eerste over val. Ik probeer u tegemoet te komen. Die aandacht voor die vrijwilligers hebben we, dat kan ik in ieder geval garanderen vanuit mijn eigen uitvoeringsagenda, maar ik denk dat ik ook namens de collega's mag spreken. Wij realiseren ons dat. Dat zal voor gedeputeerde Roijackers niet anders zijn als het gaat om natuur, daarin zijn ook veel vrijwilligers actief. Dat zal voor andere portefeuilles niet anders zijn. We hebben oog voor het belang van de vrijwilligers, om onze plannen te kunnen realiseren. We noemen bijvoorbeeld ook werknemers niet specifiek, terwijl het daar natuurlijk ook mee valt of staat. Zie het dus niet als een onderwaardering van vrijwilligers of het werk dat zij doen, maar ik denk dat dit meer om specifieke maatregelen vraagt dan waar de motie toe oproept.

De heer **De Heer** (CDA): Nee, ik zie het niet als een devaluatie, of hoe u het noemde, zeker niet. We zijn er al vaker over in gesprek geweest, maar ik proef ook een zekere onhandigheid, van hoe moet dat dan? En we kunnen dat toch niet? En het gaat allemaal geld kosten. Waarom legt u dat niet eens naast zich neer en gaat u toch proberen om een stap te maken, om nog concreter met die vrijwilligers en verenigingen in de provincie aan de slag te gaan?

De heer **Maes** (SP, GS): Zoals ik al aangaf, dit is per portefeuille anders. Het is nogal generiek om te zeggen, alle vrijwilligers lopen tegen dit probleem aan en dat kunnen we op deze manier oplossen. Ik denk dat het veel maatwerk vraagt. Voor mijn eigen uitvoeringsagenda heeft u dat aangekaart tijdens de behandeling daarvan. We hebben de uitvoeringsagenda erop aangepast en het ook als een serieus risico erkent, dat onze aandacht blijft houden en mocht het nodig zijn, dat we daar op gaan reageren en acteren. Dat kan ik over mijn eigen portefeuille zeggen. Misschien kunt u er in de tweede termijn nog op terugkomen bij collega's, hoe zij de rol van vrijwilligers voor zich zien.

De **voorzitter**: Ik ga naar de heer Schipper.

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Dank u wel, voorzitter. We krijgen gewoon steeds minder vrijwilligers. Het CBS heeft het onderzocht. Er is in 2021 nog een rapport verschenen en het is gewoon een serieus probleem. Volgens mij hebben alle verenigingen in Brabant daar last van. Volgens mij zijn wij als provincie bij uitstek het middenbestuur en kunnen wij vanuit het middenbestuur ook verenigingen heel goed bedienen. Ik kan me er van alles bij voorstellen dat u zegt, als we alle vrijwilligers individueel moeten gaan doen, dan gaat het in de miljoenen lopen. Maar is er ook wat anders mogelijk? Ik bedoel dat we vooral kunnen kijken naar beleid volgens nee, tenzij. Maar we kunnen ook proberen iets wel te doen, bijvoorbeeld een extra Brabantse Vrijwilligers Dag, of iets dergelijks. Dan kunt u daar wat meer creativiteit inbrengen.

De heer **Maes** (SP, GS): Het is niet zo dat we niks doen voor vrijwilligers, misschien is het even goed om ons dat te realiseren. Neem bijvoorbeeld de heemkundekringen, die hebben tienduizenden leden. Er zijn geen professionals die bij een heemkundekring werken. Ook bij het overkoepelende Heemkunde Brabant werkt geen enkele professional en hoe ondersteunen wij hen nu?

Bijvoorbeeld Erfgoed Brabant zorgt voor de administratie. Zo ondersteunen we bijvoorbeeld die vrijwilligers daar. Maar er zijn ook op andere plekken of andere manieren vrijwilligers, die ook ondersteund worden. Het is elke keer een maatwerkoplossing. U zoekt het meer bij erkenning of zo, begrijp ik. Maar nogmaals, het is geen onwil, maar het gaat letterlijk om tienduizenden verenigingen. U weet zelf ook wel hoeveel vrijwilligers er wel niet zijn, hoeveel mensen er iets van vrijwilligerswerk doen. Er zijn misschien wel meer dan een miljoen Brabanders, die op de een of andere manier vrijwilligerswerk doen. Deze motie is heel breed. Hoe gaan we nu iets organiseren, dat aansluit bij al die Brabanders en op de behoefte die zij hebben? Ik zie wel wat praktische bezwaren, voorzitter.

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Dank u wel, voorzitter. Ik hoor duidelijk de praktische bezwaren van de gedeputeerde. Ik snap dat het ingewikkeld wordt als je naar een miljoen Brabanders moet gaan. Tegelijkertijd hoor ik uw onderkenning dat het vrijwilligerswerk een zorgpunt is en dat het goed zou zijn voor het Brabants verenigingsleven als dat op de een of andere manier versterkt wordt. Een van de onderdelen van deze motie was ook om een stukje onderzoek te doen naar het bevorderen van vrijwilligerswerk of iets in die richting. Stel dat we zoiets opnemen en de rest van de motie zouden laten vallen, zou u dan bereid zijn om dat wel te steunen?

De heer **Maes** (SP, GS): Ja, ik denk het wel. Ik spreek weer even vanuit mijn eigen uitvoeringsagenda. Het probleem wordt onderkend. We hebben al aangegeven in de uitvoeringsagenda dat we hier oog voor hebben. Op het moment dat echt blijkt via onze uitvoeringsorganisaties bijvoorbeeld, dat het echt een serieus probleem wordt, bijvoorbeeld bij cultuur, bijvoorbeeld bij erfgoed, bijvoorbeeld bij sport, waardoor bijvoorbeeld evenementen niet door dreigen te gaan, moeten we daar iets mee. Als u het zo aanpast dan is het ondersteuning van beleid, dat kunnen we natuurlijk niet ontraden. Dan zijn we positief.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

De heer **Maes** (SP, GS): Dan motie 160 van Forum voor Democratie over een kritische evaluatie van de energietransitie investeringen. De motie heet weliswaar een kritische evaluatie, maar hij gaat veel verder. Er wordt ook al gekeken hoe we drie miljoen kunnen besparen op bijvoorbeeld grootschalige opwek. Deze motie moet ik om die reden ontraden. Er staat ook een stelling in dat we subsidie zouden geven op zonne-energieprojecten. Dat is niet terecht, want dat doen we niet. Motie 161 is ook van Forum voor Democratie, Versneld inzetten op kernenergie in Noord-Brabant. Ook die willen we graag ontraden. Er wordt een link gelegd met netcongestie, alsof netcongestie opgelost zou zijn als je inzet op kernenergie. Dat is niet zo. Netcongestie gaat over het transporteren van energie van de ene plek naar de andere. Het maakt niet uit of die energie dan vanuit een windmolen komt of vanuit een kerncentrale. Je blijft netcongestie houden. En verder zijn we al bezig met SMR's, als onderwerp van studies, ook in de innovatiecoalitie van nucleaire energie. En tot slot, we zijn ook bezig met ons energieperspectief, waarin we ook de energiemix richting 2050 gaan vaststellen. In de zomer gaan we het daar met elkaar over hebben. Ik denk dat dat ook het juiste moment is, om te kijken wat de energiemix van de toekomst is en wat het aandeel is van nucleaire energie daarin.

De **voorzitter**: De heer Minkels.

De heer **Minkels** (Forum voor Democratie): Dank u wel, voorzitter. Ik heb u een aantal keren iets horen zeggen over de doelen van 2030. Weet u dat we in 2030 ongeveer 570 miljoen kilo afval hebben aan windmolenbladen? Die bevatten giftige stoffen zoals bisphenol A, die dan ook weer in de natuur terecht komen, in de wormpjes, maar ook in onze eieren. Dus daarvan zegt u, dat moeten we doorzetten. Maar schone, stabiele energie, wat wind en zon niet is, daarvan zegt u, daar moeten we wel mee doorgaan.

De heer **Maes** (SP, GS): Dat getal van 2030, daar gaat dit sowieso niet over. Ik heb het laatst met iemand van RWE hierover gehad, een Duits bedrijf, die zelf ook in kernenergie zitten in andere landen. Hij zegt dat de ontwikkeling van een kernreactor echt over tientallen jaren gaat. Dus voor 2030 is dat sowieso geen oplossing. Voor de lange termijn, bijvoorbeeld 2050, zou het een mogelijke oplossing kunnen zijn als onderdeel van de energiemix. Energie van wind en zon is natuurlijk weersafhankelijk en hoe zorg je dan voor het stabiele deel, waar je altijd op terug kunt vallen? Alhoewel er bij kernenergie ook wat vraagtekens te stellen zijn, juist omdat het zo constant is, is het ook weinig flexibel. Maar het kan wel een onderdeel zijn van de mix. Richting 2050 is dat een discussie die we zeker moeten gaan voeren. U zegt versnellen, maar we gaan het de komende zomer er al over hebben en de voorbereiding daarvoor is al gaande. We zijn bezig met het opstellen van ons energieperspectief en ook aan het ophalen hoe andere partijen in Brabant daarin staan. Dus we gaan het daar op zeer korte termijn over hebben. Dus in zoverre wordt u eigenlijk op uw wenken bediend. Dus de motie is eigenlijk overbodig.

De heer **Minkels** (Forum voor Democratie): Dank u wel voorzitter. Ik hoor u zeggen hoe lang het gaat duren voordat we een kernreactor hebben staan. Maar dan bent u het misschien toch wel met me eens dat we moeten gaan versnellen, als het nu al tot 2050 gaat duren.

De heer **Maes** (SP, GS): Die vertraging ligt niet bij ons, dat is gewoon de bouwtijd, de ontwikkeltijd, de proceduredtijd. Dat ligt niet aan de procedures die op provinciaal niveau genomen moeten worden. Dat is eigenlijk het antwoord daarop.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

De heer **Maes** (SP, GS): De energie op energiebesparing, motie 170 van de ChristenUnie-SGP, moet ik ook ontraden in de huidige vorm. In het tweede punt van het dictum wordt er al voorgesorteerd op wat het dan zou kosten, om samen met energiecoöperaties wijkgerichte isolatiecampagnes te gaan organiseren. Maar op zich is het wel een sympathieke motie. De doelen erachter en ook de constatering en overwegingen, ook het eerste puntje van het dictum, kunnen we van harte ondersteunen. Dus ik zou de heer Schipper willen oproepen om te overwegen er geen concreet bedrag aan te hangen. Laten we flexibiliteit behouden en eerst gaan onderzoeken wat er nodig is. Als vervolgens blijkt dat het 250.000 euro kost, dan is het dat. Als het minder of meer blijkt te zijn, dan kan dat ook. Dus laten we ons niet vastpinnen op een bedrag, maar laten we het wel gaan doen. Dus als de heer Schipper het op die manier aan kan passen, dan kunnen we de appreciatie geen bezwaar geven. En anders is het ontraden. Dus wellicht kunnen we daar in de tweede termijn nog op terugkomen. Tot zover, voorzitter. Ik denk dat ik door mijn tijd heen zit.

De **voorzitter**: De heer Rijvers.

De heer **Rijvers** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Ik heb eigenlijk drie dingen. Ik wil even aanhaken bij wat u zei over het energieperspectief. Ik had begrepen uit de uitvoeringsagenda dat dit in het eerste kwartaal van volgend jaar komt. Dus ik schrik er een beetje van dat dit pas in de zomer komt. Dan heb ik een tweede punt. Dat was de vraag vanuit de heer Van Raak van de SP met betrekking tot betaalbaarheid van warmtebedrijven. Daar heb ik geen reactie op gehoord. Daar zou ik graag een reflectie op willen. Misschien komt dat nog in de tweede termijn. En dan heb ik ook nog een vraag over motie 114, Breng de energietransitie op stoom met de regie op groen gas. Daar heb ik geen reflectie op gekregen. Want naar mijn idee is dat wel echt een energiepunt.

De **voorzitter**: Gaat uw gang.

De heer **Maes** (SP, GS): Voorzitter, een drie-traps-interruptie. Het energieperspectief komt voor de zomer. U krijgt er binnenkort een Statenmededeling over, waarin we ook het proces willen schetsen. Dat betekent dat u ook al in het tweede kwartaal van 2025 hierin wordt meegenomen. We willen nog in gesprek, ook met de griffie, over wat daarin de handigste vorm is. We streven ernaar dat het besluit in de zomer door GS is, zodat het voor besluitvorming geagendeerd kan worden. Maar u wordt al eerder meegenomen. Het is een proces waar we graag Provinciale Staten nauw bij betrekken, omdat ik weet dat het heel erg leeft hier. Dat willen we niet afdoen door het alleen maar een keer hier in PS te bespreken. We willen graag in de aanloop daarnaar ook een aantal sessies met u beleggen. En vandaar dat het in de zomer uiteindelijk in GS ligt en daarna hier geagendeerd kan worden. Vooruitlopend daarop willen we het al een paar keer met u daarover hebben. Ik denk dat het proces gewoon een aantal maanden gaat duren. Het klopt dat ik niet op alle vragen ben ingegaan. We zijn ook begonnen met de uitleg waarom dat zo is, omdat we simpelweg de tijd daar niet voor hebben. De betaalbaarheid van het warmtebedrijf is nog op geen enkele manier gegarandeerd en dat is ook wel een zorg. De wet Collectieve Warmte biedt op dit moment geen garanties dat de betaalbaarheid voor de eindgebruiker geborgd is. Tijdens de wetsbehandeling, maar ook in de aanloop daarnaar, is dit nog een punt van aandacht, waar wij ook steeds aandacht voor blijven vragen bij de landelijke overheid. Twee weken geleden is er het rondetafelgesprek geweest. Daar is ook inbreng namens de provincies geweest, vanuit het IPO. En daar hebben we ook nogmaals gehamerd op de betaalbaarheid van de warmtenetten en dat dat niet uit het oog verloren mag worden. Want anders valt gewoon het draagvlak onder deze wet uit. Dus dat punt van zorg delen wij met u. Volgens mij heb ik ook een motie, die breed werd gesteund door de Staten, die oproept om die betaalbaarheid onder de aandacht te blijven brengen. Ik zal geen gelegenheid onbenut laten om dat te doen. Tot slot groen gas. Het makkelijkste antwoord is dat mijn collega Oudenhoven daarover gaat. Het raakt verschillende portefeuilles en we hebben ervoor gekozen dat hij daarop reageert. Maar ik zie zeker vanuit mijn energieportefeuille ook de meerwaarde van groen gas.

De **voorzitter**: De heer Rijvers.

De heer **Rijvers** (BBB): Ik wil terugkomen op de betaalbaarheid. Ik denk dat het goed is dat bij de betaalbaarheid ook meegenomen wordt tot wat voor soort oplossingen wij grond technisch zouden kunnen komen in Brabant. Kan met die warmtebuizen het verlies aan warmte misschien wel twee derde worden? Ik heb dat trouwens opgezocht, ik verwijs naar een RVO-onderzoek en de duurzame rapportage 2022. Het is van belang om dat ook gelijktijdig mee te nemen, om te kijken wat voor hoofdoplossingen wij kunnen gaan kiezen in Brabant. Naast het proces nog met betrekking tot het warmtebedrijf zelf. Dan zei u dat uw collega het onderwerp groen gas overneemt. Ik vraag hier bewust om, omdat er naar mijn gevoel wat framing plaatsvindt, dat groen gas mest is. Dat is absoluut niet zo. Daarom wil ik u daar wel een vraag over stellen. Wat is op dit moment en in 2030, als de bijmengplicht van twintig procent er is, het aandeel van mestvergisting in het groen gas? Hebt u daar een beeld van?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Maes** (SP, GS): Ik begin bij de betaalbaarheid van het warmtebedrijf. We hebben nu net die warmtedialoog afgerond. Daar heeft u ook een Statenmededeling over ontvangen en een soort van eindrapportage. Daarin komt naar voren dat gemeenten behoefte hebben aan verschillende manieren van ondersteuning. Voor een deel is dat bijvoorbeeld dat warmtebedrijf en warmtenetten. Maar dat wil niet zeggen dat dat voor elke gemeente zo is. Elke gemeente is anders, de samenstelling is anders, de een is heel stedelijk en de ander is meer buitengebied. In sommige gemeenten zijn veel bronnen voorhanden, in sommige gemeenten ook niet. All electric zal ook voor een aantal gebieden de oplossing moeten zijn. Dus er is heel veel variatie in de oplossing en we hebben natuurlijk daarbij ook oog voor de betaalbaarheid. Dat is belangrijk in de volgende fase die we hebben aangekondigd, om samen met Energiebeheer Nederland en ook

Enexis, onze lokale netbeheerder, die volgende stappen te gaan zetten, om te gaan verkennen hoe we dat kunnen onderzoeken. We kijken naar juridische aspecten, maar ook naar betaalbaarheid. En dat is niet alleen maar wat het kost om te maken, maar ook wat het kost voor de eindgebruiker. We hebben nu heel nadrukkelijk een stap gezet richting dat provinciale warmtebedrijf, maar het zit nog steeds in de onderzoeksfase. Die tijd hebben we voorsnog ook, aangezien de wet Collectieve Warmte pas 1 januari 2026 van kracht zal worden. Dus wij willen dan ook gewoon in de startblokken staan, om daarmee aan de slag te gaan. En daar zijn we ons nu op aan het oriënteren met de genoemde partijen. Dan de laatste vraag over het aandeel groen gas. Dat is dus de reden waarom het misschien ook bij mijn collega ligt, want ik heb geen idee. U weet het vast wel. Maar ja, er is een risico dat het dan een overhoring wordt. Maar ik heb op dit moment echt geen idee.

De **voorzitter**: U mag niet meer het woord voeren, meneer Rijvers. Nieuwe ronde, nieuwe kansen, want zo meteen is de heer Oudenhoven aan zet en dan kunt u gewoon interrumpen. Mevrouw van der Linden heeft het woord.

Mevrouw **Van der Linden** (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Ik heb in mijn eerste termijn een vraag gesteld over energiebesparing van de bedrijven die vallen binnen provinciaal bevoegd gezag. Ik zou daar graag nog antwoord op hebben.

De heer **Maes** (SP, GS): Dat klopt, voorzitter. Dank voor die vraag. Bevoegd gezag is wel een beetje lastig in deze. Misschien kunt u dat in de tweede termijn nog toelichten. Maar wat we natuurlijk al wel doen is het volgende. We zijn vooral allemaal burgers van onze provincie. We zien heel veel gebeuren op het gebied van energiebesparing en energie opwekken. We zien ook hoe dat ons als burgers raakt. In deze Staten is dat minder in beeld, wat bedrijven allemaal doen. Ik denk dat mevrouw Van der Linden er hetzelfde in staat als ik. We geloven bedrijven echt niet op hun blauwe ogen. Maar ik moet wel eerlijk zeggen dat er heel veel gebeurt, ook bedrijven dragen hun steentje bij, in de grote energieclusters, de grote bedrijven in Moerdijk en rondom Bergen op Zoom. Maar ook de maatwerkaanpak voor de grote uitstoters, die samen met het ministerie gemaakt wordt. Sommige kantoorpanden moeten ook verplicht verduurzaamd worden met een bepaald klimaatlabel. Dus er gebeurt wel heel veel. We ondersteunen ook daarbij. Bijvoorbeeld het klein maatschappelijk vastgoed, maar ook MKB, om hun bedrijfsplannen te verduurzamen. Dus er gebeurt veel. Of dat voldoende is? Ik denk op dit moment wel. Dat zal misschien het antwoord op uw vraag zijn. Misschien kunt u zelf nog even toelichten wat u verstaat onder bedrijven die onder ons bevoegd gezag vallen.

De **voorzitter**: Mevrouw van der Linden.

Mevrouw **Van der Linden** (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. GroenLinks heeft vaker gevraagd om meer inzicht te krijgen in energiebesparing in Brabant. Wij begrijpen dat wij als provincie niet gaan over hoeveel inwoners besparen of kleinere bedrijven. Maar als provincie gaan we wel over de grotere bedrijven, die vaak ook meer energie gebruiken. Wij zouden daar graag meer inzicht in willen, hoe dat gaat met betrekking tot energiebesparing. En we hebben de vraag of wij kans hebben om nog stapjes erbij te zetten naar nog meer energiebesparing, bovenop wat inderdaad landelijk moet, bijvoorbeeld vanuit het bouwbesluit. Daarbij zeg ik niet dat bedrijven niks doen, want wij zien als GroenLinks natuurlijk ook, dat bedrijven wel degelijk stappen aan het zetten zijn.

De heer **Maes** (SP, GS): Ja. We hebben ook bijvoorbeeld de industrietafel Midden- en West-Brabant, waar we met een aantal grote industriebedrijven in Midden- en West-Brabant spreken, denk daarbij aan Shell, aan RWE, aan Sabic aan Cosun. Daar zitten we aan tafel, juist ook om te bespreken wat zij kunnen doen. Ik moet zeggen, er zijn best wel ambitieuze plannen, bijvoorbeeld ook van Shell, om aan energiebesparing te doen. Waar zij zelf tegen aanlopen, ze hebben laatst

ook een brief richting het ministerie gestuurd, is dat het Rijk ook hun deel van de afspraken moet nakomen, zodat die bedrijven ook daadwerkelijk in staat gesteld worden, om te kunnen elektrificeren, of over kunnen stappen op waterstof. Daar zijn best wat vertragingen opgetreden, bijvoorbeeld in de DeltaRijncorridor. Dat belemmert bedrijven vaak ook, om juist die verduurzaming door te zetten. Dus daar ligt een gezamenlijke verantwoordelijkheid. We zitten met elkaar aan tafel, om te proberen zoveel mogelijk drempels weg te nemen en dat door te zetten.

De **voorzitter**: De heer Van Raak.

De heer **Van Raak** (SP): Dank, voorzitter. De heer Rijvers refereerde net aan een vraag, die ik in de eerste termijn zou hebben gesteld. Maar ik denk dat de vraag die mijn fractie heeft gesteld, een iets andere insteek had. Ik vind het wel fijn dat u daar ambtshalve dan gewoon lekker op doorpakt. Er zit wel een SP'er in u verborgen. Mijn vraag aan de gedeputeerde is van iets andere aard. Mijn fractie had in de eerste termijn een vraag gesteld over het handreikingskader participatie, dat u in het eerste kwartaal van 2025 gaat delen met onze Staten en de rol van participatie-omzeilbureaus. En ik zou graag de gedeputeerde vragen om daar nog eens op te reflecteren, zeker omdat wij in de tweede termijn overwegen om daar iets mee te doen.

De heer **Maes** (SP, GS): Bedankt voor deze toelichting, want er gingen wat vraagtekens rond achter deze tafel, op het moment dat er over het participatiekader gesproken werd. Mijn collega Oudenhoven gaat er zo meteen ook op in met de blik van bestuur. Als u specifiek vraagt naar de duurzame opwek en de participatie van de omgeving die daarbij komt kijken, dan is het natuurlijk niet de bedoeling dat bedrijven daar handig op inspelen en proberen die participatie te omzeilen. Ik heb net ook even zitten googelen en daar wordt je niet echt vrolijk van wat die bureaus allemaal aanbieden. Omzeilen is eigenlijk wel een mooie omschrijving, want dat is hetgeen dat ze aanbieden. Dat gaan we te allen tijden proberen te voorkomen, dat is zeker niet de bedoeling.

De **voorzitter**: De heer Van Raak tot slot.

De heer **Van Raak** (SP): Dank u wel. Bent u dan ook bereid om dat specifiek op te nemen in een handreiking, of in ieder geval een paragraaf in de handreiking daaraan te wijden? Dat scheelt ons een motie.

De heer **Maes** (SP, GS): Natuurlijk. Het is nog in ontwikkeling en we hebben nu deze wetenschap. Dus dank daarvoor. We kunnen daar ook meteen rekening mee houden en proberen om daar slim op in te spelen. Misschien moeten we het ook gewoon zo benoemen, dat we daar niet mee in zee gaan. In het kader van verwachtingenmanagement rondom die handreiking, zeg ik u nog dat we daar niet in alle gevallen zelf over gaan. Het is vaak ook aan de ontwikkelaar en aan de gemeente, die in de meeste gevallen hiervoor aan de lat staan. Maar we willen wel goede voorbeelden meegeven, waar ze aan kunnen denken en op welke manier het kan. Misschien kunnen we dan ook wel slechte voorbeelden meegeven, om te waarschuwen dat men niet met dit soort bureaus in zee moet gaan.

De **voorzitter**: Dank u wel. Dan ga ik naar mevrouw Boelema.

Mevrouw **Boelema** (D66, GS): Dank u wel, voorzitter. Ik heb het even thematisch opgedeeld. Ik begin met het blokje Water en de moties die op dat onderwerp betrekking hebben. Er zijn twee moties van de hand van D66, Anders produceren van drinkwater en Circulair watergebruik versnellen. Beiden kunnen de appreciatie geen bezwaar krijgen, omdat ik van plan ben op het dictum van beide moties terug te komen in een Statenmededeling, die u 19 november gaat ontvangen, waarin ik eigenlijk reflectie geef op het Rekenkamerrapport en alles wat we eigenlijk

vooral al wel doen op het dossier drinkwater. En dat brengt mij gelijk bij de motie van de BBB over de drinkwaterimpuls. Ik snap heel goed wat u hiermee wil.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Voorzitter, even een vraag van orde. Zou u alsjeblieft de nummers van de moties willen vermelden? Anders weet ik het echt niet.

Mevrouw **Boelema** (D66, GS): Natuurlijk, excuus. Dat begrijp ik heel goed. Het gaat om motie 139a en 140a. Ik heb het nu over motie 113 van de BBB. Deze vraagt naar wat de provincie feitelijk doet met de aanbevelingen van de Rekenkamer. Ik kom daar dus op 19 november in een Statenmededeling bij u op terug. U refereert aan de technische vragen die u gesteld heeft, met betrekking tot vier hoofdlijnen die beantwoord zullen worden. Maar als ik kijk naar het dictum dan vraagt u eigenlijk te garanderen, dat Brabantse burgers voldoende drinkwaterzekerheid hebben en houden. Ja, dat is een kerntaak, wanzelfsprekend, zou ik willen zeggen. Dat staat ook helemaal niet ter discussie. Daar doen we alles aan. Maar omdat u het zo uitgebreid geformuleerd heeft met een heleboel bolletjes, zijn er ook een aantal bolletjes die ik niet kan appreciëren. Dus ik zou u eigenlijk willen verzoeken, hou dit aan. Ik zie dit als een aanmoediging voor mezelf, om op alle bolletjes die u aangeeft een antwoord te formuleren in die Statenmededeling. Daar kunt u mij op 29 november op bevragen en op 13 december zit mogelijkerwijs de bespreking ook in uw Staten en de vaststelling daarvan. Dan kunnen we kijken of u het voldoende vindt en anders kunt u deze motie alsnog indienen.

De **voorzitter**: De heer Havermans.

De heer **Havermans** (BBB): Ik ben nu al heel benieuwd welke bolletjes uw appreciatie niet kunnen krijgen.

Mevrouw **Boelema** (D66, GS): Daar wil ik best wel op ingaan. U zegt bijvoorbeeld bij bolletje drie, bij het verzoek, de bereiding van drinkwater uit oppervlaktewater als hoofdmoot weg te zetten. Ik zal daar 19 november inhoudelijk op ingaan, waarom dat geen goed idee is en waarom er ook andere type bronnen zijn, wat bijvoorbeeld ook staat in motie 139a, Anders produceren van drinkwater, die meer kansrijk zijn. En u zegt bijvoorbeeld meer ambtelijke capaciteit. Dat is dus even de vraag, of dat nou iets is waar we het hier over moeten hebben. Maar dat daar urgentie op zit, mag duidelijk zijn.

De **voorzitter**: De heer Havermans.

De heer **Havermans** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Ik ben wel benieuwd, want de Rekenkamer geeft heel duidelijk aan in haar rapport dat er volgens mij zelfs maar 1 fte aan personeel op drinkwater zit. Ik begrijp uit de reactie van de gedeputeerde dat dat niet helemaal klopt. Ik ben toch wel benieuwd, want wij roepen in deze motie ook echt op om hetzelfde te doen als bij de KRW. Neem als provincie die coördinerende rol. Trek alle partners bij elkaar en zorg dat er voortvarend mee aan de slag gegaan wordt. En daar hoort ook ambtelijke capaciteit bij. Dus ik ben toch wel benieuwd waar dan het verschil zit.

Mevrouw **Boelema** (D66, GS): Voorzitter, dat snap ik helemaal. Overigens klopt het niet helemaal, dat ligt echt genuanceerder. De capaciteit is op zichzelf op orde, er is ook capaciteit bijgekomen in het afgelopen jaar. Dat heeft elkaar misschien ook gekruist met het rapport, dat kan ik niet helemaal beoordelen. En ik heb van de week de motie afgedaan over het lobbyregister. Kijkt u eens in mijn agenda, dan ziet u hoe vaak ik overleg met Brabant Water en aanverwante partijen, om te zorgen dat we op dit drinkwaterdossier meters maken. Dus hou me daar ook vooral scherp op. Zo zie ik het, als een aanmoediging. Op 29 november kunnen we echt de diepte ingaan op dit dossier. U kunt mij dan controleren, of ik er daadwerkelijk voldoende aan doe.

De **voorzitter**: Gaat u verder, mevrouw Boelema.

Mevrouw **Boelema** (D66, GS): Dank u wel voorzitter. Dan heb ik nog een motie in het dossier Water, namelijk van de ChristenUnie-SGP. Dat is motie 169a, ledere druppel telt. Ik begrijp heel goed wat u daarmee wilt, meneer Schipper. Tegelijkertijd constateert u zelf ook dat het afkondigen van maatregelen om dit verplicht te stellen voor nieuwbouw, Rijksoverheidsbeleid is dat niet ingevoerd wordt. Dat kan ik dan de appreciatie jammer geven, want ik begrijp heel goed wat u bedoelt. Maar wij zijn dus niet voornemens om als provincie daar een aparte regeling voor te maken. Wel is het zo dat we proberen samen met gemeentes, die zijn namelijk verantwoordelijk voor de eerste vraag in het dictum van de motie, het afkoppelen van hemelwater mogelijk te maken en op een andere manier te gebruiken voor besproeiing. Dat is voor hen en de waterschappen om dat te organiseren. Wat we wel incidenteel doen, is kijken of er grootschalige projecten zijn, waar we kunnen helpen of dat Brabant Water kan helpen. Dat is dus niet structureel zoals u vraagt bij dictum twee. We kijken bijvoorbeeld of we wat kunnen doen rondom regenwater en het opslaan daarvan. Er is bijvoorbeeld een project dat in Tilburg ondersteund gaat worden, om 350 woningen te voorzien van een aansluiting om de wasmachine op regenwater te laten draaien.

De **voorzitter**: Meneer Schipper.

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Dank u wel, voorzitter. Dat laatste klinkt mij natuurlijk als muziek in de oren, dat u incidenteel al bezig bent. Dus ik zou bijna zeggen, ga door. Dan wordt het vanzelf structureel. Zou u daar toch iets meer duiding aan kunnen geven? Hoe incidenteel is dat precies? Is dat een project geweest of bent u wel van plan om ieder jaar een aantal projecten op te pakken, om daarmee de intentie van de provincie te laten zien? Dan zou ik ook de motie zo kunnen aanpassen.

Mevrouw **Boelema** (D66, GS): Ik snap precies wat u bedoelt. Het is ook eigenlijk circulair gebruik van water, dus dat kan je heel breed zien. Overigens ondersteunen wij als IPO de lobby van harte, om te kijken hoe we dat rondom besluitvorming in bouwbesluiten op een andere manier samen met Vewin structureel kunnen oplossen. We hebben geen middelen om van incidenteel structureel te maken. Dat zeg ik er ook wel meteen bij. Het is wel onderwerp van gesprek bij nieuwbouwwijken, waar we ook als provincie aan zet zijn. Bij een van de wijken, 't Zoet, waar we zelf natuurlijk ook aandeel hebben in de grond, kijken we echt met de gemeente Breda en waterschap Brabantse Delta met Brabant Water, hoe we daar, als we gaan bouwen, kunnen zorgen voor het bestendig maken van waterbesparing. Maar dat kan dus niet overal, daarvoor ontbreken de middelen.

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Dank u wel, voorzitter. We hebben het wel vaker over de wortel-en-stok-benadering. De stokbenadering is dat we inderdaad richting een bouwbesluit gaan en allerlei ingewikkelde dingen gaan vragen. Mijn zorg is dan dat we allerlei woningbouwprojecten gaan vertragen. De wortelbenadering zou inderdaad kunnen zijn dat we als provincie nog iets meer proberen te doen, dan dat we nu al doen. Is het mogelijk om iets meer te doen? Of zegt u, helaas pindakaas?

Mevrouw **Boelema** (D66, GS): Het is dan wel op vrijwillige basis. Dat valt op sommige plekken beter dan op andere plekken. Ik zou het daar ook wel bij willen houden. We moeten ook vooral kijken naar grootschalige locaties, waar het dan ook echt zoden aan de dijk zet. Dan kom ik bij motie 150 van het CDA over de verruiming van de grondwaterheffing. Dit past bij uitstek bij het uitvoeren van het coalitieakkoord. U kunt het mij niet euvel duiden dat ik die motie ga ontraden, want ik voer uit wat de opdracht is van de meerderheid van deze Staten. Uiteraard treden we hier nog apart over in overleg, waar het gaat over de uitwerking. Het eerste bolletje met betrekking tot de kosten, zoeken we nu uit met de waterschappen hoeveel dat is, om dat

kostendekkend voor hen te maken. Maar ja, als u deze begroting aanneemt, zal dit voorstel gewoon ingaan en daarmee geef ik uitvoering aan het coalitieakkoord.

De **voorzitter**: Mevrouw Van de Ven.

Mevrouw **Van de Ven** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Dat mag natuurlijk, dat u uitvoering geeft aan het coalitieakkoord. Maar onze motie heeft betrekking op die heffingsvrije voet, die wordt teruggeschroefd naar 50.000 kuub water per jaar en onze vraag is eigenlijk, is het kalf niet groter dan de koe? U moet eerst het hele belastingstelsel ombouwen en dat is eigenlijk de strekking van de motie. Daar wil ik u op wijzen.

Mevrouw **Boelema** (D66, GS): Oké, dank u wel. Op zichzelf is het niet zo heel ingewikkeld. U komt hier sowieso nog over in stemming, omdat er een instructieregel in de omgevingsverordening opgenomen moet worden. Dat is de grondslag waarop we dan straks die heffing kunnen innen. Dat doet de Omgevingsdienst. De opbrengst hiervan is tussen de een en vier miljoen, afhankelijk van of het een nat of een droog seizoen is, dat fluctueert natuurlijk. Daarmee kan ook makkelijk de inzet afgedekt worden. Dit is overigens, nogmaals, een heffing die ook ingezet moet worden voor het doel. En het doel is dat we het gebruiken om projecten te doen, om het grondwater ook weer aan te vullen. De uitvoering van de droogteagenda wordt hier mede door gefinancierd.

De **voorzitter**: Mevrouw Van de Ven.

Mevrouw **Van de Ven** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Als ik u beluister, denkt u dat de financiële opbrengst groter gaat zijn, dan dat u een heel belastingstelsel optuigt. En wat doet dit met de grondwaterstand, wat is daar de opbrengst van? Kunt u dat ook duiden, kunt u daar ook een uitwerking van geven en dat toezeggen?

Mevrouw **Boelema** (D66, GS): Voorzitter, dit gaat over grote onttrekkers, die een bijdrage leveren aan het feit dat zij onttrekken, in het kader van de gebruiker betaalt. Daarmee kunnen we projecten doen, om te zorgen dat we in het kader van de droogteagenda het grondwater voor de toekomst kunnen aanvullen. En ik hoop dat het natuurlijk leidt tot het slimmer nadenken over beregenen bijvoorbeeld, want daar gaat het natuurlijk vooral over. Maar daar zijn geen voorspellingen op te doen voor nu. Het belangrijkste is, dat we ook gewoon met elkaar het principe hanteren. Zo staat dat ook in het coalitieakkoord, de gebruiker betaalt.

Mevrouw **Van de Ven** (CDA): Het gaat natuurlijk ook over de vraag of het wat oplevert qua grondwaterstand. Ik wil u vragen of u kunt toezeggen dat u dat ook meeneemt in het besluit.

Mevrouw **Boelema** (D66, GS): Voorzitter, we weten niet wat het effect is, of er minder opgepompt gaat worden voor die gebruikers die 50.000 kuub of meer verbruiken. Het principe, de gebruiker betaalt, is waar we eigenlijk als eerste invulling aan gaan geven. We proberen natuurlijk, maar dat lijkt me voor iedereen überhaupt een heel goed idee, om zinvol met het grondwater om te gaan en daar zo min mogelijk van uit te nutten. Maar dat geldt in zijn algemeenheid.

De **voorzitter**: Meneer Havermans.

De heer **Havermans** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Daar wil ik eigenlijk verder op inhaken, de gebruiker betaalt. Ik denk dat ik het antwoord wel weet. Vermoedelijk leidt dit niet tot minder onttrekkingen. Want als het gaat over beregenen, dan denk ik dat agrariërs het keihard nodig hebben, om dat water te onttrekken, om hun gewassen en hun eigen inkomen veilig te stellen. Maar ik ben wel benieuwd als dat dan toch het einddoel is, hoe het college dan aankijkt tegen de onttrekkingen bij de Brabantse kunstwerken, lees infrastructurele aquaducten, parkeerkelder,

noem maar op. Daarmee gaan er nog vele malen meer kuubs grondwater weg, die niet meer doorsijpelen naar het diepe grondwater.

Mevrouw **Boelema** (D66, GS): Dank u wel, voorzitter. Daar heeft u ook heel veel technische vragen over gesteld. Het is zeer te prijzen dat u in dit onderwerp bent gedoken. Dat wil ik maar even zeggen. Want het is een soort verborgen bron van vooral oppervlaktewater dat weggepompt wordt, waarvan we ons ook kunnen afvragen of dat niet slimmer benut zou kunnen worden. En die suggestie nemen we ook mee, ook waar het gaat over het slimmer benutten van dat water. Misschien kunnen er ook bijvoorbeeld betere combinaties gemaakt worden, dat je dat water ook kunt gebruiken om ergens anders te beregenen of circulair te gebruiken. Dat is echt een onbenutte bron. Overigens gaan wij daar niet over, dat stond ook al in de technische vragen, maar de waterschappen. Maar desalniettemin denk ik dat het goed is, dat u dat op de kaart gezet heeft. Het klopt, dit gaat over grondwaterbronnen en veelal gaat het bij dit soort onttrekkingen over oppervlaktewaterbronnen, dus wat ondiepere bronnen. Maar iedereen die een bron heeft en meer dan 50.000 kuub water oppompt, daar gaat het dus eigenlijk om, wordt dus aangeslagen voor datgene dat men oppompt. Dat is de kern van het voorstel.

De **voorzitter**: Meneer Havermans.

De heer **Havermans** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Dat snap ik. Maar bij ons in de buurt ligt ook een klein viaduct, net onder het maaiveld. Dertig jaar geleden is daar ook bronnering opgezet. Het is volgens mij gewoon een grondwaterput, ook al haalt hij het misschien uit de eerste twee meter diepte. Maar het grondwaterpeil daaromheen is toen wel meteen van tachtig centimeter onder bouwvoor naar een meter tachtig onder bouwvoor gegaan. Dus in mijn ogen is dit geen oppervlaktewater. Dit is volgens mij gewoon een grondwaterput en anders zou dat water gewoon doorgezakt zijn naar het diepe grondwater.

Mevrouw **Boelema** (D66, GS): Voorzitter, we hebben het blokje mobiliteit net afgesloten. Daar zijn ook heel veel wensen op en daar heeft dit natuurlijk ook mee te maken. Laat ik er het volgende op zeggen, die toezegging heeft u ook naar aanleiding van alle schriftelijke vragen, die u daarover gesteld heeft en het belang van het onderwerp. Ik ben het met u eens, dat we moeten kijken op welke manier we dat water op een slimmere manier kunnen inzetten dan het gewoon gelijk weer af te voeren. Ik denk dat dat ook de kunst is van het circulair gebruikmaken van water. Dan heb ik nog motie 148 van het CDA. Die loopt eigenlijk vooruit op de latente ruimte, daar komen we ook 29 november over te spreken met elkaar, over hoe dat voorstel er precies uit ziet. Daar wordt u denk ik op uw wenken bediend. Maar ook hier geldt bij het eerste bolletje, dit is voor mij uitvoering geven aan wat er in het coalitieakkoord is afgesproken. Dus u kunt het mij niet euvel duiden dat ik gewoon uitvoering geef aan dit beleid. Ik ga deze motie dus ontraden. Motie 172 van de ChristenUnie-SGP, ik ben bij het blokje VTH aangekomen, gaat over toezicht en handhaving. Het eerste punt, daar heb ik met mevrouw Van de Ven uitgebreid over gewisseld, hoe we dat nou doen rondom toezicht en handhaving. Voor bedrijven, die wel een vergunningsaanvraag hebben gedaan voor een stalaanpassing, daar wordt op dit moment niet actief aan toezicht en handhaving gedaan. Het gaat met name over degenen die stilzitten. Dus dat punt is eigenlijk al helder. Punt twee gaat over die besparingen. Wij zijn ook heel benieuwd hoe het kabinet daar mee omgaat, want er is nu de nieuwe toverformule. Wij zijn heel benieuwd hoe het kabinet daarmee omgaat. Er wordt in december een Kamerbrief verwacht. We zijn heel benieuwd wat daarin staat en welke handvaten dat mogelijkerwijs voor ons gaat bieden. En wat dat dan dus betekent voor vergunningverlening aan de provinciale kant. Maar dat wachten we dus af. We kunnen daar echt niet op vooruitlopen, omdat er ook gewoon nog niks over bekend is.

De **voorzitter**: Meneer Schipper.

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Dank u, voorzitter. Dank u wel voor uw reactie. Ik denk dat het accent bij het eerste bolletje dan helder is. Generiek hoor ik u ook duidelijk zeggen voor de aanvragers, want daar hebben we het nu over. Daar zijn we het denk ik dan wel over eens. Het tweede punt. Bent u ook op de hoogte van het feit dat de Omgevingsdienst Achterhoek volgens mij in samenwerking met de gemeente Doetinchem ook een aanvraag voor doelsturing heeft gedaan en dat die ook in ieder geval verstrekt is? Er zijn in die zin dus ook gewoon mogelijkheden om dit op te pakken.

Mevrouw **Boelema** (D66, GS): Daarmee vertelt meneer Schipper mij iets nieuws. Dat is fijn. Ik ga dat nog even uitzoeken, hoe dat precies zit. Maar in zijn algemeenheid zien wij dit niet als een soort pilot waarin we nu op dit moment als Brabant zouden moeten inzetten. We wachten af waar het kabinet mee komt, maar dat wil niet zeggen dat ik dadelijk niet even ga kijken hoe ze dat in de Achterhoek oppakken.

De **voorzitter**: Meneer Schipper.

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): In ieder geval goed om te weten dat de gedeputeerde zo nog even gaat kijken. Dan laten wij het nog even staan in onze motie en wellicht komt u toch tot die conclusie en anders moeten we even kijken of we de tekst van de motie nog iets aanpassen.

Mevrouw **Boelema** (D66, GS): Voorzitter, dan ga ik naar het blokje Brede Welvaart en alles wat daar verder nog onder zou kunnen vallen. Allereerst het blokje Voormalig programma sociale veerkracht wilde ik haast zeggen. Er is een motie Koersen op het kompas van brede welvaart. We hebben een uitgebreide discussie gehad over de uitvoeringsprogramma's. Ik kijk terug op een goede bespreken daarvan. Motie 127b gaat daar eigenlijk op door en geeft mij een soort deadline voor die streef- en drempelwaarde. Dat past op zichzelf in de uitvoeringsagenda, die wordt definitief dinsdag vastgesteld. En daar zult u dat ook in lezen, dat we dit ook meenemen om dat in 2026 ook te effectueren. En uiteraard bespreek ik dat graag met u voor. Want het is ook iets nieuws en ik vind dat u daar als Staten in gekend moet worden. En dat we het ook samen eens zijn over wat het dan zou moeten zijn. Dan kom ik bij motie 143 over mantelzorgers. Heel belangrijk. Ik denk dat er hier in deze zaal ook ontzettend veel mantelzorgers zijn, maar het is bij uitstek ook lokaal beleid. Ik hoor u ook zeggen meneer Buiks, u bespeurt verschillen tussen gemeentes. Dat is ook hoe de lokale democratie werkt. Er zijn verschillen tussen gemeentes en die zijn ook te respecteren. En wij zijn als provincie ook niet voornemens om toch weer te ondersteunen op dit soort sociale thema's. Daar is een keuze gemaakt, om daar niet meer op te ondersteunen als provincie. Dus we voeren consistent beleid. En datzelfde geldt voor de IDOPs, motie 121. Ik krijg een déjà vu bij deze motie. Een beetje een soort ruit om Eindhoven. Heel consistent van de BBB en andere partijen. Maar ook mijn antwoord zal consistent zijn, dat ik die ontraad, omdat we niet meer compenseren op het sociaal beleid. Datzelfde geldt dan dus voor motie 163 over het Global Network voor age-friendly cities. Fijn dat er een hele hoop gemeenten al meedoen. Als ik bij de CBG ben, zal ik dit nog eens een keer onder de aandacht brengen, dat er al gemeenten zijn die meedoen en of die niet eens een keertje andere gemeenten daar enthousiast over kunnen maken. Maar meer dan dat gaan we er niet aan doen als provincie. Dan kom ik op het blokje PFAS. Daar waren drie moties over. Motie 155 van de Partij voor de Dieren. Ja, wij steunen de waterschappen in de strijd tegen PFAS, zij hebben terecht een brandbrief gestuurd. Die willen we ook van harte ondersteunen, dus die kan op geen bezwaar rekenen, want wat er niet ingaat, hoeft er ook niet uit. Dat is een heel belangrijk principe, waar we met zijn allen ook heel veel plezier van kunnen hebben. En dan heb ik nog twee moties van 50PLUS. Motie 165 over het blusschuim. Ik begrijp heel goed wat u wilt. Alleen PFAS in dat blusschuim valt buiten onze bevoegdheid, dat wordt op Europees niveau geregeld. En op dit moment zijn de gemeenten en de veiligheidsregio's verantwoordelijk voor het gebruik, het toezicht op het gebruik en de vernietiging van PFAS in blusschuim. Dat is geen provinciale verantwoordelijkheid. Derhalve ontraad ik deze motie. En motie 162 gaat over de eieren en de

doos die erbij hoort en zo. En hoe sympathiek ook, we kunnen niet in de verantwoordelijkheid van hobbyboeren treden, om zelf daar actief een bijdrage aan te leveren, om hen te ondersteunen bij een meting die ze zelf eventueel kunnen laten bekostigen. Dat was het, voorzitter.

De **voorzitter**: Meneer Havermans. Heel snel, want u staat de pauze in de weg.

De heer **Havermans** (BBB): Voorzitter, ik heb eigenlijk nog een onbeantwoorde vraag. We hebben de vraag gesteld in onze eerste termijn, welke maatregelen het college neemt, zodat de Brabander niet langer met schimmel op de muren blijft zitten, omdat de meanderende slootjes het water niet kunnen afvoeren.

Mevrouw **Boelema** (D66, GS): Voorzitter, wij nemen daar niet zoveel maatregelen in. Water- en bodemsturend, daar komen we straks nog over te spreken, is wat wij in principe als provincie huldigen. Het is een bevoegdheid van het waterschap rondom dat hermeanderen, om daar verantwoordelijkheid in te nemen. Er zijn inderdaad een aantal plaatsen in Brabant, we zijn laatst ook bij eentje op bezoek geweest, waar hermeandering heeft plaatsgevonden. Dat kwam in combinatie met tien maanden regen, waarin er ook overlast is geweest. Maar die overlast is ook in de toekomst niet te voorkomen. Dus we moeten ook op een wat andere manier daarmee leren leven en tegelijkertijd ook kijken welke maatregelen er soms wel getroffen kunnen worden. Dus we steunen dit beleid als provincie. We zijn op dit moment niet voornemens om daar op een andere manier mee om te gaan.

De **voorzitter**: Meneer Havermans.

De heer **Havermans** (BBB): Voorzitter, daar zijn we het dan zwaar mee oneens, want er zijn niet alleen problemen in de buurt van Vessem, er zijn tal van plekken. Brabant wil om haar natuur te herstellen hydrologische maatregelen nemen en volgens mij neemt deze provincie beslissingen, die uiteindelijk bij het waterschap gedeponneerd worden, om water langer vast te houden. Dan kan het zo zijn dat misschien het waterschap besloot om een beek te hermeanderen. Maar als wij dan horen dat er overal stuwen en allerlei mogelijke snellere afvoeren weggehaald worden, dan heb ik het idee dat we niet goed bezig zijn. Volgens mij moeten we een systeem maken met bijvoorbeeld een bypass, zodat het water in droge tijden mooi meandert, maar in natte tijden, die wij natuurlijk vaker mee gaan maken, misschien in een rechte vaart naar de grotere wateren kan. En ik denk dat de provincie daar wel degelijk voor aan de lat staat.

De **voorzitter**: Mevrouw Boelema. Nee? De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Wat de heer Havermans hier zojuist zei, heb ik volgens mij al acht jaar geleden letterlijk gezegd over dat hermeanderen. We zien die problemen nu steeds weer terugkomen en ik heb dat in mijn eerste termijn ook al aangegeven. We zien nu bijvoorbeeld weer het beekherstelproject bij de Run tussen Steensel en Riethoven. Daar zijn ook heel veel zorgen bij agrariërs en de gedeputeerde zegt nu, we moeten er maar aan wennen. Maar we hebben juist bij het werkbezoek ook gehoord, dat er heel veel problemen kunnen worden opgelost als het systeem stuurbaar wordt gemaakt. En de provincie staat daar samen met de waterschappen voor aan de lat. Is de gedeputeerde in ieder geval bereid, om bij het uitvoeren van die droogteagenda, wat er samen met de waterschappen wordt gedaan, om de mogelijkheid van een stuurbaar systeem in ieder geval zo in te richten, dat daar op kan worden gehandeld als de nood aan de man is en we niet alleen maar afhankelijk zijn van weersextremen?

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Boelema** (D66, GS): Binnen kaders is het nog steeds een stuurbaar systeem. Waterschap De Dommel heeft die keuze ook autonoom via hun eigen democratie genomen en zegt dat er veel meer water vastgehouden wordt. Het is overigens ook een heel goed idee om dat bovenstrooms te doen. Even voor de goede orde, we zitten hier in Den Bosch, waar de Aa en de Dommel samen op uitkomen. Volgende week zit ik weer over het hoogwaterbeschermingsprogramma te praten. Dat heeft ook te maken met waar we water bergen, zal ik maar zeggen, ook in de gebieden bovenstrooms. En ja, daar hoort soms een zekere mate van overlast bij. Want ook in het droge periodes zijn sloten gedempt, niet alleen door de waterschappen, of door terreinbeherende organisaties, maar ook door agrariërs zelf. Dat was toen ook heel logisch, want toen stond het water niet aan de lippen. Nee, toen stond het heel diep onder de grond. Dus in zekere mate is het altijd weersafhankelijk en hebben we ook met elkaar besloten om dat systeem iets minder stuurbaar te maken. Maar dat wil niet zeggen dat er niet iedere keer gekeken wordt naar wat er wel kan. En volgens mij is daar het waterschap ook heel nadrukkelijk wel mee bezig. Maar ik kom ook met u nog te spreken bij het addendum Regionaal water- en bodem programma. Ik kijk uit naar de discussie hierover, als we dit onderwerp behandelen.

De **voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Je hebt bijvoorbeeld, zoals het waterschap het ook heeft toegelicht, een gebied waar ze pal aan de beek nat grasland aanleggen. Dan is het begrijpelijk. Maar er wordt nu op een vrij ondoordachte manier vaak water vastgehouden in een bepaalde extreme mate, waardoor we ook hebben gezien dat er wateroverlast is ontstaan bij Spoordonk, als het in een keer moet gaan stromen. Maar we zien het nu ook rond de Maashorst, bij het dorp Zeeland is er een groot probleem, in verschillende kernen in de gemeente Oss hebben ze allemaal natte kelders en kruipruimtes. Dus die peilverhoging is in zijn algemeenheid een verschijnsel dat tot heel veel overlast leidt. En mensen worden eerst geconfronteerd met de overlast en dan worden er pas maatregelen genomen. Dus mijn vraag is, zou er niet eerst moeten worden gekeken naar de manier waarop je de overlast kunt voorkomen, voordat er zulke peil verhogende maatregelen worden genomen, samen met het waterschap, want de provincie en het waterschap zijn, zoals ik al zei, bij deze projecten gezamenlijk aan zet.

Mevrouw **Boelema** (D66, GS): Voorzitter, er wordt door de waterschappen naar bevinding van zaken gehandeld. Zij zitten dagelijks in hun werkgebied, om te kijken hoe ze het enigszins beheersbaar kunnen houden. En tegelijkertijd, als het de afgelopen tien maanden droog was geweest, had je daar ook niemand over gehoord. Sterker nog, dan was er weer een andere oproep geweest. Dus dat is het ingewikkelde in de situatie waar je mee zit. Soms heb je inderdaad overlast en soms overlast omdat het te droog is. En dat is dus niet zo heel maakbaar meer. De essentiële boodschap is, dat het ook minder maakbaar is dan het was. Dat is ook echt iets waar we met elkaar aan moeten wennen.

De **voorzitter**: Dat was het einde van uw eerste termijn. Ik had het al beloofd, we schorsen een kwartier en daarna zullen we verdergaan met de eerste termijn van het college.

Schorsing

De **voorzitter**: Dames en heren, de bel is gegaan. Ik zou eenieder willen verzoeken te gaan zitten. Ik heropen de vergadering. Gedeputeerde Oudenhoven heeft het woord.

De heer **Oudenhoven** (Lokaal Brabant, GS): Dank u, voorzitter. Ik zal rustig aan beginnen, zodat iedereen ook op zijn plek zit. Er zijn voor mijn programma's zeven moties, waarvan we er best wel een aantal ook omarmen. Dat zal ik ook met u gaan bespreken. Ik ga ze even af en als ik nog ruimte heb, zal ik ingaan op de vragen voor mij, om die nog even te beantwoorden. De eerste motie waar ik het met u over wil hebben, is motie 126a, ingediend door PvdA, GroenLinks, D66,

Volt, Partij voor de Dieren, ChristenUnie-SGP en de SP. SP is er later nog bijgekomen, daarom is het 126a geworden. En het dictum vraagt eigenlijk om de gemeenten zoveel mogelijk met kennis en met raad en daad bij te staan, bij de gezamenlijk opgave voor het huisvesten van statushouders. Dat is wat we nu eigenlijk ook doen, dus in principe hebben wij daar geen bezwaar tegen. Dus ik geef hem oordeel staten, u kunt zelf straks uw oordeel daarover geven. Dan kom ik op de motie van de SP over de dagbladen, dat is motie nummer 128. We hebben het hier ook over gehad in de uitvoeringsagenda, de SP kwam toen ook de met die vragen. Ze hebben toen ook gezegd of aangegeven dat ze er tijdens de behandeling van de begroting op terug zouden komen. Het dictum zegt eigenlijk een onderzoek te doen naar de mogelijkheden om in samenwerking met de Brabantse regionale dagbladen te voorzien in een gratis abonnement voor een regionaal dagblad. Als we zeggen dat te gaan doen, kost dat best veel geld natuurlijk. Dat kunnen we redelijk in beeld brengen. Dat gaan we ook doen. Maar eigenlijk wordt er nu gevraagd, ga eens kijken wat dat precies inhoudt en wat we daarmee kunnen. Want er zijn natuurlijk heel veel MFH's en gemeenschapshuizen waar een bibliotheek in is, daar zijn natuurlijk al regionale dagbladen aanwezig. Ik wil dat best wel in beeld brengen, de provincie Gelderland doet dit ook. Ik ben benieuwd hoe zij dat gedaan hebben en ik kom daar met een passende mogelijkheid op terug, om dat met u in de toekomst te bespreken. Dan kunt u de keuze maken of u daar straks in de perspectiefnota misschien nog iets mee zou willen.

De **voorzitter**: U wordt geïnterrupteerd door de heer Rutjens.

De heer **Rutjens** (JA21): Dank u wel, voorzitter. Ik probeer toch nog even wat duidelijkheid te krijgen, want in het dictum staat te onderzoeken. En er staat een proef te doen voor twee jaar. Dus stel dat die motie wordt aangenomen, onafhankelijk wat ik daarvan vind, dan gaan we dus een proef doen voor gratis krantjes uitgeven op kosten van de provincie. Dus heel even voor de zuiverheid, wat gaan we nou doen?

De heer **Oudenhoven** (Lokaal Brabant, GS): Wat ik van plan ben, is in ieder geval een onderzoek in te stellen, om uit te zoeken wat dit precies daadwerkelijk inhoudt. Er zijn natuurlijk kosten aan verbonden en die wil ik in beeld brengen. Dat wil ik ook voorleggen aan de Staten en dat dan straks via de perspectiefnota verder bespreken. Dus daar moet ook extra geld bij, want die middelen heb ik nu niet.

De heer **Rutjens** (JA21): Dus om het helemaal zuiver te hebben, dan ontraadt u deze motie, maar u gaat wel een onderzoek doen?

De heer **Oudenhoven** (Lokaal Brabant, GS): Ik kan die motie overnemen, omdat ik een onderzoek ga doen. Maar ik ga nu niet toezeggen dat ik twee jaar lang een gratis proef ga doen. Dat gaat niet lukken.

De **voorzitter**: Ik heb het niet helemaal scherp. Is het overnemen, is het oordeel Staten, is het ontraden?

De heer **Oudenhoven** (Lokaal Brabant, GS): Dan lijkt het mij oordeel Staten. In ieder geval heeft u nu van mij gehoord, hoe ik daarin zit. Dus een onderzoek, ja. Ik wil in beeld brengen wat het precies inhoudt. Als we nu inderdaad al dit gratis gaan doen, dan zijn er kosten aan verbonden. En dat kan ik nu niet toezeggen.

De **voorzitter**: Begrijp ik het goed dat u het onderzoek gaat doen, maar nog geen toezegging kan geven die verder gaat dan dat, omdat het geld kost?

De heer **Oudenhoven** (Lokaal Brabant, GS): Ja.

De **voorzitter**: Oké. Meneer Van Raak.

De heer **Van Raak** (SP): Dan blijft wel de appreciatie van de motie bij mij onbekend. Als het een toezegging is, om het onderzoek te gaan doen, is dan de appreciatie oordeel Staten?

De heer **Oudenhoven** (Lokaal Brabant, GS): Er zitten twee aspecten aan. Het eerste is het onderzoek en het tweede is om iets gratis te gaan doen, om een proef te gaan doen. Dan zijn er kosten aan verbonden. Die middelen heb ik nu niet. Dan moeten er extra middelen voor vrijgemaakt worden en dat wil ik nu in beeld brengen. Waar hebben we het dan over?

De **voorzitter**: Wat is er ineens aan de hand met de interruptiemicrofoons? Ze springen de hele tijd op groen. Ik kijk eventjes naar de achterkant of jullie daar aandacht aan kunnen besteden. De heer Van Raak.

De heer **Van Raak** (SP): Volgens mij richt de motie zich tot een onderzoek naar een proef doen. En de appreciatie blijft mij eigenlijk nog steeds een beetje onduidelijk. U apprecieert slechts een deel van de motie, denk ik. Maar misschien begrijp ik u verkeerd.

De heer **Oudenhoven** (Lokaal Brabant, GS): Ik apprecieer natuurlijk wel om zo'n onderzoek te doen, om te kijken wat de mogelijkheden zijn en wat dat gaat kosten, om dat in beeld te brengen. Maar meneer Rutjens vraagt of ik dan meteen nu al een proef ga doen voor twee jaar. Daar heb ik de middelen nu niet voor. Je zou hem eventueel iets aan kunnen passen. Maar ik wil wel het onderzoek doen, om te kijken of het überhaupt voor ons mogelijk is en dan met u in de perspectiefnota bespreken. Dat is eigenlijk wat ik voorstel.

De **voorzitter**: Dus het is niet het oordeel geen bezwaar. Dan hou je nog twee oordelen over, of oordeel Staten of ontraden. En u zei zojuist dat het oordeel Staten was.

De heer **Oudenhoven** (Lokaal Brabant, GS): Ik raad hem ook niet af, want ik wil het onderzoek gaan doen. Het is tweeledig, dus het is wel lastig.

De **voorzitter**: Meneer Van Raak.

De heer **Van Raak** (SP): Ik stel voor dat wij hier nog heel even in tweede termijn op terugkomen, want ik snap de verwarring wel.

De **voorzitter**: De heer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): Dank je wel. Wat ik me afvraag bij dit onderdeel is het volgende. De gedeputeerden vormen een college. Zojuist bij het onderwerp mantelzorgers vond het college het een taak van de gemeenten om daar een waardering aan te geven. En nu gaat u een onderzoek doen, om gratis kranten uit te delen, dagbladen. Dat gaat u wel doen. U knikt nee, maar u gaat dat wel doen. En bij mantelzorgers vindt u dat de gemeente het allemaal moet regelen. Waarom moet de gemeente dit niet regelen?

De **voorzitter**: De heer Oudenhoven.

De heer **Oudenhoven** (Lokaal Brabant, GS): Ik heb niet gezegd dat ik het ga doen, ik heb gezegd dat we gaan onderzoeken wat dat met zich meebrengt aan kosten. En is het wel nodig? Misschien zijn er ook wel andere mogelijkheden, misschien digitale mogelijkheden. Dat wil ik wel eerst bekijken. Ik weet dat de provincie Gelderland zo'n initiatief ook heeft genomen in het kader van het vitale platteland en leefbaarheid. Dus ik wil kijken of daar een mogelijkheid is, maar als dat niet zo is, dan laat ik dat ook weten.

De **voorzitter**: Het begint ontzettend onrustig te worden in deze zaal en ik begrijp dat de tijd al aardig gevorderd is en dat we om half tien zijn begonnen. Maar we zijn er nog lang niet. Dus ik zou u willen verzoeken om zich te concentreren op het debat hier. En als u dringend dingen met anderen te bespreken heeft, kunt u dat buiten de zaal doen. De gedeputeerde gaat verder.

De heer **Oudenhoven** (Lokaal Brabant, GS): Dus nee, dat is geen toezegging dat ik het ga doen. Ik ga kijken wat het precies inhoudt, wat hiermee precies bedoeld wordt. En ik ben ook wel geïnteresseerd en nieuwsgierig hoe de provincie Gelderland dit gedaan heeft. Meer heb ik daar niet over gezegd. Ik heb geen toezegging gedaan dat we het al daadwerkelijk gaan doen.

De **voorzitter**: Tot slot, meneer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): Maar daarmee is mijn vraag niet beantwoord. Want mantelzorgers, daar willen jullie geen onderzoek naar doen en hier willen jullie wel een onderzoek naar doen. En u verwijst naar de provincie Gelderland. Ik kan met betrekking tot de mantelzorgers ook een andere provincie noemen. Mijn vraag is, waarom vindt u dit dan geen gemeentelijke taak? En waarom vindt u dat bij die mantelzorgers wel? Dat verschil wil ik graag van u horen.

De heer **Oudenhoven** (Lokaal Brabant, GS): Deze vraag ligt nu voor. Dat ga je dan natuurlijk ook met de gemeente bespreken. Ik wil eerst eens even een beeld hebben, waar we het precies over hebben. Want ik zei net ook al, er zijn natuurlijk heel veel gemeenschapshuizen en MFH's waar op dit moment al bijvoorbeeld een bibliotheek aanwezig is. Daar ligt misschien wel een krant. Misschien zijn er mogelijkheden om digitale dingen te doen. Je moet ook misschien bijvoorbeeld ook afspraken met die regionale bladen maken, die daar komen te liggen. Dat wil ik in beeld brengen. Daar wil ik naar kijken. Ik doe geen toezegging. Ik wil alleen een onderzoek doen, zoals hier gevraagd wordt. Niet meer en niet minder.

De **voorzitter**: Dit is het antwoord waar u het mee moet doen. Want hij heeft het al drie keer herhaald volgens mij. Ik ga naar de heer Van Hattem. En u heeft ook nog een tweede termijn.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Ik hoor de gedeputeerde zeggen, een onderzoek doen. Mijn oproep zou zijn om, in het kader van zorgvuldig omgaan met onze ambtelijke capaciteit en middelen, daar geen al te groot onderzoek van te maken. Hooguit even snel kijken wat er mogelijk is. Laten we zeggen een hele snelle quick scan. Is de gedeputeerde van plan om het op die manier te doen, of wordt dit een heel onderzoek, waarbij het tot aan staatssteun aan de pers toe onderzocht moet worden?

De heer **Oudenhoven** (Lokaal Brabant, GS): Als ik dat zo snel zie, zou het een heel minimaal klein onderzoek kunnen zijn. En er is best wel veel informatie al over.

De heer **Van Hattem** (PVV): Duidelijk.

De **voorzitter**: Meneer Oudenhoven gaat u verder.

De heer **Oudenhoven** (Lokaal Brabant, GS): Dankjewel. Dan zijn we aangekomen bij de motie van de BBB, over groen gas. Er werden net al wat vragen over gesteld. Ik snap het ongeduld, dat er natuurlijk is. Ik heb u ook toegezegd in de behandeling van de uitvoeringsagenda Landbouw en Voedsel dat ik in het eerste kwartaal met een mestplan kom. In het mestplan zal groen gas een onderdeel worden. Ik snap dat dit nu voorligt, dus ik wil hem ontraden. In maart hebben we echt wel dat mestplan klaar, dan is een zeventig procent versie klaar en dan kunnen we dat met u bespreken. Het is nu nog te vroeg, om daar nu al concrete afspraken over te maken. Dus het dictum gaat wat dat betreft te ver.

De **voorzitter**: De heer Rijvers.

De heer **Rijvers** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Ik ga even verder in op het framen dat ik hier ervaar in de Staten. Voorzitter, voor me staat de gedeputeerde mest. Er was een vraag gesteld aan uw collega, die over energie gaat, met betrekking tot groen gas. Welk deel van het groen gas komt op dit moment uit mestvergisting, en hoe ziet dit aandeel eruit in 2030, als de bijmengverplichting van twintig procent er is?

De heer **Oudenhoven** (Lokaal Brabant, GS): Wat is uw concrete vraag?

De heer **Rijvers** (BBB): U hebt een mestplan, zegt u. Dus we hebben het weer over mest. Maar ik heb het over groen gas. Groen gas is niet alleen mest. Daarom mijn vraag, om te weten wat het is. Wat is op dit moment het aandeel van mestvergisting in groen gas. En wat is dat aandeel als de bijmengverplichting uitgevoerd wordt van twintig procent in Brabant in 2030?

De **voorzitter**: Dit klinkt heel erg als een technische vraag. Maar wellicht weet de gedeputeerde het antwoord.

De heer **Oudenhoven** (Lokaal Brabant, GS): Ik weet het niet van Brabant. Ik weet wel het landelijk gemiddelde, dat ligt op vijftig procent. Van Brabant weet ik het niet, maar dat kan ik uitzoeken. Maar dat kunnen we dan ook bespreken, als ik met het actieplan naar u toekom. Want daar staan die feiten en gegevens allemaal in en wordt het allemaal voor u in beeld gebracht.

De heer **Rijvers** (BBB): Nu geeft u het antwoord voor 2030, dat zou ongeveer de richting kunnen zijn.

En wat Brabant doet, hangt dat ook af van wat de provincie doet? Van het plan waar u mee gaat komen?

De **voorzitter**: Misschien kunt u uw microfoon uitdoen. En trouwens u bent door uw vragen heen. De gedeputeerde.

De heer **Oudenhoven** (Lokaal Brabant, GS): We gaan nu echt de techniek in natuurlijk. Ik snap uw motie, maar ik kan hem nu niet overnemen. Ik moet hem ook ontraden. En waarom? Omdat we dit nog met u gaan bespreken en ik wil dat de feiten en alle cijfers die er onderliggen bekend zijn. Waar hebben we het over, dat is ook belangrijk. Want niet iedereen heeft de juiste informatie op dit moment, om hier al ja tegen te zeggen. Dus dat geldt voor iedereen. Maar dat moeten we wel op de juiste en gepaste manier doen, om die discussies gezamenlijk te voeren.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

De heer **Oudenhoven** (Lokaal Brabant, GS): Dank u wel. Dan hebben we motie 114 van BBB, over de maatschappelijke kosten-batenanalyse van maatregelen in de agrarische sector. Dit zat in het BPLG, maar helaas weten we wat daarmee gebeurd is. We krijgen nu een andere dynamiek in de gebieden, dit is een van onderdelen die we daar niet meer in mee kunnen nemen. Dat is natuurlijk wel jammer. Maar zo'n onderzoek is natuurlijk vrij kostbaar. En wat ik wel wil doen, want er is best wel al het een en ander gedaan, is een verkenning. Ik ontraad nu wel de motie, maar ik wil wel een verkenning doen, om uit te zoeken wat er nu al is, om dat in beeld te brengen en dat met u te delen. Maar zoals meneer Van Hattem zei, we kunnen wel weer een onderzoek doen en daar heel veel ambtelijke capaciteit voor gebruiken met heel veel geld, maar er is al het een en ander. Dus geef me de ruimte om die verkenning te doen.

De **voorzitter**: Meneer Berkvens.

De heer **Berkvens** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Dat onderdeel is in Friesland wel aan aangedragen, bij het Friese programma landelijk gebied. In Brabant ben ik daar niet van op de hoogte. Maar de impact van de maatregelen die op dit moment allemaal doorgevoerd worden, niet alleen de provinciale maatregelen, maar ook de landelijke maatregelen, is groot. Dit gaan enorme invloeden hebben in de lokale gemeenschappen. We hebben al gezien dat een gedeelte van de veehouderijen rondom de Peel is gestopt en vervangen is door mensen die anticiperen en in de plantaardige teelt verder gaan. En dat is ook weer ongewenst. Dus de effecten van het huidige beleid moeten natuurlijk wel niet tegengesteld zijn aan de gevolgen die er dadelijk gaan plaatsvinden. En daarom is dit zo belangrijk, om dit onderzoek te laten doen.

De heer **Oudenhoven** (Lokaal Brabant, GS): Ik ontken ook niet wat u zegt. Dat zal ik ook niet ontkennen, want het is zo. Er is een behoorlijke impact. Dat zien wij, dat zie ik ook dagelijks. Maar een onderzoek kost best veel geld. Dan ga je echt de diepte in, dan ga je een specifiek onderzoek doen. Er zijn natuurlijk ook stakeholders, die daar natuurlijk al het een en ander van hebben. Wij weten ook het een en ander, ook vanuit de analyses vanuit de gebieden. Laat me dat eerst even in beeld brengen en daarna kunnen we nog zien, wat we er verder mee kunnen doen. Is het dan alsnog nodig om een onderzoek te doen? Dan ben ik de laatste die zegt dat we dat niet moeten doen. Maar eerst wil ik een verkenning doen. Wat hebben we allemaal? Wat is er? In plaats van dat ik nu al een grootschalig onderzoek ga doen. Dat zou ik echt jammer vinden.

De heer **Berkvens** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Ik vind het heel jammer dat we wachten met het onderzoek. Want anticiperen op de gevolgen moet je eigenlijk al doen voordat ze uit de klauwen lopen. Als je er op voorsorteert, dan voorkom je dat het uit de hand gaat lopen.

De heer **Oudenhoven** (Lokaal Brabant, GS): Die zorgvuldigheid moet er ook zeker zijn, maar we moeten het wel gericht doen en eerst kijken wat er nu is. En dan zou het inderdaad zomaar kunnen zijn dat we al best wel veel hebben. Dus nogmaals, nu niet doen. Maar ik breng echt in beeld wat de impact is. Naar aanleiding van de uitvoeringsagenda hebben we ook de milieuanalyse besproken. Dat gaan we dus ook doen. En die zou eraan gekoppeld kunnen worden. Ik moet het goed afstemmen op elkaar.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

De heer **Oudenhoven** (Lokaal Brabant, GS): Dan zijn we aangekomen bij de motie 141. Ze noemen het bestrijdingsmiddelen, ik noem het gewasbeschermingsmiddelen. Ik kom dan terug op de uitvoeringsagenda, we hebben daar natuurlijk uitvoerig over gesproken destijds. Ik heb ook toegezegd dat wij in het eerste kwartaal met een actieplan komen over die gewasbeschermingsmiddelen. Ik heb geen bezwaar tegen deze motie. Wat er omschreven staat, daar kunnen we rekening mee houden en het helpt mij ook in het uitvoeren van het actieplan. Dus geen bezwaar. Dan zijn we bij de motie Laten we er geen gras over groeien, van de Partij voor de Dieren, GroenLinks, PvdA, Volt en SP. Dat is motie 156. Die krijgt ook geen bezwaar. En waarom niet? Wij doen dit eigenlijk al. Wij doen al best wel veel en u benadrukt het hier nogmaals mee. Dus geen bezwaar. Dan komen we bij de laatste motie. Dat is Geen boter bij de vis. Dit vond ik wel een lastige. Het dictum geeft aan om provinciale subsidies en andere stimulerende provinciale regelingen niet langer beschikbaar te stellen voor viskwekerijen. Wij verwachten niet dat er een massale overstap zal zijn naar viskwekerijen, bij veehouderijen die nu leegkomen of anderszins. Er zijn er in Brabant niet zo gek veel. We verwachten niet dat dat zo is. De aquacultuur is natuurlijk niet heel eenvoudig, dus we achten de kans heel klein dat er heel veel bijkomen. Ik moet het nog uitzoeken, maar dit is een Europese subsidie geweest. Volgens mij lag er ook een stuk vanuit de Raad voor Dierenwelzijn. Ik moet het ook echt goed uitzoeken, ik moet er echt induiken. Ik ontraad de motie, omdat ik echt meer specifiek wil weten, waarom dit bedrijf die subsidies heeft gekregen en wat de achterliggende gedachte is. Dat weet ik niet.

De **voorzitter**: Mevrouw Putman.

Mevrouw **Putman** (Partij voor de Dieren): Dank u wel, voorzitter. Vindt u dat we dergelijke bedrijven zouden moeten subsidiëren in Brabant?

De heer **Oudenhoven** (Lokaal Brabant, GS): Dat hangt er vanaf. Waarom hebben zij destijds die subsidie gekregen? Dat durf ik ook niet te zeggen. Dus ik moet echt weten wat erachter zat, wat daar precies de bedoeling van was. Was dat onderzoek? Of was dat een pilot? Dat moet ik echt uitzoeken. Ik zie uw verhaal. Ik ga het ook uitzoeken en dan kom ik er schriftelijk bij u op terug. We kunnen nu een hele discussie gaan voeren, maar ik wil er eerst meer over weten.

De **voorzitter**: Helder, denk ik. Mevrouw Van de Ven.

Mevrouw **Van de Ven** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Voor ons staat de gedeputeerde agrarische ontwikkeling. Dus ik had een vraag met betrekking tot de stallendeadline. We hebben dus geen innovatieve systemen voor de melkveesector op dit moment. Kunt u daar iets over vertellen? Hoe gaat u dan richting 1 april acteren? Zit daar ruimte in? Is GS daarover aan het praten samen?

De heer **Oudenhoven** (Lokaal Brabant, GS): Het lijkt me verstandig dat mijn collega, mevrouw Dirken, de beantwoording doet. Zij heeft er verschillende moties over gekregen en verschillende vragen. Dat is het meest zuiver. Want ik doe echt inderdaad agrarische ontwikkeling. En mijn collega zit meer op stikstof en op de stallendeadline en de stalsystemen. Dus ik laat het aan haar over.

Mevrouw **Van de Ven** (CDA): Mag ik vragen wat uw mening daarover is?

De heer **Oudenhoven** (Lokaal Brabant, GS): De mening die mevrouw Dirken erover gaat geven, is de mening van GS. Dus dat wachten we dan even af.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

De heer **Oudenhoven** (Lokaal Brabant, GS): Er waren nog een paar vragen. De eerste vraag is van GroenLinks en gaat over de jongerenparticipatie. Zij missen in de begroting de jongerenparticipatie. Ja, dat klopt, want die begroting is dus net tot stand gekomen, voordat we de nieuwe uitvoeringsagenda hebben vastgesteld. We hebben extra geld gereserveerd voor jongerenparticipatie. Dat is ruim twee keer zoveel als in de vorige bestuursperiode. We gaan van 150.000 euro naar 320.000 euro. Dat is een behoorlijk bedrag. We gaan natuurlijk de dingen doen, die we nu ook al doen, een Jongerentop, de generatietoets. Maar wat we extra willen doen, is ook inzet op jongerenparticipatie bij mbo- jongeren, ook praktijkgerichte jongeren. Daar wil ik echt veel meer werk van maken. We starten dan ook met een jongeren adviesclub. En we hebben inmiddels ook een nieuwe, enthousiaste, jonge coördinator in dienst. Daar gaan jullie binnenkort kennis mee maken. Dat zijn de eerste stappen die we nu gemaakt hebben en daar heb ik hele hoge verwachtingen van. Dan de SP, met name over die bureaus en de participatie. Daar was wat onduidelijkheid over. Dat druist eigenlijk in tegen de voornemens van ons bestuursakkoord. Laat het helder zijn dat wij daar geen voorstander van zijn. En gemeenten gaan natuurlijk over hun eigen participatiebeleid. We gaan in december ook met de gemeentes daarover spreken en dan zullen we dit ook nog eens aankarten. Dus dan is die onduidelijk ook weg. De BBB vraagt nog, wat hebben wij nodig om in actie te komen? Want u verwijt mij dat ik niks doe en dat er niks uitkomt. Dat vond ik wel jammer, dat ik dat te horen kreeg, want dat is niet zo. Waar ik nu mee bezig ben, is natuurlijk een bijna landelijke reparatie voor transitiefondsen. We hebben natuurlijk wel wat te repareren nu. Dat heeft natuurlijk heel wat teweeggebracht. Wat we aan het doen zijn, is het versterken van het verdienmodel voor de extensiverende boeren,

precisielandbouw, mest, doelsturing. Er zijn heel veel zaken die we natuurlijk doen. We hebben recent de uitvoeringsagenda Landbouw en Voedsel met elkaar doorgesproken. Als je de actieplannen bekijkt en ziet wat er allemaal uit komt, dan kan ik niet zeggen dat ik niks doe.

De **voorzitter**: De heer Havermans.

De heer **Havermans** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Dat is in onze ogen een constatering. Ik kan begrijpen dat u dat niet fijn vindt om te horen, maar u zegt, ik doe van alles. Maar u doet een toezegging bij de uitvoeringsagenda Landbouw om een impactanalyse te maken, dus u wilt de slechte kant die daarmee gesuggereerd wordt in beeld brengen. Nu vragen wij met onze motie, kijk ook eens wat dit beleid doet bij alle andere aspecten. Eigenlijk steekt het college daar gewoon de kop in het zand. En ze zeggen blablabla, zoals een kindje met de vingers in de oren. Die zijn er toch niet, dus daar doen we niks mee, want dat kost veel geld. Volgens mij kost die impactanalyse ook enorm veel geld. En volgens mij kost het ons nog veel meer geld als wij deze zaken niet in het vizier hebben, omdat wij aan het eind van de rit de hele boerenstand in Brabant niet meer terug gaan krijgen. Dus ik vraag aan de gedeputeerde of dat hij dit nog een keer wil heroverwegen.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Oudenhoven** (Lokaal Brabant, GS): Ik wil liever niet in herhaling vallen, voorzitter. Ik heb aangegeven dat ik zie, dat er een behoorlijke impact is in de sector. Dat zie ik ook echt. Maar ik heb ook gezegd, tegen uw collega net, dat we wel een grootschalig onderzoek in kunnen gaan zetten om die analyse goed te maken, maar ik wil eerst weten wat er al is. ZLTO heeft bijvoorbeeld ook een analyse gemaakt. Daar kun je natuurlijk al op aansluiten. Wij hebben natuurlijk ook al het een en ander geanalyseerd. Dat moet je bij elkaar brengen. Dan kun je misschien zelf wel veel doen, in plaats van dat het weer veel geld moet gaan kosten om dure onderzoeken te doen. Dat gaat dan een apart bureau weer doen, dat is doodzonde. We weten echt wel ongeveer wat er speelt straks. En die verkenning wil ik eerst doen.

De **voorzitter**: De heer Havermans.

De heer **Havermans** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Ik vind het wel frappant dat de gedeputeerde in een keer zegt dat onderzoeken duur zijn, terwijl er qua toezeggingen voor onderzoek enorm gestrooid wordt. Iedere vergadering maar weer. In onze ogen gaat het dan om onderzoeken die juist helemaal niet nodig zijn. En ik vind het ook triest dat een gedeputeerde van agrarische ontwikkeling alleen maar oog heeft voor de impact van een agrarische sector en niet openstaat, om de dingen te laten zien die het ons juist brengt. En de agrarische sector hier in Brabant brengt ons ook heel veel goeds. Dat wil ik bij deze wel benadrukken, want als hier zo over gepraat wordt, werkt dit niet mee aan vertrouwen en perspectief vooral bij de jonge boeren.

De heer **Oudenhoven** (Lokaal Brabant, GS): Ik ben de laatste die het daar niet mee eens is. Ik vind het echt jammer dat u dit zegt. Dat vind ik echt jammer. De voeren veel gesprekken en doen veel nu, om perspectief te bieden, met name voor de nieuwe generatie. Daar sta ik volledig achter. Dus ik vind het jammer dat u dit op die manier zo inbrengt.

De **voorzitter**: De heer Van Miltenburg.

De heer **Van Miltenburg** (D66): Dank, voorzitter. Volgens mij was het de bedoeling dat er een Nationaal Programma Landelijk Gebied zou komen. En dat er vervolgens allerlei provinciale programma's zouden komen, die zouden voorzien worden van een sociaal economische impact analyse. Is de gedeputeerde het met me eens, dat op het moment dat er een BBB-bewindspersoon een streep zet door dit landelijke proces en daarmee ook door de provinciale

processen, dat de slotsom dan ook is, helaas voor de BBB, dat er geen sociaaleconomische impact analyse komt van alle maatregelen, die voorzien waren vanuit de integrale beleidsvisie van het Nationaal Programma Landelijk Gebied?

De **voorzitter**: De heer Oudenhoven.

De heer **Oudenhoven** (Lokaal Brabant, GS): Ik kan bevestigen dat dat zo is. Maar ik had het niet zo hard willen stellen. Ik heb het misschien wat informeler willen brengen. Maar die feiten liggen er natuurlijk wel.

De **voorzitter**: Mevrouw Putman.

Mevrouw **Putman** (Partij voor de Dieren): Dank u wel, voorzitter. Ik was enthousiast dat u zei, ik ga het verder uitzoeken met de viskwekerij. Maar wij hebben er al twee keer een set vragen over gesteld, dus ik zou eigenlijk wel iets meer willen, een memo ofzo. Kunt u dat toezeggen? En dan houden wij ook onze motie aan.

De heer **Oudenhoven** (Lokaal Brabant, GS): Ik weet ook ons excuus daarvoor. Die eerste rij vragen zijn volgens mij ergens blijven liggen ofzo. Dat heeft echt wel lang geduurd, daar kwamen wij ook achter. Maar dat zeg ik u toe, dat we dat echt serieus oppakken. Wat er precies aan de hand is. Want ik wil het zelf ook weten. Dus dat zeg ik u toe.

De **voorzitter**: De heer **Van Hattem**.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. In plaats van viskwekers zie ik liever de vissers op de woelige baren de vis rechtstreeks uit de zee vangen. Maar dat hebben we in Brabant helaas niet meer sinds in Moerdijk de laatste vissers zijn verdwenen. Maar ik heb een andere vraag. Ik hoor de gedeputeerde zeggen, we zijn bezig met gesprekken rond de veehouderij en dat soort zaken. Ik vraag me dan toch het volgende af. Heel veel boeren in deze provincie zijn met alle innovatieve maatregelen aan de slag. Ik ben in het afgelopen jaar bij verschillende boeren op bezoek geweest. En die zeggen, wij weten gewoon niet waar we aan toe zijn. Ik heb straks in mijn betoog al aangehaald, dat deze provincie een kei is in het verzinnen van allerlei beleidspropaganda, men wil het beleid aan alle kanten uitventen. Maar waarom zie ik het niet bij deze gedeputeerde? Waarom zie ik deze gedeputeerde zijn beleid niet aan alle kanten neerzetten, van kijk eens, hier ben ik mee bezig en dit leveren die gesprekken op. En hier kunnen we naartoe. Heel veel boeren zitten toch in het ongewis. Ik wil toch iets meer inzicht in waar we nu staan en wat onze innovatieve veehouders kunnen verwachten.

De heer **Oudenhoven** (Lokaal Brabant, GS): Dank u wel, voorzitter. Het gebied van innovatie is natuurlijk heel breed. Je hebt innovatie op het gebied van mest, je hebt innovatie op het gebied van gewasbeschermingsmiddelen, op het gebied van stalmaatregelen, zo heb je heel veel innovaties. Dus dat is een heel breed begrip. Ik ben nu een jaar en een paar maanden bezig en ik heb natuurlijk wel gezien en dat hebben we ook met GS besproken, dat we sommige dingen anders moeten gaan doen. Die gesprekken hebben we gevoerd. Er zijn ook mogelijkheden vanuit mijn uitvoeringsagenda om daar het een en ander mee te gaan doen. En zoals ik ook heb gezegd, bij twee aspecten kom ik wel met een actieplan. Dat gaat dan met name over mest, want dat is een heel groot en zwaar probleem in Brabant en gewasbescherming, waarbij de maatschappelijke druk steeds groter wordt, je leest het bijna iedere dag in de krant. Dus ik ga mijn bevinding, datgene wat ik in het eerste kwartaal heb opgehaald in Brabant, daarin vertalen. En dat ga ik met u bespreken. Helaas kost het wat tijd. Ik ben een half jaar bezig, dat is niet klaar binnen een paar maanden, dat moet je goed voorbereiden, want er speelt natuurlijk van alles omheen, ook in de gebiedsgerichte aanpak nu ook. Dan gaan misschien te veel in detail, maar je ziet natuurlijk wel dingen gebeuren nu, waarbij je denkt, is dit wel de juiste manier?

Er zijn heel veel aspecten die elkaar nu raken. Dus je moet dat wel op een juiste manier gaan doen. Daar moet je over nadenken, dat moet je echt met de sector bespreken. Dat is wat ik doe.

De **voorzitter**: Meneer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, dat klinkt op zich helemaal goed, maar het gaat mij dan toch vooral om die stalmaatregelen. Daar zitten die innovaties op, daar knelt het en staat bij de veehouders het water ook echt aan de lippen. Ook qua onduidelijkheid en welke richting ze op kunnen. En ik hoor de gedeputeerde nu zeggen, in het eerste kwartaal van komend jaar kom ik met al die duidelijkheid. Weten de veehouders dan ook echt waar ze aan toe zijn ten aanzien van de stalmaatregelen? Wordt dat in het eerste kwartaal komend jaar volledig duidelijk? Of komt er dan weer een verhaal, van we zijn het aan het bekijken en aan het uitzoeken en in gesprek aan het gaan?

De heer **Oudenhoven** (Lokaal Brabant, GS): Uw vraag moet je eigenlijk helemaal afpellen. Een stalsysteem aanpassen, dat is complex. We weten hoe het met de vergunningen verlopen is. Maar je hebt natuurlijk ook wel verschillende systemen daarin. Er zijn systemen die wel werken, daar zal mevrouw Dirken straks misschien iets over zeggen. Daar moet je dan misschien wel iets mee gaan doen. Bij de melkveehouderij zijn inmiddels ook twee systemen, waar de leveranciers van zeggen dat het werkt. Dat zijn dingen, die moeten wel hard zijn, want anders ga je bij de rechter natuurlijk weer onderuit. Dus dat is eigenlijk zoals ik er ook in zit. En dat is volgens mij ook wel de lijn die GS heeft.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

De heer **Oudenhoven** (Lokaal Brabant, GS): We hebben het gehad over die geborgde systemen. Lokaal Brabant vroeg naar de voortgang van Vitaal Platteland naar aanleiding van de motie bij de perspectiefnota. We zijn nu bezig met een quick scan. We zijn in gesprek met vijf gemeenten in Brabant. We willen dit echt van onderuit gaan doen. Het zijn ook diverse gemeentes van west naar oost, naar zuid, naar noord, om daar specifieke de input op te halen en te weten te komen waar we het over hebben. De inschatting is dat we daar in het begin van het volgend jaar meer duidelijkheid over hebben, om daar met u verder het gesprek over te gaan voeren. Dus dat loopt. En daar zijn we volop mee aan de slag.

De **voorzitter**: U komt tot een afronding, begrijp ik?

De heer **Oudenhoven** (Lokaal Brabant, GS): Ja, even kijken. Ik denk dat ik het inderdaad allemaal gehad heb, voorzitter. Dank je wel.

De **voorzitter**: Ik zie nog een interruptie. De heer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): Gedeputeerde, ik heb er nu voor de tweede keer naar gevraagd in mijn bijdrage. U heeft anderhalf jaar koffie gedronken, laat nou eens zien wat u concreet heeft opgehaald. En wat gaat u veranderen in uw beleid naar aanleiding van die gesprekken. De boeren die in u geïnvesteerd hebben, door met u te gaan praten, wat gaat u daarmee doen? En wat heeft dat tot nu toe opgeleverd in aanpassing van beleid?

De heer **Oudenhoven** (Lokaal Brabant, GS): Ik kan me nog herinneren dat u tijdens de behandeling van de Burap naar een top drie vroeg. Volgens mij had ik net geleerd van mijn collega dat je geen top drie moet maken. Wat ik natuurlijk gezien heb natuurlijk, mest is een heel groot item. Dat is een van de dingen met hoge prioriteit bij mij. Daar ga ik ook echt in het eerste kwartaal met u over een gesprek. Gewasbescherming, daar hebben we het ook over gehad. Voedselstrategie natuurlijk, vanuit de overheid wordt nu aangegeven dat er een nationale

aanpak gaat komen over voedselzekerheid en voedsel strategie. Daar willen wij als Brabant natuurlijk op aanhaken. Ik heb daar ook nog andere ideeën over. Maar dat zijn wel zaken, waar ik nu volop mee bezig ben. Dus dat is de top twee. Mest en voedselstrategie zijn twee belangrijke aspecten waar ik mee bezig ben.

De **voorzitter**: De heer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): Dus ik concludeer mest. Voedselstrategie haalt u niet op bij de boeren, dat wordt op een andere plek opgehaald. Dus het onderwerp mest heeft u bij de boeren opgehaald en u komt in het eerste kwartaal van 2025 met een concreet voorstel. Landschapsboeren hebben nu nog steeds niets gehoord van u. En dat is toch een groep waarmee u heel graag verder wil, begreep ik. Die hebben nu tot twee keer toe gevraagd om een gesprek met u. Maar u heeft geen tijd voor hen. Dus dat vind ik ook al opmerkelijk. Ik kom dus helaas niet verder dan eigenlijk maar een punt. U heeft anderhalf jaar gesprekken gevoerd, waar u één punt uit heeft gehaald waar u iets mee wil gaan doen, namelijk mest. En daar heeft u nog niks mee gedaan, want dat doet u in het eerste kwartaal van 2025.. Ik vraag me af of die boeren geen spijt hebben van de tijd die ze in u geïnvesteerd hebben.

De **voorzitter**: De heer Oudenhoven.

De heer **Oudenhoven** (Lokaal Brabant, GS): Dat zult u de boeren zelf moeten vragen. Het spijt me dat ik dat hoor nu, dat er geen afspraak met mij gemaakt kan worden. Ik spreek regelmatig met die landschapsboeren, dus ik weet niet waar dat vandaan komt. Dat wil ik wel even voor u uitzoeken. Kijk, we hebben natuurlijk heel veel gesprekken gevoerd. Niet alleen bij de boer aan tafel, maar ook met de sector an sich natuurlijk. De sector is natuurlijk heel breed. Dan gaat het over heel veel dingen. Je hoort natuurlijk ook veel schrijnende gevallen, die heb je natuurlijk ook. Je spreekt ook bijvoorbeeld met de jongere generatie. We hebben ook die aanpak van de jonge boeren, die wel verder willen. En dat perspectief moeten we dan ook bieden. Dus u slaat het nu een klein beetje plat, daarom heb ik er nu al spijt van, dat ik een top drie noemde. Het is veel breder dan dat. Dat zie je ook terug in de uitvoeringsagenda die ik laat opstellen. Die geeft duidelijk aan welke richting we op willen. En ik neem aan dat u dat gezien heeft.

De **voorzitter**: De heer Frenken. En na de heer Frenken ga ik naar mevrouw Dirken.

De heer **Frenken** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Ik lees in de begroting heel veel voorstellen met van die moeilijke begrippen als biodiversiteit en natuurinclusief. Ik denk dan, als meneer Oudenhoven bij mij aan de keukentafel zou zitten en hij zegt, word jij nou eens lekker natuurinclusief. Dan moet ik op de tafel springen, omdat ik dan denk, dat is de oplossing. Kunt u mij vertellen wat dat is, natuurinclusief? Want dan weet ik wat ik moet gaan doen. Ik heb geen idee.

De heer **Oudenhoven** (Lokaal Brabant, GS): We hebben er volgens mij al vaak over gesproken. Die definitie wordt vanuit de Rijksoverheid nog specifiek kenbaar gemaakt. Maar ik heb wel gezien, dat er bij de gangbare bedrijven, zoals ik ze maar even noem, zoals wij die nu kennen, bedrijven zijn die nu al natuurinclusief werken. Zoals ik denk dat natuurinclusief zou kunnen zijn. Dus ja, wat is die term? Die moet gespecificeerd worden en daar wachten wij ook op natuurlijk. Dat komt vanuit de overheid. Daar wachten wij op.

De **voorzitter**: Meneer Frenken.

De heer **Frenken** (BBB): Ik probeer even te begrijpen wat u zegt. U komt bij bedrijven, u kijkt rond en zegt, dit is natuurinclusief. Maar vervolgens zegt u, ik weet het eigenlijk ook nog niet, want dat moet gespecificeerd worden. Vervolgens zegt u, dat moet vanuit het Rijk komen. Ik begrijp het niet.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

De heer **Oudenhoven** (Lokaal Brabant, GS): Ik weet niet of we nu de discussie moeten gaan voeren over wat natuurinclusief is. Dan hebben we nog wel wat meer tijd nodig en ik denk niet dat het de bedoeling is. Op dit moment zijn er best veel bedrijven, met name melkveebedrijven, die gangbaar zijn en je hebt bedrijven die biologisch zijn. Daar zijn keuzes in te maken. Stel dat je een biologisch bedrijf hebt, misschien is dat straks voor ons de lijn, die wij als natuurinclusief zien. Daar ben ik benieuwd naar, waar uw minister straks mee komt. Daar zijn we ook echt wel op aan het wachten. Maar je moet daar in heel Nederland hetzelfde idee over hebben, niet alleen in Brabant. Daar gaat het mij over.

De **voorzitter**: Dank u wel. Dat was het meneer Frenken, u heeft twee keer geïnterrupteerd. Ik geef het woord aan gedeputeerde Dirken. Ze heeft een spreektijd van min twee minuten.

Mevrouw **Dirken** (VVD, GS): En ook dat went. Ik heb er nog een extra motie bij gekregen, maar ik ben bang dat ik daar geen extra tijd voor ga krijgen. Dus ik ga snel beginnen. Het begint met een aantal moties over het thema stikstof. Allereerst motie 137 over PAS-melders. Op zich delen wij de constatering dat PAS-melders zich al jarenlang in een juridisch bijzonder onprettige en vervelende situatie bevinden. Het Rijk heeft dan ook in 2019 aangegeven dat ze dit gaat oplossen. En dus werken wij op dit dossier ook als provincie samen met het Rijk. Ik deel niet de constatering die in de motie staat, dat de Via15-uitspraak als een soort vanzelfsprekendheid een nieuwe mogelijkheid geeft voor een oplossing, want de beginsituatie van beide cases valt in juridische termen gezien echt in een compleet ander tijdperk, waar we ons zo'n beetje in bevinden. Dus kortheidshalve, dat is dan overigens ook een antwoord op de vraag van de VVD, verwijs ik u voor een verdere toelichting op deze uitspraak naar de beantwoording van de schriftelijke vragen van het CDA, want zij hebben daar uitgebreid vragen over gesteld en als het goed is inmiddels ook antwoord op gekregen.

De **voorzitter**: De heer Berkvens.

De heer **Berkvens** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Dat klopt wat u aangeeft, de uitspraak van de A15 gaat over een proces dat al voor de datum van de PAS-uitspraak is begonnen, maar de PAS-melders zijn ook met hun aanvraag begonnen voor die datum. Dus met enige creativiteit kunt u dat ook gewoon op dezelfde manier aanpakken. En een uitspraak van de Raad van State is natuurlijk nooit op voorhand een zekerheid. Maar je kunt het op zijn minst proberen, om samen met het Rijk de mensen die al vijf jaar tot wanhoop toe gedreven worden en geen kant op kunnen, op die manier te helpen.

Mevrouw **Dirken** (VVD, GS): Zoals ik zeg, wij werken samen met het Rijk. In 2019 heeft het Rijk gezegd, wij gaan zorgen dat de problematiek van de PAS-melders wordt opgelost. Dat is daarmee ook een verantwoordelijkheid van het Rijk. Wij doen ons best om samen met het Rijk te kijken hoe dat kan. Zo is er door het Rijk bijvoorbeeld recent een bedrag per provincie beschikbaar gesteld, om de PAS-melders te helpen. Voor uw idee, dat is acht miljoen, terwijl het om ongeveer 130 PAS-melders in onze provincie gaat. Daar kunnen we sowieso qua geld niet zo heel veel mee. Wat we nodig hebben om die mensen te legaliseren, is stikstofruimte, althans voor de mensen die door willen gaan met hun bedrijf. En zolang we dat niet hebben, kunnen we die mensen ook niet helpen. Dus ik ben echt benieuwd hoe het Rijk dit gaat doen.

De **voorzitter**: De heer Berkvens.

De heer **Berkvens** (BBB): Volgens mij is in de motie ook aangegeven waar die stikstofruimte gevonden kan worden. Het opmaken van een plan is voor een individuele PAS-melder

onbetaalbaar en niet uit te voeren. Maar vanuit het budget, volgens mij hebben jullie zeven miljoen van het Rijk gekregen, zou dat wel gemeenschappelijk gefinancierd kunnen worden.

Mevrouw **Dirken** (VVD, GS): Zoals ik zei, het is een beperkt bedrag. Voor dat bedrag worden wij, als provincies, dus alle twaalf in Nederland, geacht een subsidieregeling te maken. Daar wordt op dit moment aan gewerkt, zodat we die zo snel mogelijk open kunnen stellen. Er is een voorstel gedaan vanuit het Rijk om met maatwerk het geld bijvoorbeeld beschikbaar te stellen, om PAS-melders uit te kopen, die willen stoppen. Wij horen dat er heel veel PAS-melders zijn die door willen gaan met hun bedrijf. Daar is stikstofruimte voor nodig. En ik denk dat ik dat nog heel vaak ga herhalen in het blokje stikstof. We zitten helaas in Brabant in de situatie dat de stikstofruimte die er is, in eerste instantie nodig is voor de additionaliteit, dat is de stikstofruimte die we eerst terug moeten geven aan de natuur. Dus dat betekent dat we echt rijksmaatregelen nodig hebben, om tot een reductie van stikstof te komen in Brabant, samen met de maatregelen die we zelf nemen, om überhaupt stikstofruimte uit te kunnen geven. Daarmee kom ik tot de conclusie dat ik heel goed begrijp wat de intentie van de motie is, maar dat ik hem moet ontraden, omdat het echt om een verantwoordelijkheid van het Rijk gaat in deze. Dan heb ik als tweede een motie die hierbij aansluit. Dat is motie 147 van het CDA, Zit er ruimte in. De motie gaat over de Lbv- en de Lbv-plus-regelingen. Ik snap op zich heel goed wat u wilt weten. Maar omdat het een rijksregeling is, is dit informatie die bij het Rijk beschikbaar is. En wij krijgen als provincie ook niet de informatie wie er bijvoorbeeld ingeschreven hebben op deze regelingen. Het Rijk zegt, mensen schrijven zich bij ons in en zolang ze niet een beschikking hebben gekregen, is dat een proces wat tussen ons loopt. Dus ik kan u niet eens vertellen wie er wel of niet deel wil nemen. Er is wel een eerste inschatting van de opbrengst gemaakt op rijksniveau. Die is recent in een Kamerbrief gedeeld. Als u vraagt, wat levert het dan op? Dan geldt ook hier dat ik tegen die additionaliteit aanloop, waar ik het net al bij de PAS-melders over had. En dat betekent dat alle stikstofruimte die vrijkomt eerst, in het kader van additionaliteit, gebruikt moet worden voor de natuur, voordat we überhaupt eraan toe komen om die ruimte weer in te zetten. En ik denk dat we daar uitgebreider met elkaar over kunnen spreken als we het over een aantal weken met elkaar over de BOS gaan hebben. Dus ook deze motie moet ik ontraden. Dan motie 149, het doorzetten van onhaalbaar beleid. Het zal u denk ik niet verbazen dat het college deze motie ontraadt, maar ik wil daar wel een paar opmerkingen bij maken. In alle scherpste er staat geen verplichte inleverdatum in de Omgevingsverordening voor het aanvragen van vergunningen. Dat is een soort dynamische termijn van negen maanden, waarin we zeggen, normaal gesproken als je dan zorgt dat je je vergunningsaanvraag inlevert, dan hebben we met elkaar een proces lopen, waarin het mogelijk moet zijn dat je 1 januari je vergunning hebt. Ten tweede, u stelt vijf systemen voor. Dat is op zich een nieuwe eis. Wat ik al vaker heb gezegd, het gaat niet zozeer over alleen systeem, maar het gaat erom dat mensen aantonen dat ze aan de emissiereductie voldoen. Dat kan ook op andere manieren. Die manieren zijn op dit moment voor verschillende sectoren weliswaar niet wat ze zelf zouden willen, maar het zijn wel mogelijkheden die altijd bestaan. En het zal u niet verbazen dat ik deze motie dan ook ga ontraden.

De **voorzitter**: Mevrouw Van de Ven.

Mevrouw **Van de Ven** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Dus ik begrijp het volgende. Er zijn geen innovatieve systemen voor de melkveesector en de jongveesector. Dan wil ik aan u vragen, welke manieren kunnen ze dan wel gebruiken, om dan wel te voldoen? Is dat stoppen? Is dat de helft van de dieren eruit doen? Wat moeten ze dan doen?

Mevrouw **Dirken** (VVD, GS): U geeft zelf al een aantal suggesties die in de Omgevingsverordening staan. Dat klopt. Het is mogelijk voor mensen om inderdaad te kijken of ze om kunnen schakelen, of ze bereid zijn om met minder vee aan de slag te gaan. Dat zijn allemaal mogelijkheden, die op dit moment al in de verordening staan. Daarnaast laat ik de constatering dat er geen systemen zouden zijn, even voor uw rekening. Want mijn collega heeft net al gezegd, er wordt hard aan

gewerkt. Bovendien blijf ik herhalen, iedereen noemt het een stallendeadline, maar het gaat niet alleen over systemen, het gaat ook over voer- en managementmaatregelen. Het gaat uiteindelijk om het aantonen dat je tot een bepaalde emissiereductie gaat komen.

Mevrouw **Van de Ven** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Die voer- en managementmaatregelen zijn volgens mij ook nog niet geborgd. De stalsystemen zijn dus niet geborgd. U zegt, het komt eraan. Kunt u dan toezeggen, zoals ik in de motie heb staan, dat u binnen twee maanden aangeeft op welke manieren zij wel kunnen voldoen? Boeren spreken ons aan en zeggen, mijn roosters zijn versleten, wat moet ik doen? Wat zegt u tegen zo'n boer? Wat moeten zij doen voor 1 januari 2026 om daaraan te voldoen?

Mevrouw **Dirken** (VVD, GS): Het is een beetje vreemd dat u aan mij komt vragen wat een ondernemer moet doen. De ondernemers die ik ken, maken hun eigen plan, ook in de veesector overigens, over hoe zij om willen gaan met alles wat zij in hun bedrijf tegenkomen. Een van de dingen die veehouders tegenkomen, is inderdaad de eis voor emissiereductie. Elk bedrijf komt zo eigen regelgeving tegen. En ik ga niet voor een ondernemer zeggen hoe die het moet doen.

De **voorzitter**: Ik ga naar meneer Berkvens.

De heer **Berkvens** (BBB): Dank je wel, voorzitter. Ik hoorde de gedeputeerde zeggen dat het niet alleen maar over middelen gaat, waarmee veehouders aan hun reductie kunnen gaan voldoen, maar dat ze ook een eigen invulling daarin krijgen. Daarvoor hebben wij een motie gemaakt, Overstap naar doelsturing bij vergunningverlening. Via de Zandprovincies zijn wij ook betrokken bij hoe die doelsturing-vergunningen in elkaar zitten, waarbij de ondernemer dat zelf kan invullen en kan aantonen dat hij dat haalt. Er zijn al twee voorbeelden van in Gelderland. Het is al eerder aangehaald, er is al eerder een vergunning afgegeven. Met deze motie willen wij oproepen, om daar actiever mee aan de slag te gaan.

Mevrouw **Dirken** (VVD, GS): Ik zal hem zo meteen met belangstelling lezen, want ik heb hem nog niet gezien, dus ik kan u er nog geen antwoord op geven, wat ik daarvan vind. Maar dank u wel. Dan ga ik nu over naar het blokje, dat ik maar Ruimte en Bouwen heb genoemd. Allereerst heb ik een wat algemene motie gekregen in het kader van Ruimte van D66 en heel veel andere partijen. Dat is motie 138 over water- en bodemsturend. Ik zie daar een aantal constatering in staan waar GS het mee eens is. Wij voeren het beleid uit dat PS heeft vastgesteld in bijvoorbeeld het beleidskader Leefomgeving, in de Omgevingsverordening en alles wat daarmee samenhangt. En dat betekent dat water- en bodemsturend dus automatisch al geldt, door alles wat u zelf aan beleid heeft vastgesteld als leidend principe. Dus ik zie de oproep die u doet vooral als een onderstreping van het Brabantse gedachtengoed. En ik neem aan dat u bedoelt, dat wij dat niet alleen bij de nota Ruimte in moeten brengen, maar bij alle andere samenhangende ruimtelijke vraagstukken, waarover wij met het Rijk in gesprek zijn. Ik zie u knikken. Als dat de bedoeling is, dan hebben wij geen bezwaar tegen deze motie. Dan motie 115 over het zintuiglijk erfgoed van BBB. Ik heb zojuist een aangepast dictum ontvangen en dan moet ik even kijken. Klopt het dat u dat wilde indienen? Ja, dat klopt, oké. Dan ga ik daarop reageren.

De **voorzitter**: Dan is die bij deze ingediend.

Mevrouw **Dirken** (VVD, GS): Dan is dit motie 115a. Ik vind het goed om te zien dat u de Brabantse eigenheid belangrijk vindt en dat u eigenlijk kortweg, even in mijn eigen woorden, het principe huldigt dat je rekening moet houden met de bestaande omgeving als je ergens gaat wonen. Maar een Omgevingsverordening is niet bedoeld om geur en geluid te reguleren op de manier zoals u die voorstelt. Een Omgevingsverordening bevat namelijk regels over het verrichten van activiteiten, wanneer mag dat. En een Omgevingsverordening bevat regels over zaken die gemeenten in hun omgevingsplan moeten opnemen. En volgens mij is dat allebei niet wat u met

deze motie beoogt. En omdat ik hem niet op deze manier in de Omgevingsverordening kan regelen, ga ik de motie ontraden.

De **voorzitter**: Meneer Frenken.

De heer **Frenken** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Even een kleine opmerking. Hij wordt mede ingediend met Lokaal Brabant, dat is wel belangrijk. We doen dat samen. Volgens mij is het zo, als het niet zo is dan gaat u dat ongetwijfeld zeggen, we hebben de Omgevingsverordening, gemeenten hebben een bruidsschat meegekregen en daarbinnen mogen zij bepaalde waarden opstellen, die bepaalde activiteiten aan geur en klank mogen hebben. Zij hebben daar enige bewegingsvrijheid in, dat mogen ze zelf vaststellen. Maar daarbinnen staat volgens mij heel duidelijk ook beschreven, dat juist voor dit soort zaken je het zeker wel in de Omgevingsverordening mag vaststellen. Daarom kom ik namelijk ook hier en niet naar alle gemeenten. Sterker nog, in Friesland doen ze het al. Dus mijn vraag is, bent u bereid om daar toch even naar te kijken of het wel kan? Als het nou niet kan, vraag ik aan u, hoe kunnen we het dan op een andere manier regelen? Want het kan wel. En ik wil u niet het mes op de keel zetten, van zo moeten we het doen. U bent veel slimmer dan ik. Ik begrijp ook dat u de motie heel erg leuk vindt. Maar hij is ook heel belangrijk.

De **voorzitter**: Uw punt is helder, denk ik.

De heer **Frenken** (BBB): Nog een klein zinnetje. We willen allemaal in het centrum van de stad wonen en als we daar wonen, dan vinden we de jongeren vervelend enzovoort. En het gaat er nu om, als mensen naar het buitengebied willen, accepteer dan bepaalde zaken. Ik verwijs naar de Kukelekumotie. Mijn vraag is, gaat u er iets meer meedoen dan ontraden?

De **voorzitter**: Mevrouw Dirken.

Mevrouw **Dirken** (VVD, GS): Als u vraagt, ga ik er iets meer mee doen dan ontraden, dan is mijn antwoord nee. Ik blijf hem ontraden, om de redenen die ik net zei. Wij kunnen in de Omgevingsverordening echt alleen maar regels meegeven waar we bij wet toe bevoegd zijn. In mijn ogen valt dit hier niet binnen. Wel kunnen gemeenten zelf, inderdaad zoals u zegt, in hun omgevingsplannen tegenwoordig schuifruimte gebruiken. Dat betekent dat ze iets meer geluid kunnen toestaan of onder bepaalde omstandigheden ook met andere milieuaspecten wat ruimer om kunnen gaan. Maar dat is aan gemeenten zelf. En ik snap dat u niet met alle gemeenten in gesprek wil gaan, maar het is wel degelijk de ruimte die op dit moment aan gemeenten zelf wordt geboden.

De **voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Een beetje in het kader van deze motie, op het platteland vinden sommige mensen dat het stinkt, maar ik zeg altijd, dat is een ruraal aroma en dat hoort erbij. En ik kan de heer Frenken wel bijvallen. De motie is misschien formalistisch lastig uitvoerbaar in het kader van de Omgevingsverordening, maar ik weet dat ze Frankrijk bijvoorbeeld een regeling hebben aangenomen, dat het kraaien van een haan erbij hoort op het platteland, bij de rurale plattelandsbeleving. En meneer Sheikkariem heeft het ook in zijn boekje van het vitaal platteland beschreven. Daarover is ook een motie aangenomen. Dan vraag ik toch aan de gedeputeerde, gelet op die aangenomen motie, ik vermoed dat de heer Sheikkariem daar zelf op terugkomt, hoe wordt daarmee omgaan? En is de gedeputeerde bereid om te kijken hoe dat bijvoorbeeld in de Franse wet en regelgeving is geregeld? Kan dat op provinciaal niveau hier misschien ook op die manier geregeld worden, zodat de specifieke aspecten van het plattelandsleven geborgd worden.

De **voorzitter**: Uw vraag is helder. De gedeputeerde.

Mevrouw **Dirken** (VVD, GS): Meneer van Hattem, ik ben blij verrast dat u zo Europees denkt. Maar dat geheel ter zijde. Het dictum van de motie vraagt mij om echt iets in de Omgevingsverordening op te nemen. En wat u nu suggereert, daar kan ik me best iets bij voorstellen. Wellicht kunnen de indieners van de motie het dictum aanpassen. En dan is het aan de Staten zelf, om te bepalen wat ze doen. Maar als het dictum echt is dat ik dit in de Omgevingsverordening moet opnemen, dan zie ik geen mogelijkheid om dat te doen.

De heer **Van Hattem** (PVV): Maar dat was eigenlijk de crux van de vraag. De heer Frenken loopt nu aan tegen die formalistische benadering van de gedeputeerde rond de Omgevingsverordening. Maar zijn er misschien andere mogelijkheden? Wij hebben als Staten ook een verordenend recht. Als we bijvoorbeeld een Plattelandsverordening maken, om zulk soort dingen vast te leggen, ziet de gedeputeerde daar in de uitvoerbaarheid mogelijkheden, om daar iets mee te kunnen doen? Mede gelet ook op de aangenomen motie over het platteland.

Mevrouw **Dirken** (VVD, GS): Of wij een Plattelandsverordening moeten gaan maken, dat vraag ik me af. Maar dat is ook aan uw Staten. Als u ons daar opdracht toe geeft, dan heb ik me daartoe te verhouden. Ik zou u alleen op voorhand het advies willen geven, om daar niet al te enthousiast op in te zetten, omdat u mij onlangs met zijn allen bij de bespreking van de uitvoeringsagenda gevraagd heeft, welke regels er wegkunnen. Dus dat wordt wel een beetje ingewikkeld ten opzichte van elkaar, denk ik. En nogmaals, u heeft de motie met elkaar ingediend zoals u dat heeft gedaan. Dus daar moet ik nu op dit moment op reageren.

De **voorzitter**: Meneer Sheikkariem.

De heer **Sheikkariem** (Lokaal Brabant): Dank u wel, voorzitter. Het is helder, mevrouw Dirken. Waar het mij om gaat, is het volgende. Als ik kijk naar het punt dat meneer Frenken inbrengt, geeft u aan dat het niet uitvoerbaar is, zoals het er nu staat. U adviseert om het niet te doen. Maar op de vraag van meneer Frenken wat er wel kan, geeft u geen duidelijk antwoord. Terwijl als ik het bestuursakkoord lees en ik kijk welke bestuursstijl wij hebben afgesproken met elkaar, dan staan er vier punten in over innovatie, het veranderen, het naast gemeenten willen gaan staan. En daar proef ik helemaal niets van terug in uw beantwoording. U kijkt alleen maar even naar wat er in het dictum staat. Als we hem zouden omdraaien en zouden vragen, gaat GS akkoord dat u alle gemeenten gaat oproepen, om hier werk van te maken, wat is dan uw antwoord?

Mevrouw **Dirken** (VVD, GS): Dan zou ik zeggen dat ik daar sowieso niet alle gemeenten toe ga oproepen, omdat ik vind dat dit ook hoort bij de eigen bevoegdheid van alle gemeenten. En dat is ook wat de Omgevingswet beoogd heeft. De wet geeft de gemeenten als eerste overheid de keuzevrijheid, om op een heleboel onderwerpen een afweging te maken. Wij hebben als provincie en als Rijk een aantal exclusieve onderwerpen gekregen, waar we zelf nog overgaan. Maar zeker, of gemeenten bijvoorbeeld van die schuifruimte gebruik willen maken en dat soort zaken, dat is echt aan de gemeenten zelf. Ik ben er heel terughoudend in om te zeggen, we gaan tegen de gemeenten zeggen wat ze moeten regelen. Want ik weet dat ik daarmee buiten de bevoegdheden van ons als provincie ga.

De **voorzitter**: Meneer Sheikkariem.

De heer **Sheikkariem** (Lokaal Brabant): Dank u wel, voorzitter. We hebben het niet over bevoegdheden. Ik heb het over de innovatieve kracht en de drang die het bestuur ook wil uitstralen. Alleen merk ik hier niets van in de wil om dit te willen onderzoeken. We hebben een enorme woningbouwopgave en we zien ook welke beperkingen er zijn. We merken dat bezwaren en beroepszaken ons enorm vertragen in het realiseren van die woningbouwopgave.

Nu hebben we kansen, om daar juist hele mooie, moderne ideeën bij te maken. Dan mis ik toch echt de wil bij u, om daar werk van te maken. U beperkt zich alleen maar tot de wet- en regelgeving die er nu is. U kijkt niet naar wat er wel zou kunnen komen.

Mevrouw **Dirken** (VVD, GS): Ik vind het jammer dat u er op die manier mee omgaat, want ik denk dat ik op veel momenten al gezegd heb, dat ik het heel vervelend vind dat het kennelijk een recht is geworden, wat een beetje gebruikt wordt door mensen, om bezwaar en beroep in te stellen en daarmee woningbouwplannen tegen te houden. Dus dat vind ik erg jammer. Tegelijkertijd vraagt u ook aan ons als college, om binnen de wet te handelen. Weliswaar moeten we soms naar de buitenkant van de lijnen kijken en proberen daar een beetje creatief mee om te gaan. Dat doen we ook, maar ik ben wel zo eerlijk tegen u dat ik niet ga zeggen dat ik iets ga onderzoeken, waarvan ik op voorhand weet, dat ik daarmee echt over de lijn heen ga als provincie. Dus ik denk dat ik u juist een heel eerlijk antwoord heb gegeven.

De **voorzitter**: Gaat u verder, mevrouw Dirken.

Mevrouw **Dirken** (VVD, GS): Dank u wel. Dan heb ik twee moties gekregen met een verschillende strekking, die allebei gaan over biobased bouwen. De eerste is van GroenLinks en vele anderen, motie 125a, Vlas erop. En allereerst dank aan u, ook aan BBB die de tweede motie heeft ingediend, voor uw aandacht voor dit onderwerp. Als het gaat om de eerste motie, dan wordt er gevraagd om biobased ambitieuzer in de woondeals op te nemen. En dat onderdeel van de motie moet ik u echt ontraden, want woondeals zijn echt afspraken tussen heel veel partijen, het Rijk, woningcorporaties, alle Brabantse gemeenten en de provincie. Weliswaar worden de bestaande deals binnenkort herzien, maar ze worden niet helemaal herschreven. Dat betekent dat alle partijen een aantal punten zullen inbrengen, waarvan ze het belangrijk vinden om daar nog eens goed naar te kijken. U heeft via de uitvoeringsagenda Wonen de opdracht meegegeven, zorg voor goede afspraken over aantallen woningen, over betaalbaarheid van woningen en over de goede doelgroepen. Dan is het de vraag of u nog een extra punt wil gaan maken, met andere afspraken die wel nu al in de woondeal staan. Ik zou dat niet verstandig vinden, dus op dit punt wil ik de motie ontraden. Zeker omdat we in dezelfde uitvoeringsagenda met elkaar al een actielijn hebben opgenomen, die zegt dat de provincie innovatieve bouwmethoden wil stimuleren, die bijdragen aan natuurinclusieve, klimaat adaptieve, emissievrije, waterzuinige en circulaire bouw. En de samenwerking tussen boeren en bouwers, waar hierom gevraagd wordt, sluit naadloos aan binnen deze lijn. Binnen het programma van mijn collega loopt een programma Building Balance. En dan gaat het juist over de teelt van biobased gewassen, hoe we dat kunnen stimuleren en hoe we juist kunnen zorgen dat markt en boeren elkaar weten te vinden. En ook nader tot elkaar komen. En in de praktijk zien we ook dat industriële bouwers echt al dat gesprek voeren en ook gebruik maken van die producten. Al kan er volgens ons nog wel een tandje bij. Dus het tweede dictum van het bolletje zie ik dan ook als een stimulans, om dat te doen. Maar ja, gelet op het eerste bolletje dat er nog wel bij staat, ga ik deze motie toch ontraden.

De **voorzitter**: De heer Meylink.

De heer **Meylink** (VVD): Dank, voorzitter. Natuurlijk is de VVD voor die innovatie. Biobased bouwen, vlas, we zien het allemaal zitten. Maar als wij u op pad sturen met deze motie richting onze partners in de woondeals, worden er dan minder woningen gebouwd? Bestaat dat risico, dat er dan minder nieuwe woningen komen?

Mevrouw **Dirken** (VVD, GS): Het gaat om het maken van afspraken in de woondeals, volgens het eerste deel van het dictum. En dat betekent dat we met alle partijen die ik net noemde om tafel gaan, om te kijken op welke punten de woondeals moeten worden herzien. En hoe langer we daar met elkaar over doen, hoe minder de punten gerealiseerd worden. Er zijn steeds meer

punten, waarvan we zeggen dat ze herzien moeten worden. Maar dat wil niet automatisch zeggen dat er minder woningen gebouwd worden. Dat zijn twee verschillende dingen.

De heer **Meylink** (VVD): Er is natuurlijk wel een risico dat onze partners zeggen, dat vind ik lastig. En als wij dat als voorwaardelijk opnemen of wij sturen u daarmee op pad, dan is er natuurlijk het risico dat er geen deal is, of een deal met minder woningen.

Mevrouw **Dirken** (VVD, GS): Er is inderdaad een risico dat andere partners gaan zeggen dat ze deze inbreng niet opgenomen willen hebben. Dat risico is aanwezig als je met zestig partijen aan tafel zit. En dat was ook het punt dat ik net wilde maken. We hebben nu op zich een alinea over biobased bouwen en het stimuleren daarvan in de woondeals staan. Ik begrijp dat de vraag is, om die wat meer te concretiseren. Nou ja, ik heb daarover gezegd wat ik net gezegd heb. Ik denk dat het niet verstandig is, om dat nu te doen.

De **voorzitter**: De heer Rutjens.

De heer **Rutjens** (JA21): Dank, voorzitter. Wij zijn eigenlijk ontzettend blij met het antwoord van de gedeputeerde, om niet als voorwaarde biobased bouwen op te nemen. Maar misschien kunnen we het verder concretiseren. Als de gedeputeerde bij die woondeals zit, zou ze zo min mogelijk extra regels voor moeten stellen, want het gaat erom dat er huizen gebouwd worden, zoveel mogelijk, zo snel mogelijk, zo makkelijk mogelijk. Er moeten zo min mogelijk beperkingen worden opgelegd, zeker als het gaat om bovenwettelijke beperkingen. Is dat ook de inzet van de gedeputeerde?

Mevrouw **Dirken** (VVD, GS): De inzet bij de woondeals is wat u mij als opdracht heeft gegeven via de uitvoeringsagenda Wonen.

De heer **Rutjens** (JA21): Als u dan gaat onderhandelen dan houdt u zich daaraan. Inderdaad, dat is logisch. Maar als u het heeft over focus, dan ligt toch de focus op het bouwen? En niet zozeer op de manier van bouwen? Misschien formuleer ik het dan zo beter.

Mevrouw **Dirken** (VVD, GS): Dat is inderdaad wat u mij als eerste opdracht heeft meegegeven, zorg voor voldoende, betaalbare woningen voor de juiste aandachtsgroepen.

De **voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Het antwoord vind ik op zich wel duidelijk. De gedeputeerde zei in een tussenzin, we stimuleren de landbouwers om bepaalde materialen te gaan verbouwen en dat willen we gaan ontwikkelen. Van de ene kant zegt deze gedeputeerde, we moeten niet teveel regeltjes gaan verzinnen en dat soort dingen meer. Maar ondertussen wordt er hier wel een soort van biobased beweging georganiseerd van wat er allemaal verbouwd moet worden door onze boeren. Dan vraag ik aan de gedeputeerde, zijn we niet te veel bezig om de markt te sturen, de agrarische sector te sturen op wat zij zouden moeten gaan verbouwen?

Mevrouw **Dirken** (VVD, GS): Juist niet. Als er een boer is die zegt, ik blijf lekker wortels kweken, dan moet hij dat vooral lekker doen. Het gaat erom dat er juist twee zaken bij elkaar komen op dit moment. Aan de ene kant zijn er boeren die een nieuw verdienmodel zoeken. Die onderzoeken of zij via het telen van gewassen, die in de bouw bruikbaar zijn, een verdienmodel kunnen opzetten. Tegelijkertijd zien we zeker bij de industriële bouwers, dat er een enorme interesse is in deze producten, omdat ze zeggen, dan kunnen we echt met producten die uit ons eigen land komen en die hier gemaakt worden, voorzien in kwalitatief goede producten voor onze woningen. Dus je ziet dat de markt en de boeren elkaar al aan het vinden zijn. Alleen wat ik zeg,

waar de motie wel in ondersteunt, is het stimuleren dat dat op een wat grotere schaal kan gebeuren, omdat de schaal waarop het nu gebeurt, misschien nog wat minder groot is dan die zou kunnen zijn, als de partijen elkaar iets makkelijker zouden kunnen vinden.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Dat klinkt nogal cryptisch in de zin van de betrokkenheid van de provincie. Als de landbouwers en de bouwsector elkaar al vinden, dan neem ik aan dat daar gewoon een economische match kan ontstaan. Welke rol pakt de provincie dan concreet op? Wat is dan nog de toegevoegde waarde? En waarom moet er hier dan allerlei beleid worden ontwikkeld en ambtenaren worden vrijgemaakt, om dat allemaal te organiseren, terwijl de markt het blijkbaar zelf al regelt.

Mevrouw **Dirken** (VVD, GS): Een van de dingen waar beide partijen nog last van hebben, is dat de producten die gemaakt worden met biobased materialen nog moeilijk te certificeren zijn. En als producten niet gecertificeerd zijn, is het ook ingewikkelder om ze in bouwproducten te kunnen aanbrenge(n). Dus dat is een van de zaken, waar we ook als provincie naar kijken. Hoe kunnen we dat dan op een efficiënte manier via het IPO, of rechtstreeks in gesprekken met het Rijk inbrengen, om te kijken of daar een efficiëntieslag gemaakt kan worden. Want als die certificering rond is, dat is overigens maar een van de onderdelen, dan betekent het ook dat de boeren die hierin geïnteresseerd zijn, ook sneller die omschakeling kunnen maken.

De **voorzitter**: Ik ga naar mevrouw van Hulten.

Mevrouw **Van Hulten** (PvdA): Dank u wel, voorzitter. Dank u wel voor uw toelichting en ik ben blij dat u ook de kansen ziet om biobased en de bouwopgaven in onze provincie te combineren. U geeft aan dat er een knelpunt ligt bij certificeren. En dat u het eerste punt liever niet toepast in de woondeals. Als wij het eerste bolletje uit onze motie halen en voorstellen om juist op die certificering in te zetten, kunt u dan een positieve appreciatie aan de motie geven?

Mevrouw **Dirken** (VVD, GS): Dat klinkt als een plan. Maar zoals ik net ook al tegen meneer Berkvens zei, dan wil ik hem wel graag eerst lezen.

Mevrouw **Van Hulten** (PvdA): Uiteraard. Dan dienen we hem in tweede termijn in.

Mevrouw **Dirken** (VVD, GS): Dan had ik een tweede motie over hetzelfde onderwerp, motie 112 van de BBB. Volgens mij heb ik daar inmiddels ook een aangepaste versie van ontvangen, dat is 112a. Ik zie een knikje, ja. Die mag als ingediend worden beschouwd, zie ik. Maar om alle redenen die ik net vertelde, moet ik ook deze ontraden. Ook deze gaat weer in op de woondeals en om de redenen die ik net vertelde, vind ik dat niet verstandig. Ik doe wel de suggestie aan de hand om misschien samen met de indieners van de andere motie te kijken of u tot een integrale motie met elkaar kunt komen.

De **voorzitter**: Ik zie een interruptie. De heer van Nostrum.

De heer **Van Nostrum** (BBB): Dank u, voorzitter. Zojuist hadden we het over certificeren. Certificeren is op dit moment helemaal niet aan de orde. Het gaat er niet over of het mogelijk is, maar er wordt nog helemaal niet gecertificeerd. Bovendien zou het ook wel heel mooi zijn, als er wel een beetje werk van gemaakt zou worden. Dit als een mooi punt om de rustgewassen die we vanaf 2027 moeten gaan telen, toe te voegen. Daar wil ik het even bij laten.

Mevrouw **Dirken** (VVD, GS): Dank u wel. Volgens mij zijn we het eens. Dan ga ik naar een aantal moties over woningbouw. Als eerste motie 144 van het CDA over de versnelling van woningbouw in kleine kernen en het buitengebied. Ik moet deze motie ontraden, maar dat komt eigenlijk omdat u een aantal woningbouwonderwerpen tegelijk in deze motie heeft verwerkt. Dat maakt

het lastig om er een eenduidige appreciatie op te geven. Want allereerst deel ik uw mening dat de flexpool regeling sowieso een succes is en dat we daar echt heel veel gemeenten mee kunnen helpen. Ik denk dat het niet nodig is om de regeling flexpool naar voren te halen. Want we zijn inderdaad afhankelijk van het moment waarop het Rijk met nieuwe middelen komt. Maar we verwachten die niet in het eerste kwartaal. We verwachten dat die in november of december komen, dus voordat we bedacht hebben hoe we dat naar voren zouden moeten halen, hoop ik dat we de middelen al binnen hebben. En dat betekent dat wij in ieder geval bezig zijn, om voorbereidingen te treffen om die regeling dan ook zo snel mogelijk open te kunnen stellen. Naast de flexpool noemt u ook de versnellingstafels in uw motie. Die versnellingstafels gaan niet zozeer over grote of kleine kernen, de versnellingstafels gaan over projecten die nagenoeg gereed voor uitvoering zijn, maar waar nog een kink in de kabel zit. Dan wordt er aan de versnellingstafel gekeken, wat is er dan mogelijk om zo'n project sneller tot uitvoering te kunnen brengen? En als provincie gaan wij er niet over welke projecten zover zijn. Die projecten worden echt door partijen zelf ingebracht. Dat betekent dat het tweede bolletje van de motie eigenlijk niet uitvoerbaar is. Daarom ontraad ik de motie in de huidige vorm. Misschien kunt u er voor de tweede termijn nog eens naar kijken.

De **voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Een klein puntje om onduidelijkheid te voorkomen. Met flexpool regeling wordt, voor alle duidelijkheid, bedoeld dat het om flexibele inzet van ambtenaren gaat, de ondersteuning van beleid en niet om flex-woningen.

Mevrouw **Dirken** (VVD, GS): Dat klopt.

De heer **Van Hattem** (PVV): Duidelijk. Dank.

Mevrouw **Dirken** (VVD, GS): Die verwarring ontstaat vaker. Dan kom ik bij motie 145 van het CDA en anderen, Help de jeugd aan een eigen woning. Vanuit uw wens om voor meer mensen een betaalbare woning haalbaar te maken, snap ik uw oproep heel erg goed. Maar als het echt gaat om het te behalen rendement en we kijken naar de huidige rentestand van 1,3 procent, met eventueel nog een dalende rente, dan wordt het rendement lager en past het ook niet binnen de financiële uitgangspunten die we met elkaar hebben vastgesteld en is het instrument voor ons als provincie niet interessant. En het klopt wat u zegt, dat in het Stec-rapport wordt aangegeven dat er 4700 starters in Limburg zijn geholpen. Maar juist door de sterk gestegen rente in 2022 en daarna, kunnen er aanzienlijke risico's zijn voor starters. Bovendien raad men juist ook om die reden in hetzelfde rapport aan, om heel voorzichtig te zijn met de startersleningen. We hebben ook al een heleboel antwoorden op de technische vragen voor u bij elkaar verzameld hierover. Om die reden ga ik de motie ontraden.

De **voorzitter**: De heer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Ik noem twee elementen. U heeft vorig jaar toegezegd dat u actief gemeenten ging informeren over een starterslening. Daar is niet veel van terechtgekomen, want er zijn net zoveel gemeenten die niet meedoen als vorig jaar. Dus ik zie daar geen enkele beweging in. Dus bent u daar zelf wel tevreden over? Dat is mijn eerste vraag. En mijn tweede vraag is gaat over het rendement. In de antwoorden op de technische vragen, wordt gezegd dat er tot 2030 een rendement gehaald moet worden van anderhalf procent. U zegt, we zitten op 1,3 met de huidige rentestanden. Dat zit heel dicht bij 1,5. Ik heb het bij SVN nagevraagd. Het is mogelijk dat een gemeente zegt, wij willen dit minimaal als rendement hebben, in dit geval anderhalf procent, dat heeft u zelf in de technische vragen gezegd. Dan is het mogelijk om op basis daarvan een starterslening te verstrekken. Dus ik begrijp niet waarom u nu over die rendementsgrondslagen praat. Dat is gewoon te verhelpen en scheelt slechts twee

tienden aan rente. U kunt ook als voorwaarde stellen, het moet minimaal een rendement van anderhalf procent brengen.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Dirken** (VVD, GS): Dat kan. Los daarvan haalt u een paar dingen door elkaar. Ik heb inderdaad toegezegd dat ik gemeenten zou wijzen op het bestaan van startersleningen. Dat heb ik ook gedaan, maar het is aan gemeenten zelf hoe ze daar vervolgens mee omgaan. Dus dat zijn twee verschillende dingen. Daarnaast staat in de overwegingen en constatering, kunnen we dan niet het geld dat nu terugkomt uit de leningen, die door gemeentes worden afgelost, gebruiken om dit te doen. Dat zijn echt twee verschillende financiële zaken, waar we het dan over hebben. Dus ook dat is niet zomaar met elkaar te rijmen. Dus ik kan me niet vinden in hoe je dat moet doen. Zeker als ik het vergelijk met Limburg, waar het gaat om een woningbouwopgave van pakweg 24.000 woningen, terwijl we het hier hebben over 130.000 woningen. Als ik kijk naar het dictum en wat u vraagt, dan hebben we het over een substantiële financiële bijdrage, waar ik op dit moment geen dekking voor heb.

De **voorzitter**: De heer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): Dan reageer ik op de twee punten, voorzitter. Ik vroeg alleen of u uw oproep bij gemeentes heel succesvol vond. U zegt, gemeentes mogen het zelf bepalen. Natuurlijk mogen ze dat. Maar u zou motiveren om het wel te doen, maar dat is dan niet echt gelukt, begrijp ik. Dat is mijn conclusie. Bij het tweede deel klopt wat u zegt niet. U zegt, Limburg heeft minder huizen. Maar ik ga er niet vanuit dat alle woningen die gebouwd worden een starterslening moeten hebben. De woningen die wij in Brabant bouwen versus die van Limburg, wil niet per se zeggen dat die allemaal een starterslening gaan hebben. U zegt, er wordt bij ons veel meer gebouwd. Dat vind ik niet terecht. Verder zegt u, het zijn twee verschillende dingen. Maar dat zijn geen twee verschillende dingen, want ik leen het nu uit aan de gemeentes buiten Brabant en ik ga het straks uitlenen via SVN. Een lening is een lening. En rendement op een lening is rendement. Het rendement, dat ben ik met u eens, zou dan twee tienden lager zijn. Maar dat kan opgehoogd worden, is mij verteld bij SVN, naar anderhalf procent. Dus dan is die discussie er niet meer, volgens mij. Dus ik vraag me af waarom u zegt dat ik dingen door elkaar haal. Ik haal niks door elkaar. Dat zou ik graag gemotiveerd zien.

Mevrouw **Dirken** (VVD, GS): Dan blijf ik bij het punt dat het aflossen van de ene lening niet automatisch ertoe leidt dat dat geld inzetbaar is voor dit terrein. We hebben financiële spelregels met elkaar in dit huis afgesproken. Daar mag u de betreffende portefeuillehouder in tweede termijn op bevragen, als u dat wenst. Maar dit past daar niet binnen.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

Mevrouw **Dirken** (VVD, GS): Dank. Dan kom ik bij motie 151, Straatje erbij of straatje ertussen. Dan moet u me misschien even helpen, want u veronderstelt in het dictum dat bouwen in kernen met minder dan tienduizend inwoners niet zou zijn toegestaan. Ik weet dat er andere provincies in het land zijn, waar dit soort regels gelden. Maar het Brabantse provinciaal beleid houdt helemaal niet tegen dat er in kernen van vijfduizend, of tienduizend, of van 12.000 inwoners wordt gebouwd. Dus alleen al om die reden moet ik de motie ontraden. U vraagt iets wat allang mag. Brabant kent overigens al heel lang de traditie van straatje erbij of straatje ertussen. Alleen, het is aan gemeenten zelf om de keus te maken hoe zij omgaan met de woningbouwopgave in hun gemeente. Daar hebben we het vorig jaar ook over gehad met elkaar. De ene gemeente kiest ervoor om dan voor een of twee grote kernen een wat groter woningbouwplan te maken en de ander kiest ervoor om in kleinere kernen in die gemeente woningen te bouwen. En het enige wat wij in die gevallen tegen gemeenten zeggen, of het nou een grote kern of kleine is, is dat de

plannen die worden gemaakt, moeten passen binnen de provinciale kaders, dus binnen het beleidskader Leefomgeving, de Omgevingsverordening en dat soort zaken. Maar de veronderstelde belemmering, die ik meen te lezen in de motie, die bestaat niet. Dus daarom ga ik de motie ontraden.

De **voorzitter**: Meneer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ik vind het toch een punt waar ik even op wil reageren. Er is in de Tweede Kamer ook een motie aangenomen van het lid Mooiman van de PVV-fractie, over het straatje erbij, om te kijken naar mogelijkheden om af te wijken van de Ladder voor Duurzame Verstedelijking. De Ladder voor Duurzame Verstedelijking werkt door in de provinciale Omgevingsverordening en in het beleid. Kan de gedeputeerde ook kijken naar de mogelijkheden die de provinciale verordening biedt, om af te kunnen wijken van de Ladder voor Duurzame Verstedelijking, als een project voor een straatje erbij zich aandient in gemeenten?

Mevrouw **Dirken** (VVD, GS): Ik denk dat wij met alle beleid dat we hebben, de vijf uitgangspunten in het beleidskader Leefomgeving, alles wat we met elkaar hebben afgesproken in de NOVEX en alle beleid dat we verder hebben, heel helder voor ogen hebben wat de spelregels zijn, om op bepaalde locaties te mogen bouwen. En dat betekent dat we in Brabant met elkaar afgesproken hebben dat we de nadruk leggen op binnenstedelijk bouwen, maar dat er uiteraard ruimte moet zijn om ook buiten stedelijk en buiten dorps te bouwen, simpelweg omdat we het anders ook niet voor elkaar gaan krijgen. Daar hebben we het bij het beleidskader Leefomgeving ook al uitgebreid over gehad. Dus ik vraag me af in hoeverre die motie specifiek voor Brabant nodig zou zijn, om nog tot plannen te komen. Want heel eerlijk, voor de komende jaren hebben we plannen zat. Het komt nu aan op het realiseren van die plannen. De vraag in hoeverre we gaan afwijken van de Ladder voor Duurzame Verstedelijking, kan ik niet beantwoorden. Dat zullen we op termijn gaan zien, hoe dat in Nederland gaat. Dit is ook iets waar ook de Raad van State van zegt, het is wel in lijn met alle andere beleidsdocumenten die er zijn in dit land, waar we dan naar moeten kijken.

De **voorzitter**: Meneer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, van de ene kant snap ik ook wel dat het niet zo moet zijn, dat alles heel makkelijk volgebouwd wordt, als er binnenstedelijk nog ruimte is. Maar als het binnenstedelijk alleen maar tot gevolg heeft, dat er kleine appartementen worden gebouwd, of alleen maar appartementen worden gebouwd, terwijl er ook behoefte is aan woningen, gewoon grondgebonden woningen met een tuintje erbij, die in een straatje erbij gebouwd kunnen worden, dan lijkt me dat die opties ook voldoende licht moeten kunnen worden. En ziet de gedeputeerde wel die ruimte, om dat op te pakken. En is de Ladder voor Duurzame Verstedelijking dan in Brabant geen sta in de weg om die ontwikkeling mogelijk te maken?

Mevrouw **Dirken** (VVD, GS): Dat zijn een heleboel vragen tegelijk. Er zijn ook een heleboel dingen die met elkaar samenhangen. Als het erom gaat, mag er overal buiten stedelijk of buiten dorps een eengezinswoning met een tuin worden gebouwd. Dan wijs ik u terug naar uw eigen vragen als Staten, om te zorgen dat we woningen bouwen die geschikt zijn voor de doelgroep die een woning zoekt. En dat is niet meer altijd, gezien de verandering in de gezinssamenstelling, de eengezinswoning met een tuintje, omdat we juist zien dat er veel meer alleenstaanden en tweepersoonshuishoudens komen. Dus als ik uw vraag mag interpreteren als, is het mogelijk om buiten de bestaande contouren te bouwen, dan is het antwoord ja. Maar wel met inachtneming van al het beleid dat we hebben.

De **voorzitter**: Mevrouw Leeger.

Mevrouw **Leeger** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Stel dat wij dat getal van tienduizend uit onze motie halen, zou u er dan in kunnen meegaan?

Mevrouw **Dirken** (VVD, GS): Dan zou ik u nog iets anders willen vragen. Want u heeft het in het tweede bolletje van het dictum over, waar de Omgevingsvisie dat nu niet toelaat. Dat is waar de gemeentes overgaan. Wij hebben als provincie alleen een Omgevingsverordening. En het derde bolletje zegt, het belang van vitaliteit en leefbaarheid moet zwaarder wegen dan dit tot op heden het geval is. Ik zei al, dan heb ik wel wat vragen aan u. Er wordt juist heel goed naar gekeken, zeker als het ook gaat om het maken van strategieën in dorpen en dat soort zaken, voor zover wij daar iets van kunnen vinden. Hoe kunnen we over heel Brabant gezien zorgen dat er sprake is van leefbaarheid, dat is breder dan alleen woningen bouwen, zoals u weet. Dus ik vraag me af in hoeverre deze motie echt specifiek alleen maar zit op de Brabantse situatie.

De **voorzitter**: Mevrouw Leeger.

Mevrouw **Leeger** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Deze motie doelt eigenlijk op een bepaalde bestuurlijke flexibiliteit en die komt voort ook uit de frustratie van wethouders, die ik gesproken heb. Zij zeggen, in ons dorp loopt een weg en aan de ene kant mag ik van de provincie wel bouwen en aan de andere kant van dezelfde weg mag ik niet bouwen. En dat zit dan in provinciale regelgeving. Daar loopt men op vast. Dus vandaar onze poging. U heeft het over kaders en spelregels. Wij zoeken naar flexibiliteit, omdat de krapte op deze woningmarkt daarom smeekt, naar ons oordeel.

Mevrouw **Dirken** (VVD, GS): Dan snap ik de achtergrond van de motie. Dat heb ik al heel vaak in bestuurlijke overleggen verteld. En dat is nog een beetje wennen, merk ik. Zodra wethouders er tegenaan lopen dat ze zeggen, ik kan het zelf niet meer uitleggen, heb ik echt aangeboden aan iedereen, bel me dan op. Ik zie een aantal wethouders die dat intussen doen, ik zie ook wethouders die daar nog aarzelend in optreden. Dus u mag als Staten prima aan al die wethouders vertellen, dat ik dat echt helemaal niet erg vind, omdat we het dan ook met elkaar erover kunnen hebben waar de bestuurlijke pijn zit. En dat we ook kunnen kijken of er sprake is van een soort semantische discussie, of dat er echt sprake is van beleid, waardoor op die bepaalde locatie andere zaken toch moeten prevaleren.

Mevrouw **Leeger** (CDA): Als u de motie in dit licht interpreteert, kunt u er dan wel in meegaan?

De **voorzitter**: Dit is uw derde termijn.

Mevrouw **Dirken** (VVD, GS): Dan staan er op dit moment in de motie nog heel veel dingen, die mij toch vragen om zaken te doen, waarvan ik denk, we doen het al in Brabant, of ik kan er in Brabant niet zoveel mee. Dus daar moeten we misschien eens even samen kijken, als er nog een schorsing komt.

De **voorzitter**: Er gaat zeker nog een schorsing komen. Gaat u verder.

Mevrouw **Dirken** (VVD, GS): Dan kom ik bij motie 164a van 50PLUS en ChristenUnie-SGP, Bouwen voor ouderen in combinatie met zorg. Meneer Brouwers, u heeft een belangrijk punt aangestipt, namelijk dat we aandacht moeten houden voor de huisvesting van ouderen in relatie tot zorg. Want helaas worden deze twee thema's vaak nog als twee losse thema's behandeld, in plaats van een met elkaar samenhangend thema. In nauwe samenwerking met gemeenten hebben we al afspraken gemaakt over het bouwen van voldoende huizen voor urgente aandachtsgroepen. Dat doen we bijvoorbeeld in het programma Wonen en zorg voor ouderen. We kennen ook de regionale Woonzorg visies. Maar je ziet dat dat nog een wat beperkte schaal is. En ik begrijp dat u via uw motie de urgentie wil onderstrepen en vraagt om een tandje erbij en

dat u op de hoogte gehouden wil worden over de voortgang die we daarin boeken. Daar heb ik geen bezwaar tegen, want het is inderdaad een urgent en belangrijk onderwerp, dus in die zin geen bezwaar tegen uw motie. Dan heb ik motie 174 Behoeftegericht bouwen van de ChristenUnie-SGP. Ik heb sowieso begrip voor de constatering in deze motie. Ik snap de achtergrond heus wel van wat u zegt. Maar als het gaat om de definitie van wat de grenzen van betaalbare woningen zijn, moet ik zeggen, die zijn niet door de provincie bepaald, maar die zijn door het Rijk bepaald. Dus dat is echt een definitie waar landelijk mee wordt gewerkt. Om wat meer inzicht te krijgen wordt bijvoorbeeld in de regio Zuidoost in overleggen met ontwikkelaars en bouwers gewerkt met nog een aantal categorieën binnen die betaalbaarheidsgrenzen. Dan wordt er gesproken over woningen tot 230.000 euro, of tot 275.000 euro en zo nog een aantal categorieën. Dat betekent dat de landelijke betaalbaarheidsgrens blijft staan, maar dat er wel apart gesproken wordt over subcategorieën, waar met elkaar dan afspraken over willen maken. En het staat andere regio's uiteraard ook vrij om er op die manier mee om te gaan. Maar het bedrag is door het Rijk bepaald, daar kan ik niks aan doen. Dus dat betekent dat ik in die zin de motie moet ontraden. Dan kom ik bij motie 175, Woningen voor onze inwoners. U vraagt om inzicht te krijgen in de mate waarin Brabantse gemeenten erin slagen om de woningen te laten bouwen, waar ze voor aan de lat staan. In alle scherpte, dat is geen taakstelling. Wat de gemeenten hier doen, is werken aan een doorvertaling vanuit de woningbehoefte die we provinciaal met elkaar gemaakt hebben, aan de hand van de bevolkingsprognose. Die vertalen we in regionale afspraken. En elke gemeente heeft een inspanningsverplichting om dat aantal woningen ook te realiseren. We hebben als provincie een monitor Bevolking en Wonen. Daarin houden we bij hoeveel woningen er in aanbouw zijn ten opzichte van de prognose. Daarnaast wordt er gewerkt aan een landelijke woningbouw monitor, die wordt uiteindelijk door het Rijk beheerd. Provincies moeten daar gegevens voor aanleveren en de provincies leveren die gegevens aan, aan de hand van gegevens die ze van gemeenten krijgen. Dat gaat wat verder dan wat u vraagt, want in die monitor gaan we het bijvoorbeeld ook over harde en zachte plancapaciteit hebben, hoe ver die plannen allemaal zijn en wat de bouwproductie is, dat soort dingen. Dus als ik emotie zo mag lezen, dat ik in plaats van het woord taakstelling, het woord bouwindicatie of iets van de strekking mag lezen en als ik kan onderzoeken op welke wijze ik de informatie uit die landelijke woningbouwmonitor met u kan delen op een simpele wijze, dan heb ik geen bezwaar tegen deze motie. Dan heb ik van Volt motie 157 gekregen. Op zich vind ik het dictum een leuk idee, want het kan inderdaad inspirerend zijn om eens te zien of vergelijkbare vraagstukken, die je hebt als gemeente op andere plekken in Nederland of in Europa al eens een keer voorgekomen zijn en hoe daar dan vervolgens mee om is gegaan. Tegelijkertijd, alles wat wij uitdragen en aanjagen kost natuurlijk wel capaciteit en die kunnen we niet inzetten voor andere dingen. Het is voor ons als provincie relatief eenvoudig om het bestaan van de websites, die u bedoelt kenbaar te maken. Dus ik ben van harte bereid om dat via ons kennisprogramma of bijvoorbeeld via de dorpenstrategieën, waar we aan werken en waarvan wij het kennisdelen faciliteren, om te kijken of we dat op die manier mee kunnen nemen. Dus geen bezwaar tegen deze motie. Dan kom ik bij het blokje Veiligheid.

De **voorzitter**: Dat is uw laatste blokje, denk ik?

Mevrouw **Dirken** (VVD, GS): Ja, dat is mijn laatste blokje. Ik heb een motie van Lokaal Brabant, motie 152. Ik ben het met Lokaal Brabant eens, dat er vaak sprake is van een integraal vraagstuk. Ruimtelijke vraagstukken en ondermijning liggen soms in elkaars verlengde. Dat is iets wat we met elkaar echt niet willen. Maar tegelijkertijd komt er vaak een veelheid aan regels om de hoek kijken als je wil bedenken, hoe je dat met elkaar kunt oplossen. En niet alle gemeenten hebben dat in beeld, of hebben simpelweg de capaciteit om de regelgeving snel en adequaat aan te passen. Dus als u zegt, kunt u eens kijken als provincie hoe u die gemeentes kunt helpen, dan zie ik dat als een stimulans, om dat te gaan doen en heb ik ook geen bezwaar tegen deze motie. Dan heb ik motie 171a tot slot. Die gaat over BOA's in de bossen. Dat is inderdaad een kwestie die op dit moment speelt. Ik heb afgelopen week ook met Staatbosbeheer over deze kwestie

gesproken. Wij delen met elkaar ook echt het belang van handhaving in het Brabantse buitengebied. Maar hoe vervelend ook, binnen de provincie heb ik op dit moment geen middelen om in het verzoek te voorzien. Bovendien vind ik het ook wel wat bijzonder om van een orgaan dat gelieerd is aan het Rijk, als provincie het verzoek te krijgen om extra middelen beschikbaar te stellen. Ik denk dat in eerste instantie het Rijk toch echt die middelen beschikbaar zal moeten stellen. Ik ben van harte bereid om tijdens een werkbezoek dat ik binnenkort heb aan Staatsbosbeheer, samen met een aantal Kamerleden, het belang van die BOA's ook nog eens een keer goed onder de aandacht te brengen. Dat bezoek is voordat de begroting van justitie wordt behandeld, heb ik me laten vertellen. Dus wellicht kunnen zij daar hun voordeel mee doen. Maar nogmaals de motie zelf ga ik ontraden, simpelweg omdat ik bij de provincie hier geen financiële middelen voor beschikbaar heb.

De **voorzitter**: Meneer Tolsma.

De heer **Tolsma** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Ik wil aan mevrouw Dirken het volgende vragen. In april hebben wij bij de perspectiefnota een motie ingediend om de BOA's in het buitengebied te versterken en uit te breiden. Vervolgens is die motie niet aangenomen, maar met een kleine meerderheid verworpen. Vervolgens is gedeputeerde Dirken wel in gesprek gegaan met de SSIB. Kan ze ons als Staten toezeggen wanneer die gesprekken klaar zijn en wanneer er duidelijkheid is welke ambities er volgen met de SSIB? Want dat er meer toezicht in het buitengebied nodig is, staat buiten kijf.

Mevrouw **Dirken** (VVD, GS): Wij hebben een opdracht gegeven om eens een onderzoek te doen naar hoeveel handhavingscapaciteit er volgens alle streefcijfers die er zijn, nodig zou zijn in het buitengebied. Dat onderzoek bevindt zich nu in een afrondende fase. We hebben daar ook als een van de onderzoeksvragen meegegeven, maak eens klip en klaar duidelijk met elkaar wat eigenlijk nu de taken van de groene BOA zouden moeten zijn, want je ziet dat verschillende organisaties die binnen het SSIB samenwerken, daar ook nog een verschillend beeld bij hebben. En we hebben dat gedaan met in het achterhoofd ook het idee, als we weten wat nu eigenlijk de taken zijn, die we met elkaar uitgevoerd willen hebben door de groene BOA's en we weten wat daar voor soort streefcijfer per hectare of per inwoner of wat dan ook voor nodig is, dan kunnen we ook vaststellen hoeveel BOA's we totaal in Brabant nodig zouden hebben en wat dan de huidige stand van zaken is. Ik hoop u daar zo snel als mogelijk, als we dat rapport gereed hebben, over te kunnen spreken. Ik zal in ieder geval zorgen dat het rapport ook tegen die tijd naar u wordt toegezonden, zodat we dat ook een keer met elkaar door kunnen nemen, bijvoorbeeld in een oordeelsvorming themasessie.

De **voorzitter**: Meneer Tolsma.

De heer **Tolsma** (BBB): Als laatste vraag, kunt u er ook een termijn aan hangen?

Mevrouw **Dirken** (VVD, GS): Nee, want ik weet niet zeker wanneer het rapport klaar is. Dat zal een kwestie van maanden zijn, niet van jaren in ieder geval.

De **voorzitter**: Meneer Schipper.

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Dank u wel voor uw reactie. Kunt u ook aangeven of u bereid bent om inderdaad dan met Staatsbosbeheer Brabant naar het ministerie op te trekken en daar nog eens specifiek aandacht te vragen bij het ministerie voor deze problematiek?

Mevrouw **Dirken** (VVD, GS): Ik ga hier zeker aandacht voor vragen tijdens het bezoek dat we brengen. Via de IPO-lijn hebben we ook al een keer aangegeven dat het goed zou zijn, om hier nog eens met elkaar over van gedachten te wisselen met het ministerie. En volgens mij heeft u uit

mijn antwoorden voldoende duidelijk naar voren gekregen dat wij het als college belangrijk vinden, dat er voldoende BOA-capaciteit in het buitengebied is.

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Stel dat al deze pogingen uiteindelijk niet succesvol zijn. Ik ga daar eigenlijk niet vanuit en misschien moeten we dan ook alsnog geld betalen. Maar stel dat het allemaal niet lukt. De BOA's zitten eigenlijk gewoon met de handen in het haar en het stopt. Is SSIB dan ook bereid om nog eens heel creatief te kijken naar deze BOA's, zodat er ook extra BOA-capaciteit bij SSIB komt?

Mevrouw **Dirken** (VVD, GS): Dat is een gesprek dat we op dat moment met elkaar te voeren hebben. Want het SSIB is een samenwerkingsverband tussen allerlei partners, die samen al hun BOA-capaciteit inbrengen. Dan krijgen we natuurlijk een hele bijzondere situatie als Staatsbosbeheer wel deelnemer is in het SSIB, maar geen BOA-capaciteit meer levert. Dus dan heb ik wel een heel ander gesprek te voeren, denk ik. En daarmee was ik door mijn moties heen.

De **voorzitter**: Dank u wel. En daarmee zijn we aan het einde gekomen van de eerste termijn door de Staten. Ik laat eventjes weten dat de Partij voor de Dieren heeft laten weten aan de griffie dat zij motie 154, Geen boter bij de vis, wil aanhouden. Het is goed dat u dat weet voor de tweede termijn van uw Staten, denk ik. We zijn dus toe aan de tweede termijn en ik kijk naar de fractie van de BBB. Maar waar is de heer Frenken gebleven? Ik had in de planning dat we om een uur of zes gaan eten. We hebben dat tijdstip op een gegeven moment moeten doorgeven richting de mensen die voor ons het eten verzorgen. Dus de gedachte was dat de fractie van de BBB nu het woord zou kunnen gaan voeren.

De heer **Havermans** (BBB): Voorzitter, onze fractievoorzitter maakt een sanitaire stop. Maar ik weet niet, bij ons is er eigenlijk wel enigszins behoefte aan wat tijd voor voorbereiding.

De **voorzitter**: Dan heeft u zo meteen iets korter de tijd om te eten. Dan stel ik voor dat we nu een uur en een kwartier gaan schorsen en dat we dan allemaal hier weer terug zijn. Het eten is dus om zes uur klaar. We gaan vragen of ze misschien nog iets sneller het eten kunnen bereiden dan al de bedoeling was. Dus ik schors de vergadering.

Schorsing

De **voorzitter**: Kan georganiseerd worden dat iedereen naar binnen gaat? Ik zie in ieder geval dat de heer Frenken er is. Dat is al mooi. Dames en heren, ik vraag stilte in de zaal. Ik heropen de vergadering en heer Frenken heeft het woord.

De heer **Frenken** (BBB): Voorzitter, ik heb begrepen dat ik negen minuten heb. Mocht ik dat niet volmaken, dan mag de latente ruimte naar de heer Buiks wat mij betreft.

De **voorzitter**: Maar gelukkig gaat u daar niet over. Gaat uw gang.

De heer **Frenken** (BBB): Voorzitter, wat zou er omgaan in de kop van Godina, oftewel onze Sien, nu zij de beantwoording van het college gehoord heeft. Ze heeft gehoord dat gedeputeerde Oudenhoven heel veel kopjes koffie heeft gedronken en gezien heeft dat sommige bedrijven natuurinclusief zijn. Maar uitleggen wat dat dan is, wat hij gezien heeft, dat wil nog niet echt lukken. Voorzitter, Godina zal zich, net als de BBB afvragen, hoe gaat dan zo'n discussie in het college? Hoe vindt dat dan plaats? We willen bereiken dat alles natuurinclusief is. Maar wat dat dan is, dat weten we dan nog niet. Voorzitter, dan komt Mieke Telkamp in mijn gedachten, waarheen, waarvoor. Of misschien wel, kunt u ons de weg naar Hamelen vertellen, meneer, met Bertram Bierenbroodspot. Voorzitter dan verder over water. In de beantwoording gaf de gedeputeerde Boelema aan dat alle ellende door het waterschap opgelost moet worden.

Waterschappen voeren provinciaal beleid uit. Voorzitter, wie stuurt wie nu aan? Dan horen we van D66 dat door het afschaffen van NPLG de impactanalyses ook geschrapt zouden zijn. Maar voorzitter, Brabant wil toch door met alle plannen? Volgens de VVD, in het eerste betoog, is er zelfs geld genoeg. D66 is duidelijk van het onderwijs en niet van het boven wijs. Dan voorzitter, onze motie die we samen met Lokaal Brabant hebben ingediend, hebben we aangepast. Die dienen we graag opnieuw in. Het gaat nadrukkelijk om een verzoek aan het college om een extra tandje bij te zetten, want de bedoeling is wel duidelijk.

De **voorzitter**: Wilt u de nummers van de oorspronkelijke motie er ook even bij noemen, zodat we dan weten waar het over gaat, want dan komt er een A'tje achter.

De heer **Frenken** (BBB): Ik heb er geen nummer bij, maar hij heet Kukeleku.

De **voorzitter**: Motie 115. Dat wordt 115a.

Motie M112b-2024: Biobased bouwen

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constateernde dat:

- We vier zelfstandige ketens van 'land tot pand' oprichten, met circa 4.000 hectare vezelteelt voor Brabant in 2027
- Deze teelten van bio grondstoffen kan bijdragen aan een belangrijke invulling op een aantal gebieden.
- Het biobased bouwen niet alleen helpt bij verduurzaming van de landbouw, maar ook bij het realiseren van (nieuwe) woonkernen en verdere toepassingen. (Renovaties)
- Veel van deze gewassen erg veel CO₂ opslaan en ook vastleggen.
- Boeren zo een nieuw verdienmodel kunnen creëren als producent van bouwmaterialen, tevens kunnen de bouwers beschikken over voldoende goede bouwstoffen.
- De opgeslagen CO₂ middels certificaten (carbon credits), bijdraagt aan het verdienmodel van de teelt.
- Er volgens de Nationale Aanpak Biobased Bouwen in 2030, 30 procent van de nieuwbouwwoningen voor 30 procent uit biobased materialen moet bestaan.
- De vraag naar biobased bouwstoffen toeneemt.
- Om dit mogelijk te maken er voldoende grondstoffen moeten zijn.
- Agrariërs naar 1 op 3 rustgewas moeten gaan.

Overwegende dat:

- Er onvoldoende gekeken wordt naar het perspectief voor de boer.
- Perspectief uit moet gaan van een verdienmodel.
- Een aanjaagfunctie voor de marktontwikkeling kan hebben.
- Biobased gewassen als rustgewas kunnen worden ingezet en ook meteen bijdragen aan het verdienmodel van de boer.
- We moeten zorgen voor een gecertificeerd product.

Verzoekt het college van Gedeputeerde Staten:

- In lijn met de Nationale Aanpak Biobased Bouwen, hier verder naar te handelen
- De voortgang terug te rapporteren aan PS.

en gaat over tot de orde van de dag.

Motie M115a-2024: Kukelekumotie “Zintuigelijk erfgoed”

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constateerend dat:

- Brabant een plattelandsprovincie is met een duidelijke eigen cultuur en identiteit.
- Het provinciale beleid op gebieden als ruimte, cultuur en erfgoed erop gericht is de Brabantse eigenheid te beschermen en te versterken;
- Omgevingsvisies- en programma's betrekking hebben op de fysieke leefomgeving en ruimtelijke kwaliteit waar belevingswaarde onderdeel van is; We in Nederland een grote woningbouwopgave hebben;
- Ook de ambitie in Provincie Noord-Brabant om veel te gaan bouwen om een inhaalslag te maken stevig aanwezig is;
- Dat de aantrekkingskracht voor stedelingen die de rust van het platteland zoeken als ook de realiteit kennen dat huizen op het platteland goedkoper zijn dan in de stad, een grote impact heeft op de beschikbaarheid van woningen;
- De mooie plaatjes op Funda niet de geur, geluiden, werkzaamheden en bezienswaardigheden weergeven van hetgeen op het platteland dag en dagelijks gebeurt;
- Naast beeld, ook geur en geluid onlosmakelijk zijn verbonden met de belevingswaarde van het cultuurlandschap en monumenten en daarmee onderdeel zijn van de Brabantse identiteit;

Overwegende dat:

- Het luiden van de kerkklok in het dorp, het carillon in de stad, het kraaien van de haan op het platteland, de geur van schapen, het geloei van de koeien, het gehinnik van paarden bij maneges, de geuren en geluiden van een oogst die binnen wordt gehaald, lallende jongeren na een avond stappen, de geur en het geluid van een kermis en de feesten van de KPJ's daarvan herkenbare voorbeelden zijn;
- Deze geuren en geluiden ook onderwerp zijn voor klacht.
- Ons platteland als beschermd erfgoed mag worden gezien;
- We als Provincie Brabant dit erfgoed wil beschermen alsmede ook ons zintuigelijk erfgoed: geur, geluiden en de werkzaamheden en bezienswaardigheden

Verzoekt het college van Gedeputeerde Staten:

- Om in de omgevingsverordening op te nemen dat de achtergronden van het Brabants erfgoed met de bijbehorende gebiedseigen geuren en geluiden van de typische plattelandsdieren met hun bijzonderheden staan, zoals bijvoorbeeld de koeien, de kippen, de geiten, de schapen, de kikkers en de haan cultuurhistorisch zijn verbanden met het Brabantse cultuurlandschap en monumenten, onderdeel zijn van de belevingswaarde van ons erfgoed in de fysieke leefomgeving.

en gaat over tot de orde van de dag.

Lokaal Brabant, Shah Sheikkariem
BBB Noord-Brabant, John Frenken

Motie M115b-2024: Kukelekumotie “Zintuigelijk erfgoed”

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constaterende dat:

- Brabant een plattelandsprovincie is met een duidelijke eigen cultuur en identiteit.
- Het provinciale beleid op gebieden als ruimte, cultuur en erfgoed erop gericht is de Brabantse eigenheid te beschermen en te versterken;
- Omgevingsvisies- en programma's betrekking hebben op de fysieke leefomgeving en ruimtelijke kwaliteit waar belevingswaarde onderdeel van is; We in Nederland een grote woningbouwopgave hebben;
- Ook de ambitie in Provincie Noord-Brabant om veel te gaan bouwen om een inhaalslag te maken stevig aanwezig is;
- Dat de aantrekkingskracht voor stedelingen die de rust van het platteland zoeken als ook de realiteit kennen dat huizen op het platteland goedkoper zijn dan in de stad, een grote impact heeft op de beschikbaarheid van woningen;
- De mooie plaatjes op Funda niet de geur, geluiden, werkzaamheden en bezienswaardigheden weergeven van hetgeen op het platteland dag en dagelijks gebeurt;
- Naast beeld, ook geur en geluid onlosmakelijk zijn verbonden met de belevingswaarde van het cultuurlandschap en monumenten en daarmee onderdeel zijn van de Brabantse identiteit;

Overwegende dat:

- Het luiden van de kerkklok in het dorp, het carillon in de stad, het kraaien van de haan op het platteland, de geur van schapen, het geloei van de koeien, het gehinnik van paarden bij maneges, de geuren en geluiden van een oogst die binnen wordt gehaald, lallende jongeren na een avond stappen, de geur en het geluid van een kermis en de feesten van de KPJ's daarvan herkenbare voorbeelden zijn;
- Deze geuren en geluiden ook onderwerp zijn voor klacht.
- Ons platteland als beschermd erfgoed mag worden gezien;
- We als Provincie Brabant dit erfgoed wil beschermen alsmede ook ons zintuigelijk erfgoed: geur, geluiden en de werkzaamheden en bezienswaardigheden

Verzoekt het college van Gedeputeerde Staten:

- Om onderzoek te doen op welke wijze bereikt kan worden dat de achtergronden van het Brabants erfgoed met de bijbehorende gebiedseigen geuren en geluiden van de typische plattelandsdieren met hun bijzonderheden, zoals bijvoorbeeld de koeien, de kippen, de geiten, de schapen, de kikkers en de haan die cultuurhistorisch zijn verbonden met het Brabantse cultuurlandschap en monumenten, onderdeel zijn van de belevingswaarde van ons erfgoed in de fysieke leefomgeving en beschermd kunnen worden.

en gaat over tot de orde van de dag.

Lokaal Brabant, Shah Sheikkariem
BBB Noord-Brabant, John Frenken

De heer **Frenken** (BBB): Dan de motie die door gedeputeerde Maes beantwoord is. De kans voor startups in Brabant ligt voor het oprapen. U zou er vele toppers mee blij maken. Nogmaals het verzoek om een beetje meer inzet. Dan denk ik dat dat wel gaat lukken.

De **voorzitter**: U wordt geïnterrupteerd door mevrouw Hamerslag.

Mevrouw **Hamerslag** (Partij voor de Dieren): Voorzitter, vindt de heer Frenken dan ook dat vogelgeluiden behoren tot de typische achtergrondgeluiden op het platteland. Ik bedoel de geluiden van een grote verscheidenheid aan vogels, die in Nederland voorkomen. Maar helaas

gaat die verscheidenheid steeds meer achteruitgaat, doordat zij bijvoorbeeld geen eten meer kunnen vinden, doordat alle insecten komen te overlijden door gewasbeschermingsmiddelen.

De heer **Frenken** (BBB): Ik ben het eens met het eerste gedeelte van wat u vertelt, over de geluiden van al die vogels. Daar kan ik me helemaal in vinden. Maar de bewering dat dat komt door die bestrijdingsmiddelen, daar kan ik me helemaal niet in vinden. Ik heb daar helemaal geen bewijs van. Dat is uw bewering. Dus wij vinden elkaar over de geluiden in het buitengebied.

De **voorzitter**: Mevrouw Hamerslag.

Mevrouw **Hamerslag** (Partij voor de Dieren): Dan kan ik hieruit opmaken dat ik de heer Frenken vindt in het zoveel mogelijk behouden van de biodiversiteit in Brabant. En dat is alleen maar hartstikke mooi. Dus laten we daar samen op inzetten.

De heer **Frenken** (BBB): Dat gaan we doen. Vervolgens voorzitter, een vraag aan gedeputeerde Maes. Graag een toezegging om groen gas als volwaardig, duurzaam en hernieuwbare energiebron op te nemen in het provinciale Energieperspectief. Ik sluit af. Beantwoording die betrekking hadden op Brede Welvaart, werden vaak genoemd als Samen maken we Brabant. Maar daarachteraan toch wel een beetje de teneur, maar wel ieder voor zich, want wij doen niet aan een sociaal domein. Voorzitter, ik sluit af met deze woorden. Tussen wat gezegd wordt en niet bedoeld en wat bedoeld wordt, maar niet gezegd, gaat de meeste liefde verloren. Dank u wel.

De **voorzitter**: Mevrouw Hamerslag.

Mevrouw **Hamerslag** (Partij voor de Dieren): Dank, voorzitter. Ik had ook nog een vraag over motie 116, over de historische wegen. Wat wordt er precies bedoeld met zichtbaarheid? Gaat het over het aanpassen van de meer fysieke leefomgeving, om de wegen meer zichtbaar te maken? Of gaat het meer over het plaatsen van borden, om meer zichtbaar te maken dat deze weg historisch belang heeft?

De heer **Frenken** (BBB): U heeft het over die Napoleonroute? Het gaat erom dat deze een upgrade krijgt, dat het de Napoleonroute is. Die route lag er al voordat Godina bestond. Die moeten we in ere houden, die route. Dus het gaat erom dat iedereen weet, dat is die route, dat is de eerste weg. En hoe we dat dan doen, daar zit best wel wat uitvoeringsvrijheid in, om dat te doen. Maar geen gillende reclameborden, want dat zou weer afbreuk doen aan die historische route.

Mevrouw **Hamerslag** (Partij voor de Dieren): Dank, voorzitter. Dan snap ik het dus nog niet helemaal. Gaat het nou over het aanpassen van de fysieke omgeving van die route? Waar mijn fractie zich dan vooral zorgen over maakt, is of er bij wijze van spreken bomen gekapt gaan worden. Of gaat het echt meer over het aangeven van het belang van dit stuk wat er ligt, door bijvoorbeeld meer informatie daarover te geven.

De heer **Frenken** (BBB): Voorzitter, het kan natuurlijk nooit de bedoeling zijn, dat we gewoon bomen gaan kappen, omdat die weg dan beter zichtbaar wordt. Als die bomen daar van origine gestaan hebben, dan is dat helemaal fantastisch. Nee, het gaat juist om een upgrade. Misschien kun je wel met een passend bordje duidelijk aangeven, dat het die Napoleonroute is. Het moet wel netjes en integer plaatsvinden.

De **voorzitter**: Meneer Rutjens.

De heer **Rutjens** (JA21): Dank, mevrouw de voorzitter. Nog even over de vorige motie, met betrekking tot de achtergrondgeluiden en -geuren. Ik heb de nieuwe versie niet gezien, maar in de oude versie worden een paar mooie voorbeelden genoemd, het gehinnik van paarden, de lucht van schapen, dat soort dingen. Wat ontbreekt, is de geur van varkens. Is dit bedoeld als een opsomming van zaken die we leuk vinden? Is bewust de geur van varkens weggelaten? Of moeten we dat heel breed zien en moet alles wat veel mensen hinderlijk vinden toch ook worden meegenomen, in wat we moeten behouden?

De heer **Frenken** (BBB): Voorzitter, het gaat natuurlijk om de totale beleving die je hebt in het buitengebied. Hoe die nu is. En daar hoort van alles bij. Dat is niet limitatief. We hebben gewoon wat dingetjes opgesomd. Maar waar het om gaat, is het volgende. Er zijn veel mensen die willen graag op enig moment in het centrum gaan wonen. En dan wonen ze daar en dan hebben ze last van hangjongeren en dan hebben ze last van die geluiden. Afijn, dat had je moeten weten voordat je er ging wonen. Dat geldt ook voor het buitengebied. Het buitengebied is het buitengebied met alle geuren en kleuren en geluiden, die daarbij horen. En ik kan ook per se de varkens gaan benoemen. Maar dan zegt u dadelijk, ik fiets hier en ik ruik geen varkens, dat klopt niet. Nee, het is niet limitatief. Het gaat om de totale beleving, daar gaat het om.

De heer **Rutjens** (JA21): Maar ik hoop dat de heer Frenken het volgende ook begrijpt. Iedereen zal het eens zijn over het geluid van het carillon en een schaap in de wei. Dat is allemaal prettig. Maar als je nu zegt, we willen dit allemaal behouden, dan heb je het dus ook over varkensmest. En dan heb je het bijvoorbeeld ook over die lallende jongeren. Ik wil dat de politie naar die lallende jongeren gaat en zegt, doe eens even rustig. Dat is gewoon prettig. En als er heel veel geur van varkensmest is, dan wil ik dat iemand daar wat aan gaat doen. Wij worstelen hiermee. We snappen de bedoeling van het behouden van het landelijk karakter. Maar als je het zo openlaat, dan wordt het wel heel erg vrij en mag je nooit wat zeggen. Dat vind ik toch echt wel lastig.

De heer **Frenken** (BBB): Voorzitter, we kunnen het ook omdraaien. Als je in een druk centrum woont en die jongeren zijn er niet meer en het geluid is er niet meer, dat men zou gaan klagen van, waar zijn de jongeren gebleven? En dat geldt natuurlijk ook in het buitengebied. Het gaat gewoon om de normale zaken, die we allemaal eronder verstaan, hoe het buitengebied in mekaar zit. En het grote gevaar is, als we gaan doen waar u een beetje op aanstuurt, dan maken we het limitatief. En dan krijg je juist zaken die er wellicht niet in staan, waar we dan over gaan discussiëren, omdat het er niet in stond. Het gaat meer om de gedachte die erachter zit en niet om de letter van de tekst. Daar gaat het om. Als we dat wel doen, houdt het nergens stand.

De **voorzitter**: Hier moet u het mee doen. Dank u wel, meneer Frenken. U was volgens mij klaar met uw termijn. Dank u wel. De heer Gremmen heeft het woord.

De heer **Gremmen** (VVD): Dank, voorzitter. Ik zal het kort houden, gezien de tijd. Dank aan GS voor de uitgebreide antwoorden en de appreciaties op onze twee moties. Wat men wel nog opviel, was dat we veel naar Den Haag wijzen. Wij als VVD zeggen, laten we nou maar gewoon zelf koers houden en zelf doen waar we aan opgaven voor staan. En laat ze het dan in Den Haag maar lekker uitzoeken. Daarnaast wil ik nogmaals even benadrukken, we kunnen wel alles blijven onderzoeken, maar er is ook gewoon actie in de tent nodig. Dus toon ook de lef en de creativiteit en doe wat nodig is voor een toekomstbehendig Brabant. En dan noem ik nog een paar moties, die wij mee indienen. In ieder geval de motie over Kamp Vught. We vinden het heel belangrijk, ook in het kader van tachtig jaar vrijheid, om Kamp Vught een steuntje in de rug te geven. De moties over de N279 en de truckparkings. We zijn blij dat we daar een mooie motie van hebben kunnen maken, ook met dank aan de BBB-fractie. De motie over water- en bodem sturend, omdat ons coalitieakkoord natuurlijk gewoon leidend is en we ook hierbij niet afhankelijk hoeven

te zijn van Den Haag. En motie 125b zal mijn collega van GroenLinks dadelijk aankondigen. Dat is een nieuwe versie en die dienen wij ook mee in. Tot zover.

De **voorzitter**: Dank u wel. Mevrouw Van der Linden.

Mevrouw **Van der Linden** (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Ik wil het college bedanken voor de antwoorden op onze vragen en de appreciaties van de moties. We hebben naar aanleiding van de appreciatie van het college de motie Vlas erop, motie 125, aangepast. De heer Gremmen zei het zojuist ook al. We hopen dat de gedeputeerde Dirken en de gedeputeerde Oudenhoven hard aan de slag gaan met de uitvoering hiervan. De motie wordt ook ingediend door PvdA, 50PLUS, Partij voor de Dieren, Volt, VVD, SP en D66. Ik wil graag nog een onderwerp belichten, waar ik in eerst mijn eerste termijn niet aan toe ben gekomen. Dat is natuurcompensatie. Soms voelt het een beetje als een aflaatstelsel. Bij een ontwikkeling koop je de schade, die je aanricht af. Dat geld komt dan ten goede aan de natuur, ooit en ergens. GroenLinks vindt dat de huidige tijd benadrukt dat we van iedereen mogen verwachten zelf na te denken, hoe de natuur het minst wordt geschaad en hoe je zelf zorgt voor natuurcompensatie. We zouden graag willen zien dat het college gaat kijken, hoe het afkopen nog onaantrekkelijker gemaakt kan worden, bijvoorbeeld duurder. Of ze zouden duidelijkere eisen kunnen stellen aan de compensatie, waar we vervolgens ook meer toezicht op gaan houden. Graag een reactie. Voorzitter, er zijn veel moties ingediend en om op elke motie te reageren laat ik aan het college over, want dat is een beetje te veel. Maar we willen onze collega's in de Staten bedanken voor weer mooie ideeën en plannen voor onze provincie. Om af te sluiten en iedereen niet langer in spanning te houden, GroenLinks kan zich vinden in de begroting die voorligt, een mooi vervolg op het bestuursakkoord en de perspectiefnota. En voorzitter, medemenselijkheid en samenwerken is de sleutel tot een betere toekomst. Laten we dit ook in 2025 blijven uitdragen en ook daarnaar handelen. Dank u wel.

Motie M125b-2024: Vlas erop!

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constateernde dat:

- De teelt, verwerking en toepassing van biograndstoffen (denk daarbij vooral aan vezelgewassen zoals vlas, vezelhennep en olifantsgras) kan bijdragen aan de verduurzaming van de landbouw, industrie en de gebouwde omgeving en kan bijdragen aan onze circulaire doelen, natuurontwikkeling en ruimtelijke kwaliteit;
- Daarnaast boeren hierdoor een nieuw, duurzaam verdienmodel kunnen krijgen als producent van bouwmaterialen, en tegelijk bouwers over voldoende grondstoffen kunnen beschikken;¹
- Hiertoe in zeer korte tijd een markt voor biograndstoffen moet ontstaan;
- Met de Nationale Aanpak Biobased Bouwen de Rijksoverheid het voortouw neemt door ambitieuze doelen uit te spreken en bijpassend beleid te voeren waar veel partijen - willen we die markt creëren - aan bij zullen moeten dragen;
- Het certificeren van biobased materialen een belangrijke randvoorwaarde is voor brede toepassing ervan in de bouw.
- Dit ook nodig is om een stabiele en uniforme vraag naar biobased materialen te krijgen.²

Roept Gedeputeerde Staten op om:

- In lijn met de Nationale Aanpak Biobased Bouwen te kijken hoe we als Provincie het certificeren van biobased producten een impuls kunnen geven.
- Te kijken hoe we als Provincie samenwerking tussen Brabantse boeren en bouwers kunnen stimuleren op het gebied van biobased bouwen en we de teelt en toepassing van vezelgewassen een impuls kunnen geven.

- Een terugkoppeling aan de Staten te geven voor behandeling van de perspectiefnota 2026.

En gaat over tot de orde van de dag.

¹ Nationale Aanpak Biobased Bouwen Van boerenland tot bouw materiaal, 8 november 2023, p 3 en 5.

² Nationale Aanpak Biobased Bouwen Van boerenland tot bouw materiaal, 8 november 2023, p 23.

GroenLinks, Daan van den Broek
PvdA, Ward Deckers
50PLUS, Jan Frans Brouwers
Partij voor de Dieren, Ellen Putman
Volt, Inge Vossen
D66, Kasper van de Langenberg
VVD, Tom Meylink
SP, Irma Koopman

De **voorzitter**: Dank u wel. Het woord is aan de heer Deckers.

De heer **Deckers** (PvdA): Dank u wel, voorzitter. Dank aan het college voor de beantwoording, dank aan alle collega's hier in de zaal voor het levendige debat deze dag. Ik heb een paar kleine punten. Het eerste punt is een vraag aan het college, om nog in te gaan op mijn oproep om bij station Eindhoven, bij de aanleg van het nieuwe busstation aldaar, ruimte te houden voor eventueel toekomstig gebruik van een tram. En daarnaast voorzitter, ik heb in mijn eerste termijn het gehad over het algemeen belang en het belang daarvan. Hoe moeilijk de vraagstukken ook zijn, deze vraagstukken aan te kijken in plaats van weg te kijken. Keer op keer wordt in deze zaal, terecht vind ik, gewezen op het belang van het betrekken van onze Brabantse inwoners daarbij. Mijn fractie is de afgelopen week geïnspireerd geraakt door een van de Brabantse parels die we hebben, de Dutch Design week in Eindhoven. Conform de uitgangspunten van de uitvoeringsagenda, willen wij ook kijken hoe we dus ook designers in de komende periode meer kunnen betrekken bij deze lastige vraagstukken. Hoe wij designers kunnen betrekken om het gesprek over deze moeilijke vraagstukken simpeler te maken, eenvoudiger, meer behapbaar te maken. Om het college een beetje te inspireren, wil ik er graag twee uitpakken. De eerste gaat over de Tempel of Peace, een tempel waarin de lokale bevolking in gesprek gaat met asielzoekers en statushouders. Ik zei daar in mijn eerste termijn al iets over. Los van het politieke gehakketak, dat wij hier in deze zaal wel eens met elkaar bedrijven, kan men in gesprek gaan van mens tot mens. Ik denk dat dat heel erg helpt. Het tweede punt, waar ik wat over wil zeggen, is de energietransitie. Het is een complex probleem, het heeft verschillende dimensies en het raakt alle Brabanders hard. In Rotterdam hebben ze inspirerende voorbeelden, waar ze de wijk Reyerwaard aardgasvrij hebben gemaakt op basis van vrijwilligheid van de bewoners. Men is met hen in gesprek gegaan aan de hand van een door designers opgezet proces. Mijn vraag aan het college is, denkt u dat dit soort voorbeelden inspirerend zijn, om mee te nemen in de uitvoeringsagenda? Daar wil ik het eigenlijk bij laten. En ik wil iedereen nogmaals dank zeggen voor deze inspirerende dag. Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel. Mevrouw Koopman.

Mevrouw **Koopman** (SP): Dank u wel, voorzitter. Wij danken het college voor de constructieve opstelling vandaag. We zijn blij met de toezegging van gedeputeerde Oudenhoven om een verkennend onderzoek te doen naar de regionale kranten in wijkcentra. Dat was ons doel, een onderzoek. En dus zullen we de motie intrekken. Dank u wel voor de duidelijkheid over participatie-omzeilbureaus. Mijn excuses over de verwarring over welk beleidsterrein dat was.

De **voorzitter**: Mevrouw Koopman, kunt u even vertellen wat het nummer is van de motie die u intrekt?

Mevrouw **Koopman** (SP): Motie 128. Sorry, ik heb het hier wel staan, maar ik heb het niet uitgesproken. Mijn excuses voor dat misverstand over het beleidsterrein, waar de participatie-omzeilbureaus over gingen. Het is in elk geval nu wel duidelijk geworden, dat dit college op alle terreinen niet met dat soort bureaus in zee gaat. Dank u wel daarvoor.

De **voorzitter**: Dank u wel. Het woord is aan de heer van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank u, voorzitter. Allereerst wil ik melden dat de amendementen en de motie over de opcenten, de nummers A29, A30 en M130, gewijzigd zijn ingediend. Dan ga ik nog even afmaken, waar ik in de eerste termijn gebleven was. Wat de PVV betreft, mag er binnen de cultuurportefeuille sowieso meer geïnvesteerd worden in erfgoed en minder in bijvoorbeeld podiumkunsten en de snobistische Dutch Design Week. In het kader van erfgoed willen we ook specifiek aandacht vragen voor het behoud van de Joodse cultuur in Brabant, die met name vanwege het Midden-Oostenconflict en de daaruit voortkomende anti-Israël haat en het antisemitisme, steeds verder onder druk staat. In motie M178 stellen we daartoe een pilot voor in Eindhoven, waar de grootste Joodse gemeenschap in onze provincie huist. Verder hechten we waarde aan de leefbaarheid in onze kleine kernen. De begroting spreekt in dat kader over de Pilots Dorpenstrategie. Maar waarom het wiel steeds opnieuw uitvinden en daarvoor steeds opnieuw ambtelijke capaciteit inzetten, als er enkele jaren geleden al een succesvol concept lag in de vorm van de IDOP-regeling. In veel dorpen hebben de inwoners destijds de integrale dorpsontwikkelingsplannen met veel enthousiasme opgepakt en met langdurig resultaat. Om deze IDOP-regeling te herstellen, dienen we de moties van BBB mede in. In onze dorpen en stadswijken zien we ondertussen steeds meer onrust als gemeentebesturen met plannen komen om een AZC te openen. Ook worden de schaarse sociale huurwoningen nog volop met voorrang weggegeven aan statushouders. Gelukkig zal het nieuwe kabinet hier een streep door zetten. Maar tot die tijd is het de vraag hoe GS hiermee omgaat, als ze spreken over brede welvaart in een dorp of wijk. Wordt er ook gekeken naar de AZC-ellende en achterstelling die onze Brabantse inwoners ervaren door dit beleid? Is dat voor GS ook een indicator voor brede welvaart? En hoeveel woningen worden er in Brabant jaarlijks eigenlijk weggegeven aan statushouders, van de 4125 sociale huurwoningen die het college in de begroting voorziet bij de toename van de Brabantse woningvoorraad? Want we zien ondertussen ook de deugmotie voorbijkomen, Niemand slaapt in het gras, die als overweging geeft dat niemand in het gras hoeft te slapen vanwege de landelijke plannen rond de huisvesting van statushouders. En dáár richt het dictum van deze linkse deugmotie zich ook op. Niet op de Brabanders die vaak jarenlang op wachtlijsten moeten staan, om aan een sociale huurwoning te kunnen komen, of die door echtscheiding of andere problemen ook in de knel kunnen komen en vaak wel in de dakloosheid terechtkomen. Daar worden onze Brabanders keihard in de steek gelaten. En die moeten soms wel in het gras slapen.

De **voorzitter**: U wordt geïnterrupteerd door de heer Deckers.

De heer **Deckers** (PvdA): Voorzitter, ik kon niet op mijn stoel blijven zitten. Voorzitter, heeft de heer Van Hattem de laatste cijfers paraat van het CBS hoeveel van de sociale huurwoningen in Nederland gaan naar statushouders?

De heer **Van Hattem** (PVV): Ik heb die niet letterlijk paraat, maar in algemene zin weet ik wel, dat het totaal aantal woningen dat er jaarlijks wordt bijgebouwd in Nederland, ongeveer gelijk staat aan het aantal woningen dat wordt toegekend aan statushouders. Dus onze totale woningvoorraad, los van de autonome groei van de bevolking, die wordt al aan statushouders weggegeven. Dus daar zitten we al ernstig mee in de knel.

De heer **Deckers** (PvdA): Voorzitter, wij staan aan dezelfde kant van het gesprek als het gaat over dat we zo snel mogelijk meer woningen bij moeten bouwen. Dat hebben we vandaag weer gezegd. Daar is geen enkele discussie over. Maar ik zal u zeggen, in Nederlands gaat zes procent van de woningen naar statushouders. Dat betekent dat 94 procent van de woningen niet naar statushouders gaat. U mag vinden wat u vindt, maar ik wil graag de discussie feitelijk in perspectief zetten, zodat daar ook gewoon duidelijkheid over is.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, met percentages kun je altijd alle schuiven en rommelen, zodat het heel weinig lijkt. Maar het is gewoon heel veel. Als je gewoon kijkt naar het totaal aan woningen, dat wordt toegewezen aan statushouders, die er gewoon lang hun leven lang blijven zitten en die een grote druk leggen op de laagste klasse van de sociale huurmarkt, dan is dat gewoon enorm groot en daarom blijven Nederlanders zo lang op een wachtlijst staan. En ik vind het hemeltergend dat in die motie Niemand hoeft in het gras te slapen, alleen maar aandacht wordt geschonken aan de huisvesting van statushouders en dat er voor onze eigen mensen, bij al die linkse partijen hier, totaal geen aandacht is. Die worden keihard gepasseerd in het belang om de asielmigranten maar te kunnen huisvesten, om die maar huizen te kunnen geven en dat gewoon te kunnen continueren. Het is gewoon hemeltergend, zoals ik al zei.

De **voorzitter**: De heer Rutjens.

De heer **Rutjens** (JA21): Dank u wel, voorzitter. Afgezien nog van de punten die meneer Van Hattem maakt, een reactie op de CBS-cijfers. Het klopt dat zes procent van de nieuw verhuurde sociale huurwoningen naar statenhouders gaan. Maar dat is niet het totale percentage aan woningen, dat aan statushouders verhuurd is. Dat zijn twee verschillende cijfers. Dat is minstens twaalf procent. En waarom zeg ik minstens, omdat het niet bekend is hoeveel er uiteindelijk nog in handen van statushouders blijven. Ik raad ook de studie van Jan van de Beek aan. Dank u wel.

De **voorzitter**: De heer Van Hattem gaat verder.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, ik heb geen vraag gehoord van de heer Rutjens, maar ik kan wel verwijzen naar mijn tweede termijn in de APB in de Eerste Kamer, waar ik wel die cijfers heb aangehaald, ook voor de heer Deckers. Dat kan je zo terugvinden. Ik heb het destijds wel opgezocht. Goed, voorzitter. Dan ga ik verder met mijn betoog. Ik kom dan bij het volgende punt. Ondertussen blijkt ook uit de cijfers van het CBS dat de toename van de woningvoorraad in Brabant dit jaar vooralsnog acht procent lager ligt, dan over de eerste acht maanden van vorig jaar. Kan het college aangeven hoe dit zich verhoudt tot de woningbouwambities in deze begroting? Dan nog iets over de invasieve exoten, in het bijzonder de schadelijke plantensoorten, zoals de reuzenberenklauw en Japanse duizendknoop. Op sommige plaatsen, ook vaak in wegbermen, tieren deze welig met het risico op verdere verspreiding en schade. Kan het college aangeven of zij mogelijkheden ziet, om hier provincie brede maatregelen tegen te nemen, bijvoorbeeld middels een provinciale verordening vergelijkbaar met de oude Akkerdistelverordening om terreinbeheerders te verplichten hun grond vrij te houden van deze schadelijke invasieve plantensoorten. Graag een reactie. Voorzitter we dienen ook nog een motie in voor een jaarlijkse Brabantse 112-dag op het provinciehuis. Dan kunnen ook onze provinciale handhavers en hulpverleners zich presenteren, zoals de groene BOA's. Op dit moment loopt er ook een reclamecampagne om personeel te werven voor de Omgevingsdiensten. Dit kan ook een mooie gelegenheid zijn, om mensen te interesseren voor deze vacatures. Tot slot voorzitter, ik heb ook nog een motie ingediend om de molenbiotopen voor onze historische molens te waarborgen. En ik wijs er voor de volledigheid op, dat er in 2017 door deze Staten een motie van GroenLinks is aangenomen, Molenaars in het zonnetje gezet, waarbij er nadrukkelijk wordt aangegeven dat het molenaarschap tot het immateriële erfgoed van Unesco behoort. Alleen al daarom is er reden te meer om aandacht te schenken aan deze motie. Voorzitter, tot zover in deze tweede termijn.

Amendement A29a-2024: Niet indexeren tarief opcenten

Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op vrijdag 1 november 2024, ter bespreking van Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Besluiten in Ontwerpbesluit II 20/24 B:

"Artikel 1 Tarief opcenten

Het provinciaal opcenten tarief op de hoofdsom van de motorrijtuigenbelasting voor 2025 bedraagt 84,9 opcenten."

Te wijzigen in:

"Artikel 1 Tarief opcenten

Het provinciaal opcenten tarief op de hoofdsom van de motorrijtuigenbelasting voor 2025 bedraagt 82,8 opcenten."

Toelichting:

Dit amendement houdt het opcenten tarief voor 2025 gelijk aan dat van 2024. In een tijd waarin alles al duurder wordt is het ongepast om de Brabantse automobilist met een extra belastingverhoging op te zadelen. Dekking kan worden gevonden in de vrije begrotingsruimte.

PVV, Patricia van der Kammen

JA21, Kevin Nuijten

Forum voor Democratie, Jozef Minkels

Amendement A30a-2024: Niet indexeren tarief opcenten

Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op vrijdag 1 november 2024, ter bespreking van Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Besluiten in Ontwerpbesluit II 20/24 B:

"Artikel 1 Tarief opcenten

Het provinciaal opcenten tarief op de hoofdsom van de motorrijtuigenbelasting voor 2025 bedraagt 84,9 opcenten."

Te wijzigen in:

"Artikel 1 Tarief opcenten

Het provinciaal opcenten tarief op de hoofdsom van de motorrijtuigenbelasting voor 2025 bedraagt 76,1 opcenten."

Toelichting:

Met dit amendement wordt het opcenten tarief teruggebracht naar het niveau van 2019 (het moment waarop in het toenmalige bestuursakkoord werd gekozen voor een structurele jaarlijkse stijging van het tarief, dus ook na de bestuursperiode).

In een tijd van gierende inflatie, stijgende kosten en torenhoge brandstofprijzen, kan de Brabantse automobilist deze belastingverlaging goed gebruiken. Dekking kan worden gevonden in de vrije begrotingsruimte.

PVV, Patricia van der Kammen

JA21, Kevin Nuijten

Motie M177-2024: Historische molens hebben last van nieuwbouw

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constaterende dat:

Dat voor een molenaar in Asten diens historische molen wordt bedreigd door de bouw van een hoge bedrijfshal in de nabije omgeving.¹

Dat hoge bouwprojecten die dicht bij molens worden geplaatst zorgen voor een veranderende wind en hebben daarmee een negatief effect op de molenbiotoop.

Dat het gevolg hiervan zelfs zou kunnen zijn dat molenaars hun activiteiten moeten staken, omdat de molen niet meer naar behoren werkt. Al eerder in 2023 deden molenaars in Brabant hun beklag over de invloed van nieuwbouwprojecten op de wind rondom hun historische molens.²

Dat volgens het rapport 'Windmolenbiotoop Inventarisatie Noord-Brabant 2020' van de Molenstichting Noord-Brabant 49 van de 126 molens in onze provincie een slechte omgeving kennen door nieuwbouwprojecten of oprukkend groen.³ Dit rapport is met subsidie van de provincie tot stand gekomen.⁴

Overwegende:

Dat historische molens deel uitmaken van het erfgoed van Brabant en gekoesterd dienen te worden; Dat deze historische molens niet belemmerd dienen te worden in hun functioneren;

Roept GS op:

De provincie als hoeder van de ruimtelijke ontwikkeling van Noord-Brabant om projecten die aantoonbaar slecht zijn voor molenbiotopen tegen te gaan of bij te sturen;

Om binnen het ruimtelijke beleid van de provincie een vervolg te geven aan het rapport over molenbiotopen van de Molenstichting (waarvoor de provincie in 2018 subsidie heeft verleend);

1 <https://www.omroepbrabant.nl/nieuws/4441909/molenaar-is-woest-dat-bedrijfshallen-mogen-uitbreiden-bij-eeuwenoude-molen>

2 <https://www.omroepbrabant.nl/nieuws/4272532/deze-molens-hebben-last-van-slechte-wind-en-dat-komt-door-nieuwbouw>

3 <https://noord-brabant.molenbiotoop.nl/>

4 <https://www.brabant.nl/actueel/bekendmakingen/subsidie-bekendmakingen-staatssteun/2018/molenstichting>

PVV Noord-Brabant, Alexander van Hattem

Motie M178-2024: Waarborg de Joodse cultuur in Brabant

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constaterende dat:

- Brabant een rijke en waardevolle Joodse historie kent;
- De Joodse cultuur en samenleving in Brabant steeds meer onder druk komen te staan door het conflict in het Midden-Oosten;
- Daardoor discriminatie en demonisering van Joden aan de orde van de dag is;

Overwegende dat:

- Eindhoven een zeer actieve Joodse gemeente heeft (NIHS Brabant)¹;
- Het belangrijk is dat d.m.v. educatie en voorlichting het verleden en heden van de Joodse

- samenleving in Brabant meer bekendheid krijgen;
- Daarmee meer acceptatie en begrip voor de Joodse samenleving kan worden bewerkstelligd;

Dragen GS op:

Samen met de Joodse gemeente Eindhoven (NIHS Brabant) een pilot te ontwikkelen om meer bekendheid te geven aan het verleden en heden van de Joodse samenleving in Brabant, dit d.m.v. educatie en voorlichting (denk daarbij aan rondleidingen bij de Stolpersteine, voorlichting op scholen, een bezoek aan het net geopende Hornemann huis in Eindhoven et cetera) en uiterlijk in Q1 van 2025 een uitgewerkt plan voor een pilot met een voorstel voor financiële dekking aan PS voor te leggen;

¹Home | Joodse Gemeente Eindhoven

En gaat over tot de orde van de dag.

PVV, Tjerk Langman, Boy Sluiter
JA21, Kevin Nuijten

Motie M179-2024: Brabantse 112-dag

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constateernde dat:

- In Nederland het alarmnummer 112 ruim 55.000 keer per week wordt gebeld;
- Het voor veel mensen onbekend is hoe de organisatie achter het alarmnummer 112 werkt en wat het allemaal inhoudt;
- De 112 meldkamers aan verandering onderhevig zijn (samenvoeging meldkamers, verdere digitalisering en nieuwe technologieën);
- Uit onderzoek blijkt dat vijftig procent van de Nederlanders niet weet dat het 112-nummer ook in andere landen in Europa gebruikt kan worden;
- Het nog steeds vaak voorkomt dat mensen bewust of onbewust het 112-nummer fout gebruiken;

Overwegende dat:

- Goede informatievoorziening over het gebruik van het 112 alarmnummer de werkdruk op de meldkamers en bij de hulpverleningsinstanties kan verminderen;
- Uitleg over de werkzaamheden van hulpverleners meer begrip bij de burgers kan creëren, waardoor agitatie en agressie tegen hulpverleners kan verminderen;
- De provincie Noord-Brabant 3 gezonde levensjaren erbij wil voor iedere Brabander in 2030;
- Brabant gaat voor NUL verkeersslachtoffers;
- Het daarom belangrijk is dat iedereen weet hoe het alarmnummer 112 werkt en welke organisaties/hulpverleningsinstanties er allemaal samenwerken;

Dragen GS op:

Een jaarlijks terugkerende Brabantse 112-dag te organiseren (bv. bij het provinciehuis) waar hulpdiensten (meldkamercentralisten, politie, brandweer, ambulance, groene Boa's, 112-fotografen etc.) tijdens een info-markt uitleg kunnen geven aan de (Brabantse) burgers over hun werkzaamheden en over de werking van het alarmnummer 112, waarbij ook kan worden gedemonstreerd hoe de hulpverleningsvoertuigen werken en er van binnen en buiten uitzien.

En gaat over tot de orde van de dag.

PVV, Tjerk Langman

Volt Brabant, Inge Vossen

De **voorzitter**: Dank u wel, meneer Van Hattem. Ik geef het woord aan de heer Van Miltenburg.

De heer **Van Miltenburg** (D66): Dank, voorzitter. Ik zal het heel kort houden. Dank aan GS voor de appreciatie van onze ingediende moties, onder andere de motie over het circulaire watergebruik versnellen, maar ook over de inzet op het produceren van drinkwater uit, ik noem het maar even alternatieve bronnen. Dit zijn de moties 140a en 139a. Dank ook voor alle partijen die deze hebben mede ingediend. Misschien is het goed om nog ter verduidelijking aan te geven, dat het ons vooral erom gaat, die verkenning in de volle breedte in te zetten.

De **voorzitter**: De heer Ludwig.

De heer **Ludwig** (GroenLinks): De heer Van Miltenburg voelde mijn interruptie wellicht al aankomen. Het gaat inderdaad over de motie over het anders produceren van drinkwater. Dat is ontzettend belangrijk, maar wij vinden wel dat je een open vizier moet houden. En in een van die overwegingen staat dat er nadelen zijn bij Maaswater. Maar ook bij andere vormen van het winnen van drinkwater, of het nou om brak water gaat of zeewater, of dat je gaat kijken naar het water dat uit de rioolzuivering komt, zijn er natuurlijk nadelen. Is D66 het met GroenLinks eens, dat bij die verkenning alle opties moeten worden afgewogen? En dat we er in ieder geval nog niet eentje gaan uitsluiten.

De heer **Van Miltenburg** (D66): Daar kan ik volmondig ja op zeggen, want dat is eigenlijk precies wat ik wil vertellen. Er ontstond misschien onduidelijkheid over in de wandelgangen. Maar er moet inderdaad in de volle breedte verkend worden, inclusief mogelijke waterwinning vanuit de Maas. Voorzitter, wij kijken heel erg uit naar de Statenmededeling die GS heeft toegezegd op het thema rondom drinkwater. Goed om in stelling gebracht te worden als PS met het oog ook op de komende bijeenkomst, als we het gaan hebben over het rapport van de Zuidelijke Rekenkamer. En dan het tweede punt dat ik wil maken in deze tweede termijn, heel kort. We moeten naast onze opgave voor natuurherstel ook oog hebben voor de vraag hoe we versterking van de Brabantse natuur kunnen voorkomen dan wel tegengaan. Hier is heel terecht melding van gemaakt in de eerste termijn, ook naar aanleiding van de ingediende motie van ChristenUnie-SGP, motie 171. Ik denk aan de dumpingen van drugsafval, het wild stropen en noem maar op. D66 vindt het ook van ontzettend groot belang dat er toezicht en handhaving is in de natuurgebieden, dat het op orde is. We zijn heel erg blij met de toezeggingen die de gedeputeerde heeft gedaan, om ons ook goed in stelling te brengen en te informeren over het traject dat nu loopt, om te kijken hoe we die toekomstige financiering en organisatie van toezicht en handhaving in de Brabantse natuurgebieden kunnen gaan borgen. Er is zelfs de bereidheid vanuit de gedeputeerde, zo vat ik het maar even samen, te pleiten bij Tweede Kamerleden tijdens een werkbezoek dat ook het Rijk de verantwoordelijkheid neemt. Ik heb de hoop dat GS bereid is, om heel pragmatisch en praktisch te kijken naar alle mogelijkheden die er zijn, om met alle partners, inclusief de partners in het kader van Samen sterk in Brabant, de terrein beherende organisaties, gemeente, politie en justitie te kijken hoe we dat toezicht en die handhaving op orde krijgen. Tot zover, voorzitter. Dank.

De **voorzitter**: Dank u wel, meneer Van Miltenburg. De heer Buiks heeft het woord.

De heer **Buiks** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Wij hebben eerst een aantal opmerkingen. We gaan een aantal moties steunen. Het gaat te ver, om ze allemaal even langsgelopen. Ik had het idee om ze per stuk te behandelen, maar alles overwegende doe ik dat niet. Wij hebben een vraag over motie 141, over bestrijdingsmiddelen. Wat is nu dichtbij? Er wordt gezegd, als de woningbouw dichtbij komt, dan mag het bestrijdingsmiddel niet gebruikt worden. En hoe om te gaan met de situatie, wanneer de woningbouw dichterbij de boer komt. Als op dat moment de

intensieve teelt tegen de bouwkern aan komt te liggen, hoe moet dat opgelost worden? Die vraag heb ik nog aan de indieners van motie 141 en het gaat er mij niet om wie het woord voert. Ik zou zeggen, laat de beste maar spreken. Dan zie ik wel wie er komt. Dan een vraag aan gedeputeerde Oudenhoven. Die kwam in de eerste termijn niet verder, het enige probleem dat hij opgehaald had, was de mest. Daar had hij geen oplossing voor, hij had ook De Oogst wel kunnen lezen, denk ik. Daar had hij niet al die gesprekken voor hoeven te voeren. Dat vinden we echt een heel minimaal resultaat. En toch willen we de heer Oudenhoven nog een keer uit de kans geven, om aan te geven wat agrariërs van het beleid van de provincie vinden in de gesprekken die hij gevoerd heeft. En wat hij nu als oplossing bedacht heeft naar aanleiding van deze gesprekken. En graag zo concreet mogelijk, want dat is in de eerste termijn niet gelukt. Motie 129 van de SP, waar Bikkergelden ingezet gaan worden, is vorig jaar eigenlijk in dezelfde vorm door het CDA ingediend en toen heeft de SP tegengestemd. Dus mijn vraag aan de SP is, wat is er veranderd in het afgelopen jaar? Dat was toen motie M80, waarbij u vorig jaar tegen heeft gestemd. En dan onze eigen moties, die wij hebben ingediend. Wij zijn bereid om het stuk over de financiën uit de motie voor de vrijwilligers te halen. De gedeputeerde zei dat het zomaar duizend euro per vereniging kan zijn.

De **voorzitter**: Heeft u het nummer van de motie ook?

De heer **Buiks** (CDA): Nee, maar we hebben er maar een ingediend over vrijwilligers. Kan de gedeputeerde deze motie dan wel ondersteunen? Wij hebben het helemaal niet over duizend euro gehad. Maar goed als dat financieel een risico is, dan halen we dat eruit. Deze doelgroep blijft voor ons enorm belangrijk. De gedeputeerde zei dat het aantal vrijwilligers gelijk blijft. Het CBS heeft er onderzoek naar gedaan, gedeputeerde, dat is gewoon niet het geval. Het aantal loopt gewoon terug. Ik ben het wel met u eens, dat ze eerst langdurig vrijwilliger waren en nu kortstondiger. Dat klopt wel. Maar u zei ook, het aantal loopt niet terug. Dan heeft u andere cijfers dan het CBS.

De **voorzitter**: De heer Van Raak.

De heer **Van Raak** (SP): Dank, voorzitter. Ik denk dat er iets misgaat in de denkwijze bij het CDA over de motie die ik heb ingediend. Mijn motie strekt zich niet tot uitgave van de Bikkergelden, maar die strekt zich tot het inzetten van de mobiliteitsreserve, iets dat vorig jaar niet bestond. Dus dat heeft geen betrekking op uw motie.

De heer **Buiks** (CDA): Ik zou u uit willen dagen om de motie die wij vorig jaar hebben ingediend naast die van u te leggen en dan ziet u nagenoeg geen verschil. En toen heeft u tegengestemd. Dat was eigenlijk de boodschap. En ik vroeg eigenlijk wat er in het afgelopen jaar veranderd was. Niet zoveel denk ik dan.

De **voorzitter**: De heer Van Raak.

De heer **Van Raak** (SP): Wat er veranderd is, is dat we nu een mobiliteitsreserve hebben ingesteld bij de vorige perspectiefnota, die er vorig jaar niet was. Dus het is onmogelijk dat wij op hetzelfde duiden.

De heer **Buiks** (CDA): Dan had ik het wel prettig gevonden, als u dat toen ook op een andere manier behandeld had. Dan gaan we naar de mantelzorgers. Die motie handhaven wij zeker. Zolang de coalitie en GS de toezegging voor een krant in een buurthuis belangrijk vinden en dat geen gemeentelijke taak vinden en dit soort zaken wel, dan legt u volgens het CDA absoluut de prioriteiten verkeerd. Te zot voor woorden vinden wij dat. Wel onderzoek doen naar die krant, maar mantelzorgers afschepen, want dat moet de gemeente maar regelen. Ik denk dat die groep veel belangrijker is. Dan over woningbouw en startersleningen. Wij blijven het belangrijk

vinden dat de 288,5 miljoen, die aan aflossingen vrij gaan vallen in het komende jaar, ingezet worden als lening voor de starters. Dat rendement, zoals ik heb gezegd, kan volgens SVN gewoon op het niveau gezet worden, wat uw uitgangspunt is. Dat is anderhalf procent. Een lening kan ook dan verwerkt worden als lening, alleen dan niet aan een andere gemeente, maar aan SVN. Er werd bekendgemaakt dat de flexpool nu toch in november open zal gaan, terwijl u in de technische beantwoording nog aangaf dat dat in het eerste kwartaal van 2025 open zou gaan. Het is goed nieuws, dat u vertelt dat in november is. Nog geen week geleden kregen wij als antwoord dat het in het eerste kwartaal van 2025 zou zijn.

Het is goed als onder onze kleine kernen nog eens bekend gemaakt wordt, dat fase drie naar voren komt, want zij moeten daar ook gebruik van maken. We willen voorkomen dat ze straks te laat komen als de pot leeg is. Vandaar dat we dat als prioriteit nummer één in die motie willen handhaven. Dan de motie over een straatje erbij. Dit is vorig jaar eigenlijk ook door ons ingebracht, toen hadden we een meerderheid. Dit blijft essentieel voor de voorzieningen in de kleine dorpen. Er zijn soortgelijke moties vandaag gepasseerd. Gedeputeerde Dirken zegt, dat wanneer het niet lukt om toestemming te krijgen voor bouwactiviteit bij wethouders, dat ze dan met mevrouw Dirken moeten bellen. Maar ik denk dan beleid is beleid. Het kan toch niet zo zijn dat een wethouder via zijn ambtenaren op het kantoor te horen krijgt, het kan niet. En dat mevrouw Dirken zegt, bel mij maar, want dan kan het waarschijnlijk wel. Ik vind eigenlijk dat dat de omgekeerde wereld is. Als u nu een oproep doet aan al die wethouders, als iets niet lukt, bel mij maar, dan zou het tijd worden om het beleid daarin aan te passen. Dan moties over landbouw willen we ook handhaven, omdat deze groep echt niet weet waar ze aan toe zijn. Geef nou eens duidelijkheid. We hebben vandaag eigenlijk alleen gehoord dat de duidelijkheid is, inkrimpen en stoppen en anders management voormaatregelen. Maar verder komen ze niet, omdat er gewoon onvoldoende systemen zijn. Wij vinden de betrouwbaarheid daarin heel belangrijk. Je kunt het niet maken om tegen een onderneming te zeggen, dien maar aanvraag voor een vergunning in, maak maar weer kosten, want allerlei adviesbureaus gaan daar goede sier mee maken, terwijl we eigenlijk geen vergunning afgeven en er niks mee doen, omdat er geen goede systemen zijn. Bij mobiliteit zijn we blij met de toezegging van de gedeputeerde op een deel van die motie. Toch denken wij dat er voor de provincie meer te halen is bij het OM. Ga daar actiever mee aan de slag. Bij waterbelasting blijft het CDA zich zorgen maken, dat dit meer aan administratie gaat kosten dan de extra opbrengsten, die het gaat geven. Het CDA zal die dan ook blijven volgen de komende periode en onderzoeken of dat het echt resultaat heeft opgeleverd. Tot zover, voorzitter.

De **voorzitter**: Precies binnen de tijd. Ik heb een tweetal mededelingen met betrekking tot ingetrokken moties. Dat ga ik u tussendoor even vertellen. Motie 167 van de ChristenUnie-SGP, Alle middelen voor mobiliteit 2, is ingetrokken. De motie van BBB, Biobased bouwen, met nummer 112b, is ook ingetrokken. Dan weet u dat. Het woord is aan de heer Sheikkariem.

De heer **Sheikkariem** (Lokaal Brabant): Dank u wel, voorzitter. In de eerste termijn heeft Lokaal Brabant de nodige complimenten gegeven over het fundament van het bestuursakkoord. Lokaal Brabant wil graag invulling geven aan die toezegging en onze verantwoordelijkheid nemen in datgene wat we hebben beschreven en met elkaar overeen zijn gekomen. De vier pijlers waar het bestuursakkoord mee start, de visie, wil ik toch even hier aanstippen. Een toekomstbestendig bestuur, innovatieve kracht, we maken keuzes met lef en als provincie willen wij graag het verschil maken. Daarom wil ik toch een extra punt inbrengen, voorzitter. En dat is geen motie, geen herhaling van de discussie uit de eerste termijn, maar u heeft ongetwijfeld ook het nieuws gevolgd en gelezen dat de KNVB uit Zeist wil vertrekken. De KNVB heeft de oproep gedaan, of er gemeenten in Nederland bereid zijn om met hen te gaan kijken hoe de campus van de toekomst gebouwd kan worden, die voldoet aan de criteria van sport, topsport, het bewegen, het gezond leven en eten. Zij zijn op zoek naar een gemeente. Dan kan ik me zo voorstellen met de ambities binnen Brabant dat er ongetwijfeld gemeenten in Brabant zijn, waaronder de B7, waar de provincie mee praat, die zich hebben aangemeld. En onze vraag vanuit Lokaal Brabant is,

omdat wij als lokaal Brabant dat ontzettend mooi zouden vinden, of we als provincie bereid zijn die gemeenten te helpen te onderzoeken, te verbinden, om te kijken of we er een mooie casus van kunnen maken, een bidbook kunnen maken, om de KNVB naar Brabant te halen. Dank u wel.

De **voorzitter**: De heer Rutjens heeft het woord.

De heer **Rutjens** (JA21): Dank u wel. Mevrouw de voorzitter, dames en heren, Brabanders, brede welvaart klinkt als een wat utopistische, vage belofte. Op die manier sluit het aan bij onze meest positieve appreciatie van dat begrip. Het blijft vaag. Sommigen noemen die brede welvaart inmiddels zelfs brede wartaal. Maar daar ga ik het nu niet over hebben. Ik wil het graag hebben over de belofte van dit begrip. Een belofte waaraan men zich in ieder geval niet houdt, naar de eigen inzichten van de provincie. Want als, zoals ik al heb gezegd, overal waar links aan de macht is, is er minder beleefde brede welvaart. Maar laten we ook naar de begroting kijken, naar de beloftes die daarin zitten, die ook zeer waarschijnlijk onder druk staan. Het bouwen van 13.500 woningen per jaar is waarschijnlijk niet haalbaar, onder meer door de bovenwettelijke regelgeving. Het tekort aan woningen neemt nog steeds toe, doordat er steeds meer mensen naar Brabant komen. Gelukkig heeft zelfs het PBL inmiddels onderkend dat het bouwen, of het gebruiken van meer Hugohokken geen oplossing is. Misschien een oproep aan Gedeputeerde Staten om toch eens een keer te stoppen met tiny houses, flex houses en al dat soort modieuze termen. Ook als ze dogmatisch blijven vasthouden aan doelen voor de natuur, doelen die erg moeilijk haalbaar zijn, dan gaan we die doelen dus niet halen. Dan kan iedereen blijven roepen dat het slecht zal gaan met de natuur. Als je belooft dat we weidevogels gaan beschermen, maar toch de dure polder tussen Den Bosch en Oss aanlegt, waardoor die weidevogels onder druk komen, dan ga je ook die belofte niet halen. Als je een belofte maakt voor steeds meer hernieuwbare energie, nu heb ik het even niet over die vreselijke windturbines en zonnepanelen, dan betekent dat op dit moment dat meer dan de helft van de zogenaamde hernieuwbare energie, allerlei vormen van verbranding zijn. Alleen vormen van verbranding zorgen, bij biomassa en afval, voor twintig procent meer CO₂ dan het verbranden van gas, nog afgezien van allerlei andere uitstoot. En als je blijft inzetten op luchtwaters, terwijl we inmiddels weten dat die dingen niet echt heel goed werken, dan haal je ook die belofte niet. Als je gaat inzetten op extensivering van het boerenbedrijf, dan ga je dus met meer grond minder opbrengst krijgen. Meer grond die we niet hebben. En als je inzet op natuurinclusief, zonder te zeggen wat dat dan betekent, dan wordt het wel heel erg moeilijk, om ook die belofte te halen. Als we daaraan toevoegen dat we blijkbaar allerlei transities moeten doen, waardoor alles voor ons allemaal nog duurder wordt, dan is het duidelijk dat niet alleen die gemeentes, die linkse gemeentes, dat daar de brede welvaart onder druk staat, maar binnenkort in heel Brabant. Trap er niet in. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. Mevrouw Putman.

Mevrouw **Putman** (Partij voor de Dieren): Dank u wel, voorzitter. Ik dank de gedeputeerde voor het positieve advies voor de motie. Laten we er geen gras over groeien en de motie om de waterschappen te steunen tegen PFAS. En ik hoop natuurlijk van harte dat deze moties het gaan halen. Graag wil ik op dit moment nogmaals gebruik maken om op te komen voor de waterschappen in Brabant en in Nederland, om hen te steunen.

De **voorzitter**: U wordt geïnterrupteerd door de heer Havermans.

De heer **Havermans** (BBB): Voorzitter, ik heb een vraag aan de Partij voor de Dieren over die motie met betrekking tot de waterschappen. Ik heb namelijk ook even contact gezocht met onze BBB-fractie in Waterschap Brabantse Delta. Daar krijg ik het geluid van terug dat er helemaal geen brief is, dat er alleen een oproep gedaan is aan de Unie van Waterschappen om

mogelijk een brandbrief te schrijven. Dus ik vraag me wel af, het college heeft ook gezegd wij ondersteunen die oproep, maar er is geen brief. Of heb ik mijn informatie niet op orde?

De **voorzitter**: Dank u wel. Mevrouw Putman.

Mevrouw **Putman** (Partij voor de Dieren): Waterschap de Dommel heeft een brief opgesteld, ook een motie die unaniem aangenomen is. En de Unie van Waterschappen gaat een brandbrief opstellen richting het Rijk.

De heer **Havermans** (BBB): Oké. Maar in de motie staat dat er al een brandbrief is namelijk. En die is er dus niet, begrijp ik.

De **voorzitter**: Waterschap De Dommel, hè. Dat is wat anders dan de Brabantse Delta.

De **voorzitter**: Mevrouw Putman.

Mevrouw **Putman** (Partij voor de Dieren): Ik wil nogmaals dit moment gebruiken om op te komen voor de waterschappen in Brabant en in Nederland en hen te steunen. Je staat als waterschap nu eenmaal veel sterker als je een sterke provincie achter je hebt staan. En dan nog een opmerking over de motie Geen boter bij de vissen over het stimuleren van kweekvis. We hebben in Brabant al een enorm probleem met de intensieve veehouderij. Laten we er niet nog een nieuw probleem bij creëren, een tweede intensieve veehouderij. En laten we daarbij niet voorop gaan lopen in Brabant en dit financieel stimuleren middels subsidies, want met viskwekerijen vissen we achter het net en gaan onze oceanen nog juist meer naar de haaien. We waarderen het enorm dat de gedeputeerde dit gaat uitzoeken en heeft toegezegd er middels memo op terug te komen.

De **voorzitter**: Mevrouw Vossen.

Mevrouw **Vossen** (Volt): Dank u, voorzitter. Volt Brabant waardeert de erkenning van het college voor onze moties en kijken dan ook terug op een goede samenwerking bij het tot stand brengen daarvan. Het college laat zien soms ook over haar grenzen heen te kunnen stappen. Waarvoor dank. Ook bedank ik mijn collega Statenleden voor hun bereidheid om Volt Brabant te betrekken bij moties, die ook voor ons erg belangrijk zijn, over gezondheid, natuur, dier en het Brabantse leefklimaat. Hoewel Volt Brabant sommige uitspraken hemeltergend vindt, zien wij een groep Statenleden die zich al wekenlang voorbereidt op deze begroting, om Brabant prettiger te maken voor mens, natuur en dier. Daar spreek ik mijn waardering voor uit. Dank.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Minkels.

De heer **Minkels** (Forum voor Democratie): Dank u wel, voorzitter. Het antwoord van de gedeputeerde op de motie van 50PLUS over de Aziatische hoornaar heeft ons niet gerustgesteld. Daarom hebben wij besloten om met een amendement te komen. Op 4 april heeft een afgevaardigde van de imkervereniging Het Land van Cuijk uitgebreid uit de doeken gedaan, hoe de Aziatische hoornaar een direct gevaar is voor de Brabants bevolking, inheemse dieren en insecten, met name de bijenstand. Daarnaast zijn er ook directe gevolgen die de Aziatische hoornaar kan aanrichten op middellange en lange termijn in onze directe woonomgeving. Ook kunnen de insecten een bedreiging zijn voor onze regionale voedselvoorziening, zoals akkerbouw en fruitteelt. Voorbeelden hiervan kunnen we net over de grens wel zien in Frankrijk en België, waar de bestrijding niet op tijd op gang is gekomen. Wij hebben kunnen lezen dat in Prinsenbeek een nest ter grootte van een skippybal niet verwijderd kan worden, omdat het budget voor bestrijding van deze invasieve exoot al in oktober op was. Daarom willen wij met dit amendement een structurele verhoging van vijftig procent van het budget voor de bestrijding van de

Aziatische hoornaar naar in 2025. En tevens willen wij de gedeputeerde op het hart drukken of het mogelijk is om eerder aan de slag te gaan met de bestrijding van de Aziatische hoornaar, zodat bijvoorbeeld de skippybal in Prinsenbeek dit jaar nog geruimd kan worden. Dan zullen we volgend jaar letterlijk minder lasten en minder kosten hebben. Tot zover.

Amendement A31-2024: Aziatische Hoornaar

Provinciale Staten van Noord-Brabant, in vergadering bijeen op vrijdag 1 november 2024, ter bespreking van Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Besluiten dat de volgende tekst aan het ontwerpbesluit van het Statenvoorstel wordt toegevoegd:

" Om het huidige budget structureel met 50 procent te verhogen, voor de bestrijding van de Aziatische hoornaar met ingang van 2025, en dit budget op te nemen in de begroting 2025-2028.

Het geld te halen uit de vrije begrotingsruimte "

Toelichting:

De hoornaar, en met name de Aziatische variant, is een toenemende bedreiging voor de biodiversiteit in de provincie Noord-Brabant, doordat deze invasieve soort honingbijen en andere bestuivende insecten aanvalt en populaties decimeert.

Het gif van de hoornaar is niet alleen gevaarlijk voor mensen maar ook dodelijk kan zijn voor insecten en daarmee de balans van het ecosysteem in gevaar brengt. Bijen een cruciale rol spelen in de bestuiving van gewassen, en het uitsterven van bijen dramatische gevolgen heeft voor de voedselproductie en biodiversiteit in Brabant;

De Provincie Noord-Brabant een opruimplicht voor hoornaars kent en er structureel een budget is gereserveerd voor de bestrijding van de hoornaar in de Provincie Brabant, maar dat dit potje momenteel uitgeput is;

Het voorzorgsprincipe verlangt dat we tijdig en daadkrachtig optreden om ernstige ecologische schade en risico's voor de volksgezondheid te voorkomen. Het uitblijven van snelle actie zal het probleem alleen maar verergeren en toekomstige bestrijdingskosten verhogen. Daar komt nog bij dat er recentelijk enorme nesten met hoornaars zijn ontdekt in o.a. Someren en er kort geleden een Belgische vrouw om het leven is gekomen door een steek van een hoornaar.

Forum voor Democratie, Jozef Minkels

De **voorzitter**: U wordt geïnterrupteerd door mevrouw Van der Linden.

Mevrouw **Van der Linden** (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Ik ben eigenlijk benieuwd waar de financiële dekking vandaan komt voor deze motie.

De **voorzitter**: Het is een amendement.

Mevrouw **Van der Linden** (GroenLinks): Sorry, het amendement inderdaad.

De heer **Minkels** (Forum voor Democratie): Uit de reserve misschien?

Mevrouw **Van der Linden** (GroenLinks): Goed verhaal. Voorzitter, dank u wel.

De **voorzitter**: De heer Rutjens.

De heer **Rutjens** (JA21): Misschien een hele praktische vraag aan Forum voor Democratie via u, voorzitter. Het moet vijftig procent meer worden, maar vijftig procent van wat? Ik probeert dat uit te zoeken, misschien kunt u me helpen. Vijftig procent meer dan wat?

De **voorzitter**: Gaat uw gang.

De heer **Minkels** (Forum voor Democratie): Dank u wel, voorzitter. Wij hadden begrepen dat het budget in oktober op was, dus wij dachten dat dan vijftig procent verhoging in ieder geval voor volgend jaar voldoende was. En ik meen dat er nu honderdduizend euro ter beschikking is.

De **voorzitter**: De heer Rutjens.

De heer **Rutjens** (JA21): Misschien kan iemand anders dan helpen, want het maakt nogal uit of het honderd- of tweehonderdduizend is. Dat kan veel verschil maken. Dus het zou helpen als we weten waar we het over hebben.

De **voorzitter**: Jazeker, u mag reageren.

De heer **Minkels** (Forum voor Democratie): Dank u wel, voorzitter. We kunnen ook geen vijftig procent uitgeven, maar als we de Aziatische hoornaar zijn gang laten gaan, hebben nog een veel groter probleem.

De **voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank u wel, voorzitter. Als je een prikske krijgt van zo'n Aziatische hoornaar heb je een nog veel groter probleem. Dus ik ben het wel van harte eens dat we daar iets aan moeten doen. Maar het punt is, ik hoor over een amendement. Ik heb hem niet terug kunnen vinden in iBabs. Hij wordt nu waarschijnlijk ingediend, maar op welk punt wordt dit voorstel dan geamendeerd? Wij hebben daarover ook een motie ingediend. Waarin verschilt dit amendement dan van onze motie?

De heer **Minkels** (Forum voor Democratie): Volgens mij is een motie een verzoek en bij een amendement staat het meteen vast en gaan ze ermee aan de slag.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dat snap ik, voorzitter. Maar waar ziet dit amendement op? Want ik heb hem nog niet kunnen zien en ik wil toch even doorvragen daarop. Als het nodig is, zouden we elkaar misschien ook kunnen vinden daarin. Dus zou u misschien kort kunnen toelichten, waar het amendement dan overgaat?

De heer **Minkels** (Forum voor Democratie): Ik snap de vraag niet helemaal goed, maar het amendement gaat over het verwijderen van de hoornaar.

De heer **Van Hattem** (PVV): Ja, wat amendeert het amendement in het Statenvoorstel?

De heer **Minkels** (Forum voor Democratie): Ik snap de vraag nog steeds niet helemaal goed.

De **voorzitter**: We hebben straks nog wel een schorsing, misschien kunt u dan met elkaar overleggen om even te kijken waar de verschillen zitten. En het amendement hebben wij hier ook allemaal nog niet gezien natuurlijk.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dat is prima. Maar ik vind het wel belangrijk om hier nog duidelijkheid over te krijgen.

De **voorzitter**: Uw vraag is volstrekt helder, maar ik zie ook dat daar niet helemaal direct een antwoord op komt. Dus daarom doe ik u deze suggestie. Mevrouw Putman.

Mevrouw **Putman** (Partij voor de Dieren): Dank u wel, voorzitter. Mijn vraag aan meneer Minkels is, bent u ook voor vijftig procent meer wespendiensten in Nederland?

De heer **Minkels** (Forum voor Democratie): Daar zien wij op dit moment geen directe gevaren van.

Mevrouw **Putman** (Partij voor de Dieren): Nee, maar het is de natuurlijke vijand van de Aziatische hoornaar. Zo kunnen we het ook oplossen.

De heer **Minkels** (Forum voor Democratie): Dank u wel voor deze informatie.

De **voorzitter**: Dank u wel, meneer Minkels. Ik ga naar meneer Brouwers.

De heer **Brouwers** (50PLUS): Dank u wel, voorzitter. Ik hou me even bij de moties die we als 50PLUS ingediend hebben. De eerste motie wordt uiteindelijk helemaal geen motie, maar het beeld doet het in de pauze en daar is 50PLUS heel blij om. En het is echt waar, maar er hebben een paar ouderen gebeld en die hebben gezegd, nu weten we tenminste wanneer de vergadering weer begint. Dus het is al gezien, dat wil ik de vergadering even meegeven. En met alle complimenten voor de griffie natuurlijk en wie dat dan ook allemaal heeft uitgevoerd. Motie 163a gaat over dat globale netwerk. We hebben de bullets een beetje aangepast, waarbij we alleen maar praten over het enthousiasmeren. En ik hoop dat de gedeputeerde zich hierin kan vinden en natuurlijk uiteindelijk de Staten ook. Over motie 164, Vergeet niet te bouwen voor ouderen in combinatie met zorg, was de gedeputeerde erg positief. Daar werd 50PLUS vrolijk van. Ik hoop dat de Staten dat ook vinden. Dan komen er wat mindere berichten over moties. Motie 165 over blusschuim en de gevaren voor de gezondheid van onze kinderen. 50PLUS viel toch even stil. Als ik het goed begrepen heb, werd er gezegd dat de provincie daar niet verantwoordelijk voor is. Stel dat het dan de Omgevingsdienst zou zijn, dan zit de provincie daar dan toch ook in? Oftewel, ik zou graag nog wat uitleg willen, waarom wij als provincie daar helemaal niks over te zeggen hebben. Daar zit natuurlijk de vraag aan vast, hoe moeten we daar als provincie mee omgaan? Want het is wel heel gevaarlijk voor onze inwoners. Dan motie 173a, dat gaat over die hoornaar. Er is net een amendement ingediend, ik heb het nog niet gelezen. Alles wat ik daarover gelezen heb, laat zien dat iedere euro die je op dit moment daar niet aan uitgeeft, je volgend jaar het vijfhonderdvoudige kost. En om het toch even uit te leggen. Ik heb gelezen dat je nesten hebt met tweeduizend hoornaars, tweeduizend grote wespen. Daar zijn er vijfhonderd vrouwtjes bij, die vliegen weg en gaan bijna allemaal weer een nest bouwen. Dan krijg je weer tweeduizend van die hoornaars. Er zitten een paar bijenimkers hier in de zaal. De bijen zullen dan gewoon verdwijnen. Maar ik ben even benieuwd naar het amendement, want dat moet ik nog lezen. Dan de laatste motie, de PFAS-eieren. Ik heb mijn eierdoosje even thuisgelaten. Misschien moet ik het benaderen vanuit de inwoners. De inwoners weten niet of ze in een gebied zitten waar die kippen rondlopen, waar misschien PFAS in de grond zit. PFAS, zo heb ik begrepen, zijn tegenwoordig vooral PFAS-wormen. Als ze dat willen weten dan moeten ze naar het RIVM en dan moeten ze 250 euro betalen. Ik praat nu over de hobbykippen. Zou het niet mooi zijn als wij, als provincie, aan zouden kunnen geven waar de kans het grootst is dat er PFAS in de grond zit. Oftewel, zouden we dat kunnen inventariseren? Dat is eigenlijk de vraag die ik toch nog een keer neer wil leggen bij het college. Tot zover.

Motie M163a-2024: Deelname Global Network for Age-friendly Cities and Communities

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constateerende dat:

- in Noord-Brabant de vergrijzing zich steeds meer laat gelden;
- de trend in die verschuiving veel sneller gaat dan door beleidsmakers is voorzien;
- het bestuur van de Provincie probeert haar verantwoordelijkheid te nemen in het faciliteren van (het gevolg van) die verschuiving in de bevolkingssamenstelling;

Overwegende dat:

- het van belang is dat het ontwerpen en implementeren van het ouderenbeleid gevoed wordt door elders opgedane ervaringen;
- het ingerichte netwerk van het Wereld Gezondheidsorganisatie (WHO) daarin een inhoudelijke steunpilaar kan vervullen daar betrokkenheid van ouderen een belangrijk uitgangspunt is van de WHO.
- bij dit netwerk ruim 1500 steden in 51 landen zijn aangesloten en daardoor zijn meer dan 320 miljoen burgers betrokken.
- Eindhoven, Helmond en Tilburg al deel uitmaken van dit netwerk
- dit netwerk zich richt op het delen van inzichten op alle deelterreinen van de positie van ouderen;
- Provincie Noord-Brabant baat heeft met die gedeelde inzichten van deze organisatie, waaraan geen kosten, dan alleen de eigen inzet, zijn verbonden.

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- gemeentes te enthousiasmeren en te stimuleren in beleidsmatige en praktische zin deel uitmaken van het global network for age-friendly cities and communities

en gaat over tot de orde van de dag.

50PLUS, Jan Frans Brouwers

Motie M173a-2024: Voorkomen "invasie" Aziatische Hoornaar

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025.

De Aziatische hoornaar heeft zich in korte tijd gevestigd in meerdere Europese landen. De huidige populaties stammen af van één koningin die in 2004 is meegereisd met geïmporteerde keramische bonsaipotten.

In 2017 werd het eerste "Aziatische Hoornaarsnest" op Schouwen-Duiveland¹ aangetroffen. In de jaren daarna hebben ze zich steeds verder noordelijker kunnen verspreiden. Inmiddels komt de Aziatische hoornaar - blijkens een artikel in het Brabantsdagblad van 30 oktober jl. ook volop in Noord-Brabant voor.

Constateerende dat:

- Er in oktober - per hoornaarsnest - tot 2000 insecten leven, waaronder minstens 550 geseksualiseerde vrouwtjes²; die in de maanden september- november uitvliegen³.
- Deze vrouwtjes wespen het volgende jaar andere regio zullen koloniseren⁴ (tot 60 km verderop).
- Kans op introductie, vestiging en verspreiding van deze invasieve soort dan ook groot is.
- De Aziatische hoornaar een invasieve wespensoort is die een gevaar vormt voor de bijenstand in Noord-Brabant⁵, waarmee ook de bevruchting van fruitbomen, planten, bloemen etc. in gevaar komen.
- Artikel 19 van de Europese Invasieve Exotenverordening van kracht is.
- Dit betekent dat Nederland verplicht is om doeltreffende maatregelen te nemen om de soort te beheersen. De provincies in Nederland hiervoor de verantwoordelijkheid dragen.

- Het Brabants Dagblad 30 oktober 2024 meldt dat er in de provincie geen geld beschikbaar is om alle gesignaleerde hoornaarsnesten te ruimen.

Overwegende dat:

- Ieder nu niet geruimd nest tot >500 nieuwe hoornaarsnesten in 2025 e.v. kunnen voortbrengen.
- Hoornaarsnesten die nu niet worden geruimd derhalve volgend jaar een nog groter gevaar vormen voor de leefomgeving.
- De kosten voor het niet ruimen nu zullen leiden tot een exorbitante toename van kosten in de volgende jaren.

Verzoekt het college:

- Zeker in de maanden augustus tot en met oktober alle zeilen bij te zetten om gesignaleerde hoornaarsnesten te ruimen.
- Teneinde de kosten en lasten voor volgende jaren binnen de perken te houden, alles in het werk (te laten) stellen hoornaarsnesten te ruimen -zonder beperkingen van locatie en/of middelen.

¹ Kenniscentrum insecten EIS Rapport: De Aziatische hoornaar in Nederland: Ervaringen 2017-2020

² <https://www.seezon.nl/alles-wat-je-moet-weten-over-de-aziatische-hoornaar/>

³ <https://www.nvwa.nl/onderwerpen/aziatische-hoornaar>

⁴ NVWA aziatische-hoornaar.pdf

⁵ <https://www.bijenhouders.nl/themas/aziatische-hoornaar/>

En gaat over tot de orde van de dag.

50PLUS, Jan Frans Brouwers

PVV, Boy Sluiter

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Schipper.

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Dank u wel, voorzitter. In de eerste termijn hebben we uitvoerig met het college gesproken over onze moties. Ik wil het college en ook PS bedanken voor het constructieve debat. Op basis van de reacties in de eerste termijn hebben we het dictum in meerdere moties aangepast. Ik stip daarbij toch even de moties aan. Als eerste motie 166, Alle middelen voor mobiliteit. We zijn heel blij met de erkenning dat we op dit moment als provincie inderdaad niet alle gelden stoppen in openbaar vervoer. Dat vinden we op zich heel erg jammer, maar we zijn ook heel erg blij met het voorstel, om dat bij de perspectiefnota 2026 te bekijken en daarom hebben we daar het dictum op aangepast. Motie 167 zullen we om die reden intrekken, zoals net al werd genoemd. Motie 168 ging over behoud van de agrarische gronden voor extensivering. Ook daar hebben wij de motie iets aangepast, zodat het dictum overeenkomt, in mijn beleving, met de bespreking die we daarover hebben gehad met de gedeputeerde. Voor motie 169, Iedere druppel telt, geldt hetzelfde. Ook daar hebben we het dictum, met name bij punt twee, aangepast. Dan komen bij 170, de motie Energie op energiebesparing. Daarvoor hebben we ook het tweede punt van het dictum aangepast en we vragen het college in dit geval om in 2025 met een voorstel te komen. Dan motie 171, die willen wij ook intrekken. Dat had ik nog niet aangegeven. We zijn heel erg blij met de toezegging van de gedeputeerde om een werkbezoek te organiseren. Dan motie 172 over het opschorten van toezicht en handhaving van de boerenbedrijven. Het eerste punt in het dictum laten we eigenlijk hetzelfde. Bij het tweede punt vragen we het college extra te energie te investeren in de Brabantse vergunningsaanpak, die gericht is op doelsturing en deze zo spoedig mogelijk te starten. Daarmee is het ook iets aangepast, naar aanleiding van de bespreking met de gedeputeerden. Dan motie 175, het was nog een beetje de vraag of we die hadden ingediend, maar die is dus bij deze ingediend. De gedeputeerde heeft daar al op gereageerd en de tekst

hebben we ook al aangepast. Dan willen we ten slotte nog een nieuwe motie opvoeren en dat is de motie Hoopvolle kerstpakketten. Onze Nederlandse boeren blijven door de concurrentie uit het buitenland of door verregaande kwaliteitseisen regelmatig met grote partijen heerlijk voedsel zitten. En No Waste Army zet zich in om deze grote partijen voedsel, zoals bijvoorbeeld de sperziebonen van Boer Kees uit Vessum, die vandaag al voorbijkwamen, alsnog op de markt te krijgen. En in het kader van brede welvaart willen wij graag voor het jaar 2025, dus volgend jaar, duizend kerstpakketten afnemen bij No Waste Army en deze namens de provincie doneren aan de voedselbanken in Brabant. Wij willen daarmee een signaal afgeven aan onze inwoners en zeker aan de inwoners die naar de voedselbank gaan. Dat wij ze zien en dat wij ook als provincie graag oog willen hebben voor de mensen in de samenleving die minder hebben en het minder goed hebben. Bovendien, dat vinden wij ook heel belangrijk, geven we daarmee ook een signaal af naar onze boeren, dat we ook onze boeren zien staan. Zo willen we ervoor zorgen dat het mes aan twee kanten snijdt. Het zou helemaal mooi zijn als het college dit ook nog in 2024 kan doen. Dank u wel.

Motie M166a-2024: Alle middelen voor Mobiliteit

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constaterende dat:

- De provincie 2/3 van de prijscompensatie uit de algemene uitkering uit het provinciefonds standaard in de begrotingsprogramma's compenseert en 1/3 van de prijscompensatie inzet als algemeen dekkingsmiddel.
- Middelen bedoeld voor mobiliteit daarmee niet volledig terecht komen bij mobiliteit gerelateerde doelen, maar naar de algemene middelen gaan.

Overwegende dat:

- Het openbaar vervoer voor iedereen in Brabant toegankelijk moet zijn.
- De budgetten voor het openbaar vervoer structureel niet voldoende zijn.
- Marktwerking op dit moment onvoldoende functioneert waardoor er personeelstekorten bij de busmaatschappijen ontstaan;
- De arbeidsvoorwaarden voor buschauffeurs verbeterd moeten worden;
- De bereikbaarheid van Brabant niet optimaal is en met name in het buitengebied aandacht vraagt;
- Hiervoor alle middelen nodig zijn.

Vragen het college:

Bij de perspectiefnota 2026 met een voorstel te komen waarin dit vraagstuk wordt toegelicht en bij voorkeur wordt opgelost.

en gaat over tot de orde van de dag.

ChristenUnie-SGP, Anne Schipper

Motie M168a-2024: Agrarische gronden behouden voor extensivering

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constaterende dat:

- In het beleidskader Landbouw en Voedsel als doel is opgenomen een toename van natuurinclusieve landbouw met 350 agrarische ondernemers in 2027 ten opzichte van 2022;
- Binnen deze ambitie de beschikbaarheid van grond als risico wordt genoemd voor de

belangstelling van deelnemers.

Overwegende dat:

- De provincie vele hectaren grond in haar bezit heeft;
- De provincie met de nodige regelmaat nieuwe gronden verwerft;
- Bij het ontwikkelbedrijf voldoende gelden aanwezig zijn om actief grond te verwerven;
- Sommige boeren nu al de beschikking hebben over pachtgronden van de provincie en dat dit goed werkt.
- Een sale en lease back constructie voor de provincie en de boeren financieel aantrekkelijk kan zijn.

Vragen het college:

1. Het bestaande grondareaal van de provincie bij voorkeur beschikbaar te stellen voor extensieve of natuurinclusieve boeren;
2. Het bestaande grondareaal van de provincie proactief verder uit te breiden en hiervoor extra middelen beschikbaar te stellen uit het ontwikkelbedrijf.

en gaat over tot de orde van de dag.

ChristenUnie-SGP, Anne Schipper
50PLUS, Jan Frans Brouwers

Motie M168b-2024: Agrarische gronden behouden voor extensivering

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constaterende dat:

- In het beleidskader Landbouw en Voedsel als doel is opgenomen een toename van natuurinclusieve landbouw met 350 agrarische ondernemers in 2027 ten opzichte van 2022;
- Binnen deze ambitie de beschikbaarheid van grond als risico wordt genoemd voor de belangstelling van deelnemers.

Overwegende dat:

- De provincie vele hectaren grond in haar bezit heeft;
- De provincie met de nodige regelmaat nieuwe gronden verwerft;
- Bij het ontwikkelbedrijf voldoende gelden aanwezig zijn om actief grond te verwerven;
- Sommige boeren nu al de beschikking hebben over pachtgronden van de provincie en dat dit goed werkt.
- Een sale en lease back constructie voor de provincie en de boeren financieel aantrekkelijk kan zijn.

Vragen het college:

1. Het bestaande grondareaal van de provincie bij voorkeur beschikbaar te stellen voor extensieve of natuurinclusieve boeren;
2. Het bestaande grondareaal van de provincie proactief verder uit te breiden en hiervoor zo nodig middelen beschikbaar te stellen.

en gaat over tot de orde van de dag.

ChristenUnie-SGP, Anne Schipper
50PLUS, Jan Frans Brouwers

Motie M169b-2024: Iedere druppel telt

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constaterende dat:

- Schoon drinkwater schaars wordt;
- In West-Brabant er nu al een tekort is aan schoon drinkwater;
- In heel Nederland drinkwater wordt gebruikt voor allerlei doelen waar een dergelijke kwaliteit van water niet noodzakelijk is, zoals het doorspoelen van de wc, beregening van de tuin etc.;
- Regenwater, ook wel hemelwater genoemd, uitstekend geschikt is voor dergelijke zaken.

Overwegende dat:

- Er door het tekort aan woning de komende jaren veel nieuwe woningen gebouwd zullen moeten worden;
- In België sinds 2023 bij nieuwbouw of een grondige verbouwing de wettelijke verplichting bestaat een regenwateropvang te plaatsen;
- In Nederland we geen nieuwe verplichtingen bij woningbouw willen invoeren maar in plaats daarvan willen stimuleren.

Vragen het college:

1. In 2025 te onderzoeken wat de mogelijkheden en daaraan verbonden kosten zijn voor het verder stimuleren van het opslaan en gebruiken van hemelwater.
2. In het onderzoek nadrukkelijk mee te nemen op welke wijze dit - zonder dat dit leidt tot vertragingen in de bouw - meegenomen kan worden in de lobby naar het rijk in het kader van aanpassing van het bouwbesluit.

en gaat over tot de orde van de dag.

ChristenUnie-SGP, Anne Schipper

Motie M170a-2024: Energie op energiebesparing

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constaterende dat:

- Energiebesparing en isolatie van gebouwen effectieve en duurzame manieren zijn om de CO₂- uitstoot te verminderen en het energieverbruik in Noord-Brabant te verlagen;
- Veel woningen in Noord-Brabant nog niet voldoen aan de gewenste energiebesparingsnormen, wat leidt tot hogere energielasten voor bewoners;
- De provincie een stimulerende rol kan vervullen door energiebesparende maatregelen zoals isolatie, dubbel glas, en efficiënte verwarmingssystemen toegankelijker te maken voor huishoudens en/of te stimuleren.

Overwegende dat:

- De Provincie in het kader van haar klimaatdoelstellingen, bij wil dragen aan de energietransitie door het versnellen van energiebesparende maatregelen en verduurzaming in de gebouwde omgeving;
- Vooral huishoudens met lage en middeninkomens moeite hebben om investeringen in verduurzaming te financieren, ondanks de besparingen op lange termijn;
- Energiebesparing bijdraagt aan klimaatdoelen en betaalbare energierekeningen en dit vraagt om gerichte maatregelen en ondersteuning voor huishoudens.

Vragen het college:

1. De samenwerking met gemeenten en energiecoöperaties om wijkgerichte isolatiecampagnes te organiseren te versterken, waarbij bewoners praktische informatie, begeleiding en ondersteuning voor de aanvraag van subsidies ontvangen, afgestemd op hun specifieke woonsituatie.
2. Hiervoor in 2025 met een voorstel te komen om dit vorm te geven.

En gaat over tot de orde van de dag.

ChristenUnie-SGP, Anne Schipper

Motie M172a-2024: Opschorten toezicht en handhaving boerenbedrijven

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Constateernde dat:

- De provincie onze Brabantse boeren verplicht heeft om een aanvraag in te dienen voor stalaanpassingen;
- Sinds 1 oktober 2023 nog geen vergunning onherroepelijk is;
- De hiermee gepaard gaande onzekerheid met de week wordt vergroot;
- Op dit moment boeren niet anders kunnen dan afwachten totdat er een besluit genomen wordt;
- Boeren daarmee formeel niet voldoen aan de IOV.

Overwegende dat:

- De provincie als vergunningverlener eerst aan zet is om over te gaan tot het in behandeling nemen en verstrekken van vergunningen;
- Geldverstrekkers geen middelen beschikbaar stellen zonder definitieve vergunning;
- Toezicht en handhaving alleen kan plaatsvinden op het moment dat het normenkader helder en uitvoerbaar is;
- De provincie Gelderland recent een nieuwe manier van vergunningverlening heeft toegepast waarbij doelsturing leidend is in plaats van bronmaatregelen.

Vragen het college:

1. Toezicht en handhaving op boerenbedrijven die een aanvraag hebben gedaan voor een stalaanpassing in afwachting van een rechtsgeldige vergunningverlening generiek voor alle aanvragers op te schorten.
2. Extra energie te investeren in een Brabantse vergunningsaanpak die gericht is op doelsturing en deze z.s.m. te presenteren.

En gaat over tot de orde van de dag.

ChristenUnie-SGP, Anne Schipper

Motie M175a-2024: Woningen voor onze inwoners

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025.

Constateernde dat:

- Noord-Brabant de komende jaren tot 2035 165.000 nieuwe woningen moet realiseren;
- Volgens de begroting 2025 dit 13.500 woningen per jaar zijn;
- Er op dit moment onvoldoende zicht is in welke mate de verschillende gemeenten voldoen aan de taakstelling m.b.t. realisatie van nieuwe woningen;
- Op dit moment deze informatie niet op het dashboard aanwezig is waarop overzichtelijk per

gemeente de status hiervan is te zien.

Overwegende dat:

- Provinciale Staten het belangrijk vinden dat alle gemeente zich inzetten om de doelstelling te behalen.
- De provincie tijdig en adequaat gemeenten hierbij kan ondersteunen.

Vragen het college:

- Te onderzoeken op welke wijze de informatie uit de landelijke woningbouwmonitor met PS gedeeld kan worden;
- Hiervan een overzicht op het Brabantse dashboard te maken, zodat er inzicht is in de mate waarin de gerealiseerde woningen per jaar en cumulatief afwijkt van de bouwindicatie per gemeente.

En gaat over tot de orde van de dag.

ChristenUnie-SGP, Anne Schipper

Motie M180-2024: Hoopvolle kerstpakketten

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025.

Constateernde dat:

De Nederlandse boeren door concurrentie uit het buitenland of door verregaande kwaliteitseisen regelmatig met grote partijen (h)eerlijk voedsel blijven zitten;

No Waste Army zich inzet om deze grote partijen voedsel, zoals de sperziebonen van boer Kees uit Vessem, alsnog op de markt te krijgen.

Overwegende dat:

Er in Brabant mensen zijn die geen kerstpakket ontvangen en weinig te besteden hebben rondom de feestdagen;

No Waste Army kerstpakketten aanbiedt met producten gemaakt van reststromen van Nederlandse bodem;

Per verkocht kerstpakket 2,50 euro naar de Voedselbank gaat.

Vragen het college:

In het kader van Brede Welvaart voor het jaar 2025 1000 kerstpakketten af te nemen bij No Waste Army en te doneren aan voedselbanken in Brabant;

Zo mogelijk dit ook nog in 2024 te doen.

En gaat over tot de orde van de dag.

ChristenUnie-SGP, Anne Schipper

Motie M142a-2024: Aandacht voor verenigingen en haar vrijwilligers

Provinciale Staten van Noord-Brabant in vergadering bijeen op 1 november 2024, behandelend het Statenvoorstel 20/24 Begroting 2025

Overwegende dat:

- Vrijwilligers onmisbaar bijdragen aan de leefbaarheid van onze provincie. Zonder vrijwilligers geen scouting, geen voetbalclubs geen fanfare en geen carnavalsoptochten en dus geen samenleving.

- Brabant een provincie is met relatief weinig vrijwilligers ten opzichte van andere provincies in Nederland
- Verenigingen soms worden belemmerd door overbodige regelgeving
- Noord-Brabant voor enorme transities staat, zoals de uitvoering van het project Beethoven (Brainport), de energietransitie, verdere digitalisering, vergrijzing en daarmee verbonden mantelzorg.
- Het beleid waarin deze transities worden vormgegeven onze manier van samenleven diepgaand (gaan) beïnvloeden en dus grote gevolgen gaat hebben voor alle inwoners.

Constateernde dat:

- Gedeputeerde Staten in haar uitvoeringsagenda's en beleidsvoornemens weinig of geen aandacht besteed aan de rol van vrijwilligers en verenigingen in de Brabantse samenleving. Maar dat vrijwilligers en verenigingen van grote maatschappelijke betekenis zijn voor onze Brabantse samenleving.

Dragen Gedeputeerde Staten op:

- Een studie te laten verrichten, bijvoorbeeld door Brabantkennis, Over ons (BrabantKennis), om de mogelijke gevolgen van bovengenoemde transities voor onze verenigingen in kaart te brengen en PS een spiegel voor te houden over mogelijke consequenties. PS hierover te informeren voor de behandeling van de perspectiefnota in 2025.
- Regelgeving onder de loep te nemen die belemmerend zijn voor het functioneren van verenigingen. Te denken valt aan de consequenties van het beëindigen van de Bosa-regeling, ingewikkelde stikstofberekeningen die vereist worden bij evenementen, het aanvragen van meerdere vergunningen als evenementen in verschillende gemeenten plaatsvinden.
- Oog te hebben voor de "infrastructuur" van verenigingen bij woningbouwprojecten

en gaat over tot de orde van de dag.

CDA, Ronnie Buiks, Cees de Heer

De **voorzitter**: Dank u wel. Daarmee zijn we aan het einde gekomen van de tweede termijn van de Staten. En ik geef nu het woord aan het college. Het woord is aan de heer Van Gruijthuijsen.

De heer **Van Gruijthuijsen** (VVD, GS): Dank u wel, voorzitter. Ik kan heel kort zijn. Er zijn geen vragen in de tweede termijn voor mijn portefeuille gesteld. Er zijn slechts twee aangepaste amendementen en een motie. De motie is aangepast, omdat er een extra partij bij is gekomen. Het dictum is niet veranderd. Het advies blijft hetzelfde, ontraden. De amendementen 29a en 30a zijn aangepast, er is door de indieners een voorstel voor dekking toegelicht. De dekking kan worden gevonden in de vrije begrotingsruimte. U snapt dat dit college beide amendementen wil ontraden.

Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel. Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GroenLinks, GS): Voorzitter, ik was wat vertraagd. Ik heb net letterlijk een halve minuut geleden het amendement in handen gekregen over de Aziatische hoornaar. A31 wordt het amendement genoemd volgens de orde van uw Staten. Dit amendement vraagt om een financiële wijziging van onze begroting voor het komende jaar. En daarvoor heeft gedeputeerde Van Gruijthuijsen gezegd, dat gaan wij ontraden als college. Tegelijkertijd ben ik niet doof en blind voor de vragen die er zijn over exoten. De Japanse duizendknoop kwam

voorbij, de Aziatische hoornaar is ook genoemd in motie 173a. Het lijkt mij goed om bij de agendavergadering die u heeft op 18 november te gaan kijken naar de Statenmededeling, die de begeleiding is van de tussenevaluatie van de invasieve exoten. En daarin hebben wij ook gezegd, dat wij op weg zijn naar een actieplan zoals genoemd in de perspectiefnota. U gaat over uw eigen agenda als Staten, maar ik zou u willen uitnodigen om te vragen om een oordeelsvormende bijeenkomst op korte termijn met mij. En dan lijkt het me goed dat wij met elkaar gaan spreken over de input bij u voor de breedte van de invasieve exoten in Noord-Brabant. Dan kan het uiteraard gaan over al die soorten aan kruiden, planten en dieren, die u graag meegenomen wil hebben in die mate ook van importantie voor u, omdat daar in deze vergadering best een aantal moties voor zijn gemaakt.

De **voorzitter**: De heer van Dommelen.

De heer **Van Dommelen** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Ik wil toch graag de nadruk leggen op de Aziatische hoornaar, want ik denk toch dat er compleet onderschat wordt wat dat beestje doet. Ik heb begrepen dat de subsidiepot leeg is sinds oktober en volgens mij kost een nest weghalen 800 euro. Maar een nest opruimen, vernietigt een hele populatie en dan kan er dus niets meer bestoven worden. Ook de geroemde biodiversiteit van u, lijdt daaronder. Dus ik zou toch aan het collega willen vragen om met flinke snelheid daar gelden voor beschikbaar te stellen, totdat we dit behandelen in de Staten.

De **voorzitter**: De gedeputeerde.

Mevrouw **Roijackers** (GroenLinks, GS): Voorzitter, in het brede, boeiende domein van natuur en ecologie groeit en bloeit er veel. Soms ook overdadig. Het is niet voor niks dat wij in de breedte van de invasieve exoten met een plan bezig zijn. Ook over de hoornaar zijn interessante dingen genoemd in die tussenevaluatie. En ik ben op al die zaken aanspreekbaar, maar let op, ik wil wel het gesprek met u voeren in de breedte van exoten. Want ik heb maar een budget, namelijk het exoten budget. En ik heb een groot natuurbudget en natuurtaak, dat is de brede bescherming van de biodiversiteit. Wilt u het terugbrengen tot de wettelijke taken dan betreft het natuurlijk Natura 2000. Daarbinnen maken wij met elkaar afwegingen. Het is zo dat je elke keer naar aanleiding van een plaag of een mediamoment natuurlijk even dat moment hebt, dat hadden wij in de jaren '20 en '21 bijvoorbeeld met de eikenprocessierups, dat je denkt, dit is een groot probleem voor Brabant en de Brabanders, hier moeten we wat mee doen. En in de hele planten en beestenbende van Brabant hebben wij gewoon een paar keer per jaar echt even een probleem te pakken, maar ik hecht eraan, voorzitter, dat ik met onze Staten in de breedte van Brabant, maar ook in de breedte van de exotenportefeuille het gesprek aanga. Ik nodig de Staten uit om dat gesprek met mij binnenkort te gaan voeren, naar aanleiding ook van die tussenevaluatie, die u vindt bij de stukken van uw agendavergadering.

De **voorzitter**: De heer van Dommelen.

De heer **Van Dommelen** (BBB): Ik ben in ieder geval blij met die bijeenkomst over exoten, dus dat maakt me helemaal niet uit. Maar ga niet tegen mij vertellen dat u geen financiële ruimte kunt vinden, om de Aziatische hoornaar op dit moment te bestrijden. Dat dat kun je mij niet uitgelegd krijgen. Als er honderden miljoenen in de pot natuur zitten, dat je onderling niet kan schuiven en daar geld voor beschikbaar kan stellen.

Mevrouw **Roijackers** (GroenLinks, GS): Voorzitter, het budget is opgehoogd van de week op mijn eigen verzoek. Dus dat is natuurlijk iets waar ik ook niet doof en blind voor ben. Dat heb ik ook toegelicht richting de media. Het is wel zo, dat wij ook aan het begin van deze Statenvergadering ook hebben gezegd dat de prioriteit moet liggen voor het natuurbeleid op Brabant Open. Ik denk dat het ook congruent is met het bestuursakkoord. Overigens heeft u in de

financiële doorvertaling van het bestuursakkoord en de perspectiefnota gezien dat wij extra geld gaan vrijmaken in de breedte van de invasieve exoten. Dus ik doe toch even nog iets meer dan alleen die pure bescherming van onze Europees beschermde Natura 2000-gebieden. Nogmaals, ik ben niet door en blind voor onze samenleving. Maar ik ben wel goed aan het kijken, omdat alles binnen de natuurportefeuille duurder wordt. Ik heb daar onder meer bij de Burap wat over gezegd, namelijk grondprijzen stijgen. Dus ook als ik een hectare natuur wil aanleggen, kost het mij meer dan een paar jaar geleden. Dat betekent dat ik geen uitdijende natuurportefeuille heb en daarmee ook alle aanvullende verzoeken niet meteen van een jaar kan voorzien.

De **voorzitter**: Ik ga naar de heer Sluifers.

De heer **Sluifers** (PVV): Dank u wel. Voorzitter, klopt het dat er nu gewoon helemaal geen budget meer is, om die Aziatische hoornaar te bestrijden? En als hij nu wordt gevonden, wat gebeurt er dan?

Mevrouw **Roijackers** (GroenLinks, GS): Voorzitter, Voorzitter, het is knap dat er in de breedte van de begrotingsbehandeling dan in een keer zo'n onderwerp wordt gevonden en dat daar dan op wordt doorgevraagd. Over de hoornaar zijn hele goede Statenvragen gesteld. Dat zijn schriftelijke vragen vanuit twee fracties, de BBB en de PVV. Het lijkt mij heel goed dat ik volgens het instrument van de beantwoording van de schriftelijke vragen, ook nadat wij zelf een goede ronde hebben opgehaald bij onze bestrijders, bij u terugkom. Dat ben ik niet zelf, ik ga niet met een netje achter de hoornaar aan. Op die manier kunnen wij uw Staten van de goede antwoorden voorzien ook op dit punt. En dan kan ik ook wat meer toelichten over de techniek van de hoornaar. Is hij schadelijk voor de mens? Is hij schadelijk voor andere species? Een aantal van die spitse vragen staan ook bij die schriftelijke vragen die we hebben gekregen. En dan zal ik ook hier op terugkomen. En ik heb ook al gezegd tegen mijn team dat het me goed lijkt, om de Q&A die wij hebben over hoornaars ook nog even als een service aan uw Staten toe te voegen. Want er valt inderdaad over deze bestrijding, maar ook over dit dier in zijn ecologie best wat toe te lichten, ook aan uw Staten.

De **voorzitter**: Ik ben heel visueel ingesteld en ik zag u al lopen met dat netje. Maar goed. De heer Sluifers heeft het woord.

De heer **Sluifers** (PVV): Dank u wel, voorzitter. Als er op dit moment een acuut gevaar dreigt, omdat er ergens inderdaad een nest is, is de provincie dan per direct in staat om dat probleem op te lossen?

Mevrouw **Roijackers** (GroenLinks, GS): Voorzitter, dat weet ik niet. Wij zijn afhankelijk van onze bestrijders en onze bestrijders zijn beperkt in hun inzetmogelijkheden. En u heeft allemaal kunnen lezen en zien dat de bestrijding toeneemt. Er is een toenemende behoefte aan bestrijders. Dan heb je te maken met een inkoop, dan heb je te maken met specialisatie. Dus ik kan in de spitsheid van deze vraag geen antwoord geven, maar ik zag dat hij erg lijkt op de vragen die ook schriftelijk zijn gesteld en die gaan we echt zo goed mogelijk beantwoorden. Want ik wil natuurlijk ook dat als er problemen zijn in onze Brabantse samenleving, dat die zo goed mogelijk worden opgelost.

De **voorzitter**: Ik ga naar de heer Minkels.

De heer **Minkels** (Forum voor Democratie): Dank u wel, voorzitter. Om ook nog even terug te komen op de vraag van mevrouw Van der Linden, is het mogelijk om die vijftig procent te halen uit de vrije begrotingsruimte?

Mevrouw **Roijackers** (GroenLinks, GS): De vrije begrotingsruimte van onze provincie bedoelt u? Er is technisch financieel best wat mogelijk. Maar de heer Van Gruijthuijsen heeft volgens mij in de richting van de Staten een algemene toelichting gegeven over amendementen en moties, die vragen bij deze begroting om een financiële wijziging.

De **voorzitter**: Dan ga ik naar de heer Frenken, tot slot over dit onderwerp, denk ik.

De heer **Frenken** (BBB): Voorzitter, het gaat niet over de hoornaar. Want ik begrijp wel dat mevrouw Roijackers gaat over de bloempjes en de bijtjes. Aan de andere kant zag ik haar onlangs met een helm op televisie en daar moest ik even aan denken. We hebben nog een vraag openstaan, namelijk of u bereid bent om die natuur, waar wij allemaal zoveel van houden, over te dragen aan de beste tuinman die wij hebben, Defensie. Want die doen het goed. Daar hadden we nog geen antwoord op gehad.

Mevrouw **Roijackers** (GroenLinks, GS): Voorzitter, het was goed om in de eerste termijn van de BBB te horen over de defensieterreinen en natuur. Ik heb zelf in deze vergadering even gekeken naar dat rapport. Is het inderdaad zo dat het in de defensieterreinen zo goed gaat met de natuur. Het is zo dat defensieterreinen hetzelfde beeld laten zien als onze natuurgebieden in Brabant, ze zijn namelijk rijk aan natuurwaarden. Ik denk dat u dat heeft gelezen. Ik ben net als u verheugd dat dat zo is. Dat op onze prachtige zandgronden zo'n variëteit en biodiversiteit mogelijk is, dus ook op die van Defensie, want die liggen grotendeels op onze zandgronden. Maar het is helaas wel zo dat er over de hele linie van onze natuurgebieden, ook op die van Defensie, sprake is van een achteruitgang. Het rapport dat Defensie heeft gegeven over de stand van hun terreinen zegt dat ook. Dus het is niet zo dat ik daarin niet zie staan dat defensieterreinen het beter doen dan de andere natuurgebieden en terreinen van Noord-Brabant. Want anders was ik meteen met mijn helm of zonder mijn helm naar Defensie toegegaan, om het geheim van natuurbescherming te vragen. Want ik wil het eigenlijk ook steeds beter doen. Maar uit het rapport haal ik niet dezelfde informatie die de BBB in eerste termijn had gerapporteerd.

De **voorzitter**: Meneer Frenken.

De heer **Frenken** (BBB): Dat is een lang antwoord. Ik denk dat de conclusie nee is als antwoord op mijn vraag. Maar ik ga nog een keer met uw bril door het rapport heen. Want wij hadden toch een andere conclusie. En dan komen we er wellicht hier op terug. Dank u wel.

De **voorzitter**: Mevrouw Roijackers.

Mevrouw **Roijackers** (GroenLinks, GS): Het is in algemeenheid wel zo, dat er op plekken waar weinig beschermingswaardige soorten zijn en weinig menselijke bemoeienis, er zeker ook wel plussen zijn. Dus ik wil ook welwillend zijn, om te kijken of wij in het kader van natuurbeleid ervoor kunnen zorgen dat bepaalde soorten wat minder last hebben van bijvoorbeeld overvloedige recreatie. En gelukkig is dat ook een onderwerp, dat ik onder meer met Hiswa-Recron bespreek in de gebiedsgerichte aanpak groenblauwe landbouw. Dus we moeten inderdaad van elkaar leren. Voorzitter, een laatste punt. Er was een vraag van de fractie van GroenLinks over natuurcompensatie. De fractie van GroenLinks is volgens mij scherp geweest in het constateren dat wij een achterstand hebben als het gaat over weten hoe het staat met compensaties en rapportages daarover. We zijn de achterstand aan het inhalen. Ik kan nu de Staten toezeggen dat wij volop bezig zijn om die achterstand in te halen. Dat was ook een onderdeel van de exercitie van het terugbrengen van de over begrenzing van het NatuurNetwerk en het toezicht houden op de kwalitatieve verplichtingen. Bij die dossiers doen we er een schepje bovenop. Wel is het zo dat wij blijven hechten als college aan de mogelijkheid van financiële natuurcompensatie. Dat heeft er ook mee te maken dat wij maatschappelijke ontwikkelingen graag willen versnellen en daar niet een vertraging of een complexiteit in willen brengen.

De **voorzitter**: Dank u wel. Het is bijna 8 uur en we hadden met elkaar afgesproken dat we rond acht uur zouden kijken of we vandaag deze vergadering afronden. Ik kan me voorstellen dat we dat doen, gezien de voortgang op dit moment. Ik moet u er wel op wijzen dat op het moment dat het college is uitgesproken, we nog een uur en een kwartier nodig hebben om tot de afronding van de stemming te komen. We moeten een halfuur schorsen om alle moties goed in te laden en de griffie schat in dat de stemming nog ongeveer drie kwartier duurt. Dus ik vertel u dat, omdat we dat van tevoren met elkaar hebben afgesproken. Ik stel voor dat we doorgaan, maar hou daar in ieder geval rekening mee. Ik geef het woord aan de heer Smeulders.

De heer **Smeulders** (PvdA, GS): Dank u wel, voorzitter. Ik ga een bijdrage leveren aan het doel om zo snel mogelijk naar huis te kunnen. Wij hebben twee moties in mijn portefeuille, die ons college graag nog wil aanstippen. En nog een vraag, waar ik op in wil gaan. Allereerst motie 166a, van de ChristenUnie-SGP, Alle middelen voor mobiliteit. Deze motie is aangepast en doet nu eigenlijk wat wij al in de perspectiefnota '25 hebben opgenomen. Dat heb ik straks geschetst. Ik zou kunnen zeggen dat hij overbodig is, ik zou ook kunnen zeggen geen bezwaar. Dat laatste doe ik, in het kader dat het fijn is als iedereen vanavond tevreden naar huis gaat. Dus 166a geen bezwaar. Dan motie 168b, Agrarische gronden behouden voor extensivering. Ik ben daar straks op ingegaan in eerste termijn. Ik wil nog afstemmen over de appreciatie. Deze motie is aangepast, conform wat ik straks heb aangegeven. Ook biologische boeren zijn toegevoegd in het eerste dictum. En in het tweede dictum is opgenomen, dat wij hier middelen beschikbaar voor moeten stellen als dat nodig is. Dus dat is conform wat ik uitsprak, daarom ook geen bezwaar. Dan door met de vraag van de PvdA-fractie. Ik was het helemaal vergeten in de eerste termijn. De vraag ging over het al dan niet onmogelijk maken van een tram- of metroverbinding bij het nieuwe busstation in Eindhoven. Eerder heb ik al uitgesproken, ook in een technisch vragenuur met uw Staten, dat wij ernaar zullen streven om in het ontwerp van dat busstation rekening te houden met mogelijke aansluiting op andere vormen van vervoer. Wel natuurlijk binnen bepaalde proporties, want het moet wel passen blijven, want anders krijgen we nooit een sluitend budget. Dus dat is wat ik kan toezeggen. Dank u wel, voorzitter.

De **voorzitter**: Dank u wel. De heer Maes.

De heer **Maes** (SP, GS): Voorzitter, dank u wel. Ik heb een aantal gewijzigde moties en een aantal nieuwe. Allereerst de motie 170a, van de ChristenUnie-SGP over energie op energiebesparing. Deze is aangepast en het bedrag is eruit gehaald. Op deze manier kunnen wij hem als geen bezwaar appreciëren. Dan de motie nieuwe motie met nummer 177 van de PVV over de molenbiotopen. Die willen wij graag ontraden. Het probleem is bekend. We hebben hier ook actie op ondernomen. Binnenkort is er opnieuw een gesprek met de Molenstichting. Maar het dictum gaat iets te ver en maakt onze provinciale rol hierin te groot, want het is vooral van belang dat de eigenaar en de gemeente met elkaar in gesprek gaan, want dit speelt namelijk vooral in stedelijk gebied. Dat is ook logisch, gelet op de problematiek. Dus de bal ligt primair daar. En ik zie dat de heer Van Hattem mij daarop wil interromperen.

De **voorzitter**: U kunt gewoon doorpraten hoor. Want ik geef meneer Van Hattem vanzelf een keer het woord. Maar hij krijgt nu het woord.

De heer **Van Hattem** (PVV): Zeker voorzitter, dat is ook uw rol. De heer Maes heeft het over stedelijk gebied. Maar dat is wel in de breedste zin van het woord, want het kunnen ook gewoon dorpen zijn waar dit speelt, zoals Geffen en Asten. Dat is formeel ook stedelijk gebied. Maar het punt is, het is zo grootschalig. We hebben het over 49 historische windmolens in heel Brabant, in allemaal verschillende gemeentes. Er is toch wel enige coördinatie nodig. Als iedere gemeente dat apart gaat regelen, dan kom je toch op een gegeven moment weer ergens in de knel. Is het dan misschien toch verstandig om daar een bepaalde lijn in te trekken? Ik zag al dat de

Monumentenwacht Brabant ermee bezig is. Kan langs dat erfgoedspoor misschien toch iets meer worden gedaan, dan de gedeputeerde op dit moment voor zich ziet? Misschien dat het niet allemaal in ruimtelijke regels vervat hoeft te worden. Maar kan hij misschien iets meer doen, dan alleen maar de motie ontraden?

De heer **Maes** (SP, GS): Zeker. Ik wil u graag tegemoet komen. We kunnen dit zeker betrekken bij het gesprek dat we binnenkort gaan hebben met de Molenstichting. Misschien is het verstandig om hier als provincie een algemene lijn in te ontdekken en misschien ook te trekken, zoals u ook zegt. Maar primair hebben we op dit moment alleen een rol op het moment dat het echt ook om cultuurhistorische waardevolle molens gaat. Omgekeerd, zie ik ook dilemma ontstaan. Ik sprak nog deze week toevallig met een wethouder die zei dat een molen juist de woningbouwontwikkeling in de weg staat. Dus het is ook echt een afweging die lokaal gemaakt moet worden. En daar moeten wij ons als provincie ook niet veel in mengen. Mochten wij op een hoger abstractieniveau daar wel een rol kunnen spelen, dan zullen we dat ter sprake brengen in het gesprek met de Molenstichting.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, ik hoor de gedeputeerde zeggen dat het alleen speelt bij molens met een cultuurhistorische waarde, maar volgens mij hebben we het per definitie alleen maar over molens met de cultuurhistorische waarde, want ze zijn allemaal oude historische monumentale molens. Dus we hebben het niet over windturbines of iets dergelijks. Hooguit de molen in Vinkel, die pas een paar jaar geleden is gebouwd, heeft nog geen officiële monumentstatus, maar wat mij betreft hoort deze ook onder deze categorie te vallen. Dus dan hoor ik toch graag van de gedeputeerde, hoe hij dat dan ziet. Hij zegt, we hebben als provincie een rol bij cultuurhistorische waarde. Het is wel essentieel hierin, hoe je die cultuurhistorische waarde in kan vullen, want daar hebben we als provincie wel degelijk een rol, om dit te behouden.

De heer **Maes** (SP, GS): Cultuurhistorische waarden is ook echt een officiële status, die wij ergens opleggen. Dat wil niet zeggen dat alle molens, die geen moderne windturbines zijn, automatisch die cultuurhistorische waarde toegekend hebben gekregen vanuit de provincie. Daar vallen wel degelijk molens buiten. Zo hebben ook niet alle kerken cultuurhistorische waarde volgens de provincie. Lokaal kan de gemeente daar misschien een rol spelen. Maar als provincie kunnen wij niet ons niet actief gaan bemoeien met alles wat ouder is dan honderd jaar.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, voor de orde nog een punt. Dan wil ik de motie graag aanhouden tot het gesprek heeft plaatsgevonden.

De **voorzitter**: Oké. Dat is motie 177. Ik zeg dat even expliciet voor de griffie, zodat het goed bijgehouden kan worden voor straks. De heer Maes gaat verder.

De heer **Maes** (SP, GS): Dan de motie met nummer 178, Waarborg de Joodse cultuur in Brabant. Die willen we ook graag ontraden. We staan sympathiek tegenover de inhoud, maar het is niet hoe wij als provincie werken. Het staat iedere instelling of geloofsgemeenschap et cetera vrij om een subsidieaanvraag in te dienen voor activiteiten, die passen binnen onze beleidsdoelen, of die onze beleidsdoelen in ieder geval dichterbij brengen? En ik zou de stichting Joodse gemeente Eindhoven van harte willen uitnodigen om ook op dat soort initiatieven plannen in te dienen. Alleen het is niet omgekeerd, dat wij de Joodse gemeente Eindhoven in dit geval actief gaan benaderen, om zo'n plan op te stellen. Laat de bal ook vooral daar liggen waar hij hoort. En dat zal in dit vooral de initiatiefnemer zijn.

De **voorzitter**: De heer Langman.

De heer **Langman** (PVV): Dank u wel, voorzitter. De Joodse gemeenschap zit enorm in de knel sinds het conflict in het Midden-Oosten. De hele Joodse gemeenschap wordt erbij betrokken wat daar gebeurt. Zij durven niet meer met een keppeltje de straat op. Dus zij kunnen echt alle steun gebruiken. Herkenbaarheid van de Joodse cultuur kan daar enorm bij helpen. Daarom dat de Joodse gemeenschap Eindhoven ons ook heeft benaderd, om daar wat mee te doen. En daar steunen we ze van harte in. En daarom willen wij ook aan GS vragen, om toch in ieder geval het gesprek aan te gaan met de Joodse gemeente Eindhoven, om te kijken wat u kunt doen voor de Joodse cultuur hier in Brabant om dat te waarborgen.

De **voorzitter**: De heer Maes.

De heer **Maes** (SP, GS): Voorzitter, ik zou dan de Joodse gemeenschap misschien via u, omdat u daar veel contact mee heeft, willen uitnodigen om onze regelingen goed in de gaten te houden. Die zal er binnenkort aankomen. Een van de regelingen die eraan zal komen, in het kader van levendig Brabant, is ook hoe kunnen we het publieksbereik vergroten? Hoe kunnen meer mensen in contact brengen met elkaar? Als er een gerichte aanvraag ligt vanuit bijvoorbeeld een Joodse gemeenschap, om initiatieven te ontplooiën die daar betrekking op hebben, dan kunnen we daarnaar kijken en met elkaar in gesprek gaan. Maar ik zou wel graag de bal bij hen laten liggen. En natuurlijk, het is misschien een beetje flauw, maar zij kunnen ons altijd bellen of berichten mailen. Maar ik wil ervoor waken dat wij een soort partijdigheid tonen en nu een uitzondering maken voor een geloofsgemeenschap ten opzichte van anderen. Dat is wat we juist willen voorkomen.

De **voorzitter**: De heer Langman.

De heer **Langman** (PVV): Voorzitter, maar het zou goed zijn als de provincie de goede wil toont tegen een geloofsgemeenschap, de Joodse gemeenschap, die echt in de knel zit. We zouden met hen in gesprek kunnen gaan en kijken wat voor regelingen er zijn, zodat zij daar ook van op de hoogte zijn en kunnen kijken wat bij hen past. Daar dienen wij deze motie voor in.

De heer **Maes** (SP, GS): Voorzitter, ik val in herhaling. Ik wil nog even benadrukken dat de problemen die u schetst en de toegenomen spanningen ons ook zorgen baren. Maar nogmaals, we gaan niet een uitzondering maken voor een bepaalde groep. Dan zou ik omgekeerd ook weer kunnen zeggen, waarom wordt de ene groep actief benaderd en de ander niet, die moeten het zelf via de site opzoeken wat de mogelijkheden zijn. Daar wil ik het toch graag bij laten.

De **voorzitter**: De heer Van de Langenberg.

De heer **Van de Langenberg** (D66): Dank, voorzitter. Op zich kunnen wij ons goed vinden in de reactie van gedeputeerde. Ook het punt dat het niet aan een provincie is, om dit proactief op te pakken. Ik vroeg me wel af. Zou dat dan ook niet moeten gelden voor bijvoorbeeld het initiatief vanuit de BBB voor de Brabantlogie. Want volgens mij is daar ook geen rol voor de provincie om dat proactief op te pakken. Kunt u daarop reageren?

De heer **Maes** (SP, GS): Het verschil daarbij is dat het beter past in de beleidskaders. Over het algemeen, een bepaalde geloofsgemeenschap actief benaderen om zaken bij hen beter onder de aandacht te brengen, dat pas niet in een van onze beleidskaders. Het Brabants erfgoed past daar dan weer wel in, in ieder geval beter. Maar ik begrijp uw opmerking. Er is een bepaald grijs gebied, maar in ieder geval zo hebben wij het geïnterpreteerd. Het ene past wel in het beleid, het andere minder of niet.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

De heer **Maes** (SP, GS): Voorzitter, ik heb net nog de aangepaste motie 142a, van het CDA in mijn handen gedrukt gekregen terwijl ik hier stond. Daar hebben we het in de eerste termijn over gehad. Ook de aangepaste motie moet ik helaas ontraden, omdat het voor nu een stap te ver gaat. Het gaat over de aandacht voor de vrijwilligers. Natuurlijk hebben wij aandacht voor vrijwilligers, maar hier wordt eigenlijk gevraagd om een onderzoek. En eigenlijk nog voordat het onderzoeker er is, vraagt men om alvast regelgeving aan te passen en onder loep te nemen. En dus we willen eigenlijk voorstellen, dat kunt u als een toezegging beschouwen, dat wij een onderzoek gaan doen. Er is eigenlijk al onderzoek gedaan. Ik heb net ook even in de pauze met de CDA-fractie gewisseld. Het onderzoek, dat zij vragen van BrabantKennis, is al gedaan. Het is begin dit jaar verschenen. Het heet iets met verenigingen, of iets in die trant. Ik kan me voorstellen dat het onderzoek niet precies antwoord geeft op alle vragen, maar we willen wel graag met dat onderzoek onder de arm en ook met de zorgen die door de CDA-fractie zijn geuit, richting PON/Telos stappen. Dat is het onderzoeksbureau dat we voor dit soort vraagstukken hebben. En dan leggen we aan hen ook de vraag voor, of het zinvol is, om op provinciaal niveau vrijwilligersbeleid te gaan ontwikkelen. Ik zeg toe dat we de uitkomsten daarvan aan u terugkoppelen. Richting de perspectiefnota kunnen we kijken of we daar ook echt mee aan de slag gaan. Is het zinvol om daarmee aan de slag te gaan? Dan hebben we ook meer gevoel bij waar pas het nu precies, want nu is het wel heel breed geformuleerd. We willen iets meer focus aanbrengen.

De **voorzitter**: De heer De Heer.

De heer **De Heer** (CDA): Voorzitter, mag ik even via de zitplaats reageren? Met deze toezegging trekken wij de motie in. De motie was ook ingediend door de ChristenUnie, dat is er even vanaf gegleden. Dus bij deze trekken we hem in.

De **voorzitter**: En het nummer van de motie was?

De heer **De Heer** (CDA): Motie 142a.

De **voorzitter**: En de ChristenUnie vindt dat ook een goed idee?

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Ja, ondanks dat we er vanaf gegleden zijn.

De **voorzitter**: Goed, hij is ingetrokken bij deze. De heer Maes.

De heer **Maes** (SP, GS): Voorzitter, tot slot heb ik nog een punt. Er werd om een toezegging gevraagd over de KNVB, die mogelijk gaat verhuizen uit Zeist en als Brabantse gemeente belangstelling hebben, zouden we hulp aan kunnen bieden. Die toezegging wil ik wel doen. Sterker nog, een aantal niet naar te noemen gemeenten heeft ons al benaderd. En als u een beetje de social media en de media volgt, dan zijn er meerdere gemeenten die daar belangstelling voor hebben binnen Brabant. Het is in principe aan de gemeente om een plek kenbaar te maken, maar wij willen daar wel onze contacten bij de KNVB voor inzetten.

De **voorzitter**: Dat was het einde van uw beantwoording? Dan weet ik dat eventjes. De heer Rijvers.

De heer **Rijvers** (BBB): Dank u wel, voorzitter. Ik heb de indruk dat de gedeputeerde klaar was, maar er was door de heer Frenken nog om een toezegging gevraagd, om groen gas als een volwaardige, duurzame en hernieuwbare energiebron op te nemen in het provinciale Energieperspectief.

De heer **Maes** (SP, GS): Voorzitter, de heer Oudenhoven komt daar zo meteen op terug. Ik heb volgens mij in een interruptiedebatje in de eerste termijn al laten doorschemeren dat groen gas zeker onderdeel uit zal maken van de energiemix. Dus dat kunt u als een toezegging beschouwen. Maar mijn collega gaat daar zometeen nog op in.

De heer **Rijvers** (BBB): Het is prima dat jullie die toezegging doen. Daarmee wil ik motie M114, Breng de energietransitie op stoom met regie op groen gas, aanhouden tot de perspectiefnota.

De **voorzitter**: M114 wordt aangehouden. Dank u wel. En dat was volgens mij het einde van uw bijdrage, meneer Maes. Dan ga ik door naar mevrouw Boelema.

Mevrouw **Boelema** (D66,GS): Dank u wel, voorzitter. Motie 172a van ChristenUnie-SGP is aangepast. Die heet Opschorten van toezicht en handhaving op boerenbedrijven. U heeft de vraag aan het college een beetje aangepast, maar feitelijk is dat overbodig, want we hebben daar ook al vaker bij de themadag over gewisseld, dat we dat feitelijk al doen. U vraagt ons om te investeren in de Brabantse vergunning aanpak rondom doelsturing. Hartelijk dank voor de link in ieder geval. Ik heb de casus uit Gelderland van het varkensbedrijf in Neede tot mij genomen. Ik heb er nu ook wat meer duiding bij en dat is dan ook gelijk de duiding, die gaat over motie 176 van de BBB, die eigenlijk om hetzelfde vraagt, namelijk vergunningverlening gebaseerd op doelsturing. Maar ondanks dat het dictum veranderd is, verandert de appreciatie van de moties niet. Beiden worden ontraden. En waarom? Omdat dit een pilot is? Gelderland werkt hier samen met het ministerie van LNV. Op 21 oktober heeft minister Wiersma ook nog de kamer geïnformeerd over dit soort pilots. Feitelijk gaat het uiteindelijk ook over een vergunning voor een emissiearme stal, waarin gewoon continu gemeten wordt wat nu daadwerkelijk de vracht is. Dus op zichzelf is dat een andere manier van meten, maar niet per definitie heel vernieuwend in de vergunningverlening. Wij wachten met veel belangstelling af waar minister Wiersma mee komt in december, wanneer zij de Kamer gaat informeren over doelsturing en of LNV ons kan helpen eventueel om de vergunningverlening op een andere manier toe te passen. Maar wel in die volgorde. Dus we wachten eerst waar het Rijk mee komt. Wij wachten dat in spanning af. Want hier wordt hoog over opgegeven door minister Wiersma, dus wij zijn heel benieuwd of dat ons dan ook echt gaat helpen als provincie.

De **voorzitter**: De heer Schipper.

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Dank u wel, voorzitter. Ik viel eigenlijk een beetje van mijn stoel, want u geeft aan, we wachten af waar het Rijk mee komt. Dat is natuurlijk altijd mogelijk, maar toen we het hadden over het beleid rondom de stalaanpassingen, hadden we het beleid dat het landelijk beleid 1 januari 2028 was. Toen waren uw voorgangers degenen die gezegd hebben, wij willen als Brabant een meer proactief beleid voeren. En nu komt u met het verhaal, we wachten het kabinet af. Dat lijkt mij dan niet heel erg logisch, zeker niet nu het kabinet een wat andere samenstelling heeft. Dan zou ik zeggen, volle bak vooruit. Laten we experimenten toepassen in de provincie en op die manier gaan werken aan doelstelling. Kunt u daar nog op reageren?

De **voorzitter**: Mevrouw Boelema.

Mevrouw **Boelema** (D66,GS): Dank u wel, voorzitter. Het is absoluut niet zo dat we stilzitten. Sterker nog, we lopen met een hele hoop dingen wel vooruit. We doen bijvoorbeeld ook de pilot Meten is weten. Dat valt een beetje in de categorie voorlopen op doelsturing. Maar we willen niet vooruitlopen op iets, wat nog geen zekerheden biedt. En helemaal geen zekerheid biedt of die vergunningverlening op een andere manier wel tot stand kan komen. We hebben volgens mij ook voldoende hier gewisseld over de ingewikkeldheden, die we nu ervaren in de

vergunningverlening. Dus laten we dan daarin ook gewoon niet nog een keer opnieuw een aantal pilots doen, waarvan het in het ongewis is, wat het oplevert. Want dat geldt ook weer voor dit experiment. Dat staat overigens ook nog open voor beroep een bezwaar, want 11 oktober is die vergunning pas afgegeven door de gemeente. Dus laten we dat nu niet doen en het niet nodeloos in gewikkeld maken. En laten we op dit moment nog ongeveer twee maanden geduld hebben, dat kan dan denk ik ook nog wel, om te kijken waar het kabinet mee komt en om te zien of dat voor ons in onze situatie soelaas biedt.

De **voorzitter**: De heer Schipper.

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Dank u wel, voorzitter. Op zich begrijp ik wat u zegt? Tegelijkertijd zou ik ook zeggen, neem dan ook nog eens in overweging, of in heroverweging, hoe uw algemene beleid op dit vlak dan is en wat dan de impact is van de maatregelen die u treft. Maar goed, die discussie gaan we verder niet overnieuw doen, denk ik. Maar volgens mij begrijpt u wat ik bedoel. Dank u wel.

Mevrouw **Boelema** (D66,GS): Voorzitter, dat voelde ik al op mijn klompen aankomen, waarvan akte, meneer Schipper. Ik prijs overigens de inspanningen die u wilt leveren, om te kijken hoe we op een andere manier toch ook de zaken los kunnen trekken. We willen met zijn allen graag Brabant open houden. Goed dan het aangepaste dictum van motie 163a, om gemeentes te enthousiasmeren voor age-friendly cities. Daar is het tweede bolletje van afgevallen en daarmee kan ik geen bezwaar appreciëren. Ik ga dit ook actief bij de VBG, bij MidStad en BrabantStad onder de aandacht brengen bij gemeenten. Dan motie 180, Hoopvolle kerstpakketten. Ik weet precies wat er in zo'n doos zit, want ik heb zelf ook een abonnement op No Waste Army, een bedrijf uit Breda, voor degenen die niet weten wat het is, die eigenlijk allerlei producten opkopen die anders van de markt af zouden gaan. En dat is inderdaad eeuwig zonde. En ze maken daar hele lekkere, houdbare producten van. Heerlijke soepen, ketchup, van alles en nog wat. Pasta met banaan heb ik laatst gegeten, heel interessant. En ik raad u allemaal aan om gewoon zelf misschien ook zo'n abonnement op zo'n doos te nemen. Maar dat is wat anders, dan dat wij als provincie, hoe sympathiek ook, armoedebeleid gaan steunen door duizend kerstpakketten willekeurig te kopen. Armoedebeleid is toch echt van gemeentes. Overigens had ik in mijn eigen achterhoofd al, dat we misschien voor 2025 wel eens voor ons eigen huis zouden kunnen kijken, of dit een goed idee zou kunnen zijn, omdat ik zelf enthousiast ben over wat zij leveren en hoe zij dus ook proberen boeren te helpen, om een eerlijke prijs te krijgen voor hun producten. Maar dan gaat het echt over onze rol als werkgever.

De **voorzitter**: De heer Havermans.

De heer **Havermans** (BBB): Voorzitter, ik ga geen interruptie plegen hierop, want ik vind dit een hartstikke mooi voorstel. Maar ik heb het idee, dat de gedeputeerde aan het eind was van haar beantwoording. En ik wil even meedelen, dat wij de motie Drinkwaterimpuls aanhouden. Daarmee geven we de gedeputeerde nog een aantal weken het vertrouwen, om dit een goede invulling te geven. En anders komen wij erop terug bij het rapport van de Zuidelijke Rekenkamer.

De **voorzitter**: Heeft u voor mij het nummer.

De heer **Havermans** (BBB): Dat is motie 113.

De **voorzitter**: Oké, dank u wel.

Mevrouw **Boelema** (D66,GS): Ik kijk uit naar 29 november om hier verder over te wisselen. Dan heb ik motie 169b, dat is de motie Iedere druppel telt, van de ChristenUnie-SGP en Volt. U heeft het

dictum ook wat veranderd, om een onderzoek te doen naar het verder stimuleren van het gebruik van hemelwater. Dat is meer in de lijn, zal ik maar zeggen, zoals we er ook naar zouden kunnen kijken als provincie. Toch heb ik op dit moment geen budget om dat onderzoek te doen. Ik wil wel de suggesties die doet betrekken in de oplossingen, die we ook hebben rondom circulair watergebruik, waar we samen met anderen naar kijken.. Dat wil ik u toezeggen. Maar om nu echt dat onderzoek toe te zeggen, dat kan ik helaas niet doen. En tegelijkertijd snap ik wel wat uw intentie is en willen we dat ook meenemen in de aanpak van drinkwater.

De **voorzitter**: Mevrouw Vossen.

Mevrouw **Vossen** (Volt): Dank u, voorzitter. Ik zou de gedeputeerde willen vragen, aangezien ze in België al heel ver zijn op dit gebied, of het dan niet mogelijk is, om een toezegging te doen om daar eens in contact te treden. Wat doen ze daar al en wat zou hier eventueel een mogelijkheid zijn? Hoe kijkt de gedeputeerde daar tegenaan?

Mevrouw **Boelema** (D66,GS): Dank u wel, voorzitter. Ik heb me daar zelf ook al op georiënteerd. Overigens wil ik u dan ook maar even meegeven, dat de drinkwaterprijs in België twee keer zo hoog ligt als in Nederland. Dat vraagt ook een andere afweging, denk ik. En zij zijn inderdaad succesvol, omdat ze dat binnen het bouwbesluit geregeld hebben. Mensen zijn ook gewoon verplicht om bijvoorbeeld een eigen regenwateropslag onder hun huis in te graven, of in hun tuin. En dat helpt inderdaad enorm. Die resultaten zijn ons bekend. Die willen we ook meenemen in de lobby bij de rijksoverheid, om toch te kijken hoe we dit voor elkaar krijgen. De realiteit is wel dat we niet helemaal weten of het bij deze minister van VRO gaat lukken. Dat wil ik er dan ook maar even bij zeggen. Maar desalniettemin moeten we altijd blijven anticiperen op de toekomst.

De **voorzitter**: Meneer Schipper wil even een opmerking plaatsen, denk ik.

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Dat klopt. Dank voor de toelichting die u geeft. Ik stel voor dat ik de motie aanhoud. Ik ga er vanuit dat dit een soort toezegging is, om ieder geval in uw beleidsvoornemens hierop terug te komen, zonder dat het een onderzoek wordt.

De **voorzitter**: Dit is motie 169b, als ik het goed heb.

De heer **Schipper** (ChristenUnie-SGP): Dat klopt.

Mevrouw **Boelema** (D66,GS): Dank u wel. Dan de motie 179, de Brabantse 112-dag. Ik vind deze heel sympathiek, ook de gedachte erachter. Maar wij gaan hier als provincie niet over, 112 is een taak van het Rijk. Volgens mij heeft u hele goede contacten om deze motie dan in het juiste gremium in te dienen, zoals in de Tweede Kamer, om daar de minister te vragen dit te doen. Wij zijn wel bereid om dit huis als een locatie ter beschikking te stellen. Maar wel in die volgorde. Tot slot, 50PLUS had nog wat vragen over PFAS. Ik wil u wijzen op de PFAS-bodemkwaliteitskaart die er is van Brabant, indien de gemeente daaraan mee heeft gedaan. Dus daar kunt u extra informatie vinden, waar het gaat over hoe de bodemkwaliteit eruitziet in de eigen gemeente op dit gebied. Ik wil toch nog iets herhalen met betrekking tot dat blusschuim. Natuurlijk gaan wij over de Omgevingsdiensten, voor het gedeelte waar wij wettelijk bevoegd op zijn. En dit is een bevoegdheid, die voor toezichtstaken onder de gemeente valt. En daar financieren zij de Omgevingsdienst voor. Dus zo zit de scheiding.

De **voorzitter**: De heer Langman interrumpeert op een vorig onderwerp, gaat uw gang.

De heer **Langman** (PVV): Dank u wel, voorzitter. Het gaat over de Brabantse 112-dag. We zouden dat ook gewoon regionaal kunnen uitrollen. Diverse gemeentes hebben dat ook al gedaan in hun eigen gemeente, dus waarom zou het Rijk dat moeten doen? Daar snap ik niets van. Wij zijn

de provincie met de meeste verkeersslachtoffers bijvoorbeeld. Wij willen voor nul Brabantse verkeersslachtoffers gaan. We willen drie gezonde jaren erbij voor alle Brabanders. Dus waarom zouden we dit dan niet regionaal kunnen afstemmen?

Mevrouw **Boelema** (D66,GS): Voorzitter, ik begrijp ook nog wel waarom gemeentes dat zouden doen, vanuit hun taak in de veiligheidsregio en hun deelname daaraan. Maar dit is toch echt is, waar wij als provincie ver vanaf staan. Dus ik zou zeggen voor die regio's, die dat graag willen organiseren geldt hetzelfde aanbod, maar wel in die volgorde.

De **voorzitter**: De heer Langman.

De heer **Langman** (PVV): Dank u wel, voorzitter. Collega Van Hattem heeft in zijn betoog ook gezegd dat het ook gaat om de Omgevingsdiensten en de groene BOA's. Dat is toch echt ook provinciaal, dus nogmaals de vraag, kunnen we dat niet gewoon hier regionaal uitrollen? Zoveel moeite lijkt me dat niet. En dat kan deze provincie wel gebruiken met al die verkeersslachtoffers ook. Het gaat om meer herkenbaarheid voor de hulpdiensten.

Mevrouw **Boelema** (D66,GS): Ik snap dat u een poging doet, om mij nog een keer te overtuigen. Ik blijf bij mijn antwoord, hoe sympathiek ik de motie ook vindt.

De **voorzitter**: Dank u wel. Het woord is aan de heer Oudenhoven.

De heer **Oudenhoven** (Lokaal Brabant, GS): Dank u, voorzitter. Ik wil heel kort nog terugkomen op wat mijn collega Maes net aangaf richting de heer Rijvers. Het gaat over die toezegging met betrekking tot groen gas, om dat een plek te geven in het actieplan Mest. Dat gaan we samen natuurlijk verder uitwerken. Er is nu die toezegging. Maar het komt ook nog terug in het actieplan Mest in het eerste kwartaal, als we er gezamenlijk over gaan spreken. Dan heb ik motie 126b, die is gewijzigd omdat er nog een naam bij komt te staan op de motie. Vandaar dat het nu dus b is geworden. Geen bezwaar bij motie 126b. Dan had meneer Buiks een vraag over motie 141a. Het ging over gewasbescherming en dat is geen bezwaar. Het wordt ook een onderdeel van het actieplan, dat wij in het eerste kwartaal ook gaan behandelen. Dus die drie moties heb ik nu behandeld. Er werden wat vragen gesteld over natuurinclusief. Misschien bedoelt u dan duurzaam bodembeheer, circulaire landbouw, minimaliseren van kunstmest, behoud en herstel van biodiversiteit, een balans tussen landbouwproduct en ecologische gezondheid. Dat zijn wel dingen die terugkomen bij natuurinclusief. Die hebben we ook gesproken in onze themabijeenkomst. Er is ook een en Statenmededeling over geweest. Daar doelde u op. En verder vroeg u nog aan mij, wat ik daadwerkelijk allemaal gedaan heb.. De boeren hebben het moeilijk, laat dat helder zijn. Maar er zijn ook wel verschillen van sector. Wie is die sector, wie heeft het moeilijk? Daar zit wel verschil in. Er zijn op dit moment veel moeilijke vraagstukken, zoals bijvoorbeeld de PAS-melders, derogatie, steeds grotere druk op het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, een stokkende vergunningverlening, daar hebben we het vanmiddag ook nog over gehad, vraagstukken op het gebied van dierenwelzijn. Dat zijn allemaal dingen die spelen. Dat zijn wel zaken die ik tegenkom. Daarop moeten we dus ook vanuit onze uitvoeringsagenda actie op gaan ondernemen. En dat is waar ik mee bezig ben. En nogmaals, de provincie is op heel veel van die vraagstukken niet altijd de hoofdrolspeler. Dat is ook vaak Europa, dat is ook het Rijk. Voor een gedeelte ligt het ook bij de provincie. De oplossingen die daarvoor zijn, is investeren op innovatie. Of de boeren die willen stoppen, of dat overwegen, te begeleiden. Daar hebben wij teams voor. Waar echt mijn prioriteiten liggen, is waar we het net over gehad hebben, namelijk met een mestplan te komen, bevorderen van groen gas. Wij gaan op het gebied van innovatie er heel veel middelen insteken. De belangrijkste zaken, die op dit moment in de sector spelen, zijn real-time meten, stalsystemen, voer- en managementmaatregelen, mestverwaarding, eiwittransitie, het beperken van gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en bijdragen aan de transitie in die gebiedsprocessen.

De **voorzitter**: Meneer Buiks.

De heer **Buiks** (CDA): Voorzitter, ik had al eerder willen ingrijpen. Ik heb het niet aan u gevraagd, maar aan de indieners van de motie bestrijdingsmiddelen. Volgens mij hoeft u helemaal geen antwoord te geven op mijn vraag. Maar u doet dat wel. Het ging mij concreet om het woord dichtbij, dat werd genoemd. Wat is de definitie van dichtbij in de motie? Ik denk dat u aangewezen bent door die mensen, om die motie te verdedigen. Mijn vraag is dus, wat is dichtbij? Ten tweede, als die woningbouw dichterbij komt, daar heeft die boer ook niet om gevraagd, als hij intensieve teelt daarnaast heeft, hoe gaat u daar mee om? Dat waren twee vragen die ik gesteld heb, in principe aan de indieners. Maar u voelt zich geroepen te reageren. Dan vraag ik ze nog maar een keer. Het tweede deel van mijn vraag is, u somt problemen op die herkenbaar zijn voor de agrarische sector. Maar wat voor oplossingen heeft u? Dat die boeren het moeilijk hebben en dat het per sector allemaal verschilt, dat zijn constatering. Ik zei al, dat kunt u in De Oogst ook lezen. Maar wat gaat u nou doen? Hoe veel ruimte wilt u die boeren geven naar de toekomst toe, om te ondernemen? Dat is eigenlijk de kernvraag. Die vraag stel ik aan u persoonlijk. Wat is de ruimte die u wil geven de komende tijd aan die agrariërs, om te ondernemen en om die innovatie uit te rollen? Want dat is ook wat ze zelf willen.

De **voorzitter**: De heer Oudenhoven.

De heer **Oudenhoven** (Lokaal Brabant, GS): Ik hoor twee concrete vragen. Met betrekking tot de gewasbeschermingsmiddelen en die afstand, dat zullen we moeten beoordelen, waar we het dan over hebben. Want ik heb in de bespreking van de uitvoeringsagenda Landbouw en Voedsel ook al aangegeven, dat we nu moeten gaan zien waar we het daadwerkelijk over hebben. Wat zijn dan die afstanden, welke middelen worden er gebruikt, welke teelten worden er ingezet? Dat moet je dan eerst allemaal in kaart gaan brengen. Dus daar komen we in het eerste kwartaal op terug. Uw tweede vraag was, wat gaat u daaraan doen? We gaan best wel veel dingen doen. Dat hebben we ook aangegeven. Op het gebied van innovatie gaan wij bijvoorbeeld nieuwe stalsystemen ondersteunen. Ik kan u best wel veel daarover gaan vertellen, maar ik denk niet dat dat de bedoeling is. Maar dat is bijvoorbeeld een van de onderwerpen, waar wij vol op inzetten. We zetten ook vol in op de jonge boeren. We hebben een actieplan daarvoor, om de jongeren, dus degenen die echt daadwerkelijk verder willen, voldoende perspectief te bieden, om verder te kunnen gaan. Maar dat kan van alles zijn, bijvoorbeeld op het gebied van grond. We hebben in onze uitvoeringsagenda zoveel zaken staan. Die kunnen we allemaal op gaan noemen, maar het zijn best wel veel zaken. En die gaan we dus nu echt daadwerkelijk ook oppakken, om uit te voeren.

De **voorzitter**: Ik geef het woord aan de heer Berkvens.

De heer **Berkvens** (BBB): Dank u wel, mevrouw de voorzitter. Ik hoor veel over innovaties. Dat is helemaal geweldig, maar het beeld dat er bij de agrarische sector leeft, is dat al die innovaties niet vergund worden. De innovaties waar wel subsidie voor komt, vanuit het Rijk, worden niet vergund door de provincie en welke innovaties steunen wij ons provincie? Hebben we er überhaupt middelen voor? En worden er ook middelen voor uitgetrokken? Hoe komt het dan dat de ene daar wel mee vooruit kan en de andere niet? Er wordt zoveel verschil gemaakt.

De heer **Oudenhoven** (Lokaal Brabant, GS): Innovatie is natuurlijk heel breed. Dat heb ik in de eerste termijn ook aangegeven. Er is bijvoorbeeld innovatie op het gebied van gewasbeschermingsmiddelen. Er is spot spray, er zijn laser weeders, daar doen wij als provincie natuurlijk ook aan mee. Wij investeren ook in de proeftuin, ook met nieuwe gewassen, andere

gewassen. Dat zijn allemaal zaken om toekomstgericht anders te gaan denken in die sector en hen daarin te ondersteunen. We zijn met dat soort zaken bezig.

De **voorzitter**: De heer Berkvens.

De heer **Berkvens** (BBB): Maar bij de innovatie in de veehouderij, waar heel veel veehouders druk mee bezig zijn, waar ze mee vooruit willen, waarmee ze willen voldoen aan de voorschriften van de provincie, de eisen die wij zelf stellen, daar blokkeert het. Dat is heel frustrerend voor ondernemers die juist die stappen heel graag willen gaan zetten.

De heer **Oudenhoven** (Lokaal Brabant, GS): Ja, dat klopt en daar hebben we ook gewoon mee te maken. Bijvoorbeeld bij de luchtwassers kennen we die discussie. Maar je hebt natuurlijk ook andere systemen, de bronaanpak bijvoorbeeld. Die kent u natuurlijk ook. Maar dat real-time meten, dat duurt lang. Je bent dan echt een jaar aan het meten voordat je geborgde resultaten kunt krijgen. En je ziet, je moet ook echt geborgen resultaten hebben, die onderzoeken moeten echt adequaat zijn, wil je niet weer onderuitgaan bij de rechter. Maar er zijn dus prachtige, mooie, nieuwe situaties. Bijvoorbeeld ook circulaire landbouw, maar ook mestverwaarding. Dat zijn prachtige initiatieven. Daar geloof ik echt in.

De **voorzitter**: Gaat u verder, meneer Oudenhoven.

De heer **Oudenhoven** (Lokaal Brabant, GS): Ik was klaar, voorzitter.

De **voorzitter**: Oké. Dan ga ik naar mevrouw Dirken. Mevrouw Dirken heeft het woord.

Mevrouw **Dirken** (VVD, GS): Dank u wel. Ik had om te beginnen de aangepaste motie Kukeleku gekregen, motie 115b. Hoewel het dictum het nu heeft over onderzoeken, blijf ik deze motie nog steeds ontraden, want als we de genoemde zaken willen beschermen vanuit cultureel erfgoed bijvoorbeeld, dan moet er wel echt iets zijn aan die aspecten, wat er ergens anders niet is. Dat kunnen we niet zeggen, want dit komt op meer plekken in Nederland voor, dat we koeien en hanen en al deze zaken hebben. Dan kan ik wel onderzoek gaan doen, maar ik weet nu wel wat de uitkomst van dat onderzoek is. Dan wil ik daar de tijd en het geld liever op besparen. Bovendien, dat werd daarstraks ook al door een collega opgemerkt, ook al is iets erfgoed, dan ontslaat dat iemand nog niet van de plicht om geen overlast voor anderen te veroorzaken. En om overlast te objectiveren, hebben we regels met elkaar gemaakt. Ik weet dat sommigen van u dat niet zo prettig vinden. Maar dat hebben we gedaan om te zorgen dat we met elkaar afspreken, wat we nog een aanvaardbaar niveau van geluid, geur en andere zaken vinden. En dat hebben we allemaal in wetgeving vastgelegd. Kortom, op dit moment zien wij geen reden om verder onderzoek te doen, omdat we ook niet weten wat dat anders kan toevoegen dan de constatering dat dit bij Brabant hoort en bij een ander groot deel van Nederland.

De **voorzitter**: De heer Sheikkariem.

De heer **Sheikkariem** (Lokaal Brabant): Dank u wel, voorzitter. Dank voor uw reactie. Ondanks dat wij het betreuen, zullen we het wel respecteren. Wij houden wel onze motie stand, omdat wij er wel in geloven. De provincie Friesland heeft vorige week gezegd dat zij dit wel gaan onderzoeken en zij beschouwen dit echt wel tot hun erfgoed. Dank u.

Mevrouw **Dirken** (VVD, GS): Dank u wel, dat staat u uiteraard vrij. Dan had ik motie 125b van GroenLinks en inmiddels vele anderen ten aanzien van Biobased bouwen. Dank voor de aanpassingen en op deze manier heb ik ook geen bezwaar tegen deze motie. Dan had de PVV een constatering gedaan ten aanzien van de toename van het aantal woningen. Dat ligt lager dan de ambitie en hoe gaan we die ambitie dan waarmaken? Wat van belang is, is dat u zich

moet realiseren dat op dit moment de woningen opgeleverd worden, die een aantal jaren geleden in procedure zijn gegaan. Dus in die zin hebben we in de bouw altijd te maken met een na-ijleffect. Dat betekent dat we ook dit jaar nog een oplevering verwachten van wederom om en nabij 12.5000 woningen. Dat is nog steeds minder dan wat we zouden moeten doen, want dan zouden we er duizend meer moeten bouwen. Als ik een vergelijking maak met andere provincies, dan hebben we nog steeds een hele hoge realisatie ten opzichte van de opgave. Dus in die zin mag het glas ook wel een beetje halfvol zijn, alhoewel er wel een tandje bij moet.

De **voorzitter**: U wordt geïnterrupteerd door de heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Maar dat is nou juist het punt, als het elk jaar een stukje achterblijft dan worden die ambities niet verwezenlijkt. Dus dan vraag ik me af zijn de ambities die het college stelt reëel? Of lopen we nu eigenlijk gewoon een beetje achter de feiten aan? Of moet er juist meer worden gedaan om een tandje bij te kunnen zetten?

Mevrouw **Dirken** (VVD, GS): U bent me eigenlijk voor. Ik wilde namelijk nog het volgende gaan vertellen. Ik heb u al eerder verteld ook bij de uitvoeringsagenda, dat wij vol in willen zetten op de versnelling, want we moeten niet alleen komen tot die 13.500, maar omdat we al een paar jaar duizend woningen achterlopen, moeten we ook nog zorgen dat we die in gaan halen. Dus er moet wel meer dan een tandje bij. Dat doen we bijvoorbeeld door goed te kijken welke versnellingen we uit de versnellingstafels kunnen halen. Dat doen we bijvoorbeeld door gemeenten te helpen om sneller tot een volwaardig omgevingsplan te komen. Dat is project Sprong, waar ik u eerder over vertelde. Dat doen we door voorbeeldregels voor het omgevingsplan te maken. Een voorbeeld daarvan is dat we een regeling willen maken, die gemeenten kunnen gebruiken voor eengezinswoningen. Het gaat dan om BKB gevolgklasse I-woningen, want u bent een kenner. We kijken of we een regeling kunnen maken, waardoor geen vergunning meer nodig is, maar met een melding volstaan kan worden, wat de hele bezwaar- en beroepsprocedure ook beslaat, waardoor we weer tijd winnen en die woningen dus eerder gebouwd kunnen worden. Zo hebben we een heleboel zaken in onderzoek, zaken die we echt aan het doen zijn. Ik denk daarom ook echt dat we die achterstand in gaan lopen. Maar nogmaals, dat gaat u niet volgende week zien, want ook hier geldt dat dat wel even nodig heeft.

De **voorzitter**: De heer Van Hattem.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Dat is op zich goed om te horen, dat de gedeputeerde op die manier aan de slag is, maar dan blijft nog wel de vraag, is de ambitie die is gesteld nog een reële ambitie? Of moeten we in alle eerlijkheid gewoon zeggen, we gaan minder bereiken dan we eerder hebben voorzien?

Mevrouw **Dirken** (VVD, GS): Ik ben er nog steeds van overtuigd dat die ambitie prima is, want anders had ik hem niet opgeschreven. Dan had ik al eerder tegen u gezegd, we hebben een ambitie, maar dat gaat helemaal niks worden, dus ik stel voor dat we hem bijstellen. Dat heb ik niet gedaan, dus ik vind hem nog steeds reëel.

De **voorzitter**: Gaat u verder.

Mevrouw **Dirken** (VVD, GS): Dank u wel. Dan had ik een aantal vragen van het CDA. Allereerst over de starterslening. Zoals ik in de eerste termijn al aangaf gaat het me niet alleen om het rendement binnen de financiële spelregels, maar met name ook om het volgende. Als ik kijk naar het advies van Stec, dan zeggen zij, wees voorzichtig met die starterslening, want er kleven ook nog aanzienlijke risico's aan. U heeft zelf ook verwezen naar het rapport van Stec. Dat laat onverlet dat ik echt uw oproep herken, dat we moeten zorgen voor betaalbare woningen. Er is

een hele groep, dat geeft u zelf aan in de motie, waarvoor het wel heel lastig is om aan een woning te komen. Dat realiseer ik me heel goed. Daar zetten we ook via andere wegen uit de uitvoeringsagenda vol op in om. We willen vooral ervoor zorgen dat we niet alleen praten over die betaalbare woningen, maar dat die ook gerealiseerd kunnen worden. Het blijft wel betekenen dat ik deze motie blijf ontraden, om de redenen die ik heb gegeven. Maar u mag erop vertrouwen dat wij alles in het werk stellen om te zorgen dat er echt betaalbare woningen komen. De tweede vraag ging over de flexpool. U zegt, kunt u dan bekendmaken aan gemeenten met kleine kernen, dat die pot eraan komt, zodat ze niet pas met een vraag komen tegen de tijd dat de pot leeg is? Dat vind ik een hele goede suggestie. Kleine kernen liggen inderdaad ook nog vaak in kleine gemeenten, daar hebben we vaak te maken met capaciteitsproblemen, met alle opgaven die er al liggen. Ik zeg u graag toe, dat ik zeker die kleinere gemeenten actief ga informeren, zodra ik exact weet op welke dag die regeling opengaat, zodat zij ook vanaf de eerste dag daar gebruik van kunnen maken. U vroeg waarom wethouders mij moeten bellen. Dat ga ik even uitleggen. Dat is niet omdat we dan een soort handjeklap kunnen gaan doen, of dat soort dingen. Maar omdat we dan samen het bestuurlijke gesprek kunnen voeren. Dat voorkomt dat er over de provincie gepraat wordt en dat we dan weer in stigma's komen als, het mag niet van de provincie. Daar komen we met elkaar niet verder mee. Volgens mij heeft u mij ook de opdracht gegeven als Staten, kijk eens wat er wel kan. In zo'n bestuurlijk gesprek kunnen we dan met elkaar kijken of er ruis op de lijn zit, of over en weer de uitleg van de regels misschien anders geïnterpreteerd wordt, of niet goed begrepen wordt van elkaar, of dat er echt in zo'n geval sprake is van een situatie die niet past binnen het provinciale beleid. Maar dan kunnen we ook kijken of er nog andere mogelijkheden zijn binnen de gemeente, zodat we uiteindelijk wel met elkaar het gesprek kunnen voeren, als dit niet kan, wat kan er dan wel? Dat was naar aanleiding van de vragen. Dan heb ik tot slot van de ChristenUnie-SGP een aangepaste motie 175a gekregen. Die is prima aangepast, dus ik heb geen bezwaar tegen deze motie. Tot zover.

De **voorzitter**: Op de valreep nog een interruptie door de heer Van Hattem. Ik ga er vanuit dat het de laatste interruptie is.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Als ik van de gedeputeerde hoor dat iets niet kan, wil ik altijd kijken of er wel iets kan. Ik heb toch eens even die wet erbij gepakt uit Frankrijk over het rurale erfgoed. In mijn beste Frans ben ik even aan het kijken, wat er aan mogelijkheden in staat. Daar is in de wet opgenomen, dat er op regionaal niveau moet worden geïnventariseerd, wat juist die aspecten zijn die het rurale leven daar bijzonder maken. Vervolgens laten zij dat in regelgeving weerspiegelen en vastleggen. Kan de gedeputeerde aangeven of zulk soort inventarisaties van immateriële waarde die kenmerkend zijn voor ons Brabants plattelandleven misschien wel in kaart kunnen worden gebracht en op die manier misschien ook wel enige bescherming kunnen krijgen? Die inventarisatie kan bijvoorbeeld door onze vaste erfgoedinstellingen gedaan worden.

Mevrouw **Dirken** (VVD, GS): Ik heb bewondering voor het feit dat u al voor de tweede keer vandaag binnen Europa op zoek gaat naar een oplossing, meneer Van Hattem. Maar los daarvan, hebben wij in Nederland echt te maken met de Nederlandse regelgeving. Wij hebben op andere dagen met elkaar wel eens gesproken over immaterieel erfgoed, zeker het immateriële erfgoed van Brabant. Wat daar steeds de crux van is, is dat het gaat om zaken die echt uniek zijn voor Brabant. Waar we het nu over hebben, zijn zaken die niet alleen op andere plekken in Nederland ook voorkomen, maar die op andere plekken in Europa misschien zelfs wel op de hele wereld voorkomen. En dat maakt dat we het niet over iets super specifiek hebben. Ik heb alle waardering voor het feit dat mensen zeggen, dit zijn dingen die wij belangrijk vinden en dat hoort bij ons. Dat snap ik allemaal. Maar u vraagt, ga eens onderzoeken hoe we dit kunnen beschermen. Als je iets wil beschermen, moet er ook sprake zijn van iets wat dusdanig uniek is in het kader van erfgoed, dat dat ook die bescherming kan krijgen.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Ik begrijp die uitleg. Overigens ben ik begin deze week nog bij een Europese conferentie geweest in het mooie Boedapest. Misschien dat daar de inspiratie vandaan komt. Maar ik kijk dan naar de Loi visant à définir et protéger le patrimoine sensoriel des campagnes françaises. Daar wordt dus ook gekeken naar wat er regionaal juist onderscheidend is. Misschien dat niet alles heel specifiek voor Brabant is, inderdaad. Maar als er bepaalde dingen heel specifiek en met immateriële waarde hier voor deze omgeving onderscheidend zijn, dan zou het kunnen dat die zaken juist wel beschermd kunnen worden. Is het misschien mogelijk om onze erfgoedinstellingen daarover na te laten denken? Misschien kunnen zij zelf met een bepaalde lijst komen met zaken die hier beschermingswaardig zijn in immaterieel opzicht. Ik wil maar zeggen, laten we het niet aan de voorkant uitsluiten. Als ze het in Frankrijk kunnen, moet het hier helemaal kunnen.

De **voorzitter**: De gedeputeerde tot slot.

Mevrouw **Dirken** (VVD, GS): U heeft vaker moties ingediend over immaterieel erfgoed en soms ook met succes. Dus ik denk dat u prima weet hoe dat werkt. Als het gaat om het beschermen van het geluid van een koe, die loeit of een haan, die kraait, dan denk ik dat we daar niemand over hoeven vragen of dat echt uniek is voor Brabant. Gelukkig loeit die koe op heel veel plekken en kraait die haan ook nog op heel wat plekken.

De **voorzitter**: Oké. Dan sluit ik de beraadslagingen over dit voorstel. Voordat ik de vergadering schors voor een halfuur, zoals ik ook al had gezegd, vraag ik de griffier om op de stempel te drukken en verzoek ik u om uw sprekerspas alvast in de microfoonpost te stoppen en daar te laten tijdens de schorsing. Dan kunnen wij ons klaarmaken voor de stemming. Ik schors de vergadering voor een half uur.

Schorsing

Stemming

De **voorzitter**: Dames en heren, wilt u plaatsnemen? Ik heropen de vergadering namelijk. Ik vraag stilte in de zaal. Ik ga u iets vertellen, wat u natuurlijk allemaal al wel weet, maar ik ga het toch zeggen voor het geval dat iemand van u het vergeten was. Op het microfoonpostje voor u ziet u bovenaan per stemming in beeld over welk besluit gestemd wordt. We zijn dus bij de stemmingen. U ziet drie knoppen, voor, tegen en onthouden. De knop onthouden dient u alleen te gebruiken als u zich op grond van artikel 28 van de Provinciewet onthoudt van stemming. Maar ik heb daar geen meldingen van gekregen. U kunt uw stem nog wijzigen zolang de stemming nog niet gesloten is. We gaan zo meteen stemmen over de Begroting 2025. Deze is opgedeeld in drie ontwerpbesluiten. Daar waar van toepassing zullen eerst de amendementen in stemming worden gebracht En dat is het geval bij het eerste ontwerpbesluit en bij het tweede ontwerpbesluit. Dan gaan we dus eerst stemmen over de amendementen, dat ga ik zo meteen nog een keer herhalen. En dan pas over het besluit zelf. Na ieder deelbesluit, inclusief de amendementen, geef ik u de gelegenheid tot het afleggen van een stemverklaring. En vervolgens gaan we stemmen over alle moties. En dat zal ik doen in blokjes van vijf. Het laatste blokje is langer, dat zijn er volgens mij acht. Dat heb ik net eventjes gezien. Na een blokje van vijf en helemaal aan het einde van acht, geef ik u de ruimte om een stemverklaring af te leggen. Dan is het voor iedereen behapbaar, denk ik. U weet het, als u een stemverklaring aflegt, dan ga ik er vanuit dat u dat namens uw fractie doet, tenzij u vermeldt dat u dat alleen maar namens uzelf doet. Dan ga ik nu naar de stemmingen toe. Als eerste is aan de orde amendement 31, dat gaat over de Aziatische hoornaar. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 15, tegen 38 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Brouwers, Damen, Van Dommelen, Frenken, Van Hattem, Havermans, Van der Kammen, Langman, Minkels, Van Nostrum, Rijvers, Sluiters, Tolsma, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Buiks, Deckers, Gremmen, Hamerslag, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Lauwen, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Nuijten, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Rutjens, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Van de Ven, Vossen, Van Wijk, Zwart.

De **voorzitter**: Dan gaan we stemmen over Ontwerpbesluit I, Statenvoorstel 20/24 begroting 2025. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 42, tegen 11 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Damen, Deckers, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Hamerslag, Havermans, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Lauwen, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Tolsma, Vossen, Van den Wildenberg, Van Wijk, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden: Buiks, Van Hattem, De Heer, Van der Kammen, Langman, Leeger, Minkels, Nuijten, Rutjens, Sluiters, Van de Ven.

De **voorzitter**: Is er iemand die behoefte heeft aan een stemverklaring? Ik zie het CDA.

De heer **Buiks** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Het CDA heeft tegen deze begroting gestemd, omdat er te veel zaken in opgenomen zijn, waar het CDA zich niet in kan vinden. We hebben geprobeerd vandaag meer menselijke maat in de begroting te krijgen door moties in te dienen. Deze krijgen nagenoeg geen steun vanuit het college, ook zelfs niet de bereidheid om mee te denken. Dus wij zien geen andere mogelijkheid dan tegen deze begroting te stemmen.

De **voorzitter**: Dank u wel. BBB.

De heer **Havermans** (BBB): Voorzitter, voor ons was het een kleine spagaat, daar wij het op vele vlakken toch wel enigszins eens kunnen zijn met het beleid en we ook enkele goede toezeggingen gehad hebben van het college. Wij hebben daarom toch voor gestemd. Maar we willen benadrukken dat wij vooral van het bovenwettelijke stikstofbeleid, verlaging van de heffingsvrije voet en daarbij ook het heffen van belasting toch echt wel afstand nemen.

De **voorzitter**: Dank u wel. Zijn er anderen? JA21.

De heer **Rutjens** (JA21): Dank u wel. Wij hebben tegen het amendement over de Aziatische hoornaar gestemd. Wij vinden de Aziatische hoornaar wel degelijk een probleem, maar ongedekte cheques vinden we lastig.

De **voorzitter**: Andere fracties? Dat is niet het geval. Dan ga ik naar het volgende blokje. De eerste daarvan is amendement A30a, Verlagen tarief opcenten. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 7, tegen 46 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Van Hattem, Van der Kammen, Langman, Minkels, Nuijten, Rutjens, Sluiters.

Tegen hebben gestemd de leden: Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Damen, Deckers, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Hamerslag, Havermans, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van

Hulten, Jansen, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Lauwen, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Van Wijk, Zwart.

De **voorzitter**: Aan de orde is amendement A29a, Niet indexeren tarief opcenten. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 7, tegen 46 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Van Hattem, Van der Kammen, Langman, Minkels, Nuijten, Rutjens, Sluiters.

Tegen hebben gestemd de leden: Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Damen, Deckers, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Hamerslag, Havermans, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Lauwen, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Van Wijk, Zwart.

De **voorzitter**: Dan is aan de orde het Ontwerpbesluit II Statenvoorstel 20/24 Verordening heffing opcenten motorrijtuigenbelasting Noord-Brabant 2025. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 46, tegen 7 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Damen, Deckers, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Hamerslag, Havermans, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Lauwen, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Van Wijk, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden: Van Hattem, Van der Kammen, Langman, Minkels, Nuijten, Rutjens, Sluiters.

De **voorzitter**: Is er iemand die behoefte heeft aan een stemverklaring? Dat is niet het geval. Dan breng ik in stemming Ontwerpbesluit III Statenvoorstel 20/24 Derde wijziging Legesverordening Noord-Brabant 2022. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 48, tegen 5 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Damen, Deckers, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Hamerslag, Havermans, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Lauwen, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Nuijten, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Rutjens, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Van Wijk, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden: Van Hattem, Van der Kammen, Langman, Minkels, Sluiters.

De **voorzitter**: Is er iemand die behoefte heeft aan een stemverklaring? Dat is niet het geval. Dan komen nu bij alle moties. De eerste motie die ik aan de orde stel is motie M109, Brabantlogie. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 21, tegen 32 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Brouwers, Buiks, Damen, Van Dommelen, Frenken, Van Hattem, Havermans, De Heer, Van der Kammen, Langman, Leeger, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Rijvers, Rutjens, Sluiters, Tolsma, Van de Ven, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Lauwen, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Vossen, Van Wijk, Zwart.

De **voorzitter**: De volgende motie is M110d, Stel de toekomst van Kamp Vught zeker. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 52, tegen 1 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Damen, Deckers, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Hamerslag, Van Hattem, Havermans, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Van der Kammen, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Langman, Lauwen, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Nuijten, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Rutjens, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Sluiters, Spapens, Stoot, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Van Wijk, Zwart.

Tegen heeft gestemd het lid: Minkels.

De **voorzitter**: Aan de orde is motie 111, Maatschappelijke kosten-batenanalyse van maatregelen in de agrarische sector. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 21, tegen 32 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Buiks, Damen, Van Dommelen, Frenken, Van Hattem, Havermans, De Heer, Van der Kammen, Langman, Leeger, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Rijvers, Rutjens, Schipper, Sluiters, Tolsma, Van de Ven, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Brouwers, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Lauwen, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Vossen, Van Wijk, Zwart.

De **voorzitter**: Aan de orde is motie 115b, Kukeleku zintuiglijk erfgoed. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 19, tegen 34 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Brouwers, Damen, Van Dommelen, Frenken, Van Hattem, Havermans, Van der Kammen, Kuiper, Langman, Lauwen, Van Nostrum, Nuijten, Rijvers, Rutjens, Sheikkariem, Sluiters, Tolsma, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Buiks, Deckers, Gremmen, Hamerslag, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koopman, Van de Langenberg, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Minkels, Van Miltenburg, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Schipper, Spapens, Stoot, Van de Ven, Vossen, Van Wijk, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 116 is aan de orde, Historische wegen in Brabant. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 44, tegen 9 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Brouwers, Buiks, Damen, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Hamerslag, Van Hattem, Havermans, De Heer, Heijmans, Jansen, Van der Kammen, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Langman, Lauwen, Leeger, Lepolder, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Rutjens, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Sluiters, Spapens, Stoot, Tolsma, Van de Ven, Van den Wildenberg, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Deckers, Hordijk, Van Hulten, Van der Linden, Ludwig, Vossen, Van Wijk.

De **voorzitter**: Is er iemand die behoefte heeft aan een stemverklaring? Ik zie de PVV. En noemt u alstublieft ook het nummer van de motie waarover het gaat.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Bij motie 111 over de maatschappelijke kosten-batenanalyse vinden we de insteek op zich prima. Er worden alleen een aantal organisaties bij genoemd. En wat ons betreft hoeven dat niet per se die organisatie te zijn, omdat die niet per se onafhankelijk, of voor het doel geschikt zijn. Bij motie 115, Zintuigelijk erfgoed, hebben wij voor gestemd, want het is van groot belang om bepaalde ontwikkelingen vast te leggen. Als door het stikstofbeleid straks geen koe meer in de wei staat, kunnen we ook geen koe meer horen loeien.

De **voorzitter**: Ik zie de Partij voor de Dieren.

Mevrouw **Hamerslag** (Partij voor de Dieren): Wij hebben een stemverklaring bij motie 109. Dat lijkt ons een hele mooie cursus. Meerdere mensen uit onze fractie zouden die graag doen, maar we vinden niet dat dit provinciaal geld zou moeten kosten.

De **voorzitter**: Dank u wel. Andere fracties? Nee, dat is niet het geval. Dan gaan we door met de stemmingen. Motie M117c, Ruim baan voor uitvoering van een robuuste N279. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 42, tegen 11 en daarmee aan aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Brouwers, Buiks, Damen, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Van Hattem, Havermans, De Heer, Heijmans, Jansen, Van der Kammen, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Langman, Lauwen, Leeger, Lepolder, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Van Nuland, Van der Pluijm, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Rutjens, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Sluiters, Spapens, Stoot, Tolsma, Van de Ven, Van den Wildenberg, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Deckers, Hamerslag, Hordijk, Van Hulten, Van der Linden, Ludwig, Putman, Vossen, Van Wijk.

De **voorzitter**: Motie 118a is aan de orde, Actieve rol van college in realisatie truckparkings door externe partij. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 38, tegen 15 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Brouwers, Buiks, Damen, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Van Hattem, Havermans, De Heer, Jansen, Van der Kammen, Kuiper, Van de Langenberg, Langman, Lauwen, Leeger, Lepolder, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Van Nuland, Van der Pluijm, Rijvers, Roelofs, Rutjens, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Sluiters, Stoot, Tolsma, Van de Ven, Van den Wildenberg, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Deckers, Hamerslag, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Koopman, Van der Linden, Ludwig, Putman, Van Raak, Spapens, Vossen, Van Wijk.

De **voorzitter**: Aan de orde is motie 119, Steun onze paralympiërs. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 10, tegen 43 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Damen, Van Dommelen, Frenken, Havermans, Van Nostrum, Rijvers, Schipper, Tolsma, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Van Hattem, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Van der Kammen,

Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Langman, Lauwen, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Minkels, Nuijten, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Rutjens, Schellekens, Sheikkariem, Sluifers, Spapens, Stoot, Van de Ven, Vossen, Van Wijk, Zwart.

De **voorzitter**: Dan is aan de orde motie 120, Geef junioren vrij baan. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 21, tegen 32 en ermee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Buiks, Damen, Van Dommelen, Frenken, Van Hattem, Havermans, De Heer, Van der Kammen, Langman, Leeger, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Rijvers, Rutjens, Schipper, Sluifers, Tolsma, Van de Ven, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Brouwers, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Lauwen, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Vossen, Van Wijk, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 121a is aan de orde, Geef de burger zeggenschap. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 21, tegen 32 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Buiks, Damen, Van Dommelen, Frenken, Van Hattem, Havermans, De Heer, Van der Kammen, Langman, Leeger, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Rijvers, Rutjens, Schipper, Sluifers, Tolsma, Van de Ven, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Brouwers, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Lauwen, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Vossen, Van Wijk, Zwart.

De **voorzitter**: Ik geef de ruimte voor stemverklaringen. De PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Wij hebben in het debat over de truckparkings al aangegeven dat de focus vooral moet liggen op de provinciale wegen en de bedrijventerreinen. En de rijkswegen is natuurlijk een lastig aspect daarbij, maar we hebben wel voorgestemd.

De **voorzitter**: Dank u wel. Andere stemverklaringen? Dat is niet het geval. Dan ga ik door met motie 122, Stand van het Brabantse land. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 44, tegen 9 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Damen, Deckers, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Hamerslag, Havermans, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Lauwen, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Nuijten, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Rutjens, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Tolsma, Vossen, Van den Wildenberg, Van Wijk, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden: Buiks, Van Hattem, De Heer, Van der Kammen, Langman, Leeger, Minkels, Sluifers, Van de Ven.

De **voorzitter**: Motie 123 is aan de orde, Van wegen afstoten naar wegen aanpakken. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 46, tegen 7 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Bijl, Van den Broek, Damen, Deckers, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Van Hattem, Havermans, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Van der Kammen, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Langman, Lauwen, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Minkels, Van Miltenburg, Van Nostrum, Nuijten, Van Nuland, Van der Pluijm, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Rutjens, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Sluiters, Spapens, Stoot, Tolsma, Vossen, Van den Wildenberg, Van Wijk, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden: Brouwers, Buiks, Hamerslag, De Heer, Leeger, Putman, Van de Ven.

De **voorzitter**: Motie 124a, Beloon groenblauwe dienst. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 37, tegen 16 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Deckers, Gremmen, Hamerslag, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Lauwen, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Van de Ven, Vossen, Van Wijk, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden: Berkvens, Damen, Van Dommelen, Frenken, Van Hattem, Havermans, Van der Kammen, Langman, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Rijvers, Rutjens, Sluiters, Tolsma, Van den Wildenberg.

De **voorzitter**: Motie 125, Vlas erop! De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 46, tegen 7 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Damen, Deckers, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Hamerslag, Havermans, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Lauwen, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Van Wijk, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden: Van Hattem, Van der Kammen, Langman, Minkels, Nuijten, Rutjens, Sluiters.

De **voorzitter**: Motie M126b, Niemand slaapt in het gras, is aan de orde. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 34, tegen 19 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Deckers, Gremmen, Hamerslag, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koopman, Van de Langenberg, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Schipper, Spapens, Stoot, Van de Ven, Vossen, Van Wijk, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden: Berkvens, Damen, Van Dommelen, Frenken, Van Hattem, Havermans, Van der Kammen, Kuiper, Langman, Lauwen, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Rijvers, Rutjens, Sheikkariem, Sluiters, Tolsma, Van den Wildenberg.

De **voorzitter**: Daarmee hebben we weer een blokje van vijf achter de rug. Wie wil gebruik maken van een stemverklaring? Ik zie de BBB.

De heer **Rijvers** (BBB): Na het wijzigen van motie 125b, Vlas erop, hebben we ermee ingestemd. We missen er nog wel wat in, maar we kunnen ermee verder.

De **voorzitter**: Ik zie Lokaal Brabant.

De heer **Lauwen** (Lokaal Brabant): Motie 126, Niemand slaapt in het gras vinden wij op zich een positieve motie, alleen wij vinden hem te beperkt. Voor ons mag geen enkele Nederlander in het gras slapen, dus ook geen daklozen enzovoort. Als hij uitgebreider was geweest, hadden wij voorgestemd.

De **voorzitter**: Daarom heeft u tegengestemd. Ik zie de PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Het gaat over motie 122, Stand van het Brabantse land. Op zich is het interessant om bepaalde zaken te meten, want meten is weten. Alleen het onderliggende doel van het Natura 2000-beleid is zinloos om dat te meten en ook uit te voeren. Daar moeten we gewoon vanaf en daarom hebben we tegengestemd. Dan over motie 126, Niemand slaapt in het gras. Daar hebben uiteraard tegengestemd, want het is natuurlijk vreselijk hypocriet om Nederlanders wel achter te stellen en niet mee te nemen in deze motie en alleen maar in te zetten op de taakstelling voor statushouders.

De **voorzitter**: Partij voor de Dieren.

Mevrouw **Hamerslag** (Partij voor de Dieren): Wij hebben een stemverklaring bij motie 124. We zien dat er hele goede dingen in deze catalogus zitten. Daarom stemmen we wel voor, maar we willen er wel voor waken, dat de provincie nu niet vol gaat inzetten op agrarisch natuurbeheer waarvan onderzoek heeft aangetoond dat dit nog te vaak niet effectief is.

De **voorzitter**: De VVD.

De heer **Gremmen** (VVD): Een stemverklaring bij motie 126b. We ondersteunen zeker niet alle constatering en overwegingen in de motie, maar snappen het dictum. Deze is in lijn met onze brede afweging, namelijk dat alle Brabanders een woning verdienen en de provincie met haar kennis en kunde hierin goed kan ondersteunen.

De **voorzitter**: Zijn er nog andere partijen, die ik over het hoofd gezien heb? Dat is niet het geval. Dan gaan we verder met de stemmingen. Motie 127b is aan de orde, Koersen op het kompas van brede welvaart. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 33, tegen 20 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Buiks, Deckers, Gremmen, Hamerslag, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koopman, Van de Langenberg, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Schipper, Spapens, Stoot, Van de Ven, Vossen, Van Wijk, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden: Berkvens, Brouwers, Damen, Van Dommelen, Frenken, Van Hattem, Havermans, Van der Kammen, Kuiper, Langman, Lauwen, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Rijvers, Rutjens, Sheikkariem, Sluiters, Tolsma, Van den Wildenberg.

De **voorzitter**: Aan de orde is motie 129a, Innovatie voor het Brabantse OV. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 51, tegen 2 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Damen, Deckers, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Hamerslag, Van Hattem, Havermans, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Van der Kammen, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Langman, Lauwen, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Minkels,

Van Nostrum, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Sluiters, Spapens, Stoot, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Van Wijk, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden: Nuijten, Rutjens.

De **voorzitter**: Motie 130a, Opcenten niet automatisch indexeren. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 11, tegen 42 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Buiks, Van Hattem, De Heer, Van der Kammen, Langman, Leeger, Minkels, Nuijten, Rutjens, Sluiters, Van de Ven.

Tegen hebben gestemd de leden: Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Damen, Deckers, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Hamerslag, Havermans, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Lauwen, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Tolsma, Vossen, Van den Wildenberg, Van Wijk, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 131 is aan de orde, Oormerken opcenten. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 7, tegen 46 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Van Hattem, Van der Kammen, Langman, Minkels, Nuijten, Rutjens, Sluiters.

Tegen hebben gestemd de leden: Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Damen, Deckers, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Hamerslag, Havermans, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Lauwen, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Van Wijk, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 132, Geen additionele middelen bij uitvoeringsagenda's is aan de orde. De stemming is geopend, de stemming is gesloten. Voor 16, tegen 37 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Damen, Van Dommelen, Frenken, Van Hattem, Havermans, Van der Kammen, Langman, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Rijvers, Rutjens, Sluiters, Tolsma, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Deckers, Gremmen, Hamerslag, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Lauwen, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Van de Ven, Vossen, Van Wijk, Zwart.

De **voorzitter**: We hebben weer een blokje van vijf gehad. Is er iemand die behoefte heeft aan een stemverklaring? De PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Met motie 127, Koersen op het kompas van brede welvaart, zijn we het sowieso niet mee eens. Brede welvaart is een analytisch model volgens het CBS en niet een zelfstandig beleid, een doel waar je op kunt koersen. Dus deze motie is sowieso onuitvoerbaar.

De **voorzitter**: En daarom heeft u tegengestemd.

De heer **Van Hattem** (PVV): Zeker.

De **voorzitter**: Anderen? Dat is niet het geval. Dan gaan we verder met de stemmingen. Motie M133, Bovenwettelijke ambities in kaart. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 16, tegen 37 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Damen, Van Dommelen, Frenken, Van Hattem, Havermans, Van der Kammen, Langman, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Rijvers, Rutjens, Sluiters, Tolsma, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Deckers, Gremmen, Hamerslag, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Lauwen, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Van de Ven, Vossen, Van Wijk, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 134, Beleidsbescheiden provincie. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 16, tegen 37 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Damen, Van Dommelen, Frenken, Van Hattem, Havermans, Van der Kammen, Langman, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Rijvers, Rutjens, Sluiters, Tolsma, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Deckers, Gremmen, Hamerslag, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Lauwen, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Van de Ven, Vossen, Van Wijk, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 135, Windturbineprojecten in pauze stand. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 16, tegen 37 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Damen, Van Dommelen, Frenken, Van Hattem, Havermans, Van der Kammen, Langman, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Rijvers, Rutjens, Sluiters, Tolsma, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Deckers, Gremmen, Hamerslag, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Lauwen, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Van de Ven, Vossen, Van Wijk, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 136, Ruit Eindhoven. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 21, tegen 32 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Brouwers, Buiks, Damen, Van Dommelen, Frenken, Van Hattem, Havermans, De Heer, Van der Kammen, Langman, Leeger, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Rijvers, Rutjens, Sluiters, Tolsma, Van de Ven, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Lauwen, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Vossen, Van Wijk, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 137, Ondersteuning en legalisering van PAS-melders in Noord-Brabant. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 22, tegen 31 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Brouwers, Buiks, Damen, Van Dommelen, Frenken, Van Hattem, Havermans, De Heer, Van der Kammen, Langman, Leeger, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Rijvers, Rutjens, Schipper, Sluiters, Tolsma, Van de Ven, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Lauwen, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Vossen, Van Wijk, Zwart.

De **voorzitter**: Wie heeft er behoefte aan een stemverklaring met betrekking tot de vijf voorgaande moties? De BBB.

De heer **Rijvers** (BBB): De BBB heeft voor motie 135a gestemd, over windturbines. BBB vindt dat het landelijke plan dat in ontwikkeling is, meegenomen moet worden in de vergunningverlening van windturbines.

De **voorzitter**: Andere stemverklaringen? Dat is niet het geval. Dan ga ik naar motie 138, Water en bodem blijven sturend voor Brabant. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 32, tegen 21 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Buiks, Deckers, Gremmen, Hamerslag, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koopman, Van de Langenberg, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Roelofs, Schellekens, Schipper, Spapens, Stoot, Van de Ven, Vossen, Van Wijk, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden: Berkvens, Brouwers, Damen, Van Dommelen, Frenken, Van Hattem, Havermans, Van der Kammen, Kuiper, Langman, Lauwen, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Van Raak, Rijvers, Rutjens, Sheikkariem, Sluiters, Tolsma, Van den Wildenberg.

De **voorzitter**: Motie 139a, Anders produceren van drinkwater. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 45, tegen 8 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Damen, Deckers, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Hamerslag, Havermans, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Lauwen, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Schellekens, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Van Wijk, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden: Van Hattem, Van der Kammen, Langman, Minkels, Nuijten, Rutjens, Schipper, Sluiters.

De **voorzitter**: Motie 140a, Circulair watergebruik versnellen. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 39, tegen 14 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Deckers, Gremmen, Hamerslag, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Lauwen, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Nuijten, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Rutjens, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Van de Ven, Vossen, Van Wijk, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden: Berkvens, Damen, Van Dommelen, Frenken, Van Hattem, Havermans, Van der Kammen, Langman, Minkels, Van Nostrum, Rijvers, Sluiters, Tolsma, Van den Wildenberg.

De **voorzitter**: Motie 141a, Actieplan bestrijdingsmiddelen. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 32, tegen 21 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Brouwers, Deckers, Gremmen, Hamerslag, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koopman, Van de Langenberg, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Schipper, Spapens, Stoot, Vossen, Van Wijk, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden: Berkvens, Buiks, Damen, Van Dommelen, Frenken, Van Hattem, Havermans, Van der Kammen, Kuiper, Langman, Lauwen, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Rijvers, Rutjens, Sheikkariem, Sluiters, Tolsma, Van de Ven, Van den Wildenberg.

De **voorzitter**: Motie 143, Gelijke mantels, gelijke... De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 14, tegen 39 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Buiks, Damen, Van Dommelen, Frenken, Havermans, De Heer, Leeger, Van Nostrum, Rijvers, Schipper, Tolsma, Van de Ven, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Brouwers, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Van Hattem, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Van der Kammen, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Langman, Lauwen, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Minkels, Nuijten, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Rutjens, Schellekens, Sheikkariem, Sluiters, Spapens, Stoot, Vossen, Van Wijk, Zwart.

De **voorzitter**: Is er een fractie die behoefte heeft aan een stemverklaring? Ik zie de SP.

De heer **Van Raak** (SP): Dank, voorzitter. Het gebeurt anders nooit, maar ik heb per ongeluk verkeerd gestemd bij motie 138. Ik had voor moeten stemmen.

De **voorzitter**: Dan weten we dat. Ik zag JA21.

De heer **Nuijten** (JA21): Dank, voorzitter. Bij motie 143 hebben wij tegengestemd. Hoewel wij onze mantelzorgers in Brabant een warm hart toedragen, vinden wij dit vanuit het subsidiariteitsbeginsel geen taak van de provincie, maar voor de gemeenten.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Voorzitter, bij die motie hebben wij dezelfde stemverklaring. Bij motie 138, Water en bodem blijven sturend. Daarbij zouden we juist de insteek willen kiezen dat we rekening houden met water en bodem, maar niet per se sturend.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

Mevrouw **Bijl** (PvdA): Dank, voorzitter. Bij motie 139 hebben wij voorgestemd naar aanleiding van de duiding van de heer van Miltenburg in reactie op de interruptie van de heer Ludwig.

De **voorzitter**: Anderen? Nee, dan gaan we verder met de stemmingen. Motie 144, Versnelling woningbouwopgave kleine kernen en buitengebied, is aan de orde. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 23, tegen 30 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Buiks, Damen, Van Dommelen, Frenken, Hamerslag, Van Hattem, Havermans, De Heer, Van der Kammen, Langman, Leeger, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Putman, Rijvers, Rutjens, Schipper, Sluiters, Tolsma, Van de Ven, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Brouwers, Deckers, Gremmen, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Lauwen, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Van der Pluijm, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Vossen, Van Wijk, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 145, Help de jeugd aan een eigen woning. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 19, tegen 34 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Buiks, Damen, Van Dommelen, Frenken, Van Hattem, Havermans, De Heer, Van der Kammen, Langman, Leeger, Minkels, Van Nostrum, Rijvers, Schipper, Sluiters, Tolsma, Van de Ven, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Brouwers, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Lauwen, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Nuijten, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Rutjens, Schellekens, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Vossen, Van Wijk, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 146, Effectieve handhaving in het verkeer. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 16, tegen 37 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Buiks, Damen, Van Dommelen, Frenken, Havermans, De Heer, Langman, Leeger, Van Nostrum, Rijvers, Schipper, Sluiters, Tolsma, Van de Ven, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Brouwers, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Van Hattem, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Van der Kammen, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Lauwen, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Minkels, Nuijten, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Rutjens, Schellekens, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Vossen, Van Wijk, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 147, Zit er ruimte? De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 21, tegen 32 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Brouwers, Buiks, Damen, Van Dommelen, Frenken, Van Hattem, Havermans, De Heer, Van der Kammen, Langman, Leeger, Van Nostrum, Nuijten, Rijvers, Rutjens, Schipper, Sluiters, Tolsma, Van de Ven, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Lauwen, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Minkels, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Vossen, Van Wijk, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 148, Trek het niet zomaar in. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 20, tegen 33 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Buiks, Damen, Van Dommelen, Frenken, Van Hattem, Havermans, De Heer, Van der Kammen, Langman, Leeger, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Rijvers, Rutjens, Sluiters, Tolsma, Van de Ven, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Brouwers, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Lauwen, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Vossen, Van Wijk, Zwart.

De **voorzitter**: Is er iemand die behoefte heeft aan een stemverklaring? De PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Wij hebben voor motie 145 voorgestemd. Wij vinden het natuurlijk wel een beetje een lichtelijk hypocriete insteek dat er ondertussen woningen worden weggegeven aan statushouders. En dat we ons hier druk moeten maken over woningen voor zijn eigen jongeren. Die moeten altijd op de eerste plaats blijven staan. Wij hebben bij motie 147 ook voor gestemd. Het is een sympathieke motie, maar het stikstofprobleem is en blijft het oplossen van een niet bestaand probleem. Desalniettemin, het verlicht de situatie. Dus wij zijn toch voor.

De **voorzitter**: De VVD.

De heer **Gremmen** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Een stemverklaring bij motie 146. Ook de VVD-fractie vindt handhaven in Brabant ontzettend belangrijk, maar we konden ons niet helemaal vinden in het dictum van deze motie. En de andere helft van het dictum zien wij als staand beleid, waarop we de gedeputeerde kritisch zullen volgen. En dus hebben wij tegen deze motie gestemd.

De **voorzitter**: BBB.

De heer **Havermans** (BBB): Het is al laat, de lift had even tijd nodig. Ik wil toch nog een stemverklaring doen bij motie M140a. Wij hebben als complete fractie fout gestemd. Wij hadden voor willen zijn. Excuus.

De **voorzitter**: Dank u wel. Lokaal Brabant.

Mevrouw **Kuiper** (Lokaal Brabant): Dank u wel, voorzitter. We willen graag een stemverklaring afleggen bij de motie 144, Versnelling woningbouwopgave. Op zich zijn we positief, maar we vinden het te vroeg in de tijd. Dus hebben we tegen gestemd. En we willen ook graag een stemverklaring geven bij motie 145, Help de jeugd aan een eigen woning. Op zich staan we daar ook erg positief tegenover. Alleen in de motie staan een aantal zaken, die ons inziens niet helemaal haalbaar zijn. Maar graag gaan we in de toekomst hierover met het CDA in gesprek, om er samen naar te kijken. Dank u wel.

De **voorzitter**: Dank u wel. Zijn er nog andere stemverklaringen? Dat is niet het geval. Dan ga ik verder met motie 149. Stop doorzetten onhaalbaar beleid. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 12, tegen 41 en ermee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Buiks, Van Hattem, De Heer, Van der Kammen, Langman, Leeger, Minkels, Nuijten, Rutjens, Schipper, Sluiters, Van de Ven.

Tegen hebben gestemd de leden: Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Damen, Deckers, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Hamerslag, Havermans, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Lauwen, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Schellekens, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Tolsma, Vossen, Van den Wildenberg, Van Wijk, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 150, Netto opbrengst belasting grondwater. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 10, tegen 43 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Buiks, Van Hattem, De Heer, Van der Kammen, Langman, Leeger, Nuijten, Rutjens, Sluiters, Van de Ven.

Tegen hebben gestemd de leden: Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Damen, Deckers, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Hamerslag, Havermans, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Lauwen, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Minkels, Van Nostrum, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Tolsma, Vossen, Van den Wildenberg, Van Wijk, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 151, Een straatje erbij of ertussen in de Brabantse kernen. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 22, tegen 31 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Buiks, Damen, Van Dommelen, Frenken, Van Hattem, Havermans, De Heer, Van der Kammen, Langman, Leeger, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Rijvers, Rutjens, Schipper, Sluiters, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Brouwers, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Lauwen, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Van Wijk, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 152, Plattelandseconomie en leefbaarheid. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 52, tegen 1 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Damen, Deckers, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Hamerslag, Van Hattem, Havermans, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Van der Kammen, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Langman, Lauwen, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Nuijten, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Rutjens, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Sluiters, Spapens, Stoot, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Van Wijk, Zwart.

Tegen heeft gestemd het lid: Minkels.

De **voorzitter**: Motie 153b, Een station voor Eindhoven Airport. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 37, tegen 16 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Brouwers, Buiks, Damen, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Hamerslag, Havermans, De Heer, Jansen, Kuiper, Van de Langenberg, Lauwen, Leeger, Lepolder, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Rijvers, Roelofs, Rutjens, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Stoot, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Deckers, Van Hattem, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Van der Kammen, Koopman, Langman, Van der Linden, Ludwig, Van Raak, Sluiters, Spapens, Van Wijk.

De **voorzitter**: Wie heeft er behoefte aan een stemverklaring? BBB.

De heer **Havermans** (BBB): Bij motie 149 van het CDA, zijn wij zwaar tegen dit beleid. Wij gaan niet instemmen met een uitstel van negen maanden, want daar blijft het mee bestendig.

De **voorzitter**: Anderen? De PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Bij motie 153 over een station Eindhoven Airport hebben wij tegengestemd. De kosten die moeten worden gemaakt voor zo'n station kunnen we veel beter gebruiken voor zoiets moois als de ruit om Eindhoven. En er zijn betere alternatieven mogelijk om Eindhoven Airport te bereiken.

De **voorzitter**: Anderen? Dat is niet het geval. Dan gaan we verder met de stemmingen. Motie 155, Steun de waterschappen in de strijd tegen PFAS. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 37, tegen 16 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Deckers, Gremmen, Hamerslag, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Lauwen, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Van de Ven, Vossen, Van Wijk, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden: Berkvens, Damen, Van Dommelen, Frenken, Van Hattem, Havermans, Van der Kammen, Langman, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Rijvers, Rutjens, Sluiters, Tolsma, Van den Wildenberg.

De **voorzitter**: Motie 156, Laten we er geen gras over groeien. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 32, tegen 21 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Lauwen, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Vossen, Van Wijk, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden: Berkvens, Brouwers, Buiks, Damen, Van Dommelen, Frenken, Van Hattem, Havermans, De Heer, Van der Kammen, Langman, Leeger, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Rijvers, Rutjens, Sluiters, Tolsma, Van de Ven, Van den Wildenberg.

De **voorzitter**: Motie 157, Leefbaar en Europees, samen sterk in de kern. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 37, tegen 16 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Buiks, Deckers, Gremmen, Hamerslag, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Lauwen, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Nuijten, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Rutjens, Schellekens, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Van de Ven, Vossen, Van Wijk, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden: Berkvens, Brouwers, Damen, Van Dommelen, Frenken, Van Hattem, Havermans, Van der Kammen, Langman, Minkels, Van Nostrum, Rijvers, Schipper, Sluiters, Tolsma, Van den Wildenberg.

De **voorzitter**: Motie 158, Veilig de weg op, geef startups groen licht. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 45, tegen 8 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Bijl, Van den Broek, Buiks, Damen, Deckers, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Hamerslag, Havermans, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Lauwen, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Van Wijk, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden: Brouwers, Van Hattem, Van der Kammen, Langman, Minkels, Nuijten, Rutjens, Sluiters.

De **voorzitter**: Motie 159, Transparantie door werfborden met vermelding van projectkosten. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 10, tegen 43 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Hamerslag, Van Hattem, Van der Kammen, Langman, Minkels, Nuijten, Putman, Rutjens, Schipper, Sluiters.

Tegen hebben gestemd de leden: Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Damen, Deckers, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Havermans, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Lauwen, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Van Nuland, Van der Pluijm, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Schellekens, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Van Wijk, Zwart.

De **voorzitter**: Wie heeft er behoefte aan een stemverklaring over het afgelopen blokje? PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Het gaat over motie 155, Steun de waterschappen in de strijd tegen PFAS. We hebben op zich geen bezwaar om daar maatregelen tegen te nemen, alleen we vonden het nog te onduidelijk hoe de waterschappen er in staan, ook met de brieven en dergelijke. Dus op dit moment tegen.

De **voorzitter**: Anderen? De BBB.

De heer **Havermans** (BBB): Dank, voorzitter. Het gaat ook over motie 155. Wij begrijpen dus dat er wel een brief is van De Dommel, maar geen brief van de Unie van Waterschappen, die eigenlijk gevraagd wordt te ondersteunen. Omdat wij de inhoud niet kennen, hebben wij niet voor deze motie gestemd.

De **voorzitter**: Anderen met een stemverklaring? Nee. Dan gaan we verder met de stemming. Motie 160, Kritische evaluatie van de energietransitie investeringen. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 7, tegen 46 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Van Hattem, Van der Kammen, Langman, Minkels, Nuijten, Rutjens, Sluiters.

Tegen hebben gestemd de leden: Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Damen, Deckers, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Hamerslag, Havermans, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Lauwen, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Van Wijk, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 161, Versneld inzetten op kernenergie in Noord-Brabant. De stemming is geopend. Ik vraag stilte in de zaal, want anders wordt er weer verkeerd gestemd. De stemming is gesloten. Voor 16, tegen 37 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Damen, Van Dommelen, Frenken, Van Hattem, Havermans, Van der Kammen, Langman, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Rijvers, Rutjens, Sluiters, Tolsma, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Deckers, Gremmen, Hamerslag, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Lauwen, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Van de Ven, Vossen, Van Wijk, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 162, PFAS, wormen, kippen en eieren. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 2, tegen 51 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Brouwers, Minkels.

Tegen hebben gestemd de leden: Berkvens, Bijl, Van den Broek, Buiks, Damen, Deckers, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Hamerslag, Van Hattem, Havermans, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Van der Kammen, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Langman, Lauwen, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Nuijten, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Rutjens, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Sluiters, Spapens, Stoot, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Van Wijk, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 163a, Deelname Global Network voor Age-friendly cities en communities. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 28, tegen 25 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Damen, Deckers, Van Dommelen, Frenken, Hamerslag, Havermans, Hordijk, Van Hulten, Kuiper, Van de Langenberg, Lauwen, Van der Linden, Ludwig, Van Miltenburg, Van Nostrum, Putman, Rijvers, Schellekens, Sheikkariem, Stoot, Tolsma, Vossen, Van den Wildenberg, Van Wijk.

Tegen hebben gestemd de leden: Buiks, Gremmen, Van Hattem, De Heer, Heijmans, Jansen, Van der Kammen, Koopman, Langman, Leeger, Lepolder, Meuwissen, Meylink, Minkels, Nuijten, Van Nuland, Van der Pluijm, Van Raak, Roelofs, Rutjens, Schipper, Sluiters, Spapens, Van de Ven, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 164a, Vergeet niet te bouwen voor ouderen in combinatie met zorg. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 40, tegen 13 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Damen, Deckers, Van Dommelen, Frenken, Hamerslag, Van Hattem, Havermans, De Heer, Hordijk, Van Hulten, Van der Kammen, Kuiper, Van de Langenberg, Langman, Lauwen, Leeger, Van der Linden, Ludwig, Van Miltenburg, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Putman, Rijvers, Rutjens, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Sluiters, Stoot, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Van Wijk.

Tegen hebben gestemd de leden: Gremmen, Heijmans, Jansen, Koopman, Lepolder, Meuwissen, Meylink, Van Nuland, Van der Pluijm, Van Raak, Roelofs, Spapens, Zwart.

De **voorzitter**: Wie heeft er behoefte aan een stemverklaring? BBB.

De heer **Rijvers** (BBB): Voorzitter, BBB heeft voor motie 161 gestemd, vanwege de oproep aan het college, nadrukkelijk niet vanwege de overwegingen en constatering.

De **voorzitter**: Dank u wel. PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Wij hebben voor motie 164a gestemd, Vergeet niet te bouwen voor ouderen in combinatie met zorg. Maar dat is ook in lijn met wat wij in het regeerprogramma hebben staan: de mogelijke terugkeer van het verzorgingshuis voor onze ouderen. Dat zou eigenlijk de beste inzet zijn en vanuit die gedachte hebben we het gesteund.

De **voorzitter**: Volt.

Mevrouw **Vossen** (Volt): Dank u, voorzitter. Het gaat om motie 161. Wij hebben tegengestemd, alhoewel wij wel enorm voor kernenergie zijn. Dat is geen geheim. Maar wij zijn wel tegen onrealistische moties. Dank u.

De **voorzitter**: Andere stemverklaringen? Nee. Dan gaan we verder met de stemmingen. Motie 165, Blusschuim en de gevaren voor de gezondheid van onze kinderen en nageslacht. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 5, tegen 48 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Brouwers, Minkels, Nuijten, Rutjens, Schipper.

Tegen hebben gestemd de leden: Berkvens, Bijl, Van den Broek, Buiks, Damen, Deckers, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Hamerslag, Van Hattem, Havermans, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Van der Kammen, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Langman, Lauwen, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nostrum, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Schellekens, Sheikkariem, Sluifers, Spapens, Stoot, Tolsma, Van de Ven, Vossen, Van den Wildenberg, Van Wijk, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 166a, Alle middelen voor mobiliteit. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 32, tegen 21 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Bijl, Van den Broek, Damen, Deckers, Van Dommelen, Frenken, Hamerslag, Havermans, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Lauwen, Van der Linden, Ludwig, Van Miltenburg, Van Nostrum, Putman, Van Raak, Rijvers, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Tolsma, Vossen, Van den Wildenberg, Van Wijk.

Tegen hebben gestemd de leden: Brouwers, Buiks, Gremmen, Van Hattem, De Heer, Jansen, Van der Kammen, Langman, Leeger, Lepolder, Meuwissen, Meylink, Minkels, Nuijten, Van Nuland, Van der Pluijm, Roelofs, Rutjens, Sluifers, Van de Ven, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 168b, Agrarische gronden behouden voor extensivering. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 29, tegen 24 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Brouwers, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Kuiper, Van de Langenberg, Lauwen, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Stoot, Vossen, Van Wijk, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden: Berkvens, Buiks, Damen, Van Dommelen, Frenken, Van Hattem, Havermans, De Heer, Heijmans, Van der Kammen, Koopman, Langman, Leeger, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Van Raak, Rijvers, Rutjens, Sluifers, Spapens, Tolsma, Van de Ven, Van den Wildenberg.

De **voorzitter**: Motie 170a, Energie op energiebesparing. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 26, tegen 27 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Damen, Deckers, Van Dommelen, Frenken, Hamerslag, Havermans, Hordijk, Van Hulten, Van de Langenberg, Van der Linden, Ludwig, Van Miltenburg, Van Nostrum, Putman, Rijvers, Schellekens, Schipper, Stoot, Tolsma, Vossen, Van den Wildenberg, Van Wijk.

Tegen hebben gestemd de leden: Buiks, Gremmen, Van Hattem, De Heer, Heijmans, Jansen, Van der Kammen, Koopman, Kuiper, Langman, Lauwen, Leeger, Lepolder, Meuwissen, Meylink, Minkels, Nuijten, Van Nuland, Van der Pluijm, Van Raak, Roelofs, Rutjens, Sheikkariem, Sluiters, Spapens, Van de Ven, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 172a, Opschorten, toezicht en handhaving boerenbedrijven. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 21, tegen 32 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Buiks, Damen, Van Dommelen, Frenken, Van Hattem, Havermans, De Heer, Van der Kammen, Langman, Leeger, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Rijvers, Rutjens, Schipper, Sluiters, Tolsma, Van de Ven, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Brouwers, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Lauwen, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Vossen, Van Wijk, Zwart.

De **voorzitter**: Wie heeft er behoefte aan een stemverklaring? Partij voor de Dieren.

Mevrouw **Hamerslag** (Partij voor de Dieren): Een stemverklaring bij motie 165. Wij zijn het helemaal eens met de strekking van deze motie, want we delen de zorg om PFAS. Maar aangezien de gedeputeerde heeft uitgelegd, waarom deze niet uitvoerbaar is, hebben wij toch tegen gestemd.

De **voorzitter**: Partij van de Arbeid.

Mevrouw **Bijl** (PvdA): Met betrekking tot motie 166, wij zijn het eens met de geest van de motie en het dictum. Echter, we kunnen ons niet helemaal vinden in een aantal overwegingen en de kleur van de overwegingen. We hebben desalniettemin voorgestemd.

De **voorzitter**: PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Dank, voorzitter. Een stemverklaring bij motie 168a, Agrarische gronden behouden voor extensivering. We zijn er wel voor om agrarische grond te behouden, maar niet om een voorkeursbeleid te voeren voor bepaalde typen agrarische bedrijven. En daarom hebben we tegengestemd.

De **voorzitter**: Andere stemverklaringen? Dat is niet het geval. Dan ga ik naar motie 173a, Voorkomen invasie Aziatische hoornaar. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 21, tegen 32 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Brouwers, Buiks, Damen, Van Dommelen, Frenken, Van Hattem, Havermans, De Heer, Van der Kammen, Langman, Leeger, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Rijvers, Rutjens, Sluiters, Tolsma, Van de Ven, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Lauwen, Lepolder, Van der

Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Vossen, Van Wijk, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 174, Meer behoeftegericht bouwen. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 12, tegen 41 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Damen, Van Dommelen, Frenken, Hamerslag, Havermans, Van Nostrum, Putman, Rijvers, Schipper, Tolsma, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Deckers, Gremmen, Van Hattem, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Van der Kammen, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Langman, Lauwen, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Minkels, Nuijten, Van Nuland, Van der Pluijm, Van Raak, Roelofs, Rutjens, Schellekens, Sheikkariem, Sluiters, Spapens, Stoot, Van de Ven, Vossen, Van Wijk, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 175a, Woningen voor onze inwoners. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 45, tegen 8 en daarmee aangenomen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Damen, Deckers, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Hamerslag, Havermans, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Lauwen, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Rutjens, Schellekens, Schipper, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Tolsma, Vossen, Van den Wildenberg, Van Wijk, Zwart.

Tegen hebben gestemd de leden: Buiks, Van Hattem, De Heer, Van der Kammen, Langman, Leeger, Sluiters, Van de Ven.

De **voorzitter**: Motie 176, Overstap naar doelsturing bij vergunningverlening. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 21, tegen 32 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Buiks, Damen, Van Dommelen, Frenken, Van Hattem, Havermans, De Heer, Van der Kammen, Langman, Leeger, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Rijvers, Rutjens, Schipper, Sluiters, Tolsma, Van de Ven, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Brouwers, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Lauwen, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Sheikkariem, Spapens, Stoot, Vossen, Van Wijk, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 178, Waarborg de Joodse cultuur in Brabant. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 14, tegen 39 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Buiks, Van Hattem, De Heer, Van der Kammen, Kuiper, Langman, Lauwen, Leeger, Nuijten, Rutjens, Schipper, Sheikkariem, Sluiters, Van de Ven.

Tegen hebben gestemd de leden: Berkvens, Bijl, Van den Broek, Brouwers, Damen, Deckers, Van Dommelen, Frenken, Gremmen, Hamerslag, Havermans, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koopman, Van de Langenberg, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Minkels, Van Nostrum, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Rijvers, Roelofs, Schellekens, Spapens, Stoot, Tolsma, Vossen, Van den Wildenberg, Van Wijk, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 179, Brabantse 112-dag. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 21, tegen 32 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Damen, Van Dommelen, Frenken, Van Hattem, Havermans, Van der Kammen, Kuiper, Langman, Lauwen, Minkels, Van Nostrum, Nuijten, Rijvers, Rutjens, Schipper, Sheikkariem, Sluiters, Tolsma, Vossen, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Deckers, Gremmen, Hamerslag, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Koopman, Van de Langenberg, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Schellekens, Spapens, Stoot, Van de Ven, Van Wijk, Zwart.

De **voorzitter**: Motie 180, Hoopvolle kerstpakketten. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. Voor 10, tegen 43 en daarmee verworpen.

Voor hebben gestemd de leden: Berkvens, Damen, Van Dommelen, Frenken, Havermans, Van Nostrum, Rijvers, Schipper, Tolsma, Van den Wildenberg.

Tegen hebben gestemd de leden: Bijl, Van den Broek, Brouwers, Buiks, Deckers, Gremmen, Hamerslag, Van Hattem, De Heer, Heijmans, Hordijk, Van Hulten, Jansen, Van der Kammen, Koopman, Kuiper, Van de Langenberg, Langman, Lauwen, Leeger, Lepolder, Van der Linden, Ludwig, Meuwissen, Meylink, Van Miltenburg, Minkels, Nuijten, Van Nuland, Van der Pluijm, Putman, Van Raak, Roelofs, Rutjens, Schellekens, Sheikkariem, Sluiters, Spapens, Stoot, Van de Ven, Vossen, Van Wijk, Zwart.

De **voorzitter**: Wie heeft er behoefte aan een stemverklaring? De PVV.

De heer **Van Hattem** (PVV): Wij hebben tegen motie 175a, Woningen voor onze inwoners, gestemd. De titel klinkt heel leuk, maar hij dekt de lading niet van de motie.

De **voorzitter**: Andere stemverklaringen? Nee. Dan ronden we dit deel van de vergadering af. Pak uw tas nog niet in, want ik ben nog niet helemaal klaar. Voor we aan het einde komen van deze enerverende vergadering die lang duurde, hoewel we volgende week vrijdag niet terug hoeven te komen, wil ik het woord nog even richten tot Bob Smits. Hij zit daar een beetje verstopt, daarachter. Misschien kun je toch even bij het spreekgestoelte gaan staan, zodat we je ook een beetje aan kunnen kijken. Bob, het was vandaag de laatste vergadering dat je hier aan de griffietafel zat. Ik wil je namens ons allemaal van harte bedanken voor je ondersteuning en advies. Je bent bij de griffie binnengekomen als stagiair en hebt ons daarna als Statenadviseur bijgestaan. Je hebt naast je adviesrol veel verschillende werkzaamheden opgepakt, waaronder de komst van de huidige techniek van de Statenzaal, de financiën van de griffie, het inwerken van nieuwe Statenleden en nog heel veel meer zaken. Ik wil je natuurlijk ongelooflijk veel succes toewensen in je nieuwe functie als bestuursadviseur. Dus we zullen je vast nog wel tegenkomen. Ik wil je dan ook heel erg hartelijk danken voor je goede inzet. En ik zou aan iedereen een groot applaus willen vragen. Dank je wel.

Applaus

Sluiting

De **voorzitter**: Beste mensen, hiermee komen we aan het einde van deze vergadering. Veel dank voor de inzet van eenieder, ook veel dank aan de inzet van de griffie en alle ondersteuning. De eerstvolgende PS-vergadering vindt plaats op vrijdag 13 december. Laat vooral uw sprekers- en stempasjes liggen op de tafel voor u. Er is nog een drankje in de Statenlounge. Een heel goed weekend toegewenst en daarmee sluit ik de vergadering.

De voorzitter sluit de vergadering om 22.00 uur.